UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 16 03 02 014 8

GJ
3376
G34
1890

Galib, Isma'il
Takvim-i meskukat-i
'Osmaniye

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

3194

11/134

3194

تقویم مسکوکات عثمانیه

دولت علیهٔ عثمانیه‌نك بدایت تأسسندنبرو ضرب واخراج اولنان مسکوکات ومدالیه‌لرك نوع وجنس و تعریفاتیله معلومات تاریخیه‌سنی متضمندر .

Galib, İsmaʿil

اثر

اسماعیل غالب

Takvīm-i meskūkāt-ı ʿOs̱māniye

اون ایکی عدد رسم لوحه‌لرینی حاویدر .

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

قسطنطنیه

(مهران) مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سنده نومرو ۷

۱۳۰۷

CJ
3376
G34
1890

اشبو كتابك السنهٔ اجنبيه‌يه نقل وترجمه‌سيله تكرار
طبـع وتمثيلی كبی هر درلو حقـوقی محفوظـدر .

LIBRARY
APR 22 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

فن مسکوکات قدیمه اربابنجه مسکوکات اسلامیه میاننده دولت ابد مدت عثمانیه مسکوکاتی اسباب متعدده‌یه مبنی حائز اهمیت مخصوصه‌در.

حکومات اسلامیه‌دن هیچ برینك مسکوکاتی کرك مدت وزمانجه وکرك ضرب اولندقلری ممالك وبلدانك تعددی وسکه‌لرك تنوع طرز واصولی جهتلرنجه مسکوکات عثمانیه‌یه مقیس اوله‌مز.

عثمانلی مسکوکاتنك بر قسمی و بلکه قسم کلیسی قرون متوسطه‌نك اواخریله فتح قسطنطینیه‌دن بدأ ایدن قرون متأخره‌نك اوائلنه متصادف اولمق حسبیله مسکوکات عتیقه عدادینه داخل اولمشدر.

مسکوکات عثمانیه بدایت ظهورندن شمدی‌یه قدر نوعاً بیك عددی متجاوز اوله‌رق ضرب ایدلمشدر. بونلرك طبیعی یکدیکرینه مشابهلری بولنمقده ایسه‌ده رسم خط ونقش ویا تاریخ ویاخود وزن وقطر ودها سائر علامتلرجه جزئی وکلی بری برلرندن فرقلری وهله هر عصرك کندینه مخصوص بر طرز واصولی واردر.

بویله بربیوك نوع ومقدار تشکیل ایدن مسکوکاتك اربابی نزدنده وتاریخ وفن مسکوکات نظرنده درجهٔ اعتبار واهمیتی وارسته‌ٔ تعریف وایضاحدر.

مسکوکات عثمانیه‌نك بو کونکی کونده (قوللکسیون) یعنی

طاقملری پك محدود در . اوروپا موزه‌لرینك چوغنده سائر مسکوکات قولکسیونلرینك انواعی وپك مکمللری بولندیغی حالده مسکوکات عثمانیه طاقمی مکمل اوله‌رق یالکز انکلتره موزه‌سنده موجود اولوب دیکر بعض موزه‌لرده دخی جمع وترتیبنه تشبث اولنمش ایسه‌ده تدارك اولنان سکه‌لر پك نقصان بر حالده قالوب اکمال ایدیله‌مامشدر .

اون بش سنه قدر بر مدتدنبرو تحریات متمادیهٔ عاجزانه‌م نتیجه‌سی اوله‌رق اوائل سلطنت سنیه‌دن شمدی‌یه قدر سلاطین عظام عثمانیه‌نك نام عالیلرینه ضرب واخراج قلنان التون وکموش وباقر مسکوکاتدن بیك ایکی یوز عددی متجاوز سکه تدارکیله بر (قولکسیون) ترتیب وتشکیلنه موفق اوله‌بیلدیکم کبی سلاطین مشار الیهم حضراتی طرفندن احداث بیوریلان بالجمله (مدالیه)‌لر ایله قدیمده استعمال اولنان والیوم اثار نادره‌دن معدود اولان (قورشون مهر)‌لردن دخی جمع ایله بوقولکسیونه علاوه ایلدم .

مسکوکات عثمانیه‌نك کثرت جنس ونوعی ملاحظه اولندقده اشبو قولکسیونه بتون بتون نقصاندن عاری دینیله‌مز ایسه ده بر درجه‌یه قدر مکملیتنه دلالت ایتمك اوزره الده بولنان بعض (قتالوق)‌لره وبالخاصه انکلتره موزه‌سنك مسکوکات عثمانیه‌یه مخصوص اولان قتالوغنه نظراً آنلرك موجودندن برخیلی نادر وفضله سکه‌لر بولندیغنی بیان ایده‌بیلورم.

نخبهٔ افکار معالی آثار همایونلری استکمال وسائل عمران مملکت وانتشار انواع علم ومعرفت جهتنه معطوف اولان پادشاه معارفپرور وشهریار ترقی کستر افندمز حضرتلرینك عصر معارف حصر ترقیپرور‌یلرنده موضوع موقع انتشار اولان بونجه آثار مفیده‌یه بر علاوهٔ ناچیز اولمق اوزره جمع ایلدیکم مسکوکات ومدالیه‌لرك نوع وجنسنی وعبارات مندرجه‌سنی ووزن وقطرلرینی حاوی بر (قتالوق) تنظمیله برابر تاریخ عثمانینك مسکوکاته متعلق اولان مهم بر شعبه‌سنه خدمت ایده‌بیله‌جك

بعض ایضاحات مفیده و معلومات تاریخیه درج وعلاوه ایدرك ترتیب وتألیف و (تقویم مسکوکات عثمانیه) نامیله توسیم ایتدیکم شو اثر عاجزانه‌می نشره جسارت ایلدم .

(تقویم مسکوکات عثمانیه) ده اوائلدنبرو مسکوکاتده استعمال اولنان القاب وعنوان پادشاهان واذکار وادعیه یولنده‌کی عبارات عظمتبیان وضرب سکه اولنان ممالك و بلدان ایله اقتضا ایدن تعریفات آیرو آیرو جدوللرده کوستردکدن صکره هر عصرك مسکوکاتی ذیلنده او عصره عائد ایضاحات ومعلومات ـ علی الاکثر مأخذلرینك ارائه‌سیله ـ درج وتحریر قلنمش ودور و زمانلرینه کوره مسکوکاتك رایجلرینی حاوی بشقه‌جه جدوللر دخی علاوه ایدلمشدر . ارباب مطالعه‌جه مسکوکاتك رسم وشکللری حقنده دخی بر فکر حاصل اولمق ایچون موزهٔ همایون مدیری برادرم حمدی بکك همتیله هر عصرك سکه‌لرندن ایجابنه کوره بالتفریق یوز اوتوز التی عددینك فوطوغرافیلری اخذ اولندقدن صکره (فوطوتیپی) اصولنده اون ایکی لوحه‌یه نقل وطبع ایتدیریله‌رك خاتمهٔ کتابه ربط اولنمشدر .

(تقویم مسکوکات عثمانیه)نك بمنه تعالی بر وجه مأمول مظهر اوله‌جغی رغبت جمع و تدارکیله مشغول اولدیغم مسکوکات سلجوقیه اوزرینه ایلروده عاجزانه بر اثر دها نشرینه شوقبخش جسارت اوله‌جقدر . (ومن الله التوفیق) شورای دولت اعضاسندن

قسطنطینیه فی ١٥ شهر رمضان المبارك سنه ١٣٠٧

غالب بن ادهم

سلاطين عظام عثمانيه

(مائة عام)

١ سلطان عثمان ٦٩٩ ٧٠٠

٢ سلطان اورخان ٧٢٦ (٤)

٣ سلطان مراد اول ٧٦١

٤ سلطان بايزيد اول ٧٩٢ ٨٠٠

(٤)

سليمان چلبى موسى چلبى ٥ سلطان محمد اول ٨١٦ عيسى چلبى مصطفى چلبى

٦ سلطان مراد ثانى ٨٢٤

٧ سلطان محمد ثانى ٨٥٥،٨٤٨

٨ سلطان بايزيد ثانى ٨٨٦ شهزاده جم سلطان ٩٠٠

٩ سلطان سليم اول ٩١٨ (٤)

١٠ سلطان سليمان اول ٩٢٦

١١ سلطان سليم ثانى ٩٧٤

١٢ سلطان مراد ثالث ٩٨٢ ١٠٠٠

١٣ سلطان محمد ثالث ١٠٠٣ (٨)

١٤ سلطان احمد اول ١٠١٢ ١٥ سلطان مصطفاى اول ١٠٢٦،١٠٣١

١٦ سلطان عثمان ثانى ١٠٢٧ (١٧ سلطان مراد رابع ١٠٣٢ (١٨ سلطان ابراهيم ١٠٤٩

١٩ سلطان محمد رابع ١٠٥٨ (٢٠ سلطان سليمان ثانى ١٠٩٩ (٢١ سلطان احمد ثانى ١١٠٢ ١١٠٠

(٧)

٢٢ سلطان مصطفاى ثانى ١١٠٦ ٢٣ سلطان احمد ثالث ١١١٥

٢٤ سلطان محمود اول ١١٤٣ ٢٥ سلطان عثمان ثالث ١١٦٨

٢٦ سلطان مصطفاى ثالث ١١٧١ ٢٧ سلطان عبدالحميد اول ١١٨٧ ١٢٠٠

(٦)

٢٨ سلطان سليم ثالث ١٢٠٣ (٣٠ سلطان محمود ثانى ١٢٢٣ (٢٩ سلطان مصطفاى رابع ١٢٢٢

٣١ سلطان عبدالمجيد خان ١٢٥٥ ٣٢ سلطان عبدالعزيز خان ١٢٧٧

٣٣ سلطان مراد خامس ١٢٩٣

٣٤ سرير آراى شوكت و شان السلطان ابن السلطان السلطان الغازى ١٣٠٠

عبدالحميد خان ثانى ايدالله سلطنته الى آخر الدوران افندمز حضرتلرى ١٢٩٣ (١)

١ مسـكوكات عثمانيـه ده مندرج اولان القاب و عنوان پادشـاهانى تاريخ استعمالريله برابر ارائه ايدر جدولدر .

	(سنه)
سلطان بن سلطان [١]	٨١٦
خان [٢]	٨١٦–١١١٥
امير [٣]	٨٠٦
سلطان (السلطان)	٨٥٥–١٢٩٣
ضارب النضر صاحب العز والنصر فى البر والبحر . . .	٨٥٥–١١٧١
سلطان البرين وخاقان البحرين السطان بن السلطان [٤] .	٨٥٥–١٢٥٥
ملك اعظم [٥]	٨٥٥
صاحب النضر والنصر فى البر والبحر	٩١٨–٩٢٦
شـاه	٩١٨–١٠٠٣
سلطان البر والبحر	٩٢٦
سلطان العادل والكامل ابو اللطف (سلطان العادل) . . .	٩٢٦
سلطان البرين والبحرين خادم الحرمين الشريفين . . .	٩٢٦و٩٨٢
ضارب النضر صاحب العز والنصر	٩٧٤
السلطان فى البر والبحر	٩٧٤–٩٨٢

[١] سلطان اورخان ايله سلطـان مراد وبايزيد خان اوللر زماننده مسكوكاته بر كونه عنـوان وضع اولنميوب چلبى سلطـان محمد خان دورنده ايلك دفعـه اولەرق سلطان عنوانى يازلمشدر.

[٢] خان عنـوانى چلبى سلطان محمد زماندن سلطان احمد ثالث عصرينـه قدر سلاطين عظامك يالكز پدرلرى نامنه علاوةً استعمال قلنمشدر .

[٣] يالكز سليمان چلبى سكەلرنده (امير) عنوانى واردر.

[٤] بعض مسكوكاتده لام تعريف وضع اولنميەرق يالكز (سلطان بن سلطان) وسنين اخيره ده (السلطان ابن السلطان) يازلمشدر.

[٥] فاتح سلطان محمد حضرتلرينك يالكز رومى العباره سكەلرنده مندرجدر.

صاحب البرین و البحرین ١٠٤٩
ضارب النضر صاحب العز والظفر فی البر والبحر . . . ١١١٥-١١٧١
خان ١١٤٣-١٢٩٣
سلطان البرین والبحرین ١١٨٧
سلطان سلاطین زمان ١٢٢٣
غازی ١٢٢٣
عدلی ١٢٢٣
ملك الدولة العثمانیه [١] ١٢٧٧-١٢٩٣
الغازی ١٢٩٣

[١] جنتمکان عبدالعزیز خان حضرتلرینك بعض مدالیه‌لریله طرف ذیشرف حضرت ملوکانه‌دن احـداث بیوریلان امتیاز نشان عالیسی مدالیه‌لرنده منقـوش اولان آرمهٔ عثمانینك مرکزی عنوان جلیل مذکور ایله تزیین قلنمشدر.

٢ مسكوكات عثمانيه‌ده محرر اولان اذكار وادعيه‌يى تاريخ استعماللريله برابر ارائه ايدر جدولدر .

	سنه
لا اله الا الله محمد رسول الله	٧٢٩ و٧٦١ و٨٠٦
ابوبكر، عمر، عثمان، على، (رضو)	٧٢٩ و٧٦١ و٨٠٦
خلد الله ملكه	٧٢٩-٧٦١
خلد ملكه	٧٦١-١٠٥٨
زيد عمره	٨١٦
عز نصره	٨٢٢-١٢٩٣
حمل العسر الباب	٨٢٧
خلد الله ملكه وسلطانه	٨٧٥-٩٨٢
خلد الله ملكه وسلطانه وايد خلافته ومدته	٩٨٢
عز نصرته	٩٨٢
ياقاضى الحاجات وياكافى المهمات	١٠١٢
خلد ملكه وسلطنته	١٠٤٩
المظفر دائما [١]	١٠٤٩-١٢٩٣
دام ملكه	١٠٩٩-١٢٢٣
عز نصره وايده	١١٤٣-١١٦٨
فالله خير حافظاً وهو ارحم الراحمين [٢]	١١٤٣
دام ملكه وسلطنته الى آخر الدوران	١٢٢٣
المستند بتوفيقات الربانيه [٣]	١٢٧٧ و١٢٩٣

[١] اشبو (المظفر دائما) عباره‌سى طغراى همايونلر درونته يازلمق تاريخ مذكورده اك اول عربستانده ضرب اولنان سكه‌لردن باشلايه‌رق عادت اولوب الى يومنا هذا ابقا بيورلمشدر. [٢] سلطان محمود اول زماننده ضرب اولنمش مداليه طرزنده‌كى التونك بر وجهنده محرردر . [٣] اشبو عبارهٔ جليله (١) نومرولى جدولده كوسترلديكى اوزره « ملك الدولة العثمانيه » عنوان عاليسيله برابر يازلمقده‌در .

٢ مسکوکات عثمانیه ضرب اولنسان بلدانك اسامیسنی مبین

جدوللر . [١]	روم ایلی	اناطولی
سلطان عثمان غازی	محل ضربی کوسترلمامشدر.	
سلطان اورخان	»	»
سلطان مراد اول	»	»
سلطان بایزید اول	»	»
شهزادکان — امیر سلیمان	»	»
شهزادکان — محمد چلبی	—	بروسه
شهزادکان — موسی چلبی	— ادرنه	
شهزادکان — مصطفی چلبی	— ادرنه	
	سرز	
سلطان محمد اول —	ادرنه	بروسا [٢]
	سروز، سرز [٣]	ایاثلق [٤]
سلطان مراد ثانی —	ادرنه	برسه
	سرز	ایاثلق
	نوار [٥]	انکوریه [٦]
		اماسیه

[١] شهرلرك اسملری سکەلر اوزرنده نه املاده یازلمش ایسه اشبو جدولده اویلەجه درج اولنوب ایجاب ایدنلر حقنده بعض ایضاحات ویرلمشدر . [٢] بروسەنك املاسی مسکوکات اوزرنده درت صورتله محرردر : بدایتدن سلطان بایزید ثانی عصرینه قدر (بروسا) وعلی الاکثر (برسه) وسلیم خان اول زماننده تلفظ اولندیغی کبی (بورسه) وصکرەلری ارتق (بروسه) یازلمشدر . [٣] شمدیلرده (سیروز) یازیلان شهرك اسمی اوللری سویلندیکی کبی سادەجه (سرز) ویاخود واو ایله (سروز) یازلمقده ایدی . [٤] الیوم (ایاسلوغ) ویاخود (ایاسلق) یازیلوب مسکوکات قدیمەده ایسه بتون (ایاثلق) یازلمشدر . [٥] خریطه اوزرنده (نوار) اسمنده ممالك محروسەده بر قصبه کورلیور. انجق مشابهت لفظیەیه نظراً بو محل (نوابرده) قصبەسی اولەجقدرکه اسمی صربلولرجه برقاچ درلو تلفظ ایدلمکده بولنمشیدی. بونك تفصیلی زیرده سلطان سلیمان قانونی مسکوکاتنك محل ضربلری صرەسنده محرر ومذکوردر . [٦] یالکز مشارالیه مراد ثانی زماننده انکوریه یازلمشدرکه اصل املاسی بودر. صکرەلری (انقره) دینمشدر.

	روم ایلی	اناطولی	عربستان	آفریقا
فاتح سلطان محمد —	قسطنطنیه [۱]	برسه		
	ادرنه	ایاثلق		
	سرز	تیره		
	اسکوب	اماسیه		
	نوار			
[شهزاده جم سلطان] —		برسه		
سلطان بایزید ثانی —	قسطنطنیه	برسه		
	ادرنه	انقره		
	سرز	اماسیه		
	اسکوب	قونیه		
	قرطوه [۲]			
	نوار			
سلطان سلیم اول —	قسطنطنیه	بورسه	آمد	مصر
	ادرنه	تیره	[دیاربکر]	
	سرز	قونیه	ماردین	
	قرطوه	لارنده [۳]	رها [۵]	
	نوار	خیزان [٤]		

[۱] فتحدن صکره ایکی یوز سنه قدر مرور ایدن زمانلرده مسکوکات عثمانیه اوزرنده علی‌العموم بر (یا) ایله « قسطنطنیه » یازیلور ایدی . سلطان محمد رابع ایله انی متعاقب سلطان سلیمان ثانی دورلرنده تجدید مسکوکات ایله برابر ایکی (یا) ایله « قسطنطینیه » یازلمغه باشلامش وارتق بعض اوفق اقچه‌لرده استثناسی اولمق اوزره بوکونکی کونه قدر اشبو ایکنجی صورت املا دوام ایلمشدر.

[۲] قوصوه ولایتنده واقع اولوب ۷۹۲ سنه‌سنده فتح اولنمشدر. قره طوه‌ده سیملی قورشون معدنلری بولنوب الیوم متروکدر. ۱۸۳۶ سنهٔ میلادیه‌سنه یعنی‌بوندن اللی‌درت سنه‌مقدم برزمانه قدر بومعدنلرك اعمالاتنه دوام‌اولنه‌رق یوزده‌اللی قورشون ویوزده یارم کموش استحصال قلنمقده ایمش.

La Turquie d'Europe, par Ami Boué. t. III, p 59.

[۳] قونیه ولایتی داخلنده‌در. (قرمان ارکلیسی) دخی دینور . قدیمده مشهور ایدی. [٤] بتلیس ولایتنده برقصبه‌در. قضاسی دخی اواسمده یاد اولنور. [٥] اورفه شهرینك نام دیکر وقدیمیدر. (روها) و (رها) یازارلر ایدی .

	روم ایلی	اناطولی	عربستان	آفریقا
سلطان سلیمان اول —	قسطنطنیه	بروسه، برسه	آمد	مصر
	ادرنه	اماسیه	رها	طرابلوس
	سروز، سرز		حلب	جزایر
	سدره قیسی [۱]		دمشق (شام)	
	قوجانیه [قوچانه]		بغداد	
	قرطوه		حله	
	اسکوب		زبید [۳]	
	نوار			
	نوابرده [۲]			

[۱] قدیم اسمی (سیدهرو ـ قاپسا) Sidéro-Capsa اولدیغی حالده عثمانلیلر بالتحریف (سیدره قیسی) Sidré-Kaïsi دیمشلردر . سلانیکك جهت شرقیه‌سنده وآینه‌روز وکسندیره قضالریله بشیك کولنك ماییننده کائندر. جوارنده زنکین کموش وبعضاً التون معدنلری بولنوب قدیماً بالدفعات ایشلدیلوب ینه ترك اولنمشدر. ۱۱۱٤ تاریخنده برارالق حکومت سنیه‌جه اعمالنه بتکرار تشبث اولنمش ایدوکنی وقعه نویس راشدبیان ایده‌یور. الیوم متروکدر.

[۲] نوابرده قوصوه ولایتنك جهت شمالیه‌سنده کیلانه اوچ ساعت مسافه‌ده واقعدر. قدیمده صربستانك مشهور و مستحکم برموقعی اولوب ۸٤۳ سنهٔ هجریه‌سنده سلطان مراد ثانی وبش سنه صکره‌ینه صرپلولرك النه پچدیکی حالده ۸۵۹ تاریخنده دفعهٔ ثانیه اولهرق ابو الفتح سلطان محمد خان طرفلرندن ضبط ایله ضمیمهٔ ممالك شاهانه قلنمشدر. بالاده کوسترلدیکی اوزره مشارالیه سلطان سلیمانه قدر اولان مسکوکاتده محل مذکورك اسمی (نوار) یازلمش وپادشاه مشارالیه زماننده ایسه هم (نوار) وهمده اصل نامی اولان (نوابرده) استعمال اولنمغه باشلامشدر. بوشهر صرپلولر طرفندن قدیملرده «یکی بایر» معناسنه اولان Novoberda وبوندن بشقه Noborda, Novomonte, Néopridum نهایت Novo-brdo کبی برقاچ درلو تعبیرات ایله یاد اولنمسیله عثمانلیلر تلفظده سهولت ایچون بدایةً بروجه محرر (نوار) دیمش اولملری اغلب احتمالدر.

شهر مذکورك حوالیسنده کلیتلی کموش معدنلری موجود اولوب قدیماً ثروت فوق العاده ایله مشتهر ایدی. حتی اوروپالیلر Mère de Villes تسمیه ایدرلر ایدی. بوراسی دولت علیه‌یه پچمزدن مقدم معدن اوجاقلری کاملا حفر واعمال ایدلمش اولدیغندن جوهردن اثر قالمیوب یالکز شهرت قدیمه‌سی وشهر ایله قلعه‌سنك بعض آثاری باقی قالمشدر .

[۳] بحر احمر ساحلنده ویمن ولایتی داخلنده برقصبه‌در. قدیمده مشهور ومستحکم برموقع ایدی.

	روم ایلی	اناطولی	عربستان	آفریقا
	چانیچه [١]			
	سربرنیچه [٢]			
	بلغراد			
سلطان سلیم ثانی —	قسطنطنیه	ساقز [جزیره]	آمد	مصر
	ادرنه	اماسیه	حلب	طرابلوس
	سروز	خانجا [٤٤]	دمشق	جزایر
	سدره‌قپسی		بغداد	
	قرطوه			
	اسکوب			
	نوابرده			
	چانیچه			
	سربرنیچه			
	بلغراد			
سلطان مراد ثالث —	قسطنطنیه	ساقز	آمد	مصر
	ادرنه	اماسیه	حلب	طره‌بلوس
	سروز	ارض‌روم	دمشق	تونس
	سدره‌قپسی	وان	بغداد	جزایر
	اسکوب	مکس [٣]		
	نوابرده	خانجه [٤٤]		
	چانیچه			
	سربرنیچه			

[١] بوسنه قطعه‌سنك جهت جنوبیه‌سنده کائندر. چانیچه‌ده‌دخی معدنلر وارایدی.

[٢] سربرنیچه، Srebernitza, بوسنه‌نك جهت شمالیه‌سنده‌در. اطرافنده قدیماً کموش وبرازده آلتون معدنلری بولنمق حسبیله (کموش شهری) معناسنه اوله‌رق (سربرنیچه) نامی ویرمشلردر. [٣] مکس وان ولایتنده برقصبه اسمیدر.

[٤٤] اشبو محلك اسمی مشار الیه سلطان سلیم ثانی سکه‌لرنده نهایتی الفله ومراد خان ثالث وقتندن باشلایه‌رق صکره‌لری (ها) ایله یازلمشدر. مشابهت لفظیه‌یه نظراً اشبو شهرك قافقاسیاده واقع (کنجه) اولمسی اقوای مأمولدر. کنجه شهری سلطان مراد ثالث زماننده فتح اولنمش ایسه‌ده سلطان سلیمان قانونینك او قطعه‌لره قدر کتمش اولمسی حسبیله کندولری وصکره مخدوملری نامنه دخی اوراده سکه کسدیرلمش اولمسی شبهه‌سزدر. مشارالیه سلطان سلیمان خانك ایوجه قرائت اولنه‌میان ٢٩٦ نومرولی سکه‌سی (خانجا) سکه‌لرندن اولمق کرکدر.

	روم ایلی	اناطولی	عربستان	آفریقا
سلطان محمد ثالث —	قسطنطنیه	ساقز	آمد	مصر
	ادرنه	بروسه	حلب	تونس
	سدره‌قپسی	قونیه	دمشق	جزایر
	قرطوه	انقره	بغداد	
	نوابرده	توقات		
	اوخری	خانجه		
	یکیشهر [فنار]			
سلطان احمد اول —	قسطنطنیه	بروسه	آمد	مصر
	ادرنه	توقات	حلب	تونس
	نوابرده	طربزون	دمشق	جزایر
	بلغراد	ارض روم		
		خانجه		
سلطان مصطفای	قسطنطنیه		آمد	مصر
اول —	ادرنه			
سلطان عثمان ثانی —	قسطنطینیه	بروسه	آمد	مصر
	ادرنه	خانجه	رها	
	صوفیه		حلب	
	یکیشهر [فنار]		دمشق	
سلطان مراد رابع —	قسطنطنیه	خانجه	آمد	مصر
	ادرنه			محروسهٔ مصر
				جزایر
سلطان ابراهیم —	قسطنطنیه		آمد	مصر
			دمشق	طرابلوس
			بغداد	تونس
				جزایر، الجزایر
سلطان محمد رابع —	قسطنطنیه		حلب	مصر
	قسطنطینیه [۱]		دمشق	طرابلوس [غرب]
	بلغراد		بغداد	تونس، جزائر [غرب]

[۱] بالاده فاتح حضرتلرینك مسكوكاتی شرحنده بیان اولندیغی اوزره بو تاریخدن اعتباراً ایکی یا ایله (قسطنطینیه) یازلمغه باشلانمشدر.

	روم ایلی	اناطولی	عربستان	آفریقا
سلطان سلیمان ثانی —	قسطنطنیه			مصر
	[قسطنطنیه]			طرابلوس[غرب]
	بوسنه			تونس
	سرای			
سلطان احمد ثانی —	قسطنطنیه			مصر
سلطان مصطفای ثانی —	قسطنطنیه	ازمیر		مصر
	اوردوی همایون[۱]	ارض روم		
	ادرنه			
سلطان احمد ثالث —	قسطنطنیه	تبریز		مصر
	اسلامبول [۲]	تفلیس		طرابلس غرب
		روان		تونس
				غرب الجزایر،
				الجزایر غرب
سلطان محمود اول —	اسلامبول	کمشخانه	بغداد	مصر
	قسطنطنیه	قارص		طرابلس غرب
		کنجه [۳]		تونس
		تفلیس		جزایر

سلطان عثمان ثالث دورنده طشره‌ده بولنان دارالضربلر تعطیل ایدیلوب سلطان مصطفی خان ثالث عصرنده دخی ارتق مسکوکات شاهانه‌نك

---

[۱] مشارالیه سلطان مصطفی خان ثانینك ۱۱۰۹ سنه‌سنده اردوی همایونله روسیه سفرینه وقوعبولان عزیمت شاهانه‌لری مناسبتیله قطع وضرب اولنمشدر.

[۲] (اسلامبول) نامنك اشبو املا ایله مسکوکاتده درج واستعمالی اك اول مشارالیه سلطان احمد ثالث زماننده عادت اولمشدر. سلطان سلیم ثالث دورینه قدر سکه‌لرك برقسمنه ومشارالیه زماننده کافه‌سنه بواسم ضرب اولنمشدر.

[۳] بالاده بیان قلندیغی وجهله (خانجه) دیو یازیلان (کنجه) شهریدر که سلطان احمد ثالث عصرنده اوراده ضربخانه کشاد ایدلمش اولدیغی مسطور تواریخدر. انجق مشار الیهك اوراده کسلمش سکه‌لرندن المزه بچه‌میوب یالکز سلطان محمود خان اولك اورا سکه‌سنه دسترس اوله بیلدك. (کنجه) شهری الیوم (الیزابتپول) Elisabethpol. نامیله‌دخی یاد اولنور.

ضرب واعمالی یالکز درسعادت ضربخانهٔ عامرەسنه حصر وتخصیص قلنمشدر. انجق آتیاً محلارندە کوریلەجك اولدیغی اوزره مصر وطرابلس غرب وتونس و جزایرده کمافی السابق سکه ضربنه دوام ایتدیرلمش اولدیغی کبی اخیراً طشرەدە ایکی اوچ محلده دخی التون وکموش و باقر مسکوکات کسدیرلمشدر.

مسکوکات عثمانیەدە بولنان بعض رقملرك اشکال قدیمەسی

۴ درت رقمی اولوب ۸۵۵ تاریخلرینه قدر بویله یازیلور ایدی.

۴ بو دخی درت رقمی اولوب تاریخ مذکوردن صکره خیلی مدت استعمال اولنمشدر.

۵ بش رقمی اولوب ۹۰۰ تاریخلرینه قدر بوشکلده قوللانیلور ایدی.

٥ صفر یرینه مستعمل اولوب ۹۰۰ تاریخلرندن صکره بش رقمنه منقلب اولمسیله صفر بر نقطەیه (٠) تحویل قلنمشدر.

﴿ ایضاحات وتعریفات ﴾

— «تقویم مسکوکات عثمانیه» ده درج وارائه اولنان سکەلره قولکسیونك ترتیبی وجهله بر نومرودن باشلایەرق نهایته قدر متسلسلاً نومرولر وضع اولنمشدر.

— هر نومرونك زیرنده او سکەنك ایکی وجهنده مسکوك اولان عبارات صاغلی وصوللی عینیله واقتضاسنه کوره بعض تعریفاتیله یازلمشدر.

— مسکوکات عثمانیەنك برر وجهنده اکثریت اوزره ایکی عنوان استعمال ایدلمش اولوب برنجیسی «ضارب النضر صاحب العز والنصر فی البر

والبحر» وایکنجیسی دخی «سلطان البرین وخاقان البحرین السلطان ابن السلطان» عنوانلری اولمغله اختصار ایچون کتابمزده برنجیسنه یالکز (ضارب النضر الخ) وایکنجیسنه دخی (سلطان البرین الخ) دیزدیرلمشدر.

— بر سکه‌یی تعقیب ایدن سکه بالاده‌کینک عینی عباره‌یی متضمن ایسه یالکز (« ») اشارتیله اکتفا اولنوب فقط کلمه ورقم وسائر بعض فرقلر اولدیغی حالده آنلر آیروجه ایضاح قلنمشدر. و بعضاً دخی بالاده‌کی سکه‌نک نومروسی کوستریله‌رك اکا عطف اولنمشدر.

— برنوعدن اولان ایکی سکه‌نک بعضاً برینك بروجهی ودیکرینك دیکر وجهی سیلك وبوزق ظهور ایتمش اولدیغی تقدیرده او ایکی سکه دخی دفتره داخل ایدیلوب بالاسنه دخی ایکی نومرو وضع اولنمشدر.

— سیلك ویاخود سائر صورتله بوزق وفقط معلوم اولان کلمه‌لر شویله بر [ ] فاصله ایچنه النمشدر. هیچ اکلاشیله‌میان کلماتك یرینه دخی (....) وضع اولنمشدر.

— هر سکه‌نک عباراتی زیرینه صاغ طرفده وزنلری وصول طرفده قطرلری تحریراولنمش وفقط مساوی ثقلتده بولنان مسکوکات یکدیکرینی تعقیب ایلدیکی صورتده وزنلری تکرار ایدلمامشدر.

— استعمال اولنان موازین اوزان قدیمهٔ عثمانیه‌در. یعنی بردرهم ۱۶ قیراط وبرقیراط ٤ حبه ویاخود قیراطك ۳۲ده برکسریدر.

(م) درهمه (ط) قیراطه اشارت اولمق اوزره وضع اولنمشدر. حبه‌یه کلنجه آیروجه یازلمیوب قیراطك دردده بر کسری اولمغله او صورتله کوسترلمشدر. مثلا: ۳ م $\frac{۳}{٤}$ ۵ط. اوچ درهم بش قیراط واوچ حبه اولمش اولور.

مسکوکاتده قیراطدن صکره اوتوز ایکیده برکسر کوسترلمك عادت

ایسه‌ده قدیم سکه‌لر علی الاکثر سیلك وکسیك حاصلی آز چوق نقصان اولدقلرندن بز اشبو کسر الکسری ارائه‌دن صرف نظر ایلدك .

— اوزان قدیمه‌نك استنلدیکی حالده اوزان جدیده‌یه (غرام وکسوراتنه) تحویلنی تسهیل ایچون خاتمهٔ کتابده بر جدول مخصوص درج وعلاوه اولنمشدر.

— مسکوکاتك هر بری ایچون ترقیم اولنان مقدار قطرلر معشار ذراع یعنی (میلیمترو) اعتباریله‌در. بناء علیه سکه‌لرك زیرنده وصول طرفلرنده یازیلی اولان مثلا: (قطری ١٤) اشارتی او سکه‌نك اون درت میلیمترو قطرنده اولدیغنی کوسترر . (وقس علی هذا .)

— برسکه‌نك قطعه‌سی ایچون برفکر حاصل ایتمك یعنی قطری بیلنمك استنلدیکی حالده قولایجه اکلاشلمق اوزره نهایتده مخصوصاً ایکی مقیاس قونلمشدر.

— باقر مسکوکاتك (مانغرلرك) وزنلری مطرد وبر اساسه مبتنی اولمدیغندن یالکز قطرلری ارائه اولنمشدر. فقط سنین اخیره‌ده براصول تحتنده اوله‌رق چیقاریلان باقر سکه‌لرك وزنلری دخی کوسترلمشدر.

— (فوطوتیپی) ایله رسملری کوسترلمش اولان سکه ومدالیه‌لر قاچنجی لوحه‌ده بولنتقده ایسه اسملری زیرنده (فلانجه لوحه) دیو محرر اولوب بناءً علیه سکه ویا مدالیه‌نك نومروسی هر نه ایسه بیان اولنان لوحه‌ده تحری اولندقده رسمی کوریلور.

برنجی وایکنجی لوحه‌لر تفریق واشارت اولنان رسملری استیعاب ایده‌مدکلری جهتله هربری (الف) و (با) حرفلریله ایکیشر قطعه‌اوله‌رق ترتیب وتنظیم قلنمشدر.

مسكوكات عثمانيه‌يه متعلق معلومات مندرجه‌نك حروف هجاء ترتيبله فهرستيدر .

(صحيفه)

ادعيه واذكار (جدول۲) مقدمه . . . . ز
ارقام قديمه . . . مقدمه . . . . يد ,۲۱
اسلامبول ۲۷٤
اسمسز باقر سكه‌لر ۱
اشرفى ۲٥۲,۸۰
اصول مسكوكات عتيقه ۷
اصول مسكوكات جديده ٤۳۸,۲۳۰
اقچه (اقچهٔ عثمانى) ۵ـ۱۰
التون ٥۲,٤
التمشلق ۳۳۱
التيلق ٤۱٦
القاب (عنوان) (جدول ۱) مقدمه . . . . ه ,۲۸
اونلق عثمانى ۱۸۸,٥۹
ايكيلك ۳٤٦
باقر مسكوكات (مانغر) ۱۳ـ۱٥,۲۳۹
پاره ۱۹۹
بشلك ٤۱٤
بلدان (محل ضرب) . . . . ح ,۲۸
تاريخ (سنهٔ ضرب مسكوكات) ۳۳۲,۱۷
تمغا (قورشون مهر) ٤۷۸
ثمن ۲۲٤
جهاديه ٤۱۲
درهم ۱٥۲,۱۱٦,٥
درهم المربع ۱۷۹,۱۳۲
زر استانبول ۲۷۳
زر محبوب ۲۷٤
زولته ۲٥٤ـ۲٥٦,۲۷۸

(صحيفه)
سكه ٥٤,٤
سلطانى ١٩٨,٥٥
سنهٔ ضرب مسكوكات ٣٣٢
شاهى ٨٠
شريفى ٢٣١,٨١
طغرا ١٩
طغرالى ٢٥٢,١٥٢
عثمانى (اقچهٔ عثمانى، اونلق عثمانى عثمانلى آلتونى) ٤٥٦,١٨٨,٥
عنوان . (جدول ١). مقدمه . . . . ٢٨, هـ
غروش ٢٣١
فلوس ٢٠١
فندق ٣٢٨,٢٧٤
فيلورى ٥٤
قورشون مهر ٤٨١,٤٧٨
كيسه ٤٨٢
مانغر ١٣
متالك ٤٥٨
محل ضرب (جدول ٣) . مقدمه . . . . ٢٨, ح
مداليه ٤٨٤
مدينى ١٣٠
مجيديه ٤٣٩
يالديز آلتونى ٢٣١
يوزلك ٣٥٩

رسم لوحه‌لری محتویاتنك عدد ونومرولرینی حاوی فهرستدر .

— برنجی لوحه (ا) —

سلطان اورخان ٢ (سلطان مراد اول ٩ (سلطان بایزید اول ١٣ (امیر سلیمان ١٩
(موسی چلبی ٢٢ (چلبی سلطان محمد ٣١,٢٧ (سلطان مراد ثانی ٥٣,٤٥,٣٥ (فاتح
سلطان محمد دفعهٔ اولی ٦٠ رسم قطعه ١١

— برنجی لوحه (ب) —

فاتح سلطان محمد دفعهٔ ثانیه ١٢١,١٠٤,٩٧,٧٧,٧٤,٧١,٦٨,٦٧ (شهزاده جم
سلطان ١٢٦ (سلطان بایزید ثانی ١٥٤,١٥٠,١٤١,١٢٩ رسم قطعه ١٣

— ایكنجی لوحه (ا) —

سلطان سلیم اول ١٩٠,١٨٨,١٨٢,١٦٦,١٦١ (سلطان سلیمان اول ٢٤١,٢٣١
٢٩١,٢٨٢,٢٨٠,٢٦٨ رسم قطعه ١١

— ایكنجی لوحه (ب) —

سلطان سلیم ثانی ٣٣٧,٣٢٦,٣٢١,٣١٧,٣١٠,٣٠٧ (سلطان مراد ثالث
٣٩١,٣٩٠,٣٧٩,٣٧٥,٣٦٢,٣٦٠,٣٥٦,٣٥٤ رسم قطعه ١٤

— اوچنجی لوحه —

سلطان محمد ثالث ٤٢٦,٤١٩,٤١٤,٤١١,٣٩٦ (سلطان احمد اول ٤٣٤
٤٦٢,٤٦٠,٤٥٦,٤٤٨,٤٤٥ (مصطفی خان اول ٤٦٦ (سلطان عثمان ثانی ٤٧١
٤٨٨,٤٧٦, (دفعه سلطان مصطفی خان اول ٤٩٢ رسم قطعه ١٦

— دردنجی لوحه —

سلطان مراد رابع ٥١٠,٤٩٩ (سلطان ابراهیم ٥٣٥,٥٢٨,٥٢١,٥١٧,٥١٥
سلطان محمد رابع ٥٥٦,٥٣٩ (سلطان سلیمان ثانی ٥٦٦,٥٦٤ (سلطان احمد ثانی
٥٧٤ رسم قطعه ١٢

— بشنجی لوحه —

سلطان مصطفای ثانی ٦٠٣,٥٩٨,٥٩٦,٥٩٢,٥٨٣ (سلطان احمد ثالث ٦١٤,
٦٤٨,٦٤٤,٦٤٢,٦٣٧,٦٣٥,٦٣٣,٦٣٠,٦٢٤ رسم قطعه ١٤

— آلتنجی لوحه —

سلطان محمود اول ٦٦٤،٦٧٠،٦٧٣،٦٨٧،٧٠٣،٧٠٤،٧٢٣ (سلطان عثمان ثالث ٧٤٠،٧٥٠ رسم قطعه ٩

— یدنجی لوحه —

سلطان مصطفی خان ثالث ٧٥٦،٧٧٣،٧٩٦ (سلطان عبدالحمید خان اول ٨٨٠ (سلطان سلیم ثالث ٩٣١ (سلطان مصطفای رابع ٩٤٩ (سلطان محمود خان ثانی ٩٧٤،١٠١٠،١٠٤٩،١١٢٤،١١٣٨ رسم قطعه ١١

— سکزنجی لوحه —

سلطان عبدالمجید خان ١١٤٦،١١٦١،١١٧٢،١١٧٤ (سلطان عبد العزیز خان ١٢١٦،١٢١٨،١٢٣٥،١٢٣٦ (عصر معالی حصر حضرت تاجداری ١٢٦٣، ١٢٧٥،١٢٨٦ رسم قطعه ١١

— طقوزنجی لوحه —

— مدالیه‌لر وقورشون مهرلر —

سلطان محمود اول ١ (سلطان عثمان ثالث ٢ (سلطان سلیم ثالث ٦ (سلطان محمود ثانی ١٠ (قورشون مهر) سلطان بایزید ثانی (١) سلطان مراد ثالث (ه) (ز) رسم قطعه ٧

— اوننجی لوحه —

— مدالیه‌لر —

سلطان عبدالمجید خان (افتخار نشانی) ٢٠ (یمن) ٢٦ (کردستان) ٢٩ (سلستره) ٣٨ (تصحیح سکه) ٤٣ (ایاصوفیه) ٤٥ (عصر معالی حصر حضرت تاجداری (پلونه) ٦٣ رسم قطعه ٧

فهرست عمومی

		صحیفه		صحیفه
مقدمه				. .
سلاطین عظام عثمانیه حضراتی				د
مسکوکاتده محرر عنوان پادشاهان				ه
مسکوکاتده مندرج اذکار وادعیه				ز
ضرب سکه اولنان بلدان				ح
بعض رقملرك اشکال قدیمه‌سی				ید
ایضاحات وتعریفات				ید
مواد مندرجه نك حروف هجا ترتیبیله فهرستی				یز
مسکوکات رسمی لوحه‌لرینك محتویاتی فهرستی				یط
سلطان عثمان خان اول	(مسکوکاتی)	١	(ذیلی)	١
سلطان اورخان خان		٣		٤
سلطان مراد خان اول	»	١١	»	١٣
سلطان بایزید خان اول	»	١٦	»	١٧
[امیر سلیمان چلبی]	»	١٨	»	١٩
[محمد چلبی]	»	٢١	»	٢٢
[موسی چلبی]	»	٢٢	»	٢٣
[مصطفی چلبی]	»	٢٣	»	٢٤
چلبی سلطان محمد خان اول	»	٢٥	»	٢٨
سلطان مراد خان ثانی	»	٣٠	»	٣٥
فاتح سلطان محمد خان ثانی	دفعهٔ اولی »	٣٧	»	٣٩
	دفعهٔ ثانیه	٤٠		٥٢
[شهزاده جم سلطان]	»	٦١	»	٦١
سلطان بایزید خان ثانی	»	٦٢	»	٦٩
سلطان سلیم خان اول	»	٧١	»	٧٩
سلطان سلیمان خان اول	»	٨٣	»	١٠٩
سلطان سلیم خان ثانی	»	١١٧	»	١٢٩
سلطان مراد خان ثالث	»	١٣٣	»	١٤٩
سلطان محمد خان ثالث	»	١٥٥	»	١٦٦
سلطان احمد خان اول	»	١٦٩	»	١٧٨
سلطان مصطفی خان اول	دفعهٔ اولی »	١٨٠	»	١٨٠
	دفعهٔ ثانیه	١٩٠		١٩٢
سلطان عثمان خان ثانی	»	١٨١	»	١٨٧

		صحیفه		صحیفه
سلطان مراد خان رابع	(مسکوکاتی)	۱۹۳	(ذیلی)	۱۹۸
سلطان ابراهیم خان	»	۲۰۳	»	۲۱۰
سلطان محمد خان رابع	»	۲۱۳	»	۲۲۰
سلطان سلیمان ثانی [مسکوکات جدیده]	»	۲۲۷	»	۲۳۰
سلطان احمد خان ثانی	»	۲۴۱	»	۲۴۳
سلطان مصطفی خان ثانی	»	۲۴۴	»	۲۵۰
سلطان احمد خان ثالث	»	۲۵۸	»	۲۷۲
سلطان محمود خان اول	»	۲۸۴	»	۲۹۸
سلطان عثمان خان ثالث	»	۳۰۵	»	۳۱۰
سلطان مصطفی خان ثالث	»	۳۱۲	»	۳۲۷
سلطان عبد الحمید خان اول	»	۳۳۳	»	۳۴۴
سلطان سلیم خان ثالث	»	۳۴۸	»	۳۵۸
سلطان مصطفی خان رابع	»	۳۶۲	»	۳۶۷
سلطان محمود خان ثانی	»	۳۶۸	»	۴۰۷
سلطان عبد المجید خان	»	۴۲۳	»	۴۳۵
سلطان عبد العزیز خان	»	۴۴۶	»	۴۵۶
[افادهٔ مخصوصه]				۴۵۹
عصر معالی حصر حضرت تاجداری	»	۴۶۰	»	۴۶۹
علاوه [کتابك طبعندن صکره اله گچن سکه‌لر]				۴۷۳
اسم وتاریخلری غیر مضروب سکه‌لر				۴۷۶
قورشون مهرلر				۴۷۸
مدالیه‌لر				
سلطان محمود خان اول				۴۸۴
سلطان عثمان خان ثالث				»
سلطان سلیم خان ثالث				۴۸۵
سلطان محمود خان ثانی				۴۸۶
سلطان عبد المجید خان				۴۸۸
سلطان عبد العزیز خان				۴۹۸
عصر همایون حضرت شهریاری				۵۰۰
جدوللر				
قطرلری اراءه ایدر مقیاسلر				۵۰۲
درهم وقیراطلك غرام وکسوراتنه تحویلی جدولی				۵۰۳

(۱) آلتون مسکوکات جدولی (۲) اقچه‌لره مخصوص جدول

(۳) غروش واقسامنه مخصوص جدول تصحیح سهو ونقصان جدولی

رسم لوحه‌لری « برنجی وایکنجی لوحه‌لر مکرر اولدیغندن ۱۲ لوحه‌در. »

١ سلطان عثمان خان اول

٦٩٩ — ٧٢٦

باقر

١

خلد الله — خلد الله

ملكه — ملكه

قطری ٢٢

بانیٔ دولت ابد مدت عثمانی سلطان عثمان خان غازی حضرتلری بقیهٔ سلجوقیانه رعایةً نام نامیٔ همایونلرینه سکه ضرب ایتدیرمیه‌رك زمان سلطنتلرنده دراهیم ودنانیر سلجوقیه ومسکوکات سائره جاری و متداول اولدیغی مورخین طرفندن همان متفقاً بیان اولنمقده‌در . مع هذا ابتدا قره حصارده اسم سامیٔ شاهانه‌لرینه ضرب سکه و قرائت خطبه اولندیغنه دائر دخی بعض روایت وار ایسه‌ده پك ضعیف و انی مصدق دلائل مفقوددر . دیکر طرفدن اوائل سلطنت عثمانیه‌ده اسمسز باقر سکه‌لر کسدریلوب فن مسکوکات اربابی بونلری عثمان غازی حضرتلرینه نسبت ایتمکده درلر . واقعا مشار الیه حضرتلرینك یکرمی یدی سنه‌لك مدت سلطنتلری اثناسنده هیچ بر نوع سکه قطع و ضرب ایتدیرمامش اولملری براز بعید الاحتمال اولدیغنه ومورخین ایسه بو بابده

انجق نام عالیلرینه اوله‌رق سکه کسدیرمدکارینی بیان ایلملرینه کوره
فن مسکوکات اربابنك ظن وقیاسلری وجهله مشار الیه عصرنده تسهیل
داد وستد ایچون یالکز اسمسز باقر سکه‌لر کسلمش اولمق لازم کلور .
بزم المزه کچن بالاده‌کی (١) نومرولی اسمسز باقر سکه‌نك سالف الذکر
سکه‌لردن اولمسی محتملدر . وبو احتماله قوت ویران سبب دخی سکه‌نك
ایکی وجهنده نه تاریخ ونه ده اسم اولوب یالکز (خلد الله ملکه) عباره‌سی
مسکوك اولمسی واشبو عباره‌نك همان عینی رسم خط ایله اخلاف
عظاملری طرفندن دخی بر مدت کموش وباقر مسکوکاته درج وضرب
ایتدیرلمسیدر .

١٢٨٠ تاریخنده جمعیت علمیهٔ عثمانیه مطبعه‌سنده طبع ایدلمش اولان
(دفتر مسکوکات عثمانیه) عنوانلی بر دفترده ـ که غالبا متوفی پاسقال
بیلزکجی اوغلی نام ذاتك اولملیدر ـ سلطان عثمان خان حضرتلرینك
«ازنیق و حوالیسنده بولنمشدر» اشارتیله ٨ نوع ٣٦ عدد باقر سکه‌سی
موجود اولدیغی محرر ایسه ده شکلی واوزرنده‌کی عباره‌لری تعریف
ایدلمامش اولدیغندن بونلر اسملی ویاخود اسمسزمیدر وسالف الذکر
سکه‌یه مشابهمیدر معلوم اوله‌مامشدر .

٢ سلطان اورخان خان غازى

٧٢٦ — ٧٦١

كموش

محل ضرب وتاريخلرى يوقدر

٢

— آقچه —

كوفى

لا اله الا الله	اورخان
محمد رسول الله	خلد الله
عمر	ملكه

وزنى ٣/٤ ٥ ط . برنجى لوحه . قطرى ١٨

٣

— چفته اقچه —

كوفى

« « « «

وزنى ١/٢ ١١ ط . قطرى ١٨

سلاطين عظام عثمانيه نامنه اوله رق الك اول سكه ضرب ايتمك اصولی سلطان اورخان غازی حضرتلرينك زمان سلطنتلرنده اتخاذ اولنمشدر كه بوده تاريخجه مضبوط اولديغی اوزره برادرلری علاء الدين پاشانك توصيه‌سيله مشاراليهك اوچنجی سنهٔ جلوسلرينه يعنی هجرتك ٧٢٩ تاريخنه مصادف اولديغی كبی سكه‌لرك ابتدا بروسه شهرنده ضرب ايتديرلمش اولمسی دخی طبيعيدر .

بعض قوله كوره بو زمانه قدر ايادیٔ ناسده بولنان دراهم سلجوقيه تداولدن منع ايديله‌رك مسكوكات عثمانيه‌نك رايج اولمسی اعلان ايدلمش (*) وبعض روايتجه مسكوكات متداوله‌يه تعرض اولنمامشدر .

مورخين عثمانيه‌دن برطاقی مشار اليه حضرتلرينك اسمنه سكه قطعی خصوصندن بحث ايلدكلری صره‌ده « نقود نقره وطلا » « وجوه دراهيم ودنانير » « رايج اولان سيم وزر » نام همايون اورخانی ايله مسكوك اولدی كبی (**) عبارات ايله اولزمانلر كموشله برابر التون سكه دخی ضرب اولنديغی بيان ايتمك ايستمشلر ايسه‌ده بونلرك ذكر اولنان تعبيراتی تزيينات لفظيه‌دن عبارت اولوب چونكه اوائل ظهور دولت عليه‌دن فاتح استانبول سلطان محمد خان ثانی حضرتلرينك عصرينه كلنجه‌يه قدر سلاطين عثمانيه طرفلرندن ضرب ايتديرلمش هيچ بر نوع التون سكه اله كچمامش وكورلمامش وكورلديكنه دائر دخی فن مسكوكات اربابی طرفندن بر كونه معلومات ويرلمامش اولديغی كبی تاريخلرجه سلاطين مشار اليهمك هر بری عصرنده اخذ وصرف اولنان نقودك التون جنسندن بالمناسبه بحث اولندقجه اولوقتلر جاری اولان اجنبی التونلرينك اسامیٔ مخصوصه

(*) خيرالله افنديك دولت عليه تاريخی جلد ٣ صحيفه ٦٥

(**) تاج التواريخ جلد ١ صحيفه ٣٩ روضة الابرار صحيفه ٣٤٢ كلشن معارف جلد ١ صحيفه ٤٢٢ كاتب چلبی تقويم التواريخنده (صحيفه ٩١) يالكز « دراهم سلجوقيه جاری ايدی سكهٔ عثمانيه وضع اولندی . » ديمشدر .

سی ذکر اولنوب یوقسه عثمانلی التونلرینك وجودینه دلالت ایدر اصلا بر قید معلومات بولنمامشدر. وحتی اجنبی التونلرینك ممالك عثمانیه‌ده رسماً تداولنه مساعده اولندیغنی مشعر اولمق اوزره بر ویاخود ایکی مربع ایچنده (صح) کلمه‌سی مضروب وندیك دوقه‌لرینه الیوم تصادف اولنمقده‌در. بناءً علیه سلطان اورخان غازی زماننده واندن صکره یالکز کموش و باقر سکه قطع اولنوب التون سکه ایسه آتیده محلی کلدکده کوریله‌جکی ومادةً اکلاشیله‌جغی وجهله ال اول عهد سلطان محمد خان ثانیده کسلمش وجودت پاشا حضرتلرینك تاریخلرنده (*) مسکوکات اسلامیه‌یه دائر مندرج معلومات میاننده‌کی روایت دخی بونی مؤید بولنمشدر .

ع

معلوم اولدیغی اوزره قدیماً عراقده خلفای اسلامیه مسکوکاتنده هم وزن وثقلت وهمده کموش والتون سکه معناسنه مستعمل اولان (درهم) و (دینار) کلمه‌لری مؤخراً اقوام متجاوره طرفلرندن قبول اولنوب دولت عثمانیه‌نك ظهورینه قدر سلچوقیلر ایله آسیانك ملوك سائره‌سی مسکوکاتنده دخی اشبو تعبیرات استعمال قلنمشدر . عهد سلطان عثمان خان غازیده ایسه اکثر مسکوکات سلچوقیه متداول اولدیغندن کذلك اسامیٔ مذکوره‌نك دوامی طبیعی بولنمشدر .

سلطان اورخان غازی جالس تحت عثمانی اولدقده نام همایونلرینه کموش سکه قطع و ضرب ایتدیرلمسیله برابر (درهم) اسم و اصولی برطرف ایدیله‌رك مغول لساننده مأخود و بیاض سکه دیمك اولان (اقچه) کلمه‌سی قبول و یکیدن کسیلان سکه‌لره دولت ابد مدتك بانیٔ عالیشانی نامنه اوله‌رق (عثمانی) کلمه‌سنك علاوه‌سیله (اقچهٔ عثمانی) وعلی الاکثر ساده‌جه (عثمانی) تسمیه اولنمشدر.

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٣٠١ و٣٠٢

اقچه‌یه ویریلان اشبو عثمانی اسمی بعض عرب مؤلفلرینك استعماللرینه کوره حجاز و یمن قطعه‌لرنده ۱۰۳۰ تاریخلرینه قدر زبا نزد اولمش ایسه‌ده [1] اناطولی وروم ایلی طرفلرنده انجق سلطان سلیم اولك اواخر سلطنتنه قدر دوام ایده‌بیلدیکی مورخین عثمانیه‌نك او وقته دکین (عثمانی) و اندن صکره یالکز (اقچه) کلمه‌سنی ترجیحاً استعمال ایلمش اولملرندن استدلال اولنمقده‌در. مع هذا مسکوکات عثمانیه‌ده (عثمانی) نام عالیسی بسبتون ترك ایدلمش دکلدر. زیرا ۱۰۲۸ تاریخنده (**) مجدداً قطع اولنان کموش اونلقلره واخیراً جنتمکان فردوس آشیان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده یوزلك التونلره دخی ینه او نام ویرلمش والآن اویله‌جه یعنی (عثمانلی التونی) یاخود غلط اوله‌رق (لیرای عثمانی) دیو یاد اولنمقده بولنمشدر.

(اقچه) اسمی ایسه مرور زمانله کندوسنك جنس وحقیقتنی بیانه کفایت ایده‌مدیکندن هر نقدر بر ارالق (قلب وزیوف اقچه) و (قزیل اقچه) و (بیاض وچیل اقچه) کبی تعبیراتله تعریف اولنمش ایسه‌ده دها صکره‌لری ارتق وقت و زمانك احتیاجی نسبتنده قیمتی حائز اوله‌مامسیله بسبتون ایادیٔ تداولدن چکیلوب الیوم یالکز اوقاف اجاراتنده معنای اصلیسیله استعمالی باقی قالمش ودیکر احوالده منحصراً (نقد) معناسنده قوللانلمقده بولنمشدر.

*
* *

اقچهٔ عثمانینك رسم و شکلنده بدایةً اولدقجه دراهم سلجوقیه طرزی محافظه اولنه‌رق بر وجهنده کوفی خط ایله (کلمهٔ توحید) یازلمش و دیکر وجهنده ینه اکا یقین بر خط ایله اسم همایون وزیرینه (خلد الله ملکه)

---

[1] Matériaux pour servir à l'Hist. de la munismatique et de la métrologie musulmane, par Sauvaire. p. 186.

(**) زیرده سلطان عثمان خان ثانی عصرینه مراجعت اولنه.

عباره‌سی درج اولنمش اولوب فقط پدرلرینك نامی و تاریخ و محل ضرب کوسترلمدیکی کبی بر کونه عنوان پادشاهی دخی یازلمامشدر .

انکلتره موزه‌سنك مطبوع مسکوکات عثمانیه دفترنده سلطان اورخانك اولمق اوزره بالاده کوستریلان اصل سکه‌لرندن بشقه بر قاچ سکه دها کورلمکده در که بونلرده (السلطان الاعظم) عنوانی بولندیغی مثللو دفترك مؤلفنجه دخی ایوجه قرائت ایدیله‌مامش اولان (ابن عثمان) و بعضاً (عبدالله) ویاخود (خان) کلمه‌لرینه مشابه شیلر اولدیغی بیان قلنمشدر . اشبو تعریف اولنان سکه‌لرك عینی فقیرده دخی موجود اولوب حالبوکه بونلر مشارالیه حضرتلرینك مسکوکاتندن اولمدیغندن مسکوکات مذکوره صره سنه داخل ایدلمامشدر . سلطان اورخان سکه‌لرنده بروجه مشروح عنوان بولنمدیغی محقق اولوب حتی خلفلری خداوندکار غازی مراد خان ویلدیرم بایزید خانك سکه‌لرنده دخی عنوان سلطانی درج ایدلمامسی پدرلرینك عادتنه اتباعدن ایلرو کلمشدر. بو ادعامزك صحتنی مؤید اوله‌رق اوزرلرنده (السلطان الاعظم) بولنان سالف البیان سکه‌لرك سلالهٔ جنکیزیه‌دن اورخان نامنده بر ذاتك اولدیغی وبونلری سلطان اورخان غازی سکه‌لرندن ظن وقیاس ایتمامك لازم کله‌جکی صبحی پاشا مرحومدن دخی مسموعدر .

مسکوکات عثمانیه باشلیجه ایکی اصول اوزرینه مؤسس اولوب بونلرك برنجیسی (اقچهٔ عثمانی) اساسنه مبتنی اصول ملیهٔ عثمانیه‌در . ایکنجیسی ایسه محلنده ایضاح وتفصیل اولنه‌جغی وجهله (غروش) دینیلان اجنبی سکه‌سی اوزرینه مستند اصول اجنبیه‌در که مرور زمانله برنجیسنك یرینه قائم اولمشدر . (*)

(*) زیرده سلطان سلیمان خان ثانی عصرینه مراجعت اولنه « سنه ۱۰۹۹ »

اصول ملیهٔ عثمانیه‌ده واحد قیاسی (آقچه) کسوراتی (مانغر) واضعافی دخی بیوك حجمده ومختلف ثقلتلرده‌کی کموشلرله آلتون سکه‌لردر.

آقچهٔ عثمانیه‌نك تعیین وزنی ایچون دراهم سلچوقیه‌نك (*) اساس اتخاذ قلنمش اولمسی وهلهٔ خاطرلره کلور ایسه‌ده بویله اولمدیغی کبی مختلف وزنلرده قطع ایدلمش اولان خلفای سالفه‌نك درهملرندن هیچ بریسی دخی واحد قیاسی اوله‌رق قبول اولنمامشدر. بونلر ایچون باشلی باشنه بر ثقلت وضع و اتخاذ قلنمشدرکه بوده قدیماً درهم ودینارده مستعمل اولان (مثقالك) ربعیدر. اشبو ثقلت سلطان اورخان غازینك المزده بولنان آقچه‌سیله ثابت اولوب چونکه بر مثقال بر بچق درهم یعنی یکرمی درت قیراط (٤ غرام ٦١٨ میلیغرام) ثقلتنده اولدیغنه ومذکور آقچه دخی بش قیراط اوچ حبه (١ غرام ١٥ سانتیغرام) وزننده بولنمسنه کوره بونك ثقلتی همان مثقالك ربعنه مساوی دیمك اولور.

عصر سلطان سلیمان قانونیده عراقده کسیلان درهملر ایله بونلرك ربعی وزننده عربستانك بعض بلادنده قطع اولنان سکه‌لر دخی بو افاده‌مزی تأیید ایدر دلائلدندر. واخیراً یعنی (١١١٥) سنه‌سنده واندن صکره‌کی تاریخلرده آلتون مسکوکاتك بعض نوعنده دخی اشبو مثقال وزنی استعمال اولنمشدرکه بونلر محللرنده کوریله‌جکدر.

تاج التواریخ مؤلفی خواجه سعد الدین افندی «بر آقچهٔ عثمانی که ربع درهم شرعیدر» دیو روایت ایتمش (**) ونخبه صاحبیله صولاق زاده وسائر بعض مورخلر دخی «درهم شرعی» دیه‌رك ساده‌جه ربع درهم اولدیغنی (***) سویلمشلردر. مورخ (حامر) دخی آقچه بردرهم کموشك ربعی اولدیغی روایتنی نقل ایتدکدن صکره اصول مسکوکات عثمانیه‌نك

(*) دراهم سلچوقیه بر درهم شرعی یعنی ١٤ قیراط وزننده در.

(**) تاج التواریخ جلد ١ صحیفه ٤٠

(***) نخبة التواریخ جلد ٢ صحیفه ٥ وصولاق زاده تاریخی صحیفه ١٩

قدیم اساسی بویله‌جه اولوب فقط بر درهم کموشك قیمت حقیقیه‌سنی طوغریجه اکلامق غیرقابل وبوکا ایسه متنوع درهملرك وزن وثقلتلرنده موجود اولان اختلافات کثیره‌نك سبب مستقل اولدیغی بیان ایتمشدر. [1] جودت تاریخنده ایسه یکیچری یومیه‌سنك اوچ اقچه اولدیغی وقتلرده اوچ اقچه بر درهم کموش وزننده اولوب سلطان سلیم اولك او اخرینه قدر بویله جاری اولدیغی (*) ونتایج الوقوعاتده دخی مأخذندن بحث اولنمیه‌رق اقچه‌نك بدایتده کذلك ثلث درهمه مساوی ایدوککی (**) کوسترلمشدر. حالبوکه اقچهٔ عثمانینك اك اولکی وزن وثقلتی آنفا بیان وایضاح اولنان منوال اوزره اولمسیله اشبو روایتلرك هیچ بریسی بدایت ایچون حقیقت حاله موافق دکلدر.

درهم شرعی درهم عرفیدن سکزده بر نسبتنده نقصان اولمسیله ربع درهم شرعی اوچ بچق وربع درهم عرفی درت قیراط ایدوب اقچه‌لرك بو حالی فاتح سلطان محمد خان عصرندن سلطان سلیمان اوله قدر مرور ایدن مدته وثلث درهمه مساوی بولندیغی وقتلر دخی چلبی سلطان محمد خان ایله مراد خان ثانی دورلرینه مصادف اولدیغی طاقمزده موجود بولنان مسکوکاتك موازینی نظر تدقیقدن کچورلدیکی حالده پك کوزل اکلاشیلور.

اقچهٔ عثمانینك وزن اصلیسی انجق طقسان سنه‌یه قریب بر مدت دوام ایده بیلمشدر. بالاخره ایجاب وقت وحاله کوره بالدفعات وزن وعیارجه تحولاته اوغرایه‌رق قیمت حقیقیه‌سنه مکرراً سکته‌لر عارض اولمش وحجم وقطرلری دخی کذلك او نسبتده تبدل ایلمشدر. بونلره متفرع معلومات آتیده متسلسلاً کوریله‌جکدر.

ع

[1] Hammer, hist. de l'emp. ott. t. 1, p. 121. 384.

(*) تاریخ جودت جلد ٥ صحیفه ٢٢٥

(**) نتایج الوقوعات جلد ١ صحیفه ٢٠

اقچه‌نك كموشدن اضعافى اولديغنى بالاده برنبذه‌جك بحث ايلمشدك:
بوبابده قديماً بر اصول سكه موجود بولنديغنه دائر مورخينك اقوالنده
بركونه صراحت يوق ايسه‌ده المزده‌كى مسكوكاتدن اكلاشيله‌يوركه اقچه‌نك
اضعافى اولمق اوزره اوائلده بيوك حجم وقطعه‌ده سكه‌لر ضرب اولنمشدر.
مثلا سلطان اورخان زماننده كسيلان بالاده‌كى (٣) نومرولى ايكى
اقچه‌لك وفاتح سلطان محمد خان دورنده باصيلان اون اقچه‌لك سكه‌لر
وسلطان سليم و سليمان اول عصرلرندن اعتباراً بعض عربستان واناطولى
بلده‌لرى ضربخانه‌لرنده على الاكثر درهم ناميله قطع ايديلان نقوددن
بشقه سلطان عثمان ثانى زماننده (اونلق عثمانى) اسميله و دها صكره‌لرى
سلطان سليمان ثانى وقتنده وقوعبولان تجديد مسكوكاته كلنجه‌يه قدر
مرور ايدن زمانلرده اساميسى غير مضبوط و بيوك حجم وقطرده قطع
و ضرب ايدلمش اولان كموش مسكوكات بتون اقچه‌نك اضعافندن عد
وشمار اولنمق لازم كلور. فقط اشبو سكه‌لر براصول مطرده ومنتظمه
تحتنده اولميوب عصرينه كوره تخلف ايتمشدر.

٣ خداوندكار غازى سلطان مراد خان اول

٧٦١ – ٧٩٢

كموش

تاريخ ومحل ضربلرى يوقدر

– اقچهٔ عثمانى –

٤

كوفى

لا اله الا الله محـــــمد رسـول الله عمر	مراد بن اورخان خلد الله ملكه
وزنى ½ ٥ ط .	قطرى ١٧

٥

لا اله الا الله محمد رسول الله	مراد بن اورخان خلد الله ملكه
وزنى ¾ ٥ ط .	قطرى ١٩

٦

» »   » »

برنجی اوحه . قطری ١٧

٧

» »   » »

قطری ١٦

— عربی —

٨

مراد بن
اورخان

خلد
ملکه

وزنی ½ ٥ ط .   قطری ١٤

٩

» »   » »

برنجی اوحه . قطری ١٣

١٠

» »   » »

وزنی ½ ٤ ط .   قطری ١٢

باقر

— مانغر —

١١

مراد بن / اورخان	مراد بن / اورخان

قطری ١٨

مسكوكات عثمانيه‌يه صاحب سكه‌نك نام همايونيله برابر پدرلری اسمنك دخی درجی مشاراليه سلطان مراد اول زماننده عادت اولمشدركه بو اصول محاسن شمول الی يومنا هذا جاريدر .

بالاده كورلديكی وجهله خداوندكار مشار اليهك ايكی نوع سكه‌سی اولوب بری كوفی ديكری عربی خط ايله مسكوكدر . بوندن صكره اخلاف عظاملرينك سكه‌لرنده — پك آزی استثنا ايدلديكی حالده — ارتق خطوط عربيه استعمال اولنمشدر .

مشاراليهك خط عربيله مضروب اولان سكه‌لرندن بعضيلری اقچهٔ عثمانينك وزن اساسيسندن براز نقصان ثقلتده بولنيور ايسه‌ده بونك تدقيقنه كيرشمك عبث اولوب چونكه آتيده اقچه‌لر دها خيلی مدت ثقلت اصليه‌سی اوزره كسيلمش اولمسيله بونلرك نقصان قطع ايدلمسنه غير اختياری نظريله باقلمق طبيعيدر .

ع

بعض روايته كوره اك اول باقر سكه سلطان اورخان غازی زماننده كسلمش اولديغی اكلاشيليور ايسه‌ده (*) المزه كچن واوزرنده اسم بولنان ايلك باقرسكه‌لر سلطان مراد اول حضرتلرينكدر . بوندن اول كسلمش باقر سكه ايچون پك چوق تحريات عاجزانه‌م وقوعبولمش ايسه‌ده برنتيجه حاصل اوله‌مديغی كبی اجنبی موزه‌لرينك قتالوقلرنده دخی سلطان اورخانك باقرلرينه تصادف ايديله‌مامشدر .

اقچهٔ عثمانينك كسوراتندن اولمق لازم كلان اشبو باقر سكه‌لره اوائلده (مانغر) تسميه ايتمشلردر . (مانغر) كلمه‌سی دخی مغول لساننده نقد معناسنی افاده ايدن (مونكون) لفظندن محرفدر . (مانغر) نامی پك

(*) جودت تاريخی جلد ٥ صحيفه ٣٠١

چوق وقت دوام ایدوب برارلق پرنجدن کسیلان سکه‌لره (قزیل مانغر) دخی دینمشدر . (*)

ایچنده بولندیغمز عصرك اواسطنده ارتق (مانغر) اسمی بتون بتونه ترك اولنه‌رق باقر مسکوکاته (باقر پاره) و (نحاس اقچه) و (سکهٔ نحاسیه) ناملری ویرلمشدر . بوندن بش اون سنه اول باقر سکه‌لر قیمتدن ساقط اولمقسزین اخذ واعطاده (چورك اقچه ایله) دینديكی وقت دخی باقر مسکوکات افاده ایدلمش اولور ایدی .

مانغرلر ایچون اوائلده مطرد بر اصول و قاعده وضع ایدلمامشدر. حجم وقطرلری پك مختلف اولدیغی کبی وزن وثقلتلرینه دخی اعتنا اولنمامشدر . بناءً علیه طاقممزده بولنان مانغرلرك وزنلرینی دیکر نوع مسکوکات مثللو تحریر واشارت ایتمکدن صرف نظرله یالکز قطرلرینی ارائه ایله اکتفا ایلدك .

خداوندکار غازی عصرندن اعتباراً پادشاهان ذیشانك اکثریسی طرفندن انواع رسم وطرزده مانغرلر ضرب ایتدیرلدیکی حالده مورخین عثمانیه‌دن هیچ بریسی ١٠٩٩ تاریخنه کلنجه‌یه قدر مانغردن و انك رایجندن اصلا بربحث وروایتده بولنمامشلردر .

انجق سلیم خان اولك بدایت سلطنتلرندن تقریباً مراد ثالث دورینه قدر کذران ایدن مدت ظرفنده مانغرك اقچه‌یه نسبتله رایجنی بر طاقم مورخین قدیمهٔ اجنبیه‌نك روایتلرندن نقلاً و فقط ینه او قدر واضح اولمیه‌رق (حامر) دولت علیه تاریخنده [1] وموسیو (به‌لن) نام ذات

(*) زیرده سلطان مصطفای ثانی واندن صکره بعض سلاطین عظام زماننده پرنجدن سکه‌لر کسلمشدر .

[1] Hammer, t. 7, p. 415.

دولت عثمانیه‌نك امور مالیه‌سنه دائر اولان رساله‌سنده [1] بالمناسبه ذکر ایتمشلردر .

مثلا (سارانزو) نام مؤلف « مانغر باقردن کسلمش برسکه اولوب یکرمی درت دانه‌سی بر اقچه وقدیم مانغرلر دخی کذلك بوقدر ایدر . » دیمشدر. (ویژه‌نر) اون التی وسجلیالی (ساپنسیا) اون ایکی عدد مانغر براقچه ایتدیکنی یازمشلردر. (قروسیئوز) مانغر اقچه‌نك سکزده بری اولدیغنی و(لونقلاویئوس) درت اقچه بر درهم ایتدیکی زمان کذلك سکز مانغر بر اقچه قیمتنده بولندیغنی بیان ایتمشلردر . و (مارسیغلی) دخی مانغرلرك درت دانه‌سی بر اقچه اولدیغنی سویلمشدر.

شو ایضاحاتدن اکلاشلدیغی اوزره مانغرلرك رواجی تحولات کثیره‌یه اوغرامش اولوب انجق مورخین مومی الیهمك و یردکاری معلومات نهایت ١٠٩٩ سنه‌سنه قدر اولدیغی درکار ایسه‌ده بدایتنی لایقیله اکلایه‌بیلمك ایچون ینه کافی دکلدر .

سالف الذکر ١٠٩٩ تاریخنده ایسه برنجی دفعه اوله‌رق وقعه نویس وقت اولان راشد افندی طرفندن ویریلان معلوماته کوره مانغرك وزن و رایجی رسماً تعیین و تقدیر قلنمشدرکه محلنده تفصیلاتی کوریله‌جکدر . مع هذا او زماندن اعتباراً والد ماجد حضرت تاجداری سلطان عبدالمجید خان غازی حضرتلرینك عصرنده‌کی تجدید وتصحیح مسکوکاته دکین مرور ایدن مدتلر ایچنده کسیلان باقر سکه‌لرده دخی اطراد موازین کوریله‌مدیکی کبی نسبت ورایجلری حقنده دخی موضح معلومات تاریخیه‌یه تصادف اولنه‌مامشدر .

[1] Essais sur l'histoire économique de la Turquie, par M. Belin, p. 12.

٤ یلدیرم سلطان بایزید خان اول

٧٩٢ — ٨٠٥

کموش

محل ضربلری یوقدر

— اقچهٔ عثمانی —

١٢

بایزید	خلد ملکه
بن مراد	٧٩٢
وزنی ٥ ³⁄٤ ط.	قطری ١٦

١٣

« «	« «
	برنجی لوحه. قطری ١٤

١٤

بایزید	خلد ملکه
بن مراد	٧٩٢
	قطر ١٢

١٥

« «	« «
وزنی ٥ ¹⁄٤ ط.	قطر ١٥ (دلیکلی)

باقر

— مانغر —

١٦

بايزيد	خلد ملكه
بن مراد	
	قطرى ١٨

١٧

«	«	«	«

قطرى ١٨

مسكوكات عثمانيه‌يه تاريخ وضع ايتمك اصولى ابتدا مشاراليه ييلديرم بايزيد خانك ايام سلطنتلرنده اتخاذ قلنمشدر. مشاراليهك تاريخ جلوسلرنده مورخين ٧٩١ وياخود ٧٩٢ سنهٔ هجريه‌سى اولمق اوزره اختلاف ايتمشلر ايسه‌ده كندولرينك سكه‌لرنده‌كى تاريخ جلوسلرى تاريخى اولمق احتمالات قويه‌دن و آتياً كوريله‌جكى وجهله اك زياده بو اصوله رعايت ايدلمش اولمسى دخى بونى مؤيد احوالدن بولنديغندن سنهٔ جلوسلرى ٧٩٢ اولديغنده شبهه يوقدر.

مشاراليه عصرندن اعتباراً سلطان سليمان اول دورينه قدر مسكوكاته كاه جلوس وكاه ضرب اولنديغى سنه‌نك تاريخى يازيلوب (*) آندن صكره‌لرى — بعض مستثنياتى اولمق اوزره — اكثريتله سلاطين ذيشانك سنهٔ جلوسلرى وضع واشارت اولنمق عادت حكمنه كيرمشدر.

ييلديرم خانك درت نوع كمش سكه‌سى قطع وضرب اولنوب فقط

(*) اشبو ايكنجى صورت چلبى سلطان محمد و مراد ثانى زماندن صكره فاتح سلطان محمد مسكوكاتنده اك چوق استعمال اولنوب سببى ايسه محللرنده يازلمغله مراجعت اولنه.

بونلرك رسم وشكلنده فرق پك جزؤی اولمسیله وهلةً تفریقی مشكلدر .

سلطان اورخان و خداوندكار حضراتنك مسكوكاتی مثللو بونلرده دخی محل ضرب كوسترلمامشدر .

فاصلهٔ سلطنت

٨٠٥ -- ٨١٦

امیر سلیمان چلبی

٨٠٦ -- ٨١٣

كموش

محل ضربلری یوقدر

— اقچه —

١٨

امیر سلیمان
بن بایزید

« طغرا شكلنده در . »

ابو بكر
عمر | خلد ملكه / ٨٥٦ | عثمن
علی

وزنی ٥½ ط . — قطری ١٤

١٩

« « « «

« طغراسی ورسم خطی فرقلیدر . »

برنجی لوحه. قطری ١٤

٢٠

« « « «

« طغراسی دها بیوکدر »

قطری ١٤

مشارالیه امیر سلیمانك سکه‌لرینك بروجهنده اسملری (طغرا) شکلنده اوله‌رق یازدیرلمش اولوب عثمانلی مسکوکاتنده الك اول طغرا ایشته بو زمانده کورلمشدر .

فرامین وبروات عالیه ومسکوکات سنیه‌ده پادشاهان آل عثمانك علامت مخصوصهٔ ملوکانه‌لری اولمق اوزره بو آنه قدر استعمال بیورلمقده اولان (طغرا) نك ایلك اول صورت اتخاذی حقنده بعض مورخلرك ویردیکی معلوماته نظراً خداوندکار غازی سلطان مراد خان اول حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده و ٧٦٧ تاریخنده (راکوزه) جمهوریتنك طلب ایلمش اولدیغی حمایهٔ عثمانیه اوزرینه عقد اولنان معاهده‌نامه ـ که دولت علیه‌نك حکومت اجنبیه ایله تعاطی ایلدیکی عهودك برنجیسیدر ـ آنی تصدیقاً مشارالیه بالای عهدنامه‌یه اورته اوچ پارمقلری یکدیکرینه ملاصق و باش وکوچك پار- مقلری آچیق اولدیغی حالده اللرینی قرمزی مرکب ایله باصمشلردر . ایشته بوندن بر (طغرا) شکلی حاصل اولوب اخلاف عظامی طرفلرندن بوطرزده وفقط قلم ایله طغرا کشیده ایتمك او وقتدنبرو عادت اولمشدر. مذکور عهدنامه‌نك اصلی کندو زماننه قدر (راکوزه) شهری خزینهٔ اوراقده محفوظ بولندیغنی مورخ هامر بیان ایدییور . [1]

---

[1] Hammer, t. 1, p. 231, 405.

روایت مذکورهنك درجهٔ صحتی بیلهمز ایسهكده المزدهكی سکهلردن اکلاشلدیغی اوزره بوزماندن صکره برنجی دفعه اولهرق سلطان مراد خان ثانینك سکهلرنده ینه بویله طغرا شکلنده کشیدهلر وضع ایدلمش ودها صکرهلری وقت بوقت مختلف شکل وطرزده وانجق کموش و بعضاً دخی باقر سکهلرده طغرالر یازلمشدر.

بالاخره عهد سلطان مصطفی خان ثانیده طغرا شکلنه دها برحسن انتظام ویریلهرك التون سکهلره دخی ضرب ایتدیرلمکه باشلانلمش ونهایت جنتمکان فردوس آشیان سلطان عبد المجید خان حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده طغرای غرای همایونلر الیوم شو بولندیغی شکل ظریف ورسم بهینه ارجاع قلنهرق هر نوع مسکوکات شاهانهیه وضع ایدلمکده بولنمشدر .

***

ییلدیرم بایزید خانك شهزادکانی چلبی عنوانیله یاد اولندقلری حالده مشار الیه شهزاده سلیمان حضرتلری مسکوکاتنه (امیر) القابی یازدیر-مشلردر .

واقعه کندولری تاریخلرجه (امیر سلیمان) دیو یاد اولندیغی کبی (سلیمان شاه) دخی دینیلور ایدی . حتی پدرلرینك ٧٧٨ سنهسی جماذی الاولی تاریخله بروسه مقامندن مشار الیهه یازدیغی بر فرماندهناملرینی (سلیمان شاه) دیو ذکر ایتمشلردر . (*)

امیر مشار الیهك مسکوکاتنك بروجهنده تاریخ اولهرق (٨٥٦) رقمی یازلمش وبو «سکز یوز اللی التی» اوقونمقده بولنمش ایسهده اویله اولمیوب (٨٠٦) اوقومق لازمدر. چونکه مشار الیهك اعلان حکومتی سکز یوز

(*) فریدون بك منشآتی جلد ١ .صحیفه ١٢٤

التی سنه‌سنده وقوعبولدیغی کبی مستغنئ بیان اولدیغی اوزره قدیماً عربلرك استعمال ایلدیکی ارقام هندیه‌ده (٠) صفر لاتین ارقامنك عینی (زه‌رو)سی یعنی صفریکه بزم شمدیکی شو (٥) بش رقمی کبی وبش رقمی دخی شویله (B) یازیلور ایدی. درت رقمنك شکلی ایسه ایکی دفعه تبدیل اولنمشدرکه سکه‌لرك رسملرینه باقیلنجه اکلاشیلور.

امیر مشار الیهك سکه‌لرنده محل ضرب کوسترلمامش ایسه‌ده کندیسی اکثری (ادرنه) ده بولندیغندن سکه‌لرینك دخی اوراده کسدیرلمش اولدیغی طبیعیدر.

محمد چلبی

٨٠٦ — ٨١٦

سکهٔ مشترکه

کموش

— ١٠ اقچه —

٢١

لا اله الا الله	دمور خان کورکان
محمد رسول الله	محمد بن بایزید خان
ضرب بر[سه] [٨]٠٦	خلد ملکه

وزنی ½ ٥ ط . — قطری ١٥

اشبو سکه چلبی سلطان محمد خان حضرتلرینك مستقلاً سریر سلطنته جلوسلرندن مقدم یعنی تیمورك هنوز اناطولیده بولندیغی زمان نام (تیمو کورکان) دخی علاوه ایدیلەرك ضرب اولنمشدر .

محل ضربی سیلکجه ایسەده بروسه اولمق اوزره فرق اولنیور . تاریخی دخی برادرلری امیر سلیمانك سکەلری مثللو (٨٠٦) ذر .

تاریخلرده مشار الیهك بویله مشترك نام ایله سکه کسدیردکارینه دائر هیچ بر معلوماته تصادف اولنمیوب بناءً علیه بونك تاریخه خدمتی درکار وپك نادر بولنور سکەلردن اولدیغی اشکاردر .

موسی چلبی

٨١٣ — ٨١٦

ادرنه

کموش

— اقچه —

٢٢

موسی بن
بایزید

« دوراً یازلمسدر . »

وزنی ¼ ٥ ط .

ضرب
ادرنه
خلد ملکه
٨١٣

برنجی لوحه . قطری ١٢

٢٣

» « » «

« رسم خطی فرقلیدر »

وزنی ½ ٤ ط . قطری ١٣

مشارالیه موسی چلبی مثللو دیکر برادرلری عیسی چلبینك دخی ٨١٣ تاریخلی سکه‌لری بولندیغی متوفی بیله‌زکجی اوغلنك بالاده ذکری سبق ایدن مسکوکات عثمانیه دفترنده کوسترلمش ایسه‌ده بونلردن برنم الزه کچمامش وهیچ بر طرفده دخی کوره‌مامشزدر . موسی چلبیدن غیری چلبیان حضراتنك سکه ضرب ایتدیردکلری هیچ بر تاریخده نظر مطالعه‌مزه تصادف ایتمامشدر . یالکز مشارالیه موسی چلبی حقنده صولاق زاده (*) شویله « چونکه امیر موسی دارالملك ادرنه‌ده کار فرما وتکمیل خطبه وسکه ایله انکشت نما اولدی . » دیمشدرکه ایشته بالاده‌کی اقچه ادرنه‌ده کسیلان اواقچه‌لردندر .

مصطفی چلبی

٨٢٢ — ٨٢٥

ادرنه

کموش

— اقچه —

(*) صولاق زاده تاریخی صحیفه ١١٣ .

۲٤

مصطفی	خلد ملکه
بن بایزید	ضرب ادرنه
خان	٤ سنه
	۸۲۲
وزنی ½ ٥ ط .	قطری ۱۱

مصطفی چلبی حقنده تواریخ عثمانیه ده روایات مختلفه مندرج اولوب اك زیاده صحته قریب اولان معلومات خیر الله افندی تاریخنده (*) بسط وبیان قلنمش ایسه‌ده مشارالیه نامنه سکه ضرب اولندیغنه دائر بر کونه ایضاحات یوقدر . مع مافیه بالاده‌کی سکه‌نك مشار الیه مصطفی چلبینك اولدیغی بی اشتباهدر .

اشبو سکه‌نك تاریخ بولنان وجهنده و (ضرب) کلمه‌سنك زیرنده وضع ایدلمش اولان (٤) رقمی حکومتنك دردنجی سنه‌سی اعتبار یله کسلمش اولدیغنه بر علامت اولمقدن بشقه معنایه حمل اولنه‌مز . بعض مورخینك اقوالنده مشار الیهك ایکی دفعه اعلان حکومت ایلدیکی بیان قلنمقده در .

(*) خیرالله افندی تاریخی جلد ٦ صحیفه ۹۰ وجلد ۷ صحیفه ۳٦

٥ چلبی سلطان محمد خان اول

٨١٦ — ٨٢٤

بروسه

كموش

— اقچهٔ عثمانی —

٢٥

سلطان بن
بن سلطان محمد
بايزيد خان

ضرب بروسا
خلد ٨١٦ ملكه
زيد عمره

وزنی $\frac{3}{4}$ ٥ ط .

قطری ١١

٢٦

بايزيد
محمد بن
خان نصره
عز

خلد ملكه
(ضرب بروسا)
٨٢٢

وزنی $\frac{1}{4}$ ٥ ط.

قطری ١٢

ایاسلوغ

— اقچهٔ عثمانی —

٢٧

بایزید	خلد ملکه
محمد بن	(ایاثلق ضرب)
خان نصره	٨٢٢
عز	
وزنی ½ ٥ ط .	برنجی لوحه. قطر ١٣

ادرنه

— اقچهٔ عثمانی —

٢٨

سلطان بن	ضرب ادرنه
بن سلطان محمد	خلد ٨١٦ ملکه
بایزید خان	زید عمره
وزنی ½ ٥ ط .	قطری ١٢

٢٩

« «	« «
	قطری ١١

٣٠

بایزید	خلد ملکه
محمد بن	(ادرنه ضرب)
خان نصره	٨٢٢
عز	
	قطری ١١

سیروز

— اقچۀ عثمانی —

٣١

سلطان بن
بن سلطان محمد با
یزید خان

سروز
ضرب
خلد | ٨١ ٦ | ملکه
زید عمر

برنجی لوحه . قطری ١٣

٣٢

بایزید
محمد بن
خان نصره
عز

وزنی ٣/٤ ٤ ط .

خلد ملکه
(سرز ضرب)
٨٢٢

قطری ١٣

محل ضربلری اکلاشلمیور

کموش

٣٣

سلطان بن
بن سلطان محمد با
یزید خان

سلب؟
ضرب
خلد | ٨١ ٦ | ملکه
زید . . .

قطری ١١

باقر

— مانغز —

۳٤

محمد	. . .
بن بایزید	خلد ملکه
	۸

قطری ۱۷

مجدد بنیان سلطنت چلبی سلطان محمد حضرتلرینه کلنجه‌یه قدر مسکوکات عثمانیه‌ده هیچ بر القاب پادشاهی یازلمیوب برنجی دفعه اوله‌رق (سلطان) و (خان) عنوانلرینی وضع ایتدیرن مشار الیهدر . شو حالده پادشاهان آل عثمانك ذکر اولنان عنوان جلیللر ایله بنام بیورلملری بو تاریخدن بدأ ایلمش اولمق لازم کلور .

بوندن بشقه — فاصلهٔ سلطنت اثناسنده شهزادکاندن اوچنك سکه‌لری مستثنا اولمق اوزره — مسکوکات عثمانیه ده ضرب اولندیغی محللرك اسمی کوسترلمك اصولی دخی کذلك اك اول مشار الیه زماننده عادت اولمشدر . سلاطین شوکتقرین عثمانیه بو وقتدن صکره — جدول مخصوصنده کوسترلدیکی وجهله — پای تخت اتخاذ ایلدکلری شهرلرده واردوی همایون ایله کچوب فتح ایتدکلری مشهور بلده‌لرده و التون وکموش معدنلری بولنان قصبه‌لرده ضربخانه‌لر تأسیسیله اورالرك اسمنه اوله‌رق سکه‌لر ضرب ایتدیرمشلردر .

مشار الیه چلبی سلطان محمد خانك ایکی نوع کموش سکه‌سی بولنمشدرکه بونك برنده مستقلاً تخت سلطنته جلوسلری تاریخی اولان (۸۱٦) سنه‌سی یازلمش و بوده ترتیب خطوطجه ایکی درلو اوله‌رق باصلمشدر . دیکر نوعی دخی ۸۲۲ تاریخلی اولوب بونده اولکنده اولدیغی کبی

(سلطان بن سلطان) عنوانی یازلمیوب یالکز پدرلری اسمنده (خان) القابی ابقا ایدلمشدر .

مشارالیهك استقلاللرندن التی سنه صکره تجدید سکه ایله تاریخلرینك تبدیل قلنمسنده‌کی سبب اکلاشیله‌مامشدر . واقعا محلنده کوریله‌جکی وجهله فاتح سلطان محمد خان عصرنده مسکوکات بالدفعات تبدیل قلنمش اولوب بوایسه تدابیر مالیه‌دن منبعث اوله‌رق وزن وعیارلری دخی برابر تحول ایلمشیدی . بونده ایسه اویله برتحولات کوریله‌مامش اولدیغی کبی آشاغیده سلطان مراد ثانی مسکوکاتنده اوچ دفعه اجرا ایدیلان تبدیل وتجدید شکل وتاریخ دخی عینی بوقبیلدن بولنمشدر .

٦ سلطان مراد خان ثانی

٨٢٤ — ٨٤٨

٨٤٩ — ٨٥٥

بروسه

کموش

— اقچۀ عثمانی —

٣٥

خان
مراد بن محمد
« طغرا »

وزنی $\frac{١}{٤}$ ٥ ط . — برنجی لوحه . قطری ١٣

٣٦

٨٢B
مراد بن محمد

« طغرا »

خلد ملکه

ضرب برسه

وزنی $\frac{٣}{٤}$ ٥ ط . — قطری ١٥

٣٧

« « — « «

« طغراسی اوفق رسم خطی فرقلیدر »

قطری ١٣

٣٨

مراد بن
٤) ——— (٨٣
محمد خان

خلد ملکه
بر سه
ضرب
قطری ١١

باقر

— مانغر —

٣٩

سلطان
مراد بن
محمد خان خلد
ملکه

برسه
ضرب
حمل عسر الباب
٨٢٧
قطری ٢٠

٤٠

مراد
* | * | * | *

«کرفت وچفته مراد یازلمشدر.»

سه
ضرب بر
قطری ١٦

٤١ (*)

ضرب برسه
قطری ١٣

(*) بو سکه ده اسم یوق ایسه ده رسم خطی وبروسه نك املاسی دیکرینك عینی اولمسیله پادشاه مشارالیهك سکه سی اولدیغنده شبهه یوقدر .

ایاسلوغ

— اقچهٔ عثمانی —

۴۲

مراد بن (۷۸۳—۷۹۱)
محمد خان

وزنی ۶ ¼ ط.

خلد ملکه
ضرب ایاثلق

قطری ۱۲

انقره

— اقچهٔ عثمانی —

۴۳

۸۳۸

مراد بن محمد
« طغرا »

وزنی ۵ ¼ ط.

خلد ملکه
ضرب انکوریه

قطری ۱۱

اماسیه

— اقچهٔ عثمانی —

۴۴

« «

« «
اماسیه

« تاریخی سیلکدر »

قطری ۱۱

ادرنه

— اقچهٔ عثمانی —

۴۵

« «

« «
ضرب ادرنه

برنجی لوحه. قطری ۱۴

٤٦

« « « «

« رسم خطی براز فرقلیدر »

وزنی ٤ ¼ ط. قطری ۱۲

٤٧

مراد بن (٤ ۸۳٦) محمد خان

خلد ملکه — ضرب ادرنه

وزنی ٥ ط. قطری ۱۳

باقر

— مانغر —

٤٨

مراد بن محمد

« طغرا »

خلد ملکه — ضرب ادرنه

قطری ١٦

٤٩

« « « «

« رسم خطجه بر از فرقلیدر »

قطری ١٤

٥٠

مراد

* | * | * | *

« کرفت وچقته مراد یازیلیدر »

ضرب ادرنه

قطری ۱۷

سیروز

— اقچهٔ عثمانی —

٥١

(۳٦) نومرونك عینیدر .

« « ضرب سرز

وزنی ٥ ¼ ط. قطری ۱۳

٥٢

(٤٧) نومرونك عینیدر . « «

وزنی ٣/٤ ٥ ط. (دلیکلی) قطر ١٥

٥٣

« « « «

« رسم خطی فرقلیدر »

برنجی لوحه . قطری ١٤

٥٤

« « « «

« یازیلری دها اینجه‌در »

وزنی ١/٤ ٥ ط . قطری ١٣

نوار (*)

— اقچهٔ عثمانی —

٥٥

(٤٧) نومرونك عینیدر . « «

نوار

(دلیکلی) قطری ١١

باقر

— مانغر —

٥٦

محمد		ضرب
مراد بن	« تاریخی یوقدر »	نوار
« طغرا »		

قطری ١٥

(*) مسکوکات عثمانیه‌نك محل ضربلرینی حاوی اولان جدول مخصوصك اشبو محل حقنده‌كی شرحنه مراجعت اولنه .

﴿ محل ضربلری یوقدر ﴾

— مانغر —

٥٧

٨ مراد بن ٤	خلد ملکه
محمد خان	ضرب ضر

قطری ١٤

٥٨

مراد بن محمد	(نقش)
« طغرا » أ	

قطری ١٤

٥٩

مراد بن	خلد ملکه
٥	١ ١٨
محمد خان	. . . .

قطری ١٨

مشار الیه سلطان مراد ثانی حضرتلری (٨٢٤) (٨٢٥) و (٨٣٤) تاریخلرنده واوچ مختلف طرزده اقچۀ عثمانی ضرب ایتدیرمشلردر. جلوسلری تاریخنده یعنی ٨٢٤ ده کسیلان سکه‌لر یالکز بروسه‌ده ضرب اولنوب دیکر ایکی تاریخلرده کیلر مختلف محللرده قطع اولنمشدر.

اقچه‌لرك بعضاً ونادراً وزن اساسیسی محافظه اولنمش ایسه‌ده اکثریسی نقصان ثقلتده اولوب بالاده ذکری سبقت ایتدیکی اوزره بعض مورخلرك « اوچ اقچه‌نك بر درهم کموش وزننه مساوی ایدی . » دیدکاری زمان ایشته بوعصردر.

مشار الیهك مسکوکاتنده ـ بر باقر سکه‌دن بشقه ـ علی‌العموم اسم عالیلری ساده‌جه ذکر اولنوب یالکز پدرلری نامنه (خان) عنوانی علاوه قلنمشدر. بوده جمله‌سنده دکلدر .

پادشاه مشار الیهك ایکنجی دفعه‌کی سلطنتلرنده یعنی ٨٤٩ تاریخندن صکره ضرب ایدلمش سکه‌لرینه اصلا تصادف اولنمدیغی کبی اومدتده سکه کسدیرمش اولملری دخی محتمل دکلدر .

مانغرلر تاریخلی وتاریخسز اسملی واسمسز وکاه بر وجهی ساده نقشلی اوله‌رق بر قاچ نوع قطع ایتدیرلمشدر. مختلف شکل وطرزده باقر سکه کسمك بوزمانده باشلایه‌رق عادت اولمشدر .

⁂

مشار الیه وزراسندن اناطولی قطعه‌سنده پك چوق خدماتی مسبوق اولان ومتعدد والیلکلرده بولنان لالا یورکج پاشانك وقوعبولان مساعدهٔ سنیه اوزرینه کندو نامنه اقچه کسدیردیکی مروی ایسه‌ده بونلردن المزه کچه‌مامشدر .

خیراه افندی تاریخنده (*) بوبابده شویله برفقره محرردر : «حتی حضرت پادشاهك رخصتیله کندو نامنه منسوب اوله‌رق اقچه دخی قطع وضرب ایتدیرمکله لالا یورکج اقچه‌سی نامیله اناطولیده معروف ایدی.»

(*) خیراه افندی تاریخی جلد ٧ صحیفه ٥٩.

٧ فاتح سلطان محمد خان ثانی

— دفعهٔ اولی —

٨٤٨ — ٨٤٩

ادرنه

کموش

— اقچهٔ عثمانی —

٦٠

مراد محمد بن خان عزنصره	خلد ملکه ٨ — ٨٤ ضرب ادرنه
وزنی ¼١ ٥ ط .	برنجی لوحه. قطری ١١

٦١

« «	« «

« رسم خطی جزئی فرقلیدر »

قطر ١١

٦٢

« «	« «

« قطعه‌سی اوفقدر »

قطری ٩

باقر

— مانغر —

٦٣

محمد بن	خلد ملكه
٨٠٤ ——— ٨	
مراد	ضرب ادرنه

قطری ١٢

سیروز

— اقچهٔ عثمانی —

٦٤

(٦٠) نومرونك عینیدر. « »

ضرب سرز

وزنی ½ ٥ ط. قطری ٩

اماسیه

— مانغر —

٦٥

مراد خان	[خلد] ملكه
٨٠٤ ——— ٨	
محمد بن	اماسیه ضرب

قطری ١٢

سلطان محمد خان ثانی حضرتلرینك بالاده‌كی سكه‌لری پدرلری سلطان مراد ثانینك حال حیاتنده و۸٤۸ سنه‌سنده عنان حكومتی كندولرینه تودیع ایلدكلری زمان ضرب وقطع ایتدیرلمشدر. مشار الیهك اشبو برنجی جلوسلرنده یعنی بر سنه‌مدت حكومتلری ظرفنده سكه كسدیردكلری بعض مؤرخین طرفندن دخی ضبط وتحریر اولنمشدر. (*)

مشار الیهك اشبو برنجی سنهٔ جلوسلرینك (۸٤۷) اولمسنده مورخین بعض اختلاف ایتمشلر ایسه‌ده قول صحیح المزده‌كی سكه‌لرنده بولنان ۸٤۸ تاریخی اولمق لازم كلور .

(*) تاج التواریخ جلد ۱ صحیفه ۳۸۷ منجم باشی تاریخی جلد ۳ صحیفه ۲٦۰

٧ فاتح سلطان محمد خان ثانی

— دفعهٔ ثانیه —

٨٥٥ — ٨٨٦

قسطنطنیه

التون

٦٦

تاریخی ٨٨٣

ضارب النضر	سلطان محمد بن
صاحب العز والنصر	مراد خان عز نصره
فی البر والبحر	قسطنطنیه
	ضرب فی
	٨٨٣

وزنی ١ م ½ ١ ط . قطری ٢٠

٦٧

« « « «

« رسم خطجه جزئی فرقلیدر »

وزنی ١ م ¼ ١ ط . برنجی لوحه. (دلیکلی) قطری ١٩

كموش

— اقچهٔ عثمانی —

٦٨

تاریخی ٨٦٥

محمد بن مراد خان	خلد ملكه ضرب
*	*
عز نصره ٨٦٥	قسطنطنیه

« یازیلری دوراً یازلمشدر »

وزنی ¾ ٤ ط . — برنجی لوحه. قطری ١٠

٦٩

« «	« «

قطری ١١

٧٠

تاریخی ٨٧٥

محمد بن	خلد
مراد خان	ملكه ضرب
عز نصره	قسطنطنیه
٨٧٥	

وزنی ½ ٤ ط . — قطری ١٢

٧١

— اون اقچه‌لك — (*)

سلطان البرین	محمد بن مراد خان
وخاقان البحرین	خلدالله سلطانه ضرب
السلطان بن	قسطنطنیه سنه
السلطان	٨٧٥

وزنی ٢ م ١٢ ط . — برنجی لوحه. قطری ٢١

(*) بوعصرك زیلنده‌كی مطالعاته مراجعت اولنه .

باقر

— مانغر —

٧٢

محمد بن
مراد خان
عز نصره
٨٨B

ضرب قسطنطنیه

« مدور یازلمشدر. »

قطری ١٢

٧٣

محمد بن مراد . . .
. . . نصره ٢٨٨ (*)

ضرب قسط [نطنیه]
. . . .

« ایکی طرفیده مدور یازلمشدر . »

قطری ١٢

— تاریخسز مانغرلر —

٧٤

(رومی العباره) (**)

καὶ ἀνατολῆς
Μαχαμέτης

M Μελήκης πάσης
Ρωμυλίας

برنجی لوحه. قطری ٢٤

(*) بو سکه‌نك تاریخی ٨٨٦ اوقونمق لازم کلور. (٢٨٨) اولمسی قالبنك ترس حك ایدلمش اولمسندندر .

(**) اشبو رومی‌العباره باقر سکه‌نك ایکی وجهنده محرر اولان عبارەنك عیناً ترجمه‌سی بودر: « بتون روم ایلی و اناطولینك ملك اعظمی محمد . » نادر ومقبول سکه‌لردندر. زیرده بو بابده‌کی مطالعاته مراجعت اولنه.

٧٥

[محمد] بن مراد	ضرب قسطنطنیه
خان عز [نصره]	خلد [ملکه]

قطری ١٣

٧٦

سلطان محمد	ضرب
بن مراد خان	قسطنطنیه

قطری ١٣

ادرنه

— اقچهٔ عثمانی —

٧٧

تاریخی ٨٥٥

مراد	خلد ملکه
بن	
محمد خان BBV	ضرب ادرنه
[illegible]	

وزنی ¼ ٥ ط . برنجی لوحه . قطری ١٢

٧٨

« « « «

قطری ١٢

« یازیلرنجه جزئی فرق واردر . »

٧٩

« « « «

« یازیلری دها اینجه‌در . »

قطری ١١

٨٠
تاریخی ٨٦٥

(٦٨) نومرونك عینیدر . « . »
ادرنه
وزنی ٤ $\frac{٣}{٤}$ ط . قطری ١٢

٨١

« » « »
ادرنه
« یازیسی فرقلیدر . »
قطری ١٠

٨٢

« » « »
« بودخی »
قطری ١١

٨٣
تاریخی ٨٧٥

(٧٠) نومرونك عینیدر . « »
وزنی ٤ $\frac{١}{٤}$ ط . قطری ١٢

باقر

— مانغر —

٨٤

سلطان | خلد ملکه
محمد بن مراد | ٨٥٠
ضرب ادرنه
قطری ١٤

٨٥

محمد بن مراد خان | خلد ملکه
* | *
عز نصره ٨٦٧ | ضرب ادرنه
« دوراً یازلمشدر. »
قطری ١٧

— تاریخمز مانغرلر —

٨٦

محمد بن مراد خان	خلد ملکه ضرب
عز نصره	ادرنه

« مدور یازلمشدر . »

قطری ١٣

٨٧ — ٨٨

السلطان محمد	ب
عز نصره	ضر درنه
بن مراد خان	خلد ملکه

«کرفت ورسملی یازلمشدر . »

عدد ٢ قطری ١٣

٨٩

محمد بن	خلد ملکه
. . . . .	. . . .
مراد خان	[ضرب] ادرنه

قطری ١٢

سیروز

— اقچهٔ عثمانی —

٩٠

تاریخی ٨٥٥

(٧٧) نومرونك عینیدر . « »

ضرب سرز

وزنی ½ ٤ ط . قطری ١٢

٩١

« « « «

« رسم خطبه جزئی فرقليدر . »

قطری ١١

٩٢

تاریخی ٨٦٥

(٦٨) نومرونك عينيدر . « «

سرز

وزنی $\frac{١}{٤}$ ٤ ط . قطری ١١

٩٣

« « « «

« يازيسی دها اينجه‌در . »

قطری ١١

اسكوب

— اقچهٔ عثمانی —

٩٤

تاریخی ٨٨٦

محمد	عز نصره
سلطان	اسكوب
بن مرادخان	ضرب سنه
	٨٨٦

وزنی $\frac{٣}{٤}$ ٣ ط . قطری ١٠

نوار

— اقچهٔ عثمانی —

٩٥

تاریخی ٨٦٥

(٦٨) نومرونك عينيدر . « «

نوار

وزنی $\frac{١}{٢}$ ٤ ط . قطری ١١

٩٦

تاریخی ٨٧٥

(٧٠) نومرونك عینیدر . « «

قطری ١١

٩٧

تاریخی ٨٨٦

(٩٤) نومرونك عینیدر . « «

نوار

وزنی ٣ $\frac{٣}{٤}$ ط . برنجی لوحه. قطر ١٢

﴿ بروسه ﴾

— اقچهٔ عثمانی —

٩٨

تاریخی ٨٥٥

(٧٧) نومرونك عینیدر . « «

ضرب بروسه

وزنی ٥ $\frac{٣}{٤}$ ط. قطری ١٢

٩٩

« « « «

« یازیلرك ترتیبی فرقلیدر . »

قطری ١١

١٠٠

« « « «

« بودخی »

قطری ١١

١٠١

تاریخی ٨٦٥

(٦٨) نومرونك عینیدر . « «

وزنی ٤ $\frac{١}{٢}$ ط . قطری ١٢

١٠٢

« « « «

بروسه

« رسم خطی فرقلیدر »

قطری ١٢

١٠٣

« « « «

« یازیلرك ترتیبی براز بشقه‌در . »

وزنی ٤ ط . قطری ١١

باقر

— مانغز —

١٠٤

خلد ملکه

خان * مراد ٨٦١

محمد بن ضرب بروسه

برنجی لوحه. قطری ١٣

١٠٥

— تاریخی بوزق —

محمد بن مراد خان خلد [ملکه ضر]ب

* *

عز نصره . . . بروسه

« دوراً یازلمشدر . »

قطری ١٧

١٠٦

« « « «

« مرکزلرنده ییلدیز یرینه نقطه واردر . »

قطری ١٧

١٠٧

— تاریخسز —

بن
محمد
مراد

خلد ملکه

[ضرب] بروسه

قطری ١٣

١٠٨

« « « «

«کلمه‌لرك ترتیبی فرقلیدر .»

قطری ١٣

١٠٩

خان * مراد
محمد بن

خلد ملکه

ضرب بروسه

قطری ١٣

١١٠

خان + مراد
محمد بن

ملکه + ٨٠٤
ب بروسه

قطری ١٢

ایاسلوغ

— اقچهٔ عثمانی —

١١١

تاریخی ٨٥٥

(٧٧) نومرونك عینیدر . « «

ضرب ایاثلق

وزنی ½ ٥ ط . قطری ١١

۱۱۲

« « « «

« يازيسى فرقليدر . »

وزنى ٤ ¾ ط . قطرى ۱۰

۱۱۳

تاريخى ۸٦٥

(٦٨) نومرونك عينيدر . « «

ايا ثلق

وزنى ٤ ¼ ط . قطرى ۱۱

۱۱٤

« « « «

« يازيسى جزئى فرقليدر . »

قطرى ۱۰

تيره

باقر

— مانغر —

۱۱٥

محمد | خلد ملكه ب تيره ضر

۱۱٦

قطرى ۱٦

محمد بن مراد خان • خلد ملكه ضرب تيره

« مدور يازلمشدر . »

قطرى ۱۰

اماسیه

— اقچهٔ عثمانی —

۱۱۷

تاریخی ۸۵۵

(۷۷) نومرونك عینیدر. « «

ضرب اماسیه

وزنی ۴ ¾ ط . قطری ۱۱

۱۱۸

« « « «

« یالکز کلمه‌لرك وضعیتی فرقلیدر . »

قطری ۱۱

۱۱۹

تاریخی ۸۶۵

(۶۸) نومرونك عینیدر . « «

اماسیه

وزنی ۴ ½ ط . قطری ۱۱

۱۲۰

« براز فرقلیدر »

« « « «

قطری ۱۱

۱۲۱

تاریخی ۸۷۵

(۷۰) نومرونك عینیدر . « «

« اوچ چیزکیلی دائره ایچنده‌در. »

برنجی لوحه. قطری ۱۱

محل ضربلری کسیك

— مانغر —

١٢٢

سلطان	— مرکزلری —	(نقش)
محمد . . . عز نصر ٨٦B —	دوره‌لری —	خلدملکه ضرب . . .

قطری ١٤

١٢٣

محمد بن	خلد ملکه
د د د د	د د د د
مراد خان	ضرب . . .

قطری ١٦

تاریخ ومحل ضربی وضع اولنمامش

— مانغر —

١٢٤

محمد	ن
بن	مراد خا

قطری ١٤

١٢٥

« «	« «

« رسم خطی فرقلیدر »

قطری ١٥

سلطان اورخان غازی مسکوکاتی ذیلنده‌کی معلومات ومطالعات صره‌سنده خامه‌گذار بیان اولدیغی اوزره دولت ابد پیوست عثمانیه‌ده الك اول التون سکه ابوالفتح والمغازی سلطان محمد خان ثانی حضرتلری عصرنده

یعنی مشارالیهك سریر سلطنته دفعهٔ ثانیه اولەرق جلوسلرندن یکرمی سکز سنه صکره (٨٨٣) تاریخنده استانبولده ضرب اولنمشدر . ایشته بالاده (٦٦) (٧٦) نومرولر ایله کوستریلان التونلر انلردندر .

اشبو التونلرك وزن و عیارلری ایچون ١٠٠ عددی ١١٠ درهم ثقلتنده یعنی بهری ١ درهم و ١ قیراط و ٢ حبه وزننده و ٢٣ بچق عیارنده اولان وندیك دوقه‌سی اساس اتخاذ قلنمشدر . بو وزن وعیار مادهٔ ثابت اولدیغی کبی بعض مورخین دخی بویله‌جه ضبط ایتمشلردر . بونلرك عثمانلی التونلری ایچون اساس اولەرق قبولی او زمانلرده وندیك جمهوریتنك معاملات تجاریه‌جه شرقده‌کی نفوذندن ایلرو کلمش اولدیغی درکاردر . هر نه ایسه پادشاهان آل عثمان طرفلرندن قطع ایتدیریلان التونلر اشاغی طوغری کوریله‌جکی وجهله فاتح حضرتلرینك اتخاذ وقبول بیوردقلری اشبو اساس اوزرینه اوچ عصر مدت دوام ایلمشدر .

*
* *

عربلر التون مسکوکاته (دینار) اطلاق ایلدکاری حالده ظهور دولت علیهٔ عثمانیه‌دن صکره بو اسم دخی (درهم) نامی کبی ترك اولنەرق یرینه (التون) کلمه‌سی قائم اولمشدر . بو کلمه مغول لساننده مأخوذ اولوب اولساننده (التان) لفظی فی الاصل کولچه حالنده اولان ذهب معناسنی افاده ایلدیکی حالده بعده لاسیما عجمستان مغوللری نزدنده زر مسکوك معناسنده قوللانیلوب بالاخره عثمانلولره انتقال ایتدیکی وقتده دخی ینه عینی معناده استعمال اولنمشدر .

فاتح حضرتلرینك التون سکه‌لرینه براسم مخصوص ویرلدیکنه دائر عثمانلی تاریخلرنجه هیچ برقید ومعلومات یوقدر . ظاهر حالدن بونلر ایچون بدایةً یالکز التون لفظیله اکتفا اولندیغی اکلاشیلیور ایسه‌ده عثمانلی التونلرینك ظهورندن اول اسباب متعدده‌یه مبنی اجنبی التونلرینك

ممالك محروسه‌ده تداولی خلفای سالفه‌نك دینارلرینه غلبه ایتمش اولدیغندن اونتجی واون برنجی عصر هجریده یازیلان تواریخ عثمانیه‌ده مذکور التونلر قنغی مملکت سکه‌سی ایسه اونام ایله یعنی (وندیك دوقه‌سی) یاخود (فیلوری) و (مجار التونی) ویا (مجار فیلوریسی) وکاه (قزیل غروش) و بعضاً (سکهٔ افرنجیه) اسملریله یاد ایدیلوب عثمانلی التونلرینه کلنجه ساده‌جه (التون) ویا (نقد التون) ویاخود (سکهٔ حسنه) (*) کبی تعبیرات مخصوصه استعمال اولنمقله برابر اکثر مورخین عثمانیه‌نك روش افاده‌لرندن اکلاشلدیغی اوزره (فیلوری) (**) نامی دخی عثمانلی التونلرینه علم اولمش وعادتا (غروش) کلمه‌سی کبی بو لفظده ترکجه‌یه نقل وقبول ایدلمشدر .

(*) السنهٔ غربیه‌ده مجار ووندیك دوقه‌لریله اسکی عثمانلی التونلرینه علم اولان (سه‌کین séquin) کلمه‌سی (سکه) دن مأخوذ اولوب انجق سکه بزده ایکی معنایه استعمال اولنمسیله مثلا «سکهٔ پادشاهی ایله مسکوك» دینلدیکی زمان تمغا ویاخود قالب یعنی فرانسزجه‌ده (coin) معناسنی افاده ایدر. دیکری ایسه یالکز نقوده اطلاق اولنور. (راتهاوز) ترکجه وانکلیزجه لغت کتابنده (sépuin) کلمه‌سنك (چیقین) لفظندن محرف اولدیغنی سویلیور .

(**) پچوی وخاجی خلیفه وقوچی بك کبی مؤلفین مشهوره عثمانلی التونلرینی همان بالعموم (فیلوری) اسمیله ذکر ایتمشلردر. بعضاً سکهٔ فیلوری وسکهٔ حسنهٔ فیلوری دخی دیمشلردر .

فیلوری یاخود فیلورین fiorina, fiorin اون برنجی عصر میلادیده اك اول (فیلورانسا) شهرنده ضرب واوزرنده بر زنباق چیچکی رسم ایدیلان التونلردر که کرك محل ضربندن وکرك علامت مخصوصه‌سی اولان چیچکدن طولایی بونلره فیلورین نامی ویرلمش وبالاخره اوروپانك بك چوق ممالکنه بو اسم نقل اولنه‌رق التون مسکوکاته فیلورین تعبیری او وقتلرده همان تعمم ایتمشیدی. بناءً علیه ممالك شاهانه‌یه دخی سرایتله عثمانلی التونلری دخی بروجه محرر بونام ایله یاد اولنمشدر. حتی کاتب چلبی فذلکه‌سنده بالمناسبه «کیسه پاره‌لنوب فیلوریلر صاری چیچك کبی اورتالغه یایلدی.» دیو بر فقره‌جق درج ایدوب بونکله فیلورینك السنهٔ اجنبیه‌ده‌کی معناسنی ایضاح ایتمشدر . زمانمزده فیلوری تعبیری تغیر ایدوب اوستریانك معلوم اولان کوش سکه‌سنه اطلاق اولنمقده‌ذر .

دیکر طرفدن بر طاقم اجنبی مورخلری دخی عثمانلی التونلرینك اوائلده (سلطانی) نامیله یاد اولندیغی کبی عهد سلطان سلیم اولدن بدأ ایله مصرده وتخصیص جزایر وتونس وطرابلس کبی غرب ضربخانه‌لرنده کسیلان عثمانلی التونلرینه کذلك اورارجه علی العموم (دینار سلطانی) ویاخود یالکزجه (سلطانی) اطلاق قلندیغنی سویلمشلردر [1] انجق کرك پای تختده وکرك روم ایلی وأناطولی قطعه‌لرنده (سلطانی) اسمی التونلر ایچون اول وآخر اصلا زبانزد اولمیوب یالکز عربستان وحجاز ومغرب طرفلرنده استعمال اولندیغی محتاج ایضاح دکلدر .

مع هذا ایران ومصر فتوحات جلیله‌لرندن باشلیه‌رق هر عصرك غلبات عسکریه واحوال سیاسیه سنه ودها صکره‌لری انتخاب اولنان نقوش وخطوطك شکل وترتیبنه وبعضاً صاحب عالیسنك نامنه ومحل ضربنه کوره مسکوکات عثمانیه‌یه بر چوق ومختلف اسملر ویرلمشدرکه بونلر محللرنده صره‌سیله آیرو آیرو کوریله‌جکدر .

§

فاتح سلطان محمد خان حضرتلری التونلره مخصوص اولمق اوزره سکه‌لرینك بر وجهنه (ضارب النضر صاحب العز والنصر فی البر والبحر) عنوانی ودیکر وجهنه دخی کندولری ایچون سلطان وپدرلرینه خان القابی علاوه‌سیله اسم عالیلرینی و (عز نصره) کلمه‌سیله محل وسنهٔ ضربنی درج ایتدیرمشلردر. التونلرك بو طرزی یعنی بر وجهنده عنوان ووجه دیکرینك دخی منوال مشروح اوزره یازلمسی بعدما تأسس ایدوب ایکی بچق عصر قدر یعنی التونلره (طغرا) وضعنه دکین اویله‌جه دوام ایلمش وفقط (ضارب النضر الخ) عباره‌سی بعضاً قصر وتحریف

[1] Hammer, t. 6, p. 520 et t. 7, p. 412, 413.
Marcel, Tableau général des monnaies ayant cours en Algérie.
(الخزانة الجزایریه فیها تعریفة النقود المغربیه) مرسل یوسف یوحنا

اولندیغی کبی بایزید ثانی عصرندن باشلایه رق (سلطان البرین الخ) عنوانی دخی استعمال اولنمشدر. مع هذا القاب وعنوانلرجه وقت بوقت بعض تبدلات اجرا قلنمشدر که جدول مخصوصنه مراجعتله قنغی پادشاهك زماننده نصل عنوان وعباره‌لر قوللانلمش اولدیغی اکلاشیلور.

ج

عصر مذکورده التونلرك اقچه ایله رایجی تاریخلرجه لایقیله مضبوط دکلدر. خصوصیله عثمانلی مورخلری بوندن هیچ بحث ایتمامشلردر. (حامر) بو عصرده التونك اقچه ایله رایجنی بولمق ایچون مأخذی اولان عثمانلی واجنبی تاریخلرینك ویرکو ومصارف کبی نقوده متعلق اولوب بعضیلرینك اقچه ایله وبرطاقنك (دوقه) ایله مضبوط اولان روایتلرینی یکدیکرینه قیاس وتطبیق ایدرك مثلا صرب قرالنك فاتح حضرتلرینه عرض ایلدیکی ویرکوی سنوینك مقداری اجنبی مورخلرینه کوره اوتوز بیك دوقه عثمانلی مورخلرینه کوره اوچیوز بیك اقچهٔ عثمانی اولمغله ۸۷۲ تاریخلرنده التونلرك اون اقچه رایجی اولدیغنی اثبات ایدیور [1] دیکر طرفدن چلبی سلطان محمد خان جانبندن برادری مصطفی چلبینك محافظه سیچون ایمپراطور (مانوئله) ویریلان مبالغك مقداری عثمانلی تاریخلرنده اوتوز بیك دوقه وروم مورخلرنجه اوچ یوز بیك اقچه اوله‌رق کوسترلمسیله او دورده یعنی ۸۲۳ تاریخلرنده دخی کذلك بر دوقه‌نك اون اقچه ایتدیکنی بیان ایلیور. [2]

شو حاله کوره چلبی سلطان محمد زماننده‌ن فاتح عصرینه قدر دوقه‌لرك رایجی بر راده ده اولمق لازم کلدیکی اکلاشیلوب حال بو که المزده بولنان اقچه‌لرك وزنلرینه نظراً فاتح حضرتلرینك اقچه‌لری چلبی سلطان محمدك اقچه‌لرندن بردن بربچق قیراطه قدر یعنی ثلثی درجه‌سنده

[1] Hammer, t. 5, p 280, 435. [2] id. t. 2, p. 195, 475.

نقصان اولدیغندن آلتونلرك رایجی دخی او نسبتده فضله اولمق طبیعیدر. حاصلی زمان اخیرده اولدیغی کبی رایجلری مورخلر طرفندن عیناً ضبط وروایت ایدلمش اولمدیغجه وزنلری علی التوالی تخلف ایدن آقچه‌لره نسبتله آلتونلرك قیمتی طوغریجه تعیین ایتمك مشکلدر. بناءً علیه روایات مشروحه محتاج تدقیق ومطالعه‌در.

﴿

مشار الیه فاتح حضرتلرینك کموش مسکوکاتنه کلنجه بالاده صره‌سیله کورلمش اولدیغی وجهله تاریخ جلوسلرندن بدأ ایله نهایت سلطنتلرینه قدر متعدد مملکتلرده اونر سنه فاصله ایله یعنی (٨٥٥) (٨٦٥) (٨٧٥) (٨٨٦) سنه‌لرنده وردت دفعه ده مجدداً آقچهٔ عثمانیلر قطع وضرب ایتدیرلمش وهر دفعه کسیلان آقچه‌لر دیکر رسم وطرزده بولندیغی کبی وزنلری دخی کیتدکجه یکدیکرندن نقصان طوتلمشدر.

عثمانیلرك شو بیان اولنان صورتله موقع تداوله چیقارلمسی حقیقةً تاریخجه جالب نظر دقت ایسه‌ده مورخلریمز هر نصلسه بو بابده دخی بر کونه معلومات ویرمامشلردر. چلبی سلطان محمد ایله مراد ثانی حضراتنك مسکوکاتنده دخی کورلدیکی اوزره آنلرده برقاچ دفعه‌لر یکیدن آقچه کسدیرمش ایسه‌لرده بونك کبی مدت محدوده ظرفنده وصورت خصوصیه‌ده وقوعبولمامشدر. بوکیفیتك فاتح حضرتلرینك عصرینه مخصوص براصول اولدیغی فن مسکوکات بزه ارائه ایده‌یور.

مشار الیهك جلوسلرنده خزینه یکی عثمانیلر کسدیره‌رك بونلر ایله اسکیلری بالتبدیل تداولدن قالدیرمش واسکی آقچه‌لر اکثریا یکیلردن دها خالص واغیر اولمغله معاملهٔ واقعه‌دن میریجه منفعت حصولنه مبنی هر اون سنه‌ده برکره تجدید مسکوکات اصولی صورت مبحوثه وجهله اجرا قلنمشدر. بوزماندن اعتباراً پك چوق وقتلر سلاطین عظامك وقوع جلوسلریله برابر سلفك مسکوکاتنی الغا ایله یکیدن یکی یه آقچه کسدیرمك

وبالآخره مضرتی کورلدیکی وجهله منفعت خزینه ایچون وزنلرینی نقصان طوتمق همان عادت حکمنه کیرمشدر .

(حامر) [1] بوعصرده اقچه‌لرك درت عددی بر درهم اولدیغنی بیان ایده‌یور ایسه‌ده بهر اون سنه‌ده برقطع ایدیلان اقچه‌لرك وزنلری بشـقه بشقه اولدیغندن واك خفیفلرینك درت عددی ینه بردرهمدن ایکی قیراط قدر زیاده بولندیغندن بوروایتك موافق حال بولنمدیغنی المزده‌کی سـکه‌لر اثبات ایده‌یور .

﴿

فن مسکوکات عثمانیه اربابنجه اوائل سلطنت عثمانیه‌ده بیوك قطعه‌ده کموش سـکه‌لر قطع اولنوب اولنمدیغی جای بحث اولمسیله بو مشـکلی حل ایچون بالاده (٧١) نومرولی سکه‌یی ارباب مطالعه‌نك انظار دقتنه عرض ایدرز .

مذکور سـکه‌یی صبحی پاشـا مرحوم فقیره هدیه ایدوب بونك پك نادر اولدیغنی وقاضی کوی جوارنده سـاحله قریب برمحلده یالکز برقاچ عدد ظهور ایلدیکنی بیان وافاده ایلمشـلر ایدی. بوسکه فاتحك (٨٧٥) تاریخلی اقچه‌لرینك یعنی اشـبو سکه‌نك ضرب اولندیغی سنه‌ده کسـیلان عثمانیلرك تمام اون عددینه مساوی ثقلتده اولمسـیله اون اقچه‌لك بر سکه دیمك اولدیغی درکاردر .

سـلاطین عثمانیه طرفـندن بوتاریخدن اول وبوندن صکره سـلطان عثمان ثانی زمانـنه قـدر بیوك قطعه‌ده وپای تختده سـکه کسـدیرلمامش اولمسـندن طولایی بوکموشـك رومل زمانـنـده عادت اولوب مؤخراً عثمانلولرجـه دخی قبول اولنان (تمغا)لردن اولمسی وارد خاطر اولور ایسه‌ده قدیم عثمانلی تمغالرندن کموشنه هیچ تصادف اولنمیوب اشبو کتابمزك

[1] Hammer t. 3. p. 435.

نهایتلرنده کوریله‌جکی وجهله دولت علیه‌ده کیسه‌لر ایچون یالکز قورشون تمغا استعمال وقطعه‌لری دخی اوفق اعمال اولندیغندن وتل ویاخود ایپ ایله ربط ایچون اورته‌لرنده بر ایکیشر دلیك بولنمق لازم کلدیکی حالده بوکبی علامت مخصوصه‌سی اولمدیغندن اشبو کموشك عادتا سکه اولدیغی جای تردد دکلدر .

حتی (١٠٢٨) تاریخنده یعنی سلطان عثمان ثانی زماننده و اووقتك اون اقچه‌سی ثقلتنده (اونلق عثمانی) نامیله کسدیریلان سکه‌لرك دخی بو اساسه امتثالاً ضرب ایتدیرلمش اولمسی دخی شبهه‌سزدر .

مسکوکات عثمانیه هرعصرده اذابه ایله یکیدن ضرب ایتدیرلمك اصولندن طولایی اکثر بویله کسب ندرت ایلدیکندن بر سکه‌نك بعضاً امثالی بولنه‌مامغله بویولده شبهه‌لره دوشولمك طبیعیدر .

ذکر اولنان سکه‌نك بریوزنده (سلطان البرین وخاقان البحرین السلطان بن سلطان) عنوانی مندرج اولوب جودت پاشا حضرتلری تاریخنده (*) عنوان مذکورك مورخ واصفك بیان ایلدیکی کبی سلطان سلیم ثانی سکه‌لرنده یازلمغه باشلانمیوب اك اول سلطان محمد خان ثالث سکه‌لرنده درج ایدلمش اولدیغی بیان بیورمشلر ایسه‌ده اشبو ایکی روایتك دخی طوغری اولمدیغی فاتح حضرتلرینك مذکور سکه‌سیله مثبت اولدیغی کبی بو عنوانك آلتون سکه‌لره اك ابتدا درجی دخی کذلك سلطان محمد ثالث زماننده اولمیوب آنفاً بیان اولندیغی وجهله سلطان بایزید ثانی دورنده وقوعبولدیغی طاقمزده موجود بولنان سکه‌لردن اکلاشیلیور .

ج

خاقان مشار الیهك زماننده پك متنوع رسم وشکلده ومختلف حجم

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٣٠٢

وقطعه‌ده (مانغرلر) دخی کسیلوب ازجمله رومی العباره باقر سکه دخی ضرب اولنمشدرکه بو (٧٤) نومرولی سکه اولوب اوزرنده‌کی عباره‌نك ترجمه‌سی محلنده کوسترلمشدر . بو سکه‌نك تاریخ ومحل ضربی یوق ایسه‌ده درسعادتك فتحی عقیبنده تسهیل معاملات ناس ایچون همان بوراده کسدیرلمش اولدیغی ظن وتخمین اولنه‌یور. اشبو سکه‌لره دائر بزم تاریخلرده هیچ بر معلوماته تصادف ایدیله‌مامشدر . انجق بونلر فن مسکوکات اربابی نزدنده مقبول اولوب اشبو (مانغر) لردن بشقه فاتح حضرتلرینك برده اورته‌سنده ترکجه اطرافنده رومجه کموش سکه‌لری دخی اولدیغنی روایت ایده‌یورلر . بونلردن کوره‌مدم فقط مسکوکات مراقلیلرندن بریسی طربزون ولایتنده واقع (اونیه) ده کسلمش اورته‌سی ترکجه واطرافی رومجه باقر بر سکه‌یی مشارالیهك اولمق اوزره ارائه ایتدی ایسه‌ده بونك ایکی قطعه عینی فقیرده دخی موجود اولوب بروجهنك مرکزنده (الملك محمد) دیکر یوزینك مرکزنده دخی (عماد الدین) مسکوك واطرافنده‌کی رومجه یازیلری سیلك وکسیك اوله‌رق ساده (اونیه) ده ضرب اولندیغی مشهوددرکه بو سکه فاتح حضرتلرینك اولمیوب اناطولیده قدیماً اجرای حکومت ایتمش اولان دانشمندیلر مسکوکاتندندر .

شهزاده جم سلطان

٨٨٦

بروسه

كموش

— اقچه —

١٢٦

بن	عز نصره
جم سلطان	بروسه
محمد خان	ضرب سنه
	٨٨٦

وزنی ٣½ ط . برنجی لوحه . قطری ١٢

شهزادهٔ مشاراليه بيوك برادرلری سلطان بايزيد خانك جالس اورنك سلطنت اولديغی آوانده بر ارالق بروسه‌ده اعلان حكومت ايتمسيله برابر بالاده‌كی اقچه‌لردن دخی ضرب ايتديرمشدر .

تواريخ عثمانيه مشار اليهك سكه ضرب ايتديرديكندن بحث ايتميوب يالكز نامنه خطبه قرائت ايتديرديكنی بيان ايدرلركه بوده سكز يوز سكسان التی سنه‌سی ربيع الاخرينك اون بشنده واقع اولمشدر . بروسه‌ده اقامتی اون سكز يكرمی كوندن عبارت بولنمشدر . (*)

اشبوسكه فقيرك النه بروسه‌ده كچشدر. پك نادر ومقبول سكه‌لردندر.

(*) تاج التواريخ جلد ٢ صحيفه ٨ . خيرالله افندی تاريخی جلد ٩ صحيفه ٦٧

٨ سلطان بايزيد خان ثانی

٨٨٦ — ٩١٨

قسطنطنیه

— التون —

١٢٧

ضارب النضر	سلطان بايزيد
الخ	محمد خان عز نصره
	بن ضرب
	قسطنطنیه
	سنه ٨٨٦

وزنی ١ م ١½ ط .   قطری ١٩

١٢٨

» »	» »

« رسم خطجه براز فرقليدر »

قطری ١٩

١٢٩ (*)

سلطان البرين	
وخاقان البحرين	» »
السلطان بن	
سلطان	

برنجی لوحه . قطری ١٨

(*) مشارالیهك اشبو (سلطان البرين) عنوانلی سکه‌سی پك نادردر . بالاده ٥٦ و ٥٩ صحیفه‌ده محرر مطالعه‌یه مراجعت اولنه .

کموش

— اقچهٔ عثمانی —

١٣٠

سلطان بایزید	عز نصره ضرب
بن محمد خان	قسطنطنیه
	سنه ٨٨٦
وزنی ٣ ¾ ط .	قطری ١١

باقر

— مانغر —

١٣١

سلطان بایزید	عز نصره
*	. . . . .
بن محمد خان	قسطنطنیه
	سنه ٩٠١
	قطری ١٥

١٣٢

« «	« «
	سنه ٩٠٣
	قطری ١٢

تاریخلری یوقدر

— مانغر —

١٣٣

بایزید	عز نصره ضرب
—*—	—*—
بن محمد خان	قسطنطنیه
	قطری ١٣

١٣٤

بايزيد | عز نصره ضرب
بن محمد خان | قسطنطنيه

قطرى ١١

١٣٥

سلطان بايزيد
ضرب | (نقوش عربيه)
قسطنطنيه

قطرى ١٨

١٣٦

بايزيد (مركزنده)
ضرب قسطنطنيه (دورهسنده) | (نقش)

قطرى ١٥

ادرنه

— اقچهٔ عثمانى —

١٣٧

سلطان بايزيد | عز نصره ضرب
بن محمد خان | ادرنه
سنه ٨٨٦

وزنى $3\frac{1}{2}$ ط . | قطرى ١١

باقر

— مانغر —

١٣٨

بايزيد | عز نصره ضرب
بن محمد خان | ادرنه

قطرى ١٤

۱۳۹

« « « «

« فرقلیدر »

قطری ۱۱

سیروز

— آلتون — (*)

۱۴۰

ضارب النضر	سلطان بایزید
الخ	محمد خان عز نصره
	بن ضرب سرز
	سنه ۸۸۶
وزنی ۱ م ۱ ½ ط.	قطری ۲۰

۱۴۱

« « « «

« رسم خطی فرقلیدر »

برنجی لوحه. قطری ۱۹

۱۴۲

« « « «

« کذلك »

قطری ۱۸

(*) طشره ضربخانه‌لرنده قطع وضرب اولنان آلتون مسکوکات عثمانیه‌نك برنجیسی اشبه سیروزده کسیلان آلتونلردر.

كموش

— اقچهٔ عثمانی —

۱٤۳

سلطان
بايزيد
بن ن
محمد خا
وزنی ۳ ۳/٤ ط .

نصره
عز ضرب
سرز
سنه ۸۸٦
قطری ۱۱

اسكوب

— اقچهٔ عثمانی —

۱٤٤

« «

« «
اسكوب
سنه ۸۸٦
قطری ۱۰

قره‌طوه

— اقچهٔ عثمانی —

۱٤٥

« «

« «
قرطوه
سنه ۸۸٦
قطری ۱۰

۱٤٦

« «

« «

« يازيسی فرقليدر »

قطری ۱۳

نوار

— اقچۀ عثمانى —

۱۴۷

« »	« »
	نوار
وزنى ۱/۲ ۳ ط .	قطرى ۹

بروسه

— اقچۀ عثمانى —

۱۴۸

« »	« »
	برسه
	سنه ۸۸۶
	قطرى ۱۱

— مانغر —

۱۴۹

بايزيد بن	خلد ملكه
محمد خان	ضرب برسه
	قطرى ۱۵

انقره

— اقچۀ عثمانى —

۱۵۰

سلطان	ب
بايزيد	عز نصره ضر
بن ن	انقره
محمد خا	سنه ۸۶.
وزنى ۱/۲ ۳ ط .	برنجى لوحه . قطرى ۱۰

اماسیه

— اقچۀ عثمانی —

١٥١

« « « «

اماسیه

سنه ٨٨٦

قطری ١٠

١٥٢

« « « «

« رسم خطبه فرقلیدر »

قطری ١٢

قونیه

— اقچۀ عثمانی —

١٥٣

« « « «

قونیه

قطری ١١

تاریخ ومحل ضربلری یوقدر .

— مانغر —

١٥٤

سلطان بایزید (نقش)

بن محمد سلطان

برنجی لوحه . قطری ١٦

١٥٥

ساطان بایزید بن محمدخان (نقش عربی)

« دوراً یازلمشدر »

قطری ١٥

١٥٦

سلطان
دددد
بايزيد

(نقش)

قطری ١١

١٥٧

.. يز ..
بن * ن
محمد خا .

نصره
عز ضرب
.....

قطری ٩

١٥٨

بايز
بن * ن
محمد

ه
عز ضرب
....

(بالاده‌كی سكه‌نك عينی اولوب درت كوشه قيريلمشيدر.) ١٠ × ١٠

مشار اليه سلطان بايزيد خان ثانی عصرنده كسيلان آلتونلرك شكل ورسمی ووزن وعياری پدرلری فاتح حضرتلرينك آلتونلرينه مشابه وموافق اولوب فقط (ضارب النضر الخ) عنواننده بشقه آلتونلرك بر طاقمنه برنجی دفعه اوله‌رق (سلطان البرين وخاقان البحرين السلطان بن سلطان) القابی يازلمشدر .

محلنده اشارت اولنديغی اوزره طشره‌لرده آلتون سكهٔ عثمانيه ضربنه بو زماندن اعتباراً باشلانلمشدر .

عثمانلی مورخلری بو عصرده دخی آلتونلرك قاچ عثمانی رايجی اولديغنی صراحةً بحث ايتمامشلردر . انجق سلطان سليم اول دورنده كوريله‌جكی

وجهله صولاق زاده محمد افندی جلوس سلیم خانیده التونلرك التمش اقچه رایجی اولدیغنی بیان وتحریر ایلمسنه باقیلور ایسه سلطان بایزید خانك تماميله ذكل ایسه‌ده اواخر سلطنتنده التونلرك التمش اقچهٔ عثمانی رایجی بولندیغی استدلال اولنیور . دیکر طرفدن (حامر) مورخین قدیمه‌دن (مناوینو) نك روایتنه استناداً اوزمانلرده دوقه‌لرك اللی اوچ اقچه ایتدیکنی [1] و موسیو (بهلن) دخی اون التنجی عصر میلادینك ایلك سنه‌لرنده سلطانی التونك اللی درت اقچه قیمتی اولدیغنی (لونقلا ویئوس) نام مورخك روایت ایلدیکنی [2] یازمشلردر .

§

کموشلره کلنجه سلفنك زمان سلطنتنده اولدیغی کبی آره صره تجدید مسکوکات اصولنه اتباع اولنمیوب بو عصرده طشره ضربخانه‌لرنده کسیلانلر دخی داخل اولدیغی حالده بالجمله اقچهٔ عثمانیلر بر رسم وطرزده و بر تاریخده یعنی پادشاه مشارالیهك جلوس تاریخیله قطع وضرب اولندیغی کبی کرك التون وکرك کموش وباقرلرده سلاطین سائره‌نك سکه‌لری مثللو (ضرب) کلمه‌سندن صکره (فی) اداتی هیچ استعمال اولنمامشدر .

اقچه‌لرك وزنلری دور سابق اقچه‌لرینه نسبتله اوچ حبه‌دن بر قیراطه قدر نقصان یعنی اوچ قیراط ایکی ویاخود اوچ حبه‌دن عبارت بولنمشدر .

سیم مسکوکات اوائلدن فاتح حضرتلرینك زماننه قدر طقسان عیارنده ایکن عهد سلطان بایزید ثانیده سکسان بشه تنزیل قلنمشدر .

مشار الیه وقتنده کسیلان مانغرلرك حجملری دیکرلرینه نظراً اولدجه کوچك قطعه‌ده‌در .

[1] Hammer, t. 7. p. 410.
[2] Belin, p. 31.

٩ سلطان سليم خان اول

٩١٨ — ٩٢٦

قسطنطنيه

— التون —

١٥٩

ضارب النضر
الخ

سلطان سليم شاه بن
بايزيد خان عزنصره ضرب
قسطنطنيه
سنه فى ٩١٨

وزنى ١ م ١ ½ ط . قطرى ٢١

١٦٠

» « » «

« يازيلرى جزؤى فرقليدر »

قطرى ١٩

١٦١

» « » «

« ترتيب كلمات ونقشجه فرق واردر. »

وزنى ١ م ١ ¼ ط . ايكنجى لوحه . قطرى ١٩

کموش

— اقچهٔ عثمانی —

۱٦۲

سلطان	[نصره]
سلیم شاه	[عز ضرب]
بن بایزید خان	قسطنطنیه
	سنه ۹۱۸
وزنی ۳½ ط .	قطری ۱۱

۱٦۳

سلطان شاه	[نصره]
ن	عز ضر
سـلیم	ب
بن	قسطنطنیه
بایزید خا	سنه ۱۸[۹]
	قطری ۱۱

۱٦٤

سلطان	نصره
شـاه	عز ضرب
سـلیم بن	قسـطنطنیه
بایزید خان	سنه ۹۸۱
	قطری ۱۱

باقر

— مانغر —

۱٦۵

قلو | . . . | قسطنطنیه	فی | سـنه ۹۲۲

« هر کلمه برر خانه ایچنده اولەرق دوراً یازلمشدر »

قطری ۱۷

۱٦٦

ཞེ་བ་བ་ཏྲ	
سنه	
۹۲۳	(نقوش عربيه)
ضرب	ايكنجى لوحه . قطرى ۱۸

۱٦۷

سلطان	نصره
سليم شــاه	عز ضرب
بن بايزيد خان	قســطنطنيه
	قطرى ۱۵

ادرنه

— التون —

۱٦۸

ضارب النضر	سلطان شاه
الخ	ســـليم
	يز ن نصره
	با يد خا عز
	بـــــن
	سنه ۹۱۸ ضرب اد[رنه]
وزنى ۱ م ½ ط .	قطرى ۲۰

— اقچهٔ عثمانى —

۱٦۹

(۱٦۲) نومرونك عينيدر	« »
	ادرنه
وزنى ½ ۳ ط .	قطرى ۱۲

١٧٠

(١٦٣) نومرونك عينيدر « «

قطری ١١

١٧١

(١٦٤) نومرويه مشابهدر « «

سنه

ادرنه ٩١٨

قطری ١١

١٧٢

« « « «

« يازيلری فرقليدر »

قطری ١١

١٧٣

« « « «

ادرنه

سنه ٩١٨

« نقشنده فرق واردر »

قطری ١١

باقر

— مانغر —

١٧٤

عز نصره

ب نه (نقش)

ضر ادر

سنه ٩٣٥ قطری ١٥

سيروز

— آلتون —

١٧٥

ضارب النضر الخ

سلطان سليم شاه بن
بايزيد خان عز نصره ضرب
سرز سنه
٩١٨ فى

وزنى ١ م ١ ط . قطرى ١٩

نوار

— اقچهٔ عثمانى —

١٧٦ — ١٧٧

(١٦٢) نومرونك عينيدر » »
نوار

وزنى ٣ ط . قطرى ١٠، ١١

بروسه

— اقچهٔ عثمانى —

١٧٨

(١٦٢) نومرونك عينيدر .

نصره
عز ضرب
بورسه
سنه ٩١٨

وزنى $2\frac{1}{2}$ ط . قطرى ١١

تيره

— اقچهٔ عثمانی —

١٧٩

(١٦٤) نومرونك عينيدر

» »

تيره

قطری ١٠

قونيه

— اقچهٔ عثمانی —

١٨٠

» » » »

قونيه

وزنی ½ ٣ ط . قطری ١١

لارنده

— اقچهٔ عثمانی —

١٨١

سلطان

شاه سليم

بن بايزيد خان

عز نصره . . .

لارنده . .

. . . .

وزنی ½ ٢ ط . قطری ١١

خيزان

— اقچهٔ عثمانی —

١٨٢

سليم

سلطان شاه

بن با [يزيد]

عز نصره ضر

ب

خيزان

سنه ٩٢٤

وزنی ٣ ط . قطری ١٠

۱۸۳

سلطان	
سليم شاه	خـيزان
	سنه ۹۳٤

قطرى ۱۰

آمد

— التون —

۱۸٤

ضارب النضر	سلطان شاه سليم بن
الخ	سـلطان بايزيد خان
	عز نصره ضرب
	سنه ۹۱۸ آمد
وزنى ۱ م ½ ۱ ط .	قطرى ۲۰

كموش

— اقچهٔ عثمانى —

۱۸٥

سليم شاه	عز
سـلطان	نصـــره
بن بايزيد خان	آمد ضرب
سلطان	سنه ۹۱۸
وزنى ½ ۲ ط .	قطرى ۱۱

۱۸٦

سلطان العـ . .	آمد (مركزنده)
خان سليم	عز | . . . | سنه ... (دورهسنده)

(بو عصرك ذيلنه مراجعت اولنه)

وزنى ¼ ٤ ط.	قطرى ۱۷

باقر

— مانغر —

۱۸۷

سلطان شاه
بن سلیم خان
بایزید سنه ۹۱۸

ضرب
آمد
« اطرافنده نقش واردر »

قطری ۱۸

ماردین

— التون —

۱۸۸ (*)

صاحب النصر
والنصر فی البر
والبحر

شاه
[سلطان] سلیم بن
[بایزید] نصره
خان * عز
سنه فی ۹۱۸
ضرب ماردین
ایکنجی لوحه . قطری ۱۷

وزنی ۱ م ۱ ¼ ۱ ط .

رها؟

— التون —

۱۸۹

ضارب النضر
الخ

سلطان شاه
بن * سلیم
بایزید خان
ضرب عز نصره
[ر] ها ۹۱۸ سنه

وزنی ۱ م ۱ ½ ۱ ط. قطری ۲۱

(*) بو سکه‌ده مندرج عنوان (ضارب النضر الخ) دن محرف اولوب مربوط عنوان وعبارات جدولنه مراجعت اولنه .

مصر

— التون —

١٩٠

سلطان	
سليم خان بن بايزيد	ضارب النضر
خان بمصر سنه	الخ
عز نصره ٢٣[٩]	
ايكنجى لوحه. قطرى ١٧	وزنى ١ م ½ ط .

محل ضربى سيلك

— مانغر —

١٩١

*	سلطان
	سليم
عز نصره ‌ ‌ — ٩٣٢	بن بايزيد خان
قطرى ١٥	

مشاراليه سلطان سليم اول حضرتلرينك على الاكثر التون وكموش سكه‌لرينه پدرلرينك مسكوكاتى مثللو جلوس همايونلرى تاريخى وضع اولنمش ايسه‌ده بونلرك قطع وضربنه جلوسلرى سنه‌سنده باشلانلميوب ايران فتوحاتندن يعنى (٩٢٠) تاريخندن صكره ابتدار قلنمشدر . بووقعه‌يى بزه مشار اليهك مسكوكات موجوده‌سى اثبات ايتمكده‌در . بونلر صره‌سيله كوزدن كچورلديكى حالده مصرده ضرب ايديلان التونلر ايله ديكر برقاچ كموش وباقردن ماعدا جمله‌سنك اوزرنده (شاه) عنوانى كوريلوركه بوزمانه قدر سلاطين عظام حضراتنك نام ساميلرى بوعنوان ايله ياد اولنمامشيدى. ايرانه وقوعبولان غلبه‌لرى اوزرينه (شـاه) و (شهنشاه) عنوانلرى دخى

ضمیمهٔ القاب سلطانی اولمش (*) ووجوه مسکوکات دخی عنوان مذکور ایله تزیین قلنمشدر . بوندن صکره فرزند ارجمندلری سلطان سلیمان قانونی وسلیم خان ثانی حضراتنك مسکوکاتنده دخی کذلك اشبو عنوان اکثریتله و بعده براز مدت دها کاه بکاه استعمال اولندیغی حالده بالاخره بسبتون ترك ایدلمشدر .

ج

بودورده روم ایلیده اولدیغی کبی اناطولی وعربستان بلده‌لرنده دخی التون سکه‌لر کسلمکه باشلامش وهر برینك خطوط ونقوشی اورالره مخصوص طرزده بولنمشدر .

سلیم اول حضرتلرینك التونلرینه اوزرنده شاه عنوانی بولنمسندن طولایی او وقتلر ایرانده‌کی ممالك شاهانه ایله عربستان ومصرده (شاهی) تعبیر اولنمش اولمسی طبیعی اولوب حتی آتیده کوریله‌جکی وجهله بیك تاریخلرینه یقین زمانلرده دخی اقچه‌لره مخصوص اولمق اوزره کذلك (شاهی) نامی استعمال اولنمشدر . (**)

مشار الیه حضرتلری مصری قبضهٔ حکومتنه الدقدن صکره (۹۲۳) تاریخلی ونام همایونه اوله‌رق اوراده دخی التون سکه کسدیرمش وبونلرك اوزرنده یالکز (سلطان) عنوانی درجیله اکتفا اولنمشدر . اوزرنده (شاه) عنوانی بولنمیان اشبو التونلر ایله دیکر امثالنه مصرده (سلطانی) دینیلدیکی کبی (اشرفی) دخی تسمیه اولنمشدر .

سائر بعض ممالکده اولدیغی مثللو مصرده دخی مسکوکاتی صاحب سکه اولان حکمدارك نامنه نسبت ایتمك عرف وعادت اولدیغندن سلطان

(*) نخبة التواریخ جلد ۲ صحیفه ٤٦ ه (جامر) جلد ٤ صحیفه ٤٧١ .

(**) سلانیکی تاریخی صحیفه ۲۷٦ . پچوی جلد ۲ صحیفه ۱۱۵ . نخبة التواریخ جلد ۲ صحیفه ۱٦٤ .

سـليم حضرتلرينه مغلوب اولمش اولان مصر مملوكى مصر تحتنه جلوسى زماننده اكثر اجدادينك اثرينه اتباعاً (ملك اشرف) عنوانى طاقنمش اولمسيله كندو نامنه مسكوك اولان التونلره (اشرفى) اطلاق اولنمشـيدى مصر فاتح جـديدى دخى مظفراً و برابرنده مقـدار كلى التون وكموش مسكوكات بولنديغى حالده پاى تحت سلطنت سنيه‌يه عودت ايلدكدن صكره ارتق عثمانلى التونلرى (اشرفى) (شرافى) (شريفى) اسملريله تسميه اولنمغه باشـلامش [1] و حتى اجنبى التونلرى بيـله اره صره بو نام ايله ذكر ايدلمشدر (**)

مسكوكات عثمانيه‌نك انتخاب اسـاميسنده مصرك تأثيرات كليه‌سى غير منكردر . اشـاغيده صره‌سى كلدكجه كوريله‌جكى اوزره بيك تاريخندن صكره (شريفى) و (اشرفى)ناملرى پاى تخت سلطنت سنيه‌يه دخى سرايتله بالاخره بتون التونلر بر مـدت او ناملردن بشـقه اسم ايله ياد ايدلمامكه باشلامشيدى .

٭٭٭

التونلرك بوعصرده اقچه ايله اولان رايجى ارتق تاريخجه مضبوط ومعلومدر . صـولاق زاده محمد افندى تاريخنـده سـلطان سـليم اول حضرتلرينك جالس اورنك سلطنت اولملريله برابر بر معتاد اعطا اولنان عطيه وترقيلردن بحث ايلديكى صره‌ده اولزمان التونك التمش اقچـه‌يه كچمكده اولديغنى بيان ايلمشدر (***) مورخ (حامر) دخى صولاق زاده‌نك اشـبو روايتيله (سـانسووينو) نام مؤلفك بو بابده‌كى ضبط وافاده‌سنك

[1] Sauvaire 172 — 175

(**) « سكهٔ افرنجيه‌يى حسنه واشرفيه عبارتيله دخى قيد ايدرلر . » مجمع‌الفواعد لكاتب حاجى آتمجه (غيرمطبوع)

(***) صولاق زاده تاريخى صحيفه ٣٤٦

یکدیکرینه موافق دوشدیکنی یازمشدر . [1] بناءً لهذا التونلر محلنده بیان ایلدیکمز وجهله سلطان بایزید ثانی حضرتلرینك تخمیناً اواخر سلطنتلرنده باشلایوب سلطان سلیم اول دورنده متمادیاً التمش اقچه رایجنده قالمش اولدیغی کبی ایلروده عهد سلطان سلیمان اول وسلیم خان ثانیده دخی کذلك اویلهجه دوام ایلمشدر .

مشار الیه سلطان سلیم اول اقچهلرینك اك اغیری اوچ بچق قیراط وزننده اولوب بوصورتده بردرهم کموش درت بچق اقچه و برالتون اون اوچ درهم کموش قیمتنده اولدیغی ظاهر اولور.

ع

اقچهٔ عثمانیلرك رسم وطرزلری مختلف درت بش نوعده اولوب پدرلری سلطان بایزید ثانینك عثمانیلری مثللو یکنسق اولمق اصولنه اتباع ایدلمامشدر . اقچهلرك یازیلریله شکارنده التونلر کبی پك انتظام یوقدر بعضاً طشرهده باصیلانلرك وزنلرنده نقصان دخی واردر .

بوعصرده عربستانه مخصوص طرز ونقشده ووزناً اقچهنك مافوقنده کموش سکهلر دخی قطع وضرب اولنمشدر. ایشته (آمد)ده کسیلان (١٨٦) نومرولی سکه ینه اوراده باصیلان اقچهنك ایکی مثلی ثقلتنده وبتون بتون بشقه رسم وشکلدهدر . بونلر اوممالکك فتح وتسخیرینه قدر متداول اولان دراهمك قدیم طرز واصولندن مأخوذ اولدیغنده شبهه یوقدر. آتیاً اشبو سکهلرك عینی مسکوکات ایله انلره دائر اولان معلومات کوریلهجکدر .

مشارالیه حضرتلری زماننده کسیلان مانغرلر اولدقچه بیوجك حجم وقطرده ومتنوع رسم وطرزدهدر .

[1] Hammer, t. 7, p. 410.

سلطان سلیمان خان اول

٩٢٦ — ٩٧٤

قسطنطنیه

— التون —

١٩٢

ضارب النضر
الخ

سلطان
سلیمان شـــاه بن
شاه سلیم خان عز نصره
قسطنطنیه
ضرب فی
٩٢٦

وزنی ١ م $\frac{1}{4}$ ١ ط .

قطری ٢٠

١٩٣

»　　»
« یازیلری کشیده‌لیدر »

شاه
سلطان سلیمان
بن سلطان سلیم شاه
عز نصره ضرب
فی
قسطنطنیه
سنه ٩٢٦

قطری ٢٠

١٩٤

« «	سلطان سليمان
«كشيده‌سزدر»	بن سليم خان
	عز نصره ضرب
	قسطنطنيه فى
	سنه ٩٢٦

قطرى ٢١

١٩٥

« «	« «
« اطرافلرى اوچ جيزكيلى »	سـنه
	٩٢٦

قطرى ١٨

١٩٦

« «	« «
«نقشى فرقليدر»	ضرب فى
(دليكلى)	سنه ٩٢٦

قطرى ١٩

كموش

— اقچه —

١٩٧

سلطان	...
سـليمان	عز نصره
بن * شاه	*
سـليم	قسطنطنيه
شـاه	سنه ٩٢٦

وزنى ½ ٣ ط. — قطرى ١٢

۱۹۸

« « « «

« یازیلری براز فرقلیدر . »

قطری ۱۲

۱۹۹

« « « «

« جزؤی فرق واردر . »

قطری ۱۱

۲۰۰

سلطان .. ضر ..

سلیمان شاه د د د د

بن سلیم شاه قسطنطنیه

سنه ۹۳۷

قطری ۱۲

۲۰۱

نصر

« « عز ضر

ب

قسطنطنیه

۹۳

وزنی $2\frac{1}{4}$ ط. قطری ۱۰

۲۰۲

سلطان عز نصره

سلیمان ضرب

بن سلیم قسطنطنیه

خان ۸

قطری ۱۰

باقر

— مانغر —

٢٠٣

عز نصره ضر
<ب>
قسطنطنيه

سنه (مركزنده)
٩٢٦
(اطرافنده نقش)

قطری ١٩

٢٠٤

عز نصره
ضرب
قسطنطنيه سنه
٠٢٦

(نقش تركی)

قطری ١٥

٢٠٥

عز نصره
ضر * ب
قسطنطنيه سنه
٩٣٠

(نقش عربی)

قطری ١٥

٢٠٦

ضر
ب
٩٣٠

(نقش)

قطری ١٥

٢٠٧

[illegible]
)——ه——(
ضرب قسطنطنيه

سنه
٩٦٠

قطری ١٤

۲۰۸

قسطنطنیه ضرب	سنه ۹٦۵
	قطری ۱۵

۲۰۹

« «	« «
« جزؤی فرقلیدر »	۹٦۹
	قطری ۱۳

۲۱۰

ضرب	(نقش ترکی)
قسطنطنیه	
۹۷۲	قطری ۱۲

ادرنه

کموش

— اقچه —

۲۱۱

(۲۰۱) نومرونك عینیدر .	نصره عز ضرب ادرنه سنه ۹۲٦
وزنی $\frac{۳}{٤}$ ۲ ط ۰	قطری ۱۰

۲۱۲

سلطان سلیمان شاه بن سلیم خان	نصره عز ضرب ادرنه سنه ۹۲٦
	قطری ۱۰

٢١٣

(٢٠٢) نومرونك عينيدر . » »

وزنی ¼ ٣ ط ٠ قطری ١١

—﴿ سیروز ﴾—

التون

٢١٤

ضاربالنضر	سلیمان
الخ	سلطان شاه
	بن شاه نصره
	سلیم خان عز
	سروز
	ضرب ٩٢٦ فی

وزنی ا م ¼ ١ ط . قطری ١٩

٢١٥

	سلطان شاه سلیمان
» »	بن سلطان سلیم شاه عز
	نصره ضرب فی
	سروز
	سنه ٩٢٦

(دلیکلی) قطری ٢١

٢١٦

» » » »

« کشیده‌لیدر » « کلمه‌لرك وضعیتی فرقلیدر »

قطری ٢٠

كموش

— اقچه —

٢١٧

(١٩٧) نومرونك عینیدر . « «

ضرب
سروز

وزنی ٣ ط . قطری ١٢

٢١٨

« « « «

« واوسز یازیلی » سرز

قطری ١٢

٢١٩

« « « «

« رسم خطجه براز فرقلیدر »

قطری ١١

سدره قیسی

— التون —

٢٢٠

ضارب النضر
الخ

سلطان سلیمان
بن سلیم خان
عز نصره ضرب فی
سدره قیسی
سنه ٩٢٦

وزنی ١ م ١ ط . (دلیکلی) قطری ٢٠

۲۲۱

« «	« «

« خط ونقشی فرقلیدر »

وزنی ۱ م ۱ ½ ط . — قطری ۱۷

۲۲۲

صاحب النضر والنصر فی البر والبحر	« «

قطری ۲۰

کموش

— اقچه —

۲۲۳

سلطان سلیمان خان بن سلیم خان	عز نصره ضرب سدره قیسی سنه ۹۲٦

وزنی ۳ ط. — (دلیکلی) قطر ۱۵

۲۲٤

« «	« «

« یازیسی فرقلیدر . »

قطری ۱۳

۲۲۵

(۱۹۷) نومرونك عینیدر.	« « سدره قیسی

قطری ۱۱

٢٢٦

(٢١٢) نومرونك عينيدر . » »

قطرى ١١

٢٢٧

» » » »

«كلەلرك وضعيتى بشقەدر»

قطرى ١٠

٢٢٨ - ٢٢٩

سلطان سليمان شاه خلد ملكه ضرب

بن سـليم خان سدرەقيسى ٩٢٦

« ايكى يوزنده دخى مركزنده برر ييلديز بولنوب »
«كلەلر كرفت اولەرق اطرافنده يازلمشدر . »

قطرى ٩ و ١١

قوچانه

— التون —

٢٣٠

ضارب النضر — سلطان سليمان
الخ — بن سـليم خان
عز نصره ضرب فى
قوچانيه
سنه [٦]٩٢

وزنى ١ م ١ $\frac{1}{4}$ ١ ط . قطرى ١٩

٢٣١

» » » »

«كشيدەليدر» «رسم خطجه بر افرقيلدر»

(دايكلى) ايكنجى لوحه. قطرى ١٨

كموش

— اقچه —

٢٣٢

سلطا[ن]	عز نصره
سليم[ان]	ضرب
بن خان	قوچانيه
سليم	سنه ٩٢٦
وزنى ٢ $\frac{3}{4}$ ط .	(دليكلى) قطرى ١١

٢٣٣

سلطان	خلد
سليمان	ملكه
عز >—< نصره	ضر >—< ب
. سلـ .	قوچانيه
وزنى ٣ $\frac{1}{2}$ ط .	قطرى ١٢

قره طوه

— التون —

٢٣٤

ضارب النضر	سلطان سليمان
الخ.	خــــا
«كشيده‌ليدر»	بن [سليم] ن
	عز [نصره ضرب]
	قرطوه فى
	سنه ٩٢٦
وزنى ١ م ١ $\frac{1}{4}$ ط .	(دليكلى وسيلك) قطرى ٢٠

کموش

— اقچه —

۲۳۵

(۱۹۷) نومرونك عینیدر . « «

قرطوه

سنه ۹۲٦

وزنی ¾ ۳ ط . قطری ۱۱

۲۳٦

(۲۱۲) نومرویه مشابهدر . « «

قطری ۱۲

۲۳۷

(۲۲۸) نومرونك عینیدر . « «

(دلیکلی) قطری ۱۲

اسکوب

— اقچه —

۲۳۸

(۱۹۷) نومرویه مشابهدر . « «

اسکوب

سنه

وزنی ۳ ط . قطری ۱۲

۲۳۹

(۲۱۲) نومرویه مشابهدر . « «

اسکوب

۹۳٦

قطری ۱۲

٢٤٠

(٢٠٢) نومرویه مشابهدر . « »

قطری ٩

نوار

— اقچه —

٢٤١

(١٩٧) نومرویه مشابهدر . « »

نوار

سنه ٩٢٦

وزنی $3\frac{1}{2}$ ط . قطری ١٤

٢٤٢

« » « »

« یازیلری فرقلی تاریخی کسیکدر »

قطری ١١

٢٤٣

(٢٢٨) نومرونك عینیدر . « »

نوار سنه . .

قطری ١١

نوابرده

— اقچه —

٢٤٤

سلطان شاه — عز نصره

سلیمان — ضرب

شاه — *

بن سلیم — نوابرده سنه

وزنی $2\frac{1}{2}$ ط . قطری ١١

٢٤٥

(٢٠٢) نومرویه مشابهدر . « »

سنه ٩٢٦

وزنی ½ ٣ ط . قطری ١١

٢٤٦

» « « «

« رسم خطی جزئی فرقلیدر »

قطری ١١

٢٤٧

سلطان سلیمان — خلد ملکه

بن سلیم — ضر * ب

خان عز — نوابرده

نصره

قطری ١٠

چانیجه

— اقچه —

٢٤٨

سلطان — . . .

سلیمان — ضرب

. . . لیم — جانجه

. . . — سنه ٩٢٦

وزنی ¼ ٢ ط . قطری ١٠

سربرنیجه

— آلتون —

٢٤٩

ضارب النضر
الخ

[سلطان سليمان
بن سليم خان
عزنصره ضرب
سربرنيجه في
سنه ٩٢٦

وزنی ١ د ١ ¼ ١ ط . قطری ١٩

کموش

— اقچه —

٢٥٠

(٢٠٢) نومرویه مشابهدر .

» »
سربرنیجه
سنه ٩٢٦

وزنی ٢ ط . قطری ١١

بلغراد

— اقچه —

٢٥١

» »

» »
بلغراد

وزنی ¾ ٢ ط. قطری ١١

بروسه

— التون —

٢٥٢

ضارب النضر الخ	سلطان سليمان بن سليم خان عز نصره ضرب بروسه فى سنه ٩٢٦
وزنى ١ م ¼ ١ ط .	قطرى ١٩

باقر

— مانغر —

٢٥٣

ضرب < برسه > سنه ٩٢٦	(نقش تركى)
	قطرى ١٥

اماسيه

— التون —

٢٥٤

ضارب النضر الخ	سلطان سليمان بن سليم خان عز نصره ضرب اماسيه فى سنه ٩٢٦
وزنى ١ م ¼ ١ ط .	قطرى ٢٠

كموش

— اقچه —

٢٥٥

(٢١٢) نومرونك مشابهيدر . « «

اماسيه

٩٢٦

وزنى ٢ ١/٢ ط . قطرى ١٠

آمد

— التون —

٢٥٦

ضارب النضر سلطان شاه سليمان

الخ بن شـاه نصره

سلطان سليم عز

ب فى

ضر آمد سـنه

٩٢٦

وزنى ١ م ١ ١/٤ ط . قطرى ١٨

٢٥٧

« « « «

« كشيده‌ليدر » « رسم خطى جزئى فرقليدر «

قطرى ١٩

٢٥٨

« « « «

« نقوش عربيه ايله مزين »

قطرى ١٩

كموش

٢٥٩

سلطان	عز نصره
سليمان شاه	ب * ب
بن سليم	آمد ضر
شاه	سنه ٩٢٦
وزنى ٦ ط .	قطرى ١٥

٢٦٠

« «	عز نصره
	< امد >
	. . . سنه
	قطرى ١٥

٢٦١

سلطان العادل	[illegible]
< شاه سليمان >	(امد)
. . . .	٩ . . . .
وزنى ½ ٣ ط .	(دنيكلى) قطر ١٤

باقر

٢٦٢

سليمان	. . .
بن شاه	امد
سليم	ضرب
	سنه ٩٢٦
	قطرى ١٤

٢٦٣

امد (مركزنده)

عز نصره ضرب ٩٢٦ (دوره‌سنده)

(نقش)

قطری ١٨

رها

— التون —

٢٦٤

ضارب النضر

الخ

سلطان شاه سليمان

بن * عز

شاه نصره

سليم ضرب

رها سنه

٩٢٦

وزنی ١ م ١ ط. قطری ١٨

حلب

— التون —

٢٦٥

ضارب النضر

الخ

«كشيده‌ليدر. نقوش عربيه ايله مزين»

شاه

سلطان سليمان

بن سلطان سليم شاه

عز نصره ضرب

فی حلب سنه ٩٢٦

وزنی ١ م $\frac{3}{4}$ ط. قطری ٢٠

٢٦٦

« « « «

« رسم خطى فرقليدر »

وزنى ١ م ١ ١/٤ ط . (دليكلى) قطرى ٢٠

٢٦٧

« « « «

« بن سليم (شاه) يرينه خان يازلمشدر »

(دليكلى) قطرى ٢٠

كموش

٢٦٨

سلطان نصره

سليمان عز ضر

شاه بن سليم ب

شاه حلب

سنه ٩٢٦

وزنى ٥ ١/٢ ط . قطرى ١٥

٢٦٩

« « « «

« رسم خطى ونقشى فرقليدر »

وزنى ٦ ١/٤ ط . قطرى ١٣

٢٧٠

« « « «

«شاه يرينه خان يازيلى»

قطرى ١٦

— اقچه —

٢٧١

« « « «

« رسمى فرقليدر »

وزنى ٢ ١/٢ ط . قطرى ١٠

دمشق

— التون —

٢٧٢

ضارب النضر
الخ

سلطان سليمان شاه
بن سلطان سليم خان
عز نصره ضرب
فى دمشق
سنه
٩٢٦

وزنى ١ م ١ ½ ط . — قطرى ٢٠

٢٧٣

» » — » »

«كشيده ليدر» — « بن سليم (خان) يرينه شاه يازيلى »

قطرى ٢٠

٢٧٤

» » — » »

« يازيلرى فرقليدر »

قطرى ١٨

كموش

٢٧٥

سلطان
سليمان شاه بن
سليم
خان

عز نصره
ب فى
ضر سنه
دمشق
٩٢٦

وزنى ¼ ٦ ط . — (دليكلى) قطرى ١٥

۲۷٦

سلطان [سلیمان] بن سلیم خان [عز نصره] ضرب دمشق سنه ۹۲٦

« ایکی طرفنده دخی مرکزلرنده چیچك اولوب یازیلری دوره‌سنده‌در »

قطری ۱۳

بغداد

— التون —

۲۷۷

ضارب النضر	سلطان سلیمان
الخ	بن سلیم شاه خان
	عز نصره ضرب
	بغداد فی
	سنه ۹۲٦
وزنی ۱ م ۱ $\frac{1}{4}$ ط .	قطری ۲۱

۲۷۸

» »	سلطان سلیمان
« کشیده‌لیدر »	عز نصره
	بن بغداد ب
	سلیم ضر فی
	۹۵۸
	سنه
	قطری ۲۰

كموش

— درهم —

۲۷۹

سلطان البر	بغداد (مركزنده)
سلیمان شاه	ضرب
بن سلیم‌شاه	[خلد الله] ملكه وسلطانه فی ۹۲۶ سنه (دوره‌سنده)
والبحر	

وزنی ۱ م ۲ ۳/٤ ط . قطری ۲۱

۲۸۰

« «	« «

« براز سیلیكدر »

ایكنجی لوحه . قطری ۱۹

۲۸۱ (*)

رب	سلیمان
ضا النضر	سلطان شاه
حب و فی	بن سلطان سلیم شاه
صا العز النصر	عز نصره ضرب
البر والبحر	بغداد . . .

وزنی ۱ م ٦ ط . قطری ۲۰

(*) كموش سكه‌لرده اشبو (ضارب النضر الخ) عباره‌سی بوندن بشقه كورلدیكی كبی (نضر) كلمه‌سی التون معناسنه اولدیغنه كوره بونك سهواً التونه مخصوص سكه ایله ضرب اولنمش اولمسی محتملدر .

حله

— التون —

٢٨٢

سلطان البرين والبحرين
ضرب
حله
خادم الحرمين الشريفين

العادل الكامل
سـلطان
ابو اللطف سليمان شاه بن
سـلطان
ن عز نصره
خا سـليم
سنه

وزنی ١ م ١ ½ ١ ط . ایکنجی لوحه . قطری ١٩

زبید (*)

— التون —

٢٨٣

ضارب النضر
الخ
«کشیده لیدر.»

سلطان شاه سليمان .
بن سلطان سليم شاه
عز نصره ضرب فی
زبید سنه
٩٢ .

وزنی ١ م ١ ¼ ١ ط . قطری ٢٠

(*) مسکوکاتك محل ضربلرینه دائر اولان جدول مخصوصه ویرده بو عصرك ذیلنده کی مطالعاته مراجعت اولنه .

مصر

— التون —

٢٨٤

ضارب النضر	سلطان شاه سلیمان
الخ	بن سلطان سلیم شاه
«کشیده‌لیدر»	عز نصره ضر فی
	ب مصر
	سنه
	٩٢٦
وزنی ١ م ١ $\frac{١}{٢}$ ١ ط .	قطری ٢١

٢٨٥

	سلیمان
« «	سلطان شاه
	بن سلیم خان
	عز نصره ضرب فی
	مصر سنه
	٩٢٦
	قطری ١٩

٢٨٦

« «	« «
« نقشلیدر »	ضرب بمصر سنه
	٩٢٩
وزنی ١ م $\frac{٣}{٤}$ ط .	قطری ٢٠

٢٨٧

« «	« «
« عباره ونقشی (٢٨٤) کبیدر »	سنه
	٩٣٠
وزنی ١ م ١ $\frac{١}{٢}$ ١ ط .	قطری ٢٠

٢٨٨

« « « «

« كذلك » سنه ٩٤٧

قطرى ١٩

٢٨٩

صاحب النضر « «
والنصر فى البر « تاريخى كسيكدر »
والبحر

قطرى ١٨

طرابلس غرب

— كموش —

٢٩٠

سلطان [سليمان] س طرابلو « مركزنده »
بن سلطان سليم ضرب
. . . . خلد الله . . . . . « دوره‌سنده »

وزنى ١ م . قطرى ٢٠

جزاير

— التون —

٢٩١

ضارب النضر سلطان سليمان
الخ بن سليم خان
عز نصره ضرب فى
جزاير سنه
٩٢٦

وزنى ١ م ١ ط . (دليكلى) ايكنجى لوحه . قطرى ١٢

٢٩٢

« « » »

في جزاير « رسم خطبه فرقليدر »

سنه

٩٢٦

وزنی ١ م ١ ½ ١ ط . قطری ١٩

٢٩٣

« « » »

جزاير في « بو دخی فرقليه‌در »

٩٢٦

(دليكلی) قطری ١٨

٢٩٤

« « سلطان سليمان شاه

بن شاه نصره

سليم خان عز

جـــزاير

ضرب في

٩٢٦

قطری ٢١

﴿ محل ضربلری مشكوك ﴾

كموش

— اقچه —

٢٩٥

سلطان نصره

سليمان بن عز ضرب

سليم سنه

شاه لاندمنه ؟

قطری ١١

٢٩٦

سلطان	عز نصره
سليمان	ضرب
بن سليم	انجا * ؟
خان	

قطرى ١١

باقر

— مانغر —

٢٩٧

. طان	ضرب
سليمان بن	د م ؟
سليم شاه	٩٢٦

قطرى ١٥

٢٩٨

ن ه	ضرب
سليما شا	: مر ؟
بن سليم	٩٢٨

قطرى ١٨

مشار اليه سلطان سليمان خان قانونى حضرتلرينك مسكوكاتى بالاده صره‌سيله كورلديكى اوزره پك متنوع رسم ونقشده‌در. روم ايلى واناطولى شهرلرنده كسيلانلر اوراره وعربستان ايله مصر وغرب بلادنده باصيلانلر كذلك او محلره مخصوص اولان نقوش وخطوط ايله محرر ومزيندر .

سکه‌لرك انتظامنجه الك زياده التونلرده اعتنا ايديلوب كموشلر التونلردن وباقرلر دخی كموشلردن دها اشاغی بر حالده‌درکه اکثر عصرلر مسکوکاتنده بوصورت جاريدر .

مسکوكات عثمانيه‌نك سالف الذکر بعض قطعه‌لره مخصوص اولان طرز واصولی خيلی مدت محافظه ايله دوام ايتديرلمشدر . بونلردن بر سکه‌نك محل ضربی سيلك اولسه بيله رسم خط واصول نقشندن نه‌جهتك اولديغی براز دقت ايله اكلاشيله‌بيلور . مشار اليه حضرتلرينك فتوحات عظيمه‌لری نسبتنده اوله‌رق ممالك محروسه‌نك يكرمی بشه قريب واحتمالكه دها زياده شهر وقصباتنده ضربخانه‌لر تأسيس اولنوب مختلف نوع وجنسده سکه‌لر قطع وضرب ايدلمشدر .

جدول مخصوصنده كوستردیكی اوزره مشار اليهك مسكوكاتنده يكيدن يكی يه القاب مخصوصه مندرج ولاسيما (خادم الحرمين الشريفين) عباره‌سی دخی (حلب) ده كسيلان (٢٨٢) نومرولی سکه‌ده محرر اولوب سلاطين عظام عثمانيه‌نك اشبو عنوان ديانت نشان ايله دخی تذکير نام عاليلری اولزماندن باشلامش عادات مستحسنه‌دندر .

مشار اليهك مسكوكاتی ايچنده بعضاً قنغی سنه‌ده باصلمش ايسه اوتاريخ وضع ايدلمش سکه‌لر وار ايسه‌ده اکثريت اوزره جلوس همايونلری تاريخی استعمال ايدلمشدر .

﴿ ج ﴾

التونلرك وزنی نادراً تخالف ايدوب ثقلت اساسيه همان محافظه ايدلمشدر . مشاراليه حضرتلرينك يارم عصر دوام ايدن مدت سلطنتلرنده التونلرك رايجی التمش اقچه اولوب ظاهر حالدن اكلاشلديغی اوزره بو قيمت درسعادت ايله روم ايلی واناطولی وعربستانك اكثر جهتلرنجه اصلا تبدل وتغير ايتمامشدر . بوكيفيت بعض مورخلرك اقواليله دخی

مثبتدر. مثلا پچوی ابراهيم افندی سليمانيه جامع شريفنك (٩٦٤) تاريخنده اكمال واتمامندن بحث ايلديكی صره‌ده « مصارف انشائيه‌سی سكز كره يوز بيك وطقسان التی بيك اوچيوز سكسان اوچ (٨٩٦,٣٨٣) فيلوری اول عصرك حسابنجه بشيوز يوك واوتوز يدی يوك وسكسان ايكی بيك طقوز يوز سكسان (٥٣,٧٨٢,٩٨٠) اقچه اولمش» (*) ديو ضبط وتحرير ايلمش ايدوكنه ومذكور المقدار (فيلوری) يعنی التون ايله اقچه يكديكرينه تقسيم اولنديغی حالده بهر التونه التمش اقچه اصابت ايده‌جكنه نظراً او تاريخلره قدر التونك التمش اقچه رايجی اولديغی اكلاشيلور .

بوندن بشقه مورخ (هامر) دخی بعض عرب وايتاليان مؤلفلرك روايتلرينه استناداً بو زمانده التونك كذلك التمش اقچه رايجی اولديغنی بيان ايلمش وحتی مورخين عربدن وسلطان سليمان معاصرلرندن قطب الدين المكينك « بو كونكی كونده بر درهم وايكی قيراط وزننده اولوب استانبولده التمش عثمانی قيمتی اولان دينار سلطانی مصرده سكسان عثمانی‌يه رايج ايدی . » ديو (برق اليمانی فی فتح عثمانی) نام تاريخنده محرر اولان معلوماتی دخی عيناً نقل ايتمشدر . (1)

مومی اليه هامر عصر مذكورده اجنبی التونلرينك يعنی عثمانلی التونلريله هم وزن وعيار اولان ونديك دوقه‌سندن بشقه مجار دوقه‌سی ونمچه فيلوريسی واكو واسكوتو والتی ليور اكو تعبير اولنان مسكوكات اجنبيه‌نك اقچه ايله رايجلرينی ويكديكريله اولان نسبتلرينی مختلف روايتلره كوره آيرو آيرو كوسترمش ايسه‌ده بونلر كتابمزك صددی خارجنده اولمغله نقل وتحريرينه لزوم كورلمامشدر .

٭٭٭

ممالك جهات عديده‌سنده التونلرك رايجی بروجه محرر مطرد

(*) پچوی تاريخی جلد ١ صحيفه ٤٢٤

(1) Hammer. t. 6. p, 520. t. 7, p. 418, 415.

رادەده طوتلمش ایکن مصر ایله حجاز ویمن قطعەلرنده تخلفاته اوغرا-
مشدر. قطب الدینك سالف الذکر روایتندن اکلاشلدیغی اوزره مصرده
التونلر او زمان سکسان اقچەیه کچر ایدی. خطهٔ یمانیەده ایسه فوق العادەبر
صورتده ترقی ایلمشیدی. بونلرك توضیح اسبابنی بوعصرك کموش مسکو-
کاتنه دائر اشاغیده مندرج معلومات صرەسنه ترك ایله بوراجقده
یمن قطعەسندەکی التونلر حقنده بعض معلومات خصوصیەنك بیانی مناسب
کورلدی.

(۹٦۸) سنەسنده یمن والیسی بولنان محمود پاشانك سیئاتندن بحث
صرەسنده منجم باشی تاریخنده شویله برفقره کورلمشدر: ضربخانه امینی بولنان
یمن رجالندن واصحاب ثروتدن عبد الملك نام ذاتی ادنا بر جرم ایله تلف
ومالنی ضبط ایتدیردکدن صکره عسکرك مواجبنده تصرف مطالعەسیله
اولدیارده (ذهب) دیو معروف بر نوع التون وار ایدیکه وزنی بر درهم
برقیراط اولوب رومده التمش اقچەیه ومصرده سکسان اقچەیه رایج ایدی.
اوچیوز اقچەیه چیقاروب کیدرك بیك اقچەیه کچر اولدی.. علوفەلر
آیده اوچبیك اقچەیه بالغ اولیجق هر برینه برر بچق (دینار) ویریلور
ایدیکه دینارك هر بریسی ایکی ذهبه وذهب بروجه مشروح بیك اقچەیه
کچوب پس بوقدر اقچه انلرك قهوه پارەسنه کفایت ایتمز اولدی». (*)

روایتلرك یکدیکرینه توافقی جهتیله منجم باشینك مأخذی دخی
قطب الدینك آنف البیان تاریخی اولمق کرکدر.

(ذهب) تعبیر اولنان بردرهم وبرقیراط وزنندەکی مذکور التونلرك
عثمانلی التونی اولەجغنده شبهه اولمیوب فقط قطب الدین وقعهٔ مذکورەیی
حکایەسنده بونلره (ذهب) دیەرك (دینار سلطانی) اطلاق ایلمش
وثقلتلرینك دخی بر درهم ایکی قیراط اولدیغنی سویلمشدر.

(*) ترجمهٔ صحایف الاخبار لمنجم باشی جلد ۳ صحیفه ۲٤۳

خطهٔ يمانيه‌ده الك اول فتح اولنان شهرلردن بريسى (زبيد) قصبه‌سى اولوب (٩٢٧) سنه‌سنده سلطان سليمان حضرتلرينك نامنه اوراده خطبه قرائت وسكه دخى ضرب ايدلديكى تاريخجه مضبوطدر. (*)

بالاده كورلمش اوله‌جغى وجهله بزم المزه كچن (٢٨٣) نومرولى آلتون سكه مذكور (زبيد) قصبه‌سنده كسلمش وبردرهم برقيراط وبرحبه وزننده بولنمشدر. بوقصبه‌دن بشقه يمنك اووقت ضبط اولنان سائر مشهور قصبه‌لرنده دخى مشاراليه نامنه سكه كسيلوب كسلمديكى مجهولدر.

(٩٢٩) تاريخنده مصرده والى بولنان خائن احمد پاشانك كندى اسمنه خطبه اوقوتديغى وسكه باصديرديغى منقول اولوب حتى حاجى خليفه‌نك افاده‌سندن استنباط اولنديغنه كوره (**) بونلرك بريوزنده «الملك المنصور سلطان احمد» عباره‌سى محرر اولمق كركدر. عرب مورخلرينك دخى مذكور سكه‌لرى درهم ودينارناملريله ياد ايلدكلرينى موسيو (صووەر) (1) سويليور. فقط بوسكه‌لرك نه طرزده اولديغى كورەمدك.

ع

مشاراليه سلطان سليمان حضرتلرينك كموش مسكوكاتنه نقل كلام اولنجه اقچه‌لر صره‌سيله كورلديكى اوزره پك متنوع رسم خط ونقشده‌در. چوغنك اوزرنده سلطان عنوانيله برابر شاه عنوانى دخى يازلمشدر. بونلرك يازيلرنده وخصوصيله كنارلرينك كسلمسنده بيك طقسان طقوز تاريخنه قدر اولان امثالى مثللو اكثريتله انتظامسزلق واعمال وضربنده اهتمامسزلق مشهوددر.

(*) منجم باشى تاريخى جلد ٣ صحيفه ٢١٨، ٢٣٩. تاريخ نشانجى صحيفه ٢١٧

(**) كلشن معارف جلد ١ صحيفه ٥٥١ وتقويم التواريخ لكاتب چلبى صحيفه ٢١٩

(1) Sauvaire . p. 348 .

وزنلری بدایةً پدرلری سلطان سلیم خانك اقچه‌لرینه قیاساً اوچ بچق قیراطدن باشلایوب کیتدکجه بالتدریج تنزیل ایدلمش وخصوصیله روم ایلی واناطولیده قطع اولنانلر ایچنده بعضاً زیاده‌جه ناقص وزنده اقچه‌لر بولنمشدر. مع هذا مرور زمان مناسبتیله کسیك وسیلکلری اولوب حال اصلیلریله حال حاضرلرینی نظردن دور ایتمامك لازمدر.

(حامر) بوعصرده التمش اقچه‌نك اون ایکی درهم کموش وزننه مقابل وبناءً علیه التونك اون ایکی درهم کموش قیمتنده اولدیغنی واشبو صورتك اسکی عرب اصولنه یعنی دینارك درهمه اولان نسبتنه موافق وفرقی پك از بولندیغنی روایت ایتمشدر. [1]

دینار ایله درهملر بیننده‌کی نسبتلر محتاج تدقیق بر مسئله اولوب ذاتاً صددمز خارجنده بولندیغندن بو بابده بیان مطالعه‌دن صرف نظرله یالکز دیکر جهتك یعنی عثمانلی التونلرینك او عصرده اون ایکی درهم کموش قیمتنده اولدیغی روایتنك پادشاه مشارالیهك بتون مدت سلطنتنه حصری طوغری اولمدیغنی بیان ایدرز. واقعا التونلر اوعصرده متمادیاً التمش اقچه رایجنده ایدیسه‌ده التمش اقچه مطرداً اون ایکی درهم وزننده دکل ایدی. چونکه آنفا کوستردیکی اوزره اقچه‌لرك وزنلری تدریجاً تنزیل اولنمغله التمش عدد اقچه بدایةً اون اوچ بچق درهمدن باشلایوب متناسباً اون درهم ثقلته قدر تنزل ایتمشدر. بناءً لهذا التونك اون ایکی درهم کموش راده‌سنده‌کی قیمتی اوعصر ایچون لایتغیر حکمنده طوتیله‌مز.

اقچه‌لرك بروجه محرر موازین ومقادیری تدریجاً تنقیص اولندیغی حالده التون رایجنك سنه‌لرجه بردرجه‌ده طوتلمسی حصول منافع خزینه یولنده‌کی تدابیر مالیه جمله‌سندن اولمق لازم کله‌جکی بدیهیدر.

مصرده وخصوصیله حجاز ویمن قطعه‌لرنده التونك رایجی ممالك

---

[1] Hammer. t. 7, p. 415.

سائره‌يه نسبتله يوكسك بر درجه‌ده بولنديغى بالاده خامه كذار بيان اولمشيدى. بوكا سبب ايسه كموش مسكوكاتك اغتشاشاته اوغرادلمش اولمسيدر.

خطهٔ يمانيه‌ده اقچه‌لرك اولزمانكى حالى تاريخچه تماميله معلوم دكل ايسه‌ده (٩٦٨) تاريخنده‌كى سالف الذكر وقوعاته كوره اوراده مغشوش اقچه‌لر دخى كسديرلمش اولديغنده شبهه يوقدر. فقط مصرده باشليجه جلب منفعت مقصديله مغشوش كموش سكه‌لر چيقارلديغى تاريخچه مضبوط اولديغى كبى بو وقعه مصرجه اغتشاش مسكوكاتك مبدئى وبالاخره اصلاح احوالى ايچون پاى تخت سلطنتجه نتيجه‌لى نتيجه‌سز بر چوق تدبيرلر اتخاذينه بادى اولمسيله فن مسكوكات اربابى عندنده اولدقچه نظر دقتى جلب ايدن وقايعدن بولنمشدر.

هر نقدر عثمانلى تاريخلريمزده بو بابده برمعلوماته تصادف اولنه‌مامش ايسه‌ده تواريخ عربدن نقلاً بعض مورخين اجنبيه [1] فقرهٔ آتيه‌يى همان متحد المآل اوله‌رق كتابلرنده درج وتحرير ايتمشلردر: « ٩٧١ دن ٩٧٣ سنه‌سنه قدر مصرده واليلك ايتمش اولان وعربلر طرفندن (كيلون) وتركلرجه (صوفى) تلقيب اولنان على پاشانك تحصيل اموال دولت وظيفه‌سيله حلبدن مصره كتورمش اولديغى ادملر مجرد جلب منفعت مقصديله ناقص الوزن وكم عيار كموش مسكوكات قطع وضربنه تشبث ايدرك ميدان تداوله قيمت حقيقيه‌لرى قيمت موضوعه‌لرندن يوزده اوتوز درجه‌ده نقصان كموش سكه‌لر چيقارمشلردر. وايشته اوقتدنبرى مصرده مسكوكاتك تدنئ وزن وعيارى على الدوام ايلروله‌مشدر. »

مصرك اشبو كموش سكه‌لرندن المزه كچه‌مامش اولمسيله بو بابده مادةً اعطاى معلومات ممكن اوله‌مامشدر.

[1] Marcel, Egypte moderne, 199. et Hammer. t. 6, p. 215, et Sauvaire. p. 348

پادشاه مشار اليه عصرنده عراق طرفلرنده دخی مسكوكات عثمانيه ايچنده برنجی دفعه اوله‌رق بيوك حجم وقطرده سكه‌لر قطع اولنوب ظاهر حاله كوره بونلره (درهم) اسمی ويرلديكی كبی وزناً دخی بر مثقال اعتباريله كسديرلمشدركه برچيق درهم يعنی يكرمی درت قيراط ديمكدر. بالاده محللرنده نوع وصورتلری صره‌سيله كوسترلديكی اوزره اشبو بغدادده كسيلان درهملر مرور زمان ايله سيلنمش وكسلمش اولديغندن اك ايو حالده بولنانی وزن اصليسنی ايكی قيراط وديكرلری ايسه درت قيراط قدر غيب ايتمشدر .

بو درهملر سلطان اورخان عصرنده نكاشتهٔ صحيفهٔ بيان اولديغی وجهله ربع وزنی اقچهٔ عثمانيلر ايچون اساس اتخاذ اولنان وبعض خلفای سالفه درهملرنده مستعمل اولان (مثقال) ثقلتنده اولديغی كبی ديار بكر (آمد) وحلب وشامده ضرب اولنوب او زمانلر نه نام ايله ياد اولندقلری معلوم اولميان وبالاده صره‌سيله كوستريلان كموش سكه‌لر دخی وزناً مذكور درهملرك ربعنه واقچهٔ عثمانيلرك ثقلت اصليه‌سنه مساوی بولنمشلردر. بو كيفيت يعنی بونلر قديم اقچهٔ عثمانيلرك وزنلريله توافقی جالب نظر اهميت واقچهٔ عثمانی حقنده‌كی ملاحظات سابقه‌مزی مؤيد احوالدندر .

اشبو درهملر ايله ربع درهملرك كرك محللرنده وكرك اناطولی وروم ايلی شهرلرنده رايجلری نه اولديغی معلوم ومضبوط دكل ايسه‌ده اووقتك اقچه‌لريله بالموازنه بر درجه‌يه قدر تعيين ايتمك والتون ايله نسبتی بولمق قابلدر.

*
* *

مشار اليه حضرتلرينك (مانغر) لری يعنی باقر مسكوكاتی پك مختلف وزن وحجمده ومتنوع طرز ورسمده‌در. اقچه ايله اولان رايجلری بالاده عهد خداوندكار غازيده اولدقجه ايضاح ايدلمسيله تكرارينه لزوم كورلمامشدر.

۱۱ سلطان سليم خان ثانى

۹۸۲ — ۹۷٤

قسطنطنيه

— التون —

۲۹۹

ضارب النضر
الخ

سلطان سليم بن
سليمان خان عز نصره
ضرب فى
قسطنطنيه
سنه ۹۷٤

وزنى ۱ م ½ ۱ ط .   قطرى ۱۹

۳۰۰

«   «

«   «
سنه ۹۷٤

« رسم خطى جزئى فرقليدر »

قطرى ۱۹

كموش

— اقچه —

۳۰۱

سلطان
سليم
بن سليمان
خان

عز نصره
ضرب
قسطنطنيه
سنه ۹۷٤

وزنى ۳ ط .   قطرى ۱۰

باقر

— مانغر —

۳۰۲

عز نصره	(نقش عربی)
* ضرب *	
۹۷۷	
قسطنطنیه فی	
	قطری ۱٦

ادرنه

کموش

— اقچه —

۳۰۳

(۳۰۱) نومرویه مشابهدر .	» »
	ادرنه
وزنی $3\frac{1}{4}$ ط .	قطری ۱۰

سیروز

— التون —

۳۰٤

	سلطان شاه
ضارب النضر	سلیم بن
الخ	سلیمان خان عز نصره
«کشیده لیدر»	ضرب سروز
	سنه ۹۷٤
وزنی ۱ م $1\frac{3}{4}$ ط .	(دلیکلی) قطری ۲۰

كموش

— اقچه —

٣٠٥

(٣٠١) ك عينيدر . » »

سروز

سنه

وزنى ¼ ٣ ط. (دليكلى) قطرى ١٢

سدره قيسى

— التون —

٣٠٦

ضارب النضر — سلطان سليم بن

الخ — سليمان خان عز نصره

ضرب فى

سدره‌قيسى

سنه ٩٧٤

زنى ١ م ¼ ١ ط . قطرى ٢٠

كموش

— اقچه —

٣٠٧

(٣٠١) ك مشابهيدر . » »

سدره‌قيسى

وزنى ¼ ٣ ط . ايكنجى لوحه . قطرى ١.١

٣٠٨

» » « «

سنه ٩٧٤

وزنی ¼ ٢ ط . قطری ١٠

٣٠٩

» » « «

« جزؤی فرقلیدر » ٩٧٤

قطری ١٠

قره طوه

— التون —

٣١٠

ضارب النضر سلطان شاه

الخ سليم بن

سلیمان خان عز نصره

ضرب قرطوه فی

سنه ٩٧٤

وزنی ١ م ½ ١ ط . ایکنجی لوحه . قطری ١٩

کموش

— اقچه —

٣١١

(٣٠١) ه مشابهدر . » »

قرطوه

وزنی ¼ ٣ ط . قطری ١٠

اسكوب

— اقچه —

٣١٢

« «	« «
اسكوب
قطری ١٢

نوابرده

— اقچه —

٣١٣

« «	« «
نوابرده
قطری ١١

چانيجه

— التون —

٣١٤

	سلطان سليم بن
ضارب النضر	سليمان خان عز
الخ	ضرب نصره
	چانيجه
	سنه ٩٧٤
وزنی ١ م ¼ ١ ط .	قطری ١٧

كموش

— اقچه —

٣١٥

(٣٠١) نومرونك عينيدر .	« «
	چانيجه
	سنه ٩٧٤
وزنی ¼ ٣ ط .	قطری ١١

سربرنیجه

— اقچه —

٣١٦

(٣٠١) ك عینیدر .　　«　«

سربرنیجه

وزنی ٢ ¾ ط.　　قطری ١٢

بلغراد

— اقچه —

٣١٧

«　«　　«　«

بلغراد

ایکنجی لوحه.　قطری ١١

ساقز

— التون —

٣١٨

ضارب النضر	سلطان شاه
الخ	سلیم بن
« کشیده‌لیدر »	سلیمان خان عز نصره
	ضرب ساقز فی
	سنه ٩٧٤

وزنی ١ م ¼ ١ ط .　　قطری ٢٠

اماسيه

— التون —

٣١٩

« »	« »
	ضرب اماسيه فى
	سنه ٩٧٤
	قطرى ٢١

كموش

— اقچه —

٣٢٠

(٣٠١) نومرويه مشابهدر.	« »
	اماسيه
وزنى ٢ ¼ ط .	قطرى ١١

خانجا (*)

— التون —

٣٢١

ضارب النضر	سلطان سليم بن
الخ	سليمان خان عز
«كشيده ليدر»	ضرب نصره
	خانجا فى
	سـنه ٩٧٤
وزنى ١ م ١ ط .	ايكنجى لوحه . قطرى ١١

(*) مسكوكاتك محل ضربلرينه مخصوص اولان جدوله مراجعت اولنه .

آمد

— التون —

٣٢٢

ضارب النضر	سلطان سليم خان
الخ	بن سلطان سليمان شاه
	عز نصره آمد ضرب فى
	سنه ٩٧٤

قطرى ١٩

٣٢٣

» »	سلطان سليم شاه
« كشيده‌ليدر »	بن سلطان سليمان شاه
	عز نصره آمد فى
	ضرب ٩٧٤ سنه

وزنى ١ م $\frac{1}{4}$ ط . قطرى ٢٠

كموش

— درهم —

٣٢٤

سلطان سليم خان	آمد
بن سلطان سليمان شاه	ب (مركزنده)
فى البر والبحر	ضر
	خلد الله ملكه وسلطانه سنه ٩٧٤ (دوره‌سنده)

وزنى ١ م $3\frac{1}{2}$ ط . قطرى ٢١

— اقچه —

٣٢٥

سلطان	ضرب
سليم	آمد
بن . .	٤ . .
وزنى ٣/٤ ٢ ط .	قطرى ١١

حلب

— التون —

٣٢٦

ضارب النضر	سلطان سليم شاه
الخ	بن سلطان سليمان خان
«كاملاً نقوش عربيه ايله مزين»	عز نصره ضرب
	فى حلب
	سنه ٩٧٤
وزنى ١ م ١ ط .	ايكنجى لوحه . قطرى ٢٠

كموش

٣٢٧

سلطان سليم	عز نصر
شـاه	ضر * ب
بن سليمان خان	حلب سنه
	٩
وزنى ٣/٤ ٥ ط .	قطرى ١٥

دمشق

— التون —

٣٢٨

ضارب النضر	سلطان سـليم شاه
الخ	بن سلطان سليما . .
	عز نصره . . . .
« نقشلرله مزين اولوب براز سيلكدر. »	فى دمشق سنه
	٩٧٤
وزنى ١ م ١ ¼ ١ ط .	قطرى ٢١

كموش

— درهم —

٣٢٩

. . .	ب	
سليم . .	دمشق	(مركزنده)
سليمان . .	ضر	
. . نصره	. . . خلد الله	(دوره‌سنده)
وزنى ١ م ½ ٢ ط .		قطرى ٢٠

باقر

— مانغر —

٣٣٠

نصره	
ضر * ب	(نقش)
دمشق سنه	
٩٧[٤]	
	قطرى ١٢

بغداد

— التون —

٣٣١

ضارب النضر / سلطان سليم
صاحب العز / بن سليمان شاه
والنصر / عز نصره د
ضرب بغدا

« تاريخ وضع اولنمامشدر »

وزنى ١ م ١/٤ ١ ط . قطرى ١٩

كموش

— درهم —

٣٣٢

سلطان [شاه] سليم / بغداد (مركزنده)
بن عز نصره / ضرب
سلطان سليمان شاه / خلد [الله ملكه] وسلطانه فى سنه ٩٧٤ (دوره‌سنده)
فى البر والبحر

وزنى ١ م ١/٤ ٣ ط . قطرى ٢٠

٣٣٣ — ٣٣٤

« » / ضرب
« عز نصره يوقدر » / * (مركزنده)
بغداد
خلد الله ملكه * وسلطانه سنه ٩٧٤ (دوره‌سنده)

(بريسى دليكلى) قطرى { ٢١ / ٢٠

مصر

— التون —

۳۳۵

ضارب النضر	سلطان سلیم شاه
	بن سلیمان خان
الخ	عز نصره ضرب فی
« کشیده‌لیدر »	مصر سنه
	۹۷٤

وزنی ۱ م ۱ $\frac{1}{4}$ ۱ ط ، قطری ۲۱

کموش

— مدینی — (*)

۳۳٦

سلطان سلیم	عز نصره
بن سلیمان	ب
شاه	ضر مصر
	. . .

وزنی $\frac{1}{4}$ ٥ ط . قطری ۱٥

طرابلس غرب

کموش

۳۳۷

— مربع الشکل — (**)

سلطان	عز نصره
سلیم	ضرب فی
بن ن ن	طرا[بلس]
سل . . .	۰۰۷٦

وزنی $\frac{1}{2}$ ٤ ط . ایکنجی لوحه . قطری ۱۰ × ۱۲

(*) (**) بو سکه‌لره دائر معلومات لازمه اشبو عصرك ذیلنده مندرجدر .

جزاير

— آلتون —

٣٣٨

ضارب النضر	سلطان سليم بن
الغ	سليمان خان عز نصره
	ضرب جزاير
	فى ب
	سنه ٩٧٤
وزنى ١ م ½ ١ ط.	قطرى ١٧

٣٣٩

« «	« «

« رسم خطجه براز فرقليدر »

وزنى ١ م ½ ط. قطرى ١٨

مشار اليه سلطان سليم خان ثانى حضرتلرى جالس اورنك سلطنت اولملريله برابر اجداد عظاملرينك عادتلرينه اتباعاً مسكوكات نام همايونلرينه تحويل اولنمشدر . حتى «سكه وخطبه منقلب اولدى ٩٧٤» مصرعنك جلوسلرينه تاريخ دوشديكنى سلانيكلى مصطفى افندى تاريخنده بالمناسبه يازمشدر.

مشار اليه حضرتلرينك عصرنده آلتون مسكوكاتك طرزنجه بركونه تبدلات اجرا ايدلميوب رسم خط ونقشلرى وحجم وقطرلرى اولكيلرك عينى اولديغى كبى وزن اساسى دخى تماميله محافظه ايديلوب ايچلرنده نادراً ايكى اوچ حبه نقصان وزنليلر ظهور ايتمكدهدر .

آلتونلرك رايجى پدرلرى سلطان سليمان عهدنده اولديغى مثللو يتمش آقچه اولوب بتون مدت سلطنتلرنده بومقدار اوزره دوام ايتمشدر.

مع هذا بزم عثمانلی تاریخـلرنده بوبابده بر معلوماته تصـادف اولنه‌میوب انجق مورخ (حامر) بعض مؤلفین قـدیمهٔ اجنبیه‌نك روایتلرینه اسـتناداً بویله‌جه ضبط و بیـان ایلمش [۱] وواقعا بو دورده اقچـه‌لرك بلا تحول عصر سابق اقچه‌لری وزن وثقلتده بولنمسـیله التون رایجنك دخی تبدل ایتمیه‌رك بررادده قالمش اولمسی احوال طبیعیه‌دن بولنمشدر .

٭

کموشـلره کلنجه: اقچه‌لر مختلف رسم ونقشـده اولمیوب علی العموم برطرزده بولنمقده‌درکه بو اصول سلطان بایزید ثانی زماننـدن صکره اشبو عصرده ایکنجی دفعه اولمق اوزره تجدید واتخاذ قلنمشدر. بوندن بویله هر عصر ایچون بررسم وطرزده اقچه کسمك همان عادت حکمنه کیرمشدر .

عربسـتان بلده‌لرنده قطع اولنان درهملر ایله بونلرك ربعلری دور سابقده کسیلانلره مشابه ایسه‌ده وزنلری براز ناقصدر .

٭٭٭

عهد سلطان سلیمان خانیده ذکری سبقت ایدن والئ مصر صوفی علی پاشانك خلفی مقتول محمود پاشاکه یمن والیلکی هنکامنده اوراده مسکوکاتك احـوالنی تشـویش ایتمشـیدی. مصره مأموریتنده یعنی ۹۷۴ — ۹۷۵ تاریخنده سلفنك یاپدیغی کبی کندوسی مصرده دخی کذلك اغتشـاش مسکوکاته سببیت ویردیکنی (حامر) بیان ایلمش [۲] وفقط بو اغتشاشك کموش مسـکوکات حقنـده وقوعبولدیغی درکار ایسـه‌ده نوع ودرجه‌سی حقنده معلومات لازمه اعطا ایتمامشدر .

مورخ (حامر) مصرده برده (میدینی) اسمنده برسکه‌دن بحث ایدرك (١٥٦٨ م) ۹۷٦ تاریخلرنده (سلطانی) التون ایله وندیك دوقه‌سـنك

[1] Hammer t. 7, p. 412.

[2] id. t. 6, p. 364.

قرق برمدينى رايجى اولديغنى (پيغافتتا)نام مؤلفدن رواية بيان و(مدينى) ايله (عثمانى) كلمه‌لرى برمعنايه مستعمل اولوب عينى اقچـه ديمك ايدوكنى درميان ايده‌يور . [1] بو بابده نظر مطالعه‌مزه تصـادف ايدن معلوماته كوره اشبو (ميدينى) لفظى (مؤيدى) كلمه‌سندن محرفدر . علامهٔ مقريز- ينك نقود اسلاميه‌يه دائر اولان رسـاله‌سنده محرر اولديغى اوزره ملك مؤيد مصرده تسهيل معاملات ناس ايچـون درهملرك كسـوراتنى ضرب ايتديروب (٨١٨) تاريخنده ميدان تداوله چيقارمشدركه بونلره (دراهيم مؤيديه) ياخود (مؤيدى) نامى ويرلمشدر. مرور زمانله كوچك قطعه‌ده‌كى كموش سكه‌لره لسـان عوامده ارتق غلط اوله‌رق (ميدى) دينيلوب بعده سـلاطين عثمانيه طرفندن مصرده كسـيلان كموشـلره دخى (مدينى) ويا ساده‌جه (مدين) تعبير ايتمشلردر .

ايشته (مدينى) ياخود (مدين) نامنك مأخذى بووجهله اولوب فقط حامرك ديديكى اشبو سكه‌يى اقچه عد ايتمك طوغرى اوله‌مز. چونكه او عصرك اقچه‌سيله التونك مصرده سكسـان اقچـه رايجى اولديغى مؤلف مومى اليهك دخى جملهٔ رواياتندن اولمسنه وديكر طرفدن بر التونك ينه مصرده قرق بر(ميدينى)يه كچديكى كوسترلمسنه باقيلور ايسه (مدينى) دينيلان سكه‌نك اقچه‌دن دها اغير وزنده بولنمسى ايجاب ايدر. واقعا المزده بولنان (٣٣٦) نومرولى سـكه دخى بو ادعامزى تأييـد ايده‌يور . بونك وزنى اولوقت درسعادت وسـائر محللرده ضرب اولنان اقچه‌لرك همان ايكى مثلنه قريب اولوب بناءً عليه (مدينى) دنيلان سكه‌نك بواولديغى واتياً كوريله- جكى وجهله مصرده (١٠٤٥) تاريخلرينه طوغرى الك اول بونلره (پاره) تعبير اولنوب والحاصل اقچه‌نك غيرى بر سكه ايدوكى شبهه‌سزدر .

(مدين) لفظى سلطان مصطفى خان ثالث عصرندن اعتباراً سـلطان سـليم ثالث ودها صكره‌كى زمانلرده يعنى پاره‌نك ظهورندن خيلى وقتلر

[1] Hammer t. 6, p. 512. et t. 7, p. 415.

مرورنده دخی خطهٔ مصریه‌ده (پاره) معناسنه استعمال اولنمقده ایدی . حتی موسیو (مارسل) [1] مغرب مسکوکاتی جدولنده بوندن بحث ایله املاسنی دخی (میدین) یازمشدر . موسیو (صووەر) دخی (مدین) ایله (دیوان) لفظلری برمعنایه وپاره مقامنه استعمال اولندیغنی سویلمشدر. [2] (دیوان) ویاخود (دیوانی) کلمه‌لری ایسه الیوم حجازده بعضاً پاره یرینه زبانزد اولدیغی معلومدر . نتکم مصرده پاره‌یه الیوم (فضه) دخی تعبیر ایدرلر .

ع

طرابلس غربده ضرب ایدلمش اولان (٣٣٧) نومرولی مربع‌الشکل کموش سکه‌نك مأخذ أصلیسی حقنده دخی بوراده بر نبذه‌جك معلومات اعطاسی مناسب کورلمشدر .

٥١٤ سنهٔ هجریه‌سنده دولت موحدین نامیله مغربده ظهور ایدن حکومتك مؤسسی مهدی محمد ابن تومرت زماننده کموش مسکوکات مربع شکلده کسدیریلوب بونك اخلافی دخی بو اصوله رعایةً کموشلری کذلك مربع اوله‌رق قطع ایتدیرمشلردر . فقط التون مسکوکاتی مدور اولمق اوزره ایکی وجهنده چفته چیزکیلی شکل مربع رسم اولنوب عبا-راتی بونلرك درونده وتاریخ ایله محل ضربلرینی خارجنده‌کی قوسلر ایچنه یازدیرمشلردر. مذکور کموش سکه‌لره (الدرهم المربع) تسمیه اولندیغی ابن خلدونده مسطور اولوب بالاخره اندلس ملوکنك بعضیلری طرفندن دخی او شکلده سکه‌لر ضرب ایتدیرلدیکی کورلمشدر . دولت ابد مدت عثمانیه‌ده دخی اشبو سکه‌لره تقلیداً اولا سلطان سلیم خان ثانی دورنده طرابلس غربده واندن صکره اشاغیده کوریله‌جکی وجهله اکثریتله سلطان احمد اول ومراد رابع زمانلرنده تونسده مربع اقچه‌لر ضرب اولنمشدرکه بونلرك بعضیلرندن فقیرك طاقمنده موجوددر .

[1] Marcel. p. 20 et 25.

[2] Sauvaire. p. 322.

۱۲ سلطان مراد خان ثالث

۹۸۲ — ۱۰۰۳

قسطنطنیه

— آلتون —

۳۴۰

ضارب النضر	سلطان مراد
الخ	بن سلیم خان
	عز نصره ضرب فی
	قسطنطنیه
	سنه ۹۸۲

وزنی ۱ م ۱ ط. قطری ۲۱

۳۴۱

« «		« «
	« رسم خطجه فرقلیدر »	قسطنطنیه
		۹۸۲ سنه

وزنی ۱ م ۱ ¼ ط. قطری ۱۹

۳۴۲

« «		« «
	« فرقلیدر. »	قسطنطنیه فی
		سنه ۹۸۲

قطری ۱۹

كموش

— الجد —

٣٤٣

سلطان	عز نصره
مراد بن	ضرب
سليم	قسطنطنيه
خان	٩٨٢
وزنى ٢ ½ ط .	قطرى ١١

٣٤٤

» »	» »
	سنه
وزنى ٣ ط .	قطرى ١٣

باقر

— مانغر —

٣٤٥

نصره	
عز ضرب	(نقش تركى)
قسطنطنيه	
٩٧٣ سنه	
	قطرى ١٨

٣٤٦

» »	(نقش)
سنه ٩٨٦	قطرى ١٤

ادرنه

— اقچه —

۳٤۷

سلطان — [عز نصره]
مراد بن — ضرب
سليم — ادرنه
خان — سنه ۹۸۲

وزنی ۳ ¼ ط . — قطری ۱۰

سيروز

— التون —

۳٤۸

ضارب النضر — سلطان مراد بن
الخ — سليم خان عز نصره
ضرب سروز فی
سنه ۹۷۲

وزنی ۱ م ۱ ط . — (دليكلی) قطری ۲۱

سدره‌قيسی

— التون —

۳٤۹

« « — « «
سدره قيسی
سنه ۹۷۲

وزنی ۱ م ½ ط . — قطری ۲۱

٣٥٠

ضارب النضر	سلطان مراد
الخ	بن سليم خان
«كشيده ليدر .»	عز نصره ضرب فى
	سدره قيسى
	٩٨٢

قطرى ٢٠

كموش

— اقچه —

٣٥١ - ٣٥٢

سلطان	عز نصره
مراد بن	ضرب سدره
سليم	قيســـى
خان	٩٨٢

وزنى ٢ ½ ط . «هر بريك بر يوزى بوزق» قطرلى ١٠

اسكوب

— اقچه —

٣٥٣

« «	« «
	اسكوب

قطرى ١١

نوابرده

— اقچه —

۳۵٤

« « « «

نوابرده

وزنی ۳ ط . ایکنجی لوحه . قطری ۱۱

۳۵۵

« « « «

« جزئی فرقلیدر »

وزنی ½ ۲ ط . قطری ۱۱

چانیجه

— اقچه —

۳۵٦

« « « «

چانیجه

ایکنجی لوحه . قطری ۱۱

سربرنیجه

— اقچه —

۳۵۷

« « « «

سربرنیجه

وزنی ۳ ط . قطری ۱۲

ساقز

— التون —

٣٥٨

ضارب النضر
الخ

سلطان مراد
بن سليم خان
عز نصره ضرب فى
ساقز ٩٧٢ سنه

وزنى ١ م ١ ط . قطرى ١٩

كموش

— اقچه —

[سلطان]
مراد بن
سليم خان

عز نصره
ضرب ساقز
٩٨[٢]

وزنى ½ ٢ ط . قطرى ١٠

اماسيه

— التون —

٣٦٠

ضارب النضر
الخ

سلطان مراد
بن سليم خان عز نصره
ضرب اماسيه
سنه ٩٨٢

وزنى ١ م ¾ ط . ايكنجى لوحه . قطرى ١٩

ارضروم

كموش

— درهم —

٣٦١

سلطان مراد	ضرب ارض روم	« مركزنده »
بن سلطان سليم خان		
فى البر والبحر	خلد [الله ملكه وسلطا] نه سنه ٩٨٢	« دوره‌سنده »
وزنى ١ م ٦ ط .		قطرى ٢١

وان

كموش

— درهم —

٣٦٢ (*)

	وان	
سلطان مراد	ضرب	(مركزنده)
بن سليم خان	خلد الله ملكه ٩٨٢	
وزنى ١ م ١ ½ ط .	ايكنجى لوحه .	قطرى ٢٢

مكس

— اقچه —

٣٦٣

سلطان مراد	عز نصره
*	ضرب
بن سليم خان	
«كلەلر دورا يازلمشدر »	مكس سنه ٥٠٠ ؟
وزنى ٣ ط .	قطرى ١٢

(*) اشبو سكه بوزجه اولوب فقط زيرده (٣٧٥) نومرولى سكه بونك عينى اولمغله انك تعريفاتنه مراجعت اولنه.

خانجه

— التون —

٣٦٤

ضارب النضر	سلطان مراد
الخ	بن سليم خان
	عز نصر[ه] ضرب فى
	خانجه
	سنه ٩٨٢
وزنى ١ م ٠ ½ ط .	قطرى ٢١

كموش

— درهم —

٣٦٥ — ٣٦٦

سلطان مراد	ضرب	(مركزنده)
بن سلطان سليم خان	خانجه	
فى البر والبحر	خلد [الله] ملكه و[سلطانه] سنه ٩٨٢	(دوره‌سنده)
وزنى ١ م ١ ¾ ط .	(بريسى دليكلى كنارلرى سيليكدر)	قطرى ٢٢

٣٦٧

. . ن البحرين و . . .	ضرب	(مركزنده)
. ادبن سليم . . ن	خانجه	
« مركزنده بر مهر سليمان يازيلرى اطرافنده‌در »	خلدالله ملكه	(دوره‌سنده)
	(يك سيلكدر)	قطرى ٢١

٣٦٨

« «	خانجه
	ضرب
	« «

« بودخی سیلکدر » قطری ١٩

٣٦٩

سلطان البرین	سلطان مراد
خـــــــا	شـــــــاه
وقان البحرین	بن سلیم خان
دم الحرمین	عز نصره ضرب
خـــــــا	فی ـــــــــ
. . . . .	[خا] نجه سنه

« بودخی سیلکجه‌در » قطری ١٩

— اقچه —

٣٧٠

سلطان	عز نصره
مراد بن	ضرب
سلیم	خانجه
خان	. . .

وزنی ٢ ط . قطری ١٢

آمد

— التون —

٣٧١

ضارب النضر
الخ

سلطان مراد
بن آمد خان
سلطان سليم
عز نصره ضرب فی
٩٨٢ سنه

وزنی ١ م $\frac{٣}{٤}$ ط . قطری ٢٠

كموش

— درهم —

٣٧٢

سلطان مراد
بن سلطان سليم شاه
فی البر والبحر

آمد (مركزنده)
ضرب
خلد [الله] ملكه و[سلطا]نه سنه ٩٨٤ (دوره‌سنده)

وزنی ١ م ٣ ط . قطری ٢١

حلب

— التون —

٣٧٣

ضارب النضر
الخ

« نقشلرله مزين »

سلطان مراد
بن سلطان سليم شاه
عز نصره ضرب
فی حلب
سنه ٩٨٢

وزنی ١ م ١ $\frac{١}{٤}$ ط . (دليكلی) . قطری ٢١

٣٧٤

سلطان البرين — سلطان مراد بن
وخاقان البحرين — سلطان سليم عز
السلطان بن — نصره ضرب فى
السلطان — حلب سنه
٩٨٢

قطرى ١٩

كموش

— درهم —

٣٧٥

حلب (مركزنده)
ضرب

سلطان مراد بن — خلد ملكه وسلطانه وايد
سلطان سليم خان — خلافته ومدته فى سنه ٩٨٢

«كلەلر دورا يازيلوب بهر الف ولاملرك» «كلەلر ايلەرقملر بر مهر سليماندن حاصل اولان التى»
«كشـيدەلرندن التى خانه رسم ايدلمشـدر» «مثلث وزاويەنك درونته آيرو آيرو وضع اولنمشدر»

وزنى ١ م ٣ ¼ ط . — ايكنجى لوحه . قطرى ٢١

٣٧٦

« « — « «

«بالادەكينك عينى اولوب يازيلرى جزئى قالبيندر»

قطرى ٢٢

٣٧٧

سلطان مراد — ب
بن سلطان . . . — حلب (مركزنده)
عز نصر . . — ضر
خلد الله [ملكه وسلطا]نه سنه ٩٨٣ (دورەسندە)

قطرى ٢٢

٣٧٨

« « ب

(شاه) حلب (مركزنده)

« رسم خطی پك ظريفدر » ضرب

« « « (براز سيلكدر)

وزنی ١٣ ١/٢ ط . قطری ١٨

٣٧٩

سلطان مراد — خلد ملكه

بن سليم خان — ضرب

(طغرا) — حلب

وزنی ١٥ ط . ايكنجی لوحه . قطری ١٩

— اقچه —

٣٨٠

سلطان — عز نصره

مراد بن — ضرب

. . . — حلب

سنه

٩٨٢

وزنی ١ ٣/٤ ط . (ايكی دليكلی) قطری ١٢

دمشق

— التون —

٣٨١

ضارب النضر — سلطان مراد شاه

الخ — بن سلطان سليم خان

عز نصره ضرب

« نقشلرله مزين » فی دمشق

٩٨٢

سنه

وزنی ١ م ١ ١/٤ ط . قطری ١٩

كموش

— درهم —

٣٨٢

سلطان مراد	ب	
بن شاه سليم خان	دمشق	(مركزنده)
عز نصره	ضر	
	خلد . . . . سلطانه سنه ٩٨٢	(دوره‌سنده)

وزنی ١٥ ط . قطری ١٧

٣٨٣

« « » »

« خط ونقشی فرقليدر »

وزنی ١ م ٣ ط . (تاريخی سيلكدر) قطری ١٩

بغداد

— التون —

٣٨٤

	سلطان مراد
ضارب النضر	خان عز نصرته
الخ	بن سليم خان
	ضرب بغداد
	٩٨× سنه

وزنی ١ م ١ ط . قطری ٢١

٣٨٥

	سلطان مراد
ضارب النضر	خان بن شه عز
الخ	سليم خان نصره
	ضرب بغداد
	٩٨٢ سنه

وزنی ١ م ١/٢ ١ ط . — قطری ١٩

كموش

— درهم —

٣٨٦

سلطان مراد	بغداد
عز خان نصره	ب (مركزنده)
بن سلطان سليم	ضر
. . . .	خلد الله . . . . نه ٨٢: سنه (دوره‌سنده)

وزنی ١ م ٣/٤ ٢ ط . — قطری ١٨

٣٨٧

	عز نصره
« طغرا »	بغداد
	ضرب
	سنه ٩٨٢

وزنی ١٥ ط. — قطری ٢٠

مصر

— التون —

۳۸۸

ضارب النضر	سلطان مراد بن
الخ	سليم خان عز
«كشيده ليدر»	نصره ضرب فى
	مصر سنه
	۹۸۲

وزنى ۱ م ۱ ½ ط . قطرى ۲۰

۳۸۹

سلطان البرين	» »
الخ	

(دليكلى) قطرى ۲۱

طرابلس غرب

— التون —

۳۹۰

ضارب النضر	مراد شاه
الخ	بن سليم خان
	عز نصره ضرب
	طره بلوس
	سنه ۹۸۲

وزنى ۱ م ۱ ط . ايكنجى لوحه. قطرى ۱۹

تونس

— التون —

۳۹۱

ضارب النضر		سلطان مراد
الخ		بن سليم خان .
« کشیده‌لیدر »		عز نصره ضرب
	« یازیلری فنادر »	تونس فی
		سنه × ۹۸
(دلیکلی) .		ایکنجی لوحه . قطری ۲۰

جزایر

— التون —

۳۹۲

« «		« «
«کشیده‌سزدر »		جزایر سنه فی
	« غربه مخصوص طرزده غایت ظریف یازیلیدر. »	۹۸۲
وزنی ۱ م $\frac{3}{4}$ ط .		قطری ۱۹

کموش

— اقچه —

۳۹۳

سلطان	عز نصره
مراد بن	ضرب جزایر
سلیم خان	[۹]۸۲
وزنی ۲ ط .	قطری ۱۰

عهد سلطان مراد خان ثالثده ضرب اولنان التونلرك خط ونقشلری پدر عالیلرینك سكه‌لری طرزنده‌در . انجق (شاه) عنوانی اكثریتله استعمال اولنیوب عربستان وغرب ضربخانه‌لرنده قطع اولنان بعض التونلرده مسكوك اولدیغی كبی (سلطان البرین) الخ عنوانی سلطان بایزید ثانی عصرندن صكره ترك اولنمش ایكن بودورده حلب ومصرده كسیلان التونلرك برطاقمنده ینه درج ایدلمشدر .

التون مسكوكاتك وزن وعیارجه مقادیری اسكی حالنده اولوب فقط سابقده ظهور ایتدیكی كبی بعضاً ایكی اوچ حبه نقصانلری كورلمكده‌در .

التونلرك اقچه ایله رایجی زیرده تفصیل اولنه‌جغی وجهله بدایة‌ً قدیمی مثللو التمش اقچه اولوب بعده یتمش ودها صكره‌لری یوز یكرمی اقچه‌یه قدر ترقی ایتمشدر .

***

اقچه‌لرك وزنلری بدایت جلوسده دور سابق درجه‌سنده یعنی بش عددی بر درهم اولمق اوزره كسیلمش ایسه‌ده طاقمزده موجود سكه‌لرك ثقلتلرندن اكلاشیله‌جغی وجهله صكره‌لری اوچ حبه نقصان طوتیلوب عیارلری دخی كذلك ناقص بولنمشدر. والحاصل كموش مسكوكاتك صحت موازین ومقادیری بو عصرده خللپذیر اولمغه باشلامشدر .

مشارالیهك بدایت سلطنتلرندن اعتباراً التی یدی سنه مدت قدر التونلر بر منوال سابق التمش اقچه‌یه رایج ایكن مؤخراً اقچه‌لرك وزنلری اوچ قیراطدن ایكی بچق قیراطه قدر تنقیص ایدلمش اولدیغندن التونلرك رایجی دخی اونسبتده تزاید ایتمكه باشلامسیله (٩٨٩) تاریخنده یتمش اقچه‌یه چیقمش اولان التونك رایج اصلیسی وجهله التمش وغروشك (*)

(*) غروشه دائر تفصیلات سلطان سلیمان ثانی عصرنده اولمغله اورایه مراجعت اولنه

دخی اللیدن کما فی السابق قرق اقچه‌یه تنزیللری حکومتجه رسماً اعلان قلنمشدر . (*)

(٩٩٢) سنه‌سنه قدر رایجلر بوحال ایله دوام ایده بیلمش ایسه‌ده (١٠٠) درهم کموشدن (٥٠٠) عدد اقچه کسلمك یعنی بردرهم کموش بش اقچه ایتمك وتعبیر آخرله براقچه اوچ قیراط وبر حبه‌یه یقین وزنده بولنمق سلطان سلیمان زماننده قانون اتخاذ اولنمش ومشار الیه سلطان مراد ثالثك اوائل سلطنتنده دخی بردرجه‌یه قدر بواصوله اعتبار ایدلمش اولدیغی حالده بالاخره (١٠٠) درهم کموشدن (٨٠٠) اقچه کسلمکه وبوصورتده براقچه ایکی ایکی بچق قیراطه قدر تنزل ایدرك بر درهم کموش سکز اون اقچه‌یه صاتلمغه باشلامسیله التون یوز یکرمی وغروش سکسان اقچه‌یه فرلامش ودیکر طرفدن اکثر خلق وخصوصیله برطاقم محتکرلر اسلافدن قالوب (شاهی) (**) تعبیر اولنان اقچه‌لری قیریوب دردر بشر پارچه ایتمکی اعتیاد ایلملریله یوز درهم کموش همان ایکی بیك عدد خرده اقچه‌یه واروب کموشك فیأتی دخی کرکی کبی ترقی ایتمش اولدیغندن (٩٩٦) سنه‌سنده تصحیح سکه‌یه قرار ویریله‌رك بو ایشه بکلر بکی محمد پاشا مأمور ایدلمش ایسه‌ده اجرا آتنه وقت قالمیه‌رق کرك کندوسنك وکرك دفتردار وقت اولوب «سکز اقچه اوزرینه معدندن اقچه کسدیران» دیو عتاب ایدیلان محمود افندینك برسنه صکره اتهام اولندقلری وسالف الذکر خرده اقچه‌لر «بکلر بکی اقچه‌سی» نامیله یاد اولندیغی مسطور صحائف تواریخدر . (***)

بعض مورخلر بووقعه حقنده بسط ایلدکاری مطالعاتده پاشای مومی الیهك رقیبلری چوق اولوب اشبو وقعه انلرك اغواسیله ظهوره

(*) تقویم التواریخ صحیفه ١٢٦

(**) نخبة التواریخ جلد ٢ صحیفه ١٦٤

(***) تاریخ سلانیکی صحیفه ٢٥٢ تاریخ پچوی جلد ٢ صحیفه ٢٢ تقویم التواریخ صحیفه ١٢٧

كلديكنی وتصحيح سكه امرنده مومی‌اليه مالی و بدنی بذل مقدور ايدوب ضربخانه‌لرده جيد وجديد اقچه قطع وايدیء ناسده متداول اولان زيوف ومغشوش اقچه‌نك وجودينی ازاله ودفع ايتمك خصوصنده اهتمام تام اوزره ايكن هر نصلسه خلافيله اتهام اولنديغی سويلمشلردر. (*)

مسكوكاته جهت تعلقندن طولايی بالطبع درجنه مجبور اولديغمز اشبو تفصيلاتك موازين ومقادير نقوده دائر اولان فقره‌لرينی مورخين عثمانيه‌نك اساساً متحد وفقط وزن ومقدار جهتلرنجه بعضاً يكديكرينه متباين اوله‌رق اعطا ايلدكلری معلومات وايضاحاتدن اخذ وتنقيح وموازين مبحوثهٔ متباينه‌يی طاقممزده بولنان مختلف‌الوزن اقچه‌لر ايله مقايسه وتطبيق ايدرك يازمش اولديغمزدن فقرات مندرجه‌نك صحته قريب وحل اختلافه كافی بولنديغنی تأمين ايده‌بيلورز .

* * *

٩٩٨ — ١٠٠٠ تاريخلری ايچنده ايرانده بولنان ممالك شاهانه‌نك بعض شهرلرنده دخی مورخلر اقچه وقوعاتندن بحث ايده‌يورلر : تبريز ايالتی بكلر بكيسی جعفر پاشانك بر ارالق مضايقهٔ حاله بناءً « نصفيه‌دن شاهی » كسديرديكنی وهركسك النده‌كی سرمايه‌نك نصفی برهوا اولمسيله « شاهينك بوعيارينه » رضا كوسترمدكارينی پچوی ابراهيم افندی تاريخنده (**) ذكر وبيان ايلمشدر .

مؤلف مومی‌اليه « شاهی » تعبير ايلديكی سكه‌نك نه نوع سكه‌لردن اولديغنی تصريح ايلمامش ايسه‌ده هر حالده عجم مسكوكاتندن اولمديغی دركاردر . چونكه دولت عليه‌نك بر واليسی اجنبی بر دولت سكه‌سنی ضرب ايتديرميه‌جكی كبی بالاده سلطان سليم اول عصرنده برنبذه‌جك

(*) روضة‌الابرار لقره چلبی زاده صحيفه ٤٦٩

(**) پچوی تاريخی جلد ٢ صحيفه ١١٥

بحث اولندیغی وجهله اوزرلرنده (شاه) عنوانی بولنان اقچه‌لر (شاهی) نامیله دخی یاد اولندیغی نخبة‌التواریخ صاحبیله سلانیکلی مصطفی افندینك صورت تعبیر و افاده‌لرندن اکلاشلمقده (*) بولندیغندن والئ مومی‌الیهك قطع ایتدیردیکی سکه‌لر اسکی اقچه‌لرك نصف وزن وعیارنده اقچه‌لر اولمق لازم کلدیکی ظاهردر . انجق بونلر میدانده قالمش شیلر اولمیوب بناءً علیه بو بابده مادةً اخذ معلومات ایدلمك ممکن دکلدر .

٤

اسلافده اولدیغی کبی بو دورده دخی بالاده صره‌سیله کوستردیکی اوزره عربستانك وحتی برنجی دفعه اوله‌رق اناطولینك بعض بیوك شهرلرنده (درهملر) قطع اولنمش وبونلرك رسم ونقشلری بعضاً اسکیلرینه مشابه وبر طاقیده بو زمانه مخصوص یکی بر طرزده بولنمشدر . انجق وزنلری یکدیکرینه مباین اولوب قدیم درهملره نسبةً ایچلرنده خیلیدن خیلی نقصان طوتلمشلری واردر .

مذکور درهملر میاننده حلب وبغداده ضرب ایدلمش (طغرالی) سکه‌لر دخی موجوددرکه بونلر برنجی دفعه اوله‌رق طشره ضربخانه‌لرنده کسلمش ورسم وشکلری اوزمانه کوره اولدقجه منتظم بولنمشدر .

تاریخ جودتده مسکوکات اسلامیه‌یه دائر مندرج اولان استطرادك عثمانلی سکه‌لرینه عائد جمله‌سنده « سلطان محمد ثالث زماننده کموش سکه‌لرده نام پادشاهی طغرا ایچنه النمشدر . واکرچه مهر همایونلرده طغرا اسکیدن عادت اولمش ایسه‌ده سکه‌لرده نقش اولنمزدی انك زماننده کموش سکه‌لرك بریوزینه طغرا نقش اولنمشدر . فقط شکلی عصرمزده‌کی طغرالر کبی مطبوع و منتظم دکل ایدی » (**) دیو بر فقره محرر ایسه‌ده محاننده

(*) نخبة‌التواریخ جلد ٢ صحیفه ١٦٤ سلانیکی تاریخی صحیفه ٢٧٦

(**) تاریخ جودت جلد ٥ صحیفه ٣٠٢

خامه كذار ايضاح اولديغى اوزره مسكوكات عثمانيه‌ده (طغرا) شكلى قديم اولديغى كبى (*) بونلرك اولدقچه شمديكى طغرا رسمنى اكديرر بر صورتده نقش ايدلمسنه دخى سلطان محمد ثالث زماننده دكل اندن اول يعنى مسكوكاتى ذكر ايتمكده اولديغمز سلطان مراد ثالث دورنده باشلانلمش اولديغى طاقمزده بولنان سكه‌لردن اكلاشلمقده‌در .

ج

مغربده واقع اولوب اليوم جزايره تابع بولنان (تلمسان) شهريكه سلطان سليم خان اول عصرنده قپودان خيرالدين پاشا هنوز بك ايكن انك وسلطان سليمان خان قانونى وقتنده دخى ايكنجى دفعه اوله‌رق پياله پاشا طرفندن فتح و ضبط اولنمشيدى . (**) بالاخره شهر مذكور فاس حكومتى اداره‌سنه كچديكى حالده سلطان مراد ثالث حضرتلرينك ابتداى سلطنتلرنده فاس اميرى مولا محمد دولت عليه‌دن استمداد ايتمسيله مسئولى اسعاف اولنوب بوصورتله اورالرى بردرجه‌يه قدر حمايهٔ سلطنت سنيه‌ده بولنمقده ايدى (***) بناءً عليه او ارالق مذكور (تلمسان) شهرنده دخى نام مراد خانى‌يه سكه ضرب اولنمشدر .

انجق بو سكه‌لردن بزم المزه كچه‌ميوب بونلردن انكلتره موزه‌سنده بولنان بر التونك رسم وتعريفاتى مذكور موزه‌نك مسكوكات عثمانيه دفترنده (٢٥٦) نومروسيله مندرج اولمغله ارباب مطالعه‌يه بو بابده معلومات اولمق اوزره سكهٔ مذكوره‌نك قرائت اولنه بيلان عباراتى بر وجه آتى كوسترلمشدر .

(*) بالاده امير سليمانك مسكوكاتنه مراجعت اولنه

(**) تحفة الكبار فى اسفار البحار لحاجى خليفه صحيفه ١٥و٣٣

(***) تقويم التواريخ صحيفه ١٢٥

. . ـد

صاحب

العادل المستقيم

السلطان مراد ابن

السلطان سليم

. . .

سنه ثما . .

مالك البرين

والبحرين والشام

والعراقين خلد

الله ملكه

[1] قطرى ٣٢

اشبو التونك رسم وشكلى بالاده سلطان سليم ثانى عصرنده بالمناسبه تعريف وبيان اولنان دولت موحدينك التون مسكوكاتنك عينى اولديغى اخطار قلنور .

[1] Gtalogue of oriental coins in the British museum. Vol. VIII p. 97, pl. IV.

١٣ سلطان محمد خان ثالث

١٠٠٣ — ١٠١٢

قسطنطنيه

— التون —

٣٩٤

ضارب النضر	سلطان محمد
الخ	بن مراد خان
	عز نصره ضرب فى
	قسطنطنيه
	١٠٠٣
وزنى ١ م ½ ١ ط .	قطرى ١٩

٣٩٥

« «	« «
	قسطنطنيه
	ضرب ١٠٠٣ فى
وزنى ١ م ١ ط .	قطرى ١٩

کموش

— اقچه —

۳۹٦

محمد	(مرکزنده)	عز نصره
سلطان بن مراد خان	(دوره‌سنده)	ضرب
		قسطنطنیه
		۱۰۰۳

وزنی ½ ۱ ط . — اوچنجی لوحه. قطری ۱۰

۳۹۷

» » — » »

« جزؤی فرقلیدر » — قطری ۱۲

۳۹۸

سلطان	عز نصره
محمد بن مراد	ضرب فی
[خان]	قسطنطنیه
	۱۰۰۳

وزنی ¾ ۱ ط . — (دلیکلی) قطری ۱۲

ادرنه

— اقچه —

۳۹۹

محمد	(مرکزنده)	عز نصره
سلطان بن مراد خان	(دوره‌سنده)	ضرب
		ادرنه
		[۱۰]۰۳

قطری ۱۲

سدره قیسی

— اقچه —

٤٠٠

» » » »

سدره قیسی

١٠٠٣

قطری ١٢

٤٠١

» » » »

« یازیلری جزئی قرقلیدر »

قطری ١١

قره طوه

— اقچه —

٤٠٢

« « « «

قرطوه

٩٨٢ (*)

قطری ١١ وزنی $\frac{3}{4}$ ط .

نوابرده

— اقچه —

٤٠٣

« « « «

نوابرده « بویوزی بوزقدر »

١٠٠٣

قطری ١٢ وزنی $1\frac{1}{2}$ ط.

(*) بو اقچه‌نك سلطان محمد ثالثك اولدیغی دیکر یوزنده صریحاً مسکوك بولندیغی حالده بو طرفنده پدرلرینك تاریخ جلوسی اولان ٩٨٢ سنه‌سی یازلمسی سهوه مبنی اولدیغنده شبهه یوقدر .

٤٠٤

« «

بوده (٣٩٩)ك مشابهیدر . نوابرده

قطری ١٢

اوخری

— اقچه —

٤٠٥

« « « «

اوخری

قطری ١٠

یکیشهر

— اقچه —

٤٠٦

« « « «

یکیشه[ر]

قطری ١٢

ساقز

— التون —

٤٠٧

ضارب النضر سلطان محمد
الخ بن مراد خان
عز نصر[ه] ضرب
فی ساقز
١٠٠٣

زنی ١ م $\frac{1}{4}$ ١ ط . قطری ٢٠

بروسه

کموش

— اقچه —

٤٠٨

محمد (مرکزنده) — [عز] نصره

سلطان بن مراد خان (دوره‌سنده) — ضرب

بروسه

١٠٠٣

وزنی ½ ١ ط . — قطری ١٢

قونیه

— اقچه —

٤٠٩

« « — « «

قونیه

قطری ١١

انقره

— اقچه —

٤١٠

« « — « «

انقره

قطری ١١

توقات

— التون —

٤١١

سلطان البرين	سلطان محمد
الخ	بن مراد خان
	عز نصره ضرب فی
	توقات سنه
	١٠٠٣

وزنی ١ م ١ ط . ایکنجی لوحه . قطری ٢١

کموش

— اقچه —

٤١٢

(٤٠٨) نومرویه مشابهدر .	» »
	توقات

وزنی ١ ½ ط . قطری ١١

خانجه

— اقچه —

٤١٣

	؟
« «	» »
	خانجه
	١٠٠٣

قطری ١٣

آمد

— التون —

٤١٤

ضارب النضر	سلطان محمد
الغ	بن سلطان مراد خان
«كشيده‌ليدر»	عز نصره ضرب فی
	آمد سنه
	١٠٠٣
وزنی ١ م ½ ١ ط .	اوچنجی لوحه . قطری ٢٠

كموش

٤١٥

سلطان محمد	ضرب
بن مراد خان	آمد
«طغرا»	١٠٠٣
	سنه
وزنی ½ ٧ ط.	(دليكلی) قطری ١٩

٤١٦

« »	عز نصره
	آمد
	سنه
	...
	(دليكلی) . قطری ٢٤

٤١٧

« « « «

« رسمی بشقه‌در »

(دليكلى) قطرى ٢٠

حلب

— التون —

٤١٨

سلطان البرين	سلطان محمد
الخ	بن مراد خان عز
	نصره ضرب فی
	حلب سنه
	١٠٠٣
وزنی ١ م ١ ط .	قطری ٢١

غموش

— درهم —

٤١٩

	خلد ملكه
(طغرا)	ضرب
	حلب فی
	١٠٠٣
وزنی ¼ ١٢ ط .	اوچجی لوحه . قطری ٢٢

٤٢٠

« «	عز نصره
	ضرب
	حلب سنه
وزنی ¾ ١٠ ط .	قطری ٢٠

— اقچه —

٤٢١ — ٤٢٢

(طغرا)	» »
وزنی ۲ ط .	قطرلری ۱۳

٤٢٣

(٤٠٨) ك عينيدر .	» »
	حلب سنه
	١٠٠٣
وزنی ½ ۱ ط .	قطری ۱۱

دمشق

— التون —

٤٢٤

ضارب النضر	سلطان محمد بن
الخ	مراد خان عز
	نصره ضرب فی
	دمشق سنه
	١٠٠٣
وزنی ۱ م ¼ ۰ ط .	قطری ۲۰

بغداد

— التون —

٤٢٥

ضارب النضر	سلطان بن مراد
الخ	محمد
	خان عز نصره
	ضرب بغداد
	فی ١٠٠٣
وزنی ۱ م ½ ۱ ط .	قطری ۲۰

٤٢٦

« « | | « «
«كشيده‌ليدر» | | «خان يرينه شاه يازيلمدر»
اوچنجى لوحه. قطرى ٢٠

٤٢٧

سلطان البرين | | » »
الخ | | «ترتيبى فرقلى وخان يازيلمدر»
قطرى ٢١

كموش

— درهم —

٤٢٨

(طغرا) | | ضرب
«اطرافى سيلكدر» | | بغداد
وزنى ١٤ ط. | | (دليكلى) قطرى ١٨

مصر

— التون —

٤٢٩

سلطان البرين | | سلطان محمد بن
الخ | | مراد خان عز
نصره ضرب فى
مصر سنه ١٠٠٣
وزنى ١ م ¾ ط. | | قطرى ٢٢

تونس

— اقچه —

٤٣٠

(٤٠٨)ك مشابهيدر . « »

تونس

٣[١٠٠]

وزنی ١ ¼ ١ ط٠ قطری ١١

جزاير

— التون —

٤٣١

ضارب النضر — سلطان محمد

الخ — بن مراد خان عز

نصر[ه] ضرب

جزاير فی سنه

١٠٠٣

وزنی ١ م ١ ط . قطری ١٩

(محل ضربی مشکوك)

— اقچه —

٤٣٢

(٤٠٨) ك عينيدر. ضرب

*

وا‌سمه

١٠٠٣

قطری ١١

مشار اليه سلطان محمد خان ثالث حضرتلرينك التون مسكوكاتنده وزن وعيار اساسی تماميله محافظه ايدلمش اولديغی كبی رسم خط ونقشلرنجه دخی همان بر كونه تغيرات وقوعه كتورلمامشدر .

اقچه‌لرجه بدايهٔ نفع خزينه مقصديله زمان سابق اقچه‌لرندن وزناً برقيراطدن زياده تنزيلات اجرا ايدلمش وبوندن فائده يرينه مضرت كورلمشدركه موخين متفقاً سكه احوالنك مختل اولديغنی روايت ايتمشلردر.

(١٠٠٦) سنه‌سنده سكه‌نك اصلاحی كيفيتی بالمذاكره بعدما بر درهم كموشدن يالكز سكز اقچه كسلمسی قرارلشديرلديغی حالده امر اجراسی قابل اوله‌ميوب بالعكس اقچه‌لر دها زياده بوزلديغندن التونك ١٨٠ اقچه‌يه چيقديغنی سلانيكلی مصطفی افندی تاريخنده حكايه ايدوب (حامر) دخی بو روايتی نقل ايلمشدر . (1)

مع هذا التونك رايجی اشبو بيان اولنان رادده‌ده دخی قالمامشدر . چونكه بالاده محللرنده صره‌سيله كوسترلديكی اوزره اقچه‌لر بربچق قيراط وزننده قطع اولنه‌رق همان اون بر اون ايكی دانه‌سی بردرهم كموشه مساوی كلمسيله التونلر ٢٢٠ اقچه‌يه قدر فيرلامشدر . بونك اوزرينه (١٠٠٩) تاريخنده صدارت قائممقامی بولنان يمشجی حسن پاشا سكه‌نك تجديد وتصحيحندن بشقه چاره بوله‌ميه‌رق جديد اقچه‌لر كسديروب سنهٔ مرقومه ربيع الاولنك بشنجی كونی ميدان تداوله چيقارمسيله التون ٢٢٠ دن ١٢٠ اقچه‌يه واجنبی غروشی سكسانه تنزيل قلنديغی نكاشتهٔ صحيفهٔ تواريخدر . (*)

مذكور يكی اقچه‌لردن يالكز درسعادت ضربخانه‌سنده قطع وضرب ايتديريلوب ولايتده كسديرلمامش اولديغی المزده‌كی اقچه‌لردن اكلاشليور. بالاده (٣٩٨) نومرولی سكه بونلردن اولوب دقت اولنديغی حالده كرك

(1) Hammer t. 7, p. 414.

(*) فذلكه لكاتب چلبی جلد ١ صحيفه ١٤٢. نعيما جلد ١ صحيفه ٢٤١

وزننك وكرك رسم ونقشنك اولكی كسیلان اقچه‌لردن فرقلی اولدیغی كوریلور. بونلرك وزنی اسكیلردن یالكز برحبه اغیر اولمسیله اویله جزئی برفرقدن طولایی التون رایجنك همان نصفه یقین تنزیلی ینه امر اعتباری برشی اوله‌رق قیمتنه مقابل اولمدیغی جهتله بروجه محرر تجدید مسكوكاتدن یالكز نفع خزینه ارانلمش ایدوكی دركاردر .

مسكوكات عتیقه رایجلرندن بالمناسبه بحث اولندیغی صره‌ده جودت تاریخنده «سلطان محمدثالث زماننه قدر مقداری تنزل ایدرك برالتون یوز یكرمی اقچه‌یه قدر چیقمشدی یعنی یوز یكرمی اقچه یكرمی درهم كموش وزننده اولور ایدی» دیو كوسترلمش ایسه‌ده (*) بو حسابده بر سهو اولمق لازم كلور. چونكه یكرمی درهم كموشدن یوز یكرمی اقچه حاصل اولمش اولسه بهر اقچه‌نك ایكی قیراط واوچ حبه قدر اولمسی واوصورتده التونك دخی ازمنهٔ سابقه رایجی مقیاس طوتیله‌رق یوز یكرمی اقچه دكل یتمش بش سكسان اقچه ایتمسی اقتضا ایدر ایدی. حالبوكه اقچه‌لر پادشاه مشار الیه عصرنده بروجه مشروح برقیراط ایكی ویا اوچ حبه وزننده اولوب بناءً علیه یوز یكرمی اقچه انجق اون بر وكسور درهم ثقلتنده بولنمقده ایدی .

دیكر طرفدن خیرالله افندی دخی دولت علیه تاریخنده (**) جلوس سلطان محمد خانیده اعطا اولنان بعض معاش واحسانلر مقدارینی اقچه‌دن درهمه تحویل ایدرك كوسترمك ایستیوب مثلا مورخ مشهور عالی افندی‌یه ویریلان انعامده سكز اقچه‌نك وبر دارالسعادة الشریفه اغاسی معاشنده یالكز بش اقچه‌نك بردرهم سیم خالص ایتدیكنی بیان ایلمشدركه

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٢٢٥

(**) خیرالله افندی تاریخی جلد ١٣ صحیفه ٤٩ وجلد ١٤ صحیفه ٤٧ .

ایکی صورت یکدیکرینه مباین اولدیغی کبی حقیقت حاله دخی تمامیله موافق دکلدر .

ع

بو دورده عربستانده کسیلان درهملر ثقلت اصلیه‌سنه نسبتله کرکی کبی نقصان اولوب خصوصیله بونلردن آمدده ضرب اولنانلر وزناً نصفدن زیاده تنزیلاته اوغرادلمشدر .

مذکور درهملرك بر یوزلرنده عموماً (طغرا) مسکوك اولوب دیکر وجهلری ایسه هپ بشقه بشقه نقوش ورسم خط ایله مضروبدر .

مشار الیه حضرتلری وقتنده کسلمش اولان (مانغر) ه اصلا تصادف اولنه‌مدیغی کبی هیچ ضرب ایتدیرلمامش اولمسی دخی احتمالاتدندر.

١٤ سلطان احمد خان اول

١٠١٢ — ١٠٢٦

قسطنطنيه

— التون —

٤٣٣

ضارب النضر	سلطان احمد
الخ	بن محمد خان
	عز نصره ضرب فى
	قسطنطنيه
	سنه ١٠١٢

وزنى ١ م ١ ط . قطرى ٢٠

٤٣٤

« «	« «

« ترتيبى فرقليدر »

اوچنجى لوحه . قطرى ٢١

٤٣٥

سلطان البرين	« «
الخ	

(دليكلى) قطرى ٢٢

کموش

— اقچه —

٤٣٦

سلطان | عز نصره
احمد محمد | ضرب
بن خان | قسطنطنیه
 | ١٠١٢

وزنی ١ ½ ط. — قطری ١٢

ادرنه

— اقچه —

٤٣٧

« « | « «
 | ادرنه

قطری ١٢

٤٣٨

سلطان | « «
احمد بن | ادرنه
محمد خان |

قطری ١٠

نوابرده

٤٣٩

(٤٣٦) نك عینیدر. | « «
 | نوابرده

قطری ١١

بلغراد

— اقچه —

٤٤٠

« « « «

بلغراد

قطری ١٢

٤٤١

(٤٣٨) ك مشابهیدر .

« «

قطری ١٠

بروسه

— اقچه —

٤٤٢

« « « «

بروسه

قطری ١٢

توقات

— التون —

٤٤٣

ضارب النضر
الخ
«کشیده‌لیدر وعجمکاری نقشله مزیندر .»

سلطان احمد
ابن محمد خان
عز نصره ضرب فی
توقات
١٠٠٢

وزنی ١ م ١ ط . قطری ٢١

طربزون

— التون —

٤٤٤

سلطان البرين	« »
الخ	طربزون
	سنه
	١٠١٢
وزنی ١ م ٣/٤ ١ ط .	قطری ١٩

ارضروم

— التون —

٤٤٥

ضارب النضر	سلطان احمد
الخ	بن محمد خان
	ضرب فی ارض روم
	١٠١٢
	سنه
وزنی ١ م ١ ط .	اوچنجی لوحه . قطری ٢٠

خانجه

— التون —

٤٤٦

سلطان البرين	سلطان احمد
الخ	بن محمد خان
« يازيسی فنا تاريخی يوق »	عز نصره ضرب فی خانجه
وزنی ١ م ٣/٤ ط .	قطری ١٩

کموش

٤٤٧

سلطان احمد	خلد ملکه
بن خان محمد	ضرب ۱۰۱۲
(طغرا)	خانجه
وزنی ¾ ٦ ط .	قطری ۲۰

٤٤٨

« «	« «

اوچنجی لوحه . قطری ۱۹

٤٤٩

« «	« «

« رسم خطی بشقه‌در »

(دلیکلی) قطری ۱۸

آمد

— التون —

٤٥٠

		سلطان احمد
ضارب النضر		بن محمد خان
الخ	« نقوش عربیه ایله مزین »	عز نصره ضرب
		آمد فی سنه
		۱۰۱۲

وزنی ۱ م ½ ۱ ط. قطری ۲۰

كموش

٤٥١

(طغرا) خلد ملكه

(امد)

ضرب فى ٢

وزنى ¼ ٥ ط . (دليكلى) قطرى ١٩

٤٥٢

» » آمد (مركزنده)

خلد . . . ضرب ١٠١٢ (دوره‌سنده)

(دليكلى) قطرى ١٨

حلب

— التون —

٤٥٣

سلطان البرين سلطان احمد

الخ بن محمد خان عز

نصره ضرب

فى حلب

١٠١٢

وزنى ١ م ¼ ١ ط. قطرى ٢٠

كموش

٤٥٤ (*)

احمد (مركزنده)

(طغرا) [سلـ]طان خلد ملكه حلب ١٢ (دوره‌سنده)

وزنى ½ ٦ ط . قطرى ١٨

(*) سكه‌لرك ايكى وجهنده اسم سلطانى وضعى بو زمانه قدر هيچ كورلمامشدر . اشبو سكه‌نك بريوزنده پدرلرى اسميله برابر طغرا ايچنده وديكر يوزنده دخى يالكزجه

دمشق

— التون —

٤٥٥

ضارب النضر	سلطان احمد
الخ	بن محمد خان
	عز نصره ضرب فی
« نقوش عربیه ایله مزین »	دمشق سنه
	۱۰۱۲
وزنی ۱ م ½ ط .	قطری ۲۱

کموش

٤٥٦

	نصره [عز]
(طغرا)	ضر . ٠ . ب
	دمشق
	سنه ۱۰۱۲
وزنی ۱۱ ط .	اوچنجی لوحه. قطری ۲۱

مصر

— التون —

٤٥٧

سلطان البرین	سلطان احمد بن
الخ	محمد خان عز
	نصره ضرب فی
	مصر سنه ۱۰۱۲
وزنی ۱ م ¼ ۱ ط .	قطری ۲۱

کندو نامری درج اولنمشدر. بعدما برقاچ پادشاه عهدنده دخی بوطرزه یقین سکه ضرب ایدلشدر .

٤٥٨

» » » »

[م]صر سنه

١٠١٥

وزنی ١ م. (عیاوی دخی نقصاندر) قطری ٢٥

كموش

— مدینی —

٤٥٩

سلطا[ن] عز نص[ره]

احمد [بن] ضرب مصر

محمد [خان] سـنه

وزنی ١/٤ ٣ ط. قطری ١٦

— اقچه —

٤٦٠

(٤٣٨) نومرونك عینیدر. » »

وزنی ٢ ط. (دلیكلی) اوچنجی لوحه. قطری ١٣

تونس

كموش

— مربع الشكل —

٤٦١

تاریخی ١٠٢٤

یا قاضی الحاجات سـلطان خان

یا كافی المهمات احمد بن محمد

٢٤ عز نصره ضرب

«كرفت وكوزل برطرزده.یازلمشدر» [بتونس]

وزنی ١/٢ ٢ ط. (دلیكلی) ١٢×١٢

٤٦٢

تاریخی ١٠٢٥

« « | « «

٢٥ | بتونس

وزنی ١ ½ ١ ط . | اوچنجی لوحه . ١٢ × ١٠

٤٦٣

— تاریخسز —

(بووجهی مضروب دکلدر) | « «

وزنی ٢ ط. | (دلیکلی) ١٣ × ١١

جزایر

— التون —

٤٦٤

. ضارب النضر | سلطان احمد

الخ | بن محمد خان

نصره ضرب عز

« یازیلری ثابت فنادر » | جزایر سنه فی ١٠١٢

وزنی ١ م ١ ط . | (دلیکلی) قطری ٢١

٤٦٥

« « | « «

« بودجی فنادر » | سنه ١٧[٥]١

وزنی ¼ ١٥ ط. | قطری ١٩

مشاراليه سلطان احمد خان اول حضرتلری عصرنده التون سکه‌لر روم ایلی قطعه‌سندن زیاده اناطولیده وخصوصیله مقدملری هیچ التون کسلمامش اولان بلده‌لرده مجدداً ضربخانه‌لر تأسیسیله التون مسکوکات ضرب اولنمشدر. انجق هر نه سببه مبنی ایسه بو زمانده التونلرك ازهر جهت حال سابقلرینی محافظه‌ده بر تقیدسزلك ظهوره کلمش و آنی ایچون خیلی مدت سوء تأثیری کورلمشدر .

اوللری اك زیاده التون سکه‌لرك اولدقجه حسن خطنه وبر درجه‌یه قدر انتظامنه دقت اولندیغی حالده شمدی بالعکس عدم انتظام اثری موجود اولوب بالخاصه غرب ضربخانه‌لرنده کسیلانلر پك فنا حالده بولنمقده‌در. بوندن بشقه وزناً دخی ایکی حبه‌دن بعض بر قیراط قدر ناقص التونلر کسلمش اولدیغی کورلمکده‌در. حتی مصرده بر قیراطدن دها زیاده نقصان وعیارجه دخی خیلی ناقص بر نوع التون ضرب ایدلمشدرکه مصرك کموش مسکوکاتنده مقدما اولدیغی مثللو بوده بالاخره محال سائره‌یه سرایتله التون مسکوکاتك دخی اره صره وزن وعیارجه عدم اطراد واغتشاشنه وبونك تصحیح واصلاحی ایچون مرکز سلطنتی اولدقجه اشغاله سببیت ویران حالاتك مبدئی عد اولنه‌بیلور. مصرك بو بابده‌کی تأثیر نفوذی از چوق شایان اعتراض اولدیغنده شبهه یوقدر .

بو دورده ایکی طرزده اقچه قطع ایتدیریلوب بونلرك ترتیب کلماتجه یکدیکرندن جزؤی فرقی واردر. وزنلری زمان سابق اقچه‌لرینك بر طاقمی کبی علی الاکثر بر بچق قیراطدن عبارتدر .

مورخلردن هیچ بریسی بوعصرده التونك اقچه ایله اولان نسبتندن بحث ایتمیورلر ایسه‌ده وزنلرینه نظراً کما فی السابق برالتونك ١٢٠ اقچه رایجی اولمسی محتمل ومورخلرك بو بابده‌کی سکوتلری بو ظنی مؤیددر.

سلطان سليم ثانى مسكوكاتى فصلنده بحث وايضاح اولنديغى وجهله بو زمان دخى تونسده مربع الشكل اقچه‌لر كسلمشدر. وزنلرى برچقدن ايكى بچق قيراط قدر مختلف راده‌ده‌در. بونلرك رسم خط وشكللرى پك كوزلدر. برر وجهلرينه «يا قاضى الحاجات ياكافى المهمات» عباره‌سى كرفت اوله‌رق طرز مطبوعده يازلمشدر. مؤلف مشهور (مارسل) مغرب مسكوكاتنه دائر اولان دفترنده [1] اشبو سكه‌لردن بحث ايدوب فقط عبارهٔ مذكوره‌نك غير قابل قرائت اولديغنى بيان ايتمشدر . برده مورخ مومى اليه بونلرى اسكى (پاره) ديو ياد ايتمش ايسه‌ده اولزمانلرده هنوز نقودده پاره نامى اولمديغندن بونلره سائر ممالك شاهانه‌ده اولديغى كبى اورالرده دخى (عثمانى) اطلاق ايدلديكى وارد خاطردر .

عربستانده ضرب اولنان درهملره كلنجه بونلرك طرزى اولدقجه سلطان محمد ثالث زماننده‌كيلره مشابه ايسه‌ده دها زياده انتظامسزلق مشاهده اولنديغى كبى وزنلرى دخى پك نقصاندر .

كرك مذكور درهملرك وكرك سالف الذكر مصر وتونس كموشلرينك رايجلرينه دائر هيچ بر معلوماته تصادف اولنه‌ميوب فقط هر حالده وزن وحجملرى نظره النديقده رايجلرى دخى غير مطرد ودون بر حالده اولمق لازم كلور .

دور سابق مثللو بو عصرك دخى مانغرلرى كورلمامشدر .

---

[1] Marcel. t. g. des mon. p. 30.

١٥ سلطان مصطفى خان اول

— دفعهٔ اولى —

١٠٢٦ — ١٠٢٧

مصر

— آلتون —

٤٦٦

سلطان البرين	سلطان مصطفى بن
الخ	محمد خان عز
	نصره ضرب فى
	مصر سنه ١٠٢٦

وزنی ١ م ¼ ١ ط . اوچنجی لوحه. قطری ٢١

سلطان مشار الیهك دفعهٔ اولیده‌کی سلطنتلری جزؤی بر مدتدن عبارت اولمغله بروجه بالا مصرده ضرب اولنان آلتون سکه‌دن بشقه نه‌در سعادتده ونه‌ده سائر ممالکده کسلمش آلتون وکموش وباقر مسکوکاتی کورلمامشدر. مذکور مصر آلتونی ایسه اعمال وضربنده‌کی دقتسزلك سببیله ایو بر حالده دکلدر. مورخ حامر پادشاه مشار الیهك جلوس عطیه‌سی اوله‌رق اعطا ایتمش اولدقلری مبالغ اوچیوز ملیون آقچه ویاخود اوچ ملیون آلتون اولدیغنی بیان ایلمش ایدوکندن [1] موسیو (بلن) بوندن استدلال ایله هر آلتونك اوچیوز آقچه اولدیغنی افاده ایتمش ایسه‌ده [2] مشار الیهك اشبو سلطنتلرنده کسلمش آقچه‌سی اولمیوب سالف عاللرینك مسکوکاتی جاری اولمق واکا کوره آلتونلر رایج سابقنده قالمق اقتضا ایده جکندن مومی الیهك حساب وتخمینی طوغری اولمدیغنی بیان ایده بیلورز .

[1] Hammer t. 8, p. 239. [2] Belin. p. 126.

١٦ سلطان عثمان خان ثانی

١٠٢٧ — ١٠٣١

قسطنطنیه

— التون —

٤٦٧

سلطان البرین	سلطان عثمان
الخ	بن احمد خان
	عز نصر[ه] ضرب
	قسطنطنیه
	١٠٢٧

وزنی ١ م ١ ¼ ط . قطری ٢٠

کموش

— اونلق عثمانی —

٤٦٨

سلطان البرین عثمان (مرکزنده)

الخ ن بن ن ب ١٠٢٧

سلطا احمد خا عز نصره ضر قسطنطنیه (دوره‌سنده)

وزنی ١ م قطری ١٥

٤٦٩

« « « «

« نقشى قرقليدر »

قطرى ١٦

٤٧٠

« « « «

« يازيسى بشقه وبرطرفى كسيكدر »

وزنى ١٤ ط . قطرى ١٥

٤٧١

« « « «

« مركزلرى نقطه‌لرله تفريق اولنمشدر »

وزنى $\frac{1}{2}$ ١٥ ط . اوچنجى لوحه . قطرى ١٧

— اقچه —

٤٧٢

سلطان عز نصره
عثمان بن ضرب
احمد خان قسطنطنيه
١٠٢٧

وزنى $\frac{1}{2}$ ١ ط. قطرى ١١

باقر

— مانغر —

٤٧٣

عثمان بن ..نصره ضر..
احمد خان ..سطنط..

(كنارى كسلمشدر) قطرى ١٤

ادرنه

— اقچه —

٤٧٤

عثمان	(مرکزنده)	عز نصره
سلطان بن احمد خان	(دوره‌سنده)	ضرب ادرنه

وزنی ½ ١ ط . قطری ١١

٤٧٥

سلطان
عثمان بن
احمد خان

« «

قطری ١١

صوفیه

— اقچه —

٣٧٦

« «

« «
صوفیه
١٠٢٧

اوچنجی لوحه. قطری ١٢

یکیشهر

— اقچه —

٤٧٧

(٤٧٤) نومرونك عینیدر .

« «
یکیشه[ر]
٠٢٧

قطری ٢١

بروسه

— اقچه —

٤٧٨

» »

(٤٧٤)ده مشاهده‌در . | بروسه

قطری ۱۱

خانجه

كموش

٤٧٩

سلطان عثمان | خلد . . .
بن احمد خان | <ضرب ۱۰۲۷>
(طغرا) | خانجه

وزنی ٥ ط . | (دلیكلی) قطری ۱٦

آمد

كموش

٤٨٠

عثمان | — مركزده — | امد
سلطان بن احـ . . | — دوره‌سنده — | . .نصر ضرب . . .

وزنی ٤ ½ ط. | (زیاده سیلكدر.) قطری ۱۷

— اقچه —

٤٨١

» » | » »

« بهر كلمه چیز كیله آیرلمشدر » | خلد ملكه

وزنی ۱ ¼ ط. | قطری ۱۲

٤٨٢

« « « «

« رسم خطى براز فرقليدر »

(سيلمكدر) قطرى ١٠

رها

كموش

— اونلق عثمانى —

٤٨٣

(٤٦٨) ك عينيدر . « «

سنه ١٠٢٧

ضرب رها

وزنى ½ ١٣ ط . قطرى ١٩

٤٨٤

« « « «

« يازيلرى براز فرقليدر »

قطرى ١٧

حلب

— التون —

٤٨٥

سلطان البرين — سلطان عثمان

الخ — بن احمد * خان

عز نصره ضرب

فى حلب

سنه

١٠٢٧

وزنى ١ م ½ ٢ ط . (نقلتى فضله لى) قطرى ٢٠

کموش

— اونلق عثمانی —

٤٨٦

(٤٦٨) ك مشابهیدر. — » »

حلب سنه ١٠٢٧

وزنی ١٤ ½ ط. — قطری ٢٠

— اقچه —

٤٨٧

عثمان بن (مرکزنده) — حلب

... احمد خان .. (دوره‌سنده) — ضرب سنه

وزنی ١ ½ ط. — قطری ١٣

دمشق

— التون —

٤٨٨

ضارب النضر — سلطان عثمان

الخ — ابن احمد خان عز

« کشیده‌لیدر » — نصره ضرب فی

دمشق سنه

١٠٢٧

زنی ١ م ¼ ١ ط. — اوچنجی لوحه. قطری ٢٣

٤٨٩

سلطان البرین — » »

الخ — « تاریخی کسیك »

قطری ٢٠

مصر

— التون —

٤٩٠

« « « «

مصر سـنه ١٠٢٧

(دليكلى) قطرى ٢٢

كموش

— مديفى —

٤٩١

[سلطان]	. . نصر .
عثمان [بن]	ضر . . .
عثمان [خان]	مصر
	سـنه

وزنى ¾ ٣ ط . (سيلكدر) قطرى ١١

مشار اليه سلطان عثمان خان ثانى حضرتلرينك آوان سـلطنتلرنده درسعادت ايله عربستانك بعض شهرلرندن ومصردن بشقه اناطولى ورومايلى ضربخانه‌لرنده التون سكه ضرب اولنمامشـدر . التونلرده پك حسن خطه دقت اولنمـديغى كبى برازده بوزوقجه قطع ايدلمشـدر . بوعصرده « ضارب النضر الخ » عنوانى بسبتون ترك اولنوب جمله سـنده « سـلطان البرين الخ » القابى استعمال قلنمشدر .

وزنلرينه كلنجه درسعادتده كسيلانلر اساسه موافق اولوب طشره‌ده حلب التونلرندن بشقه‌لرى جزؤى نقصان طوتلمشدر .

مشار اليه حضرتلری جالس سریر سلطنت اولملریله برابر برمعتاد اقچه‌لر دخی ضرب اولنوب بونلرك طرز ونقشی بالاده (٤٧٢) نومرولی سكه‌دن اكلاشیله‌جغی وجهله پدر عالیلرینك اقچه‌لرینه مشابه ووزنلری دخی اوقدر یعنی بربچق قیراط ایدی .

جلوس همایونلرندن یدی سكز آی صكره یعنی (١٠٢٨) سنه‌سی محرمی غره‌سنده جدید اقچه ایله اون اقچه‌لك سكه‌لر قطعنه فرمان عالی صادر وشق ثانی دفترداری بكر افندی نام ذات ضربخانه‌یه ناظر اولمشدر . بناءً لهذا سرمایه اوله‌رق ناظر مومی الیه‌ه اون كیسه التون وعصر سابقده برمدتجك تعطیل اولنان ممالك محروسه ضربخانه‌لرینك كشادی ایچون اوامر اعطا قلنمشدر . وبراز مدت مرورندن صكره جدید سكه‌لر میدان تداوله چیقارلمشدر .

یكی سكه‌لردن اون اقچه‌لكلره نام همایون شاهانه‌یه اضافةً و یاخود بانیٔ دولت ابد مدته حرمةً (عثمانی) كلمه‌سی علاوه اولنه‌رق حاجی خلیفه‌نك افاده‌سنجه «اونرلق عثمانی» وقره‌چلبی زاده‌نك تحریرینه كوره ساده‌جه «اونلق عثمانی» اطلاق ایدلمشدر (*) اشبو عثمانیلر یكی برطرز واصولده اولوب بریوزنده «سلطان البرین» عنوانی ودیكر وجهنده دخی مركزی نام شاهانه و دوزه‌سی پدرلری اسمیله تاریخ ومحل ضرب اولمق اوزره عبارهٔ معلومه درج وتحریر قلنمشدر .

اونلق عثمانیلر بدايةً بردرهم و بعضاً اون بش قیراط وزننده یعنی بهری بربچق قیراط ثقلتنده بولنان اووقتك اقچه‌لرینك تمام اون عددینه مساوی اولمق اوزره قطع ایدلمش, واونلق تعبیری دخی بوندن ایلرو كلمشدر .

جدید اقچه‌لرك دخی بریوزی اونلقلره اكدیروب فقط دیكر وجهنده عنوان یرینه محل ضرب وتاریخ یازلمشدر . بونلرك وزنلری اسكیلر

(*) فذلكه لكاتب چلبی جلد ١ صحیفه ٣٩٧ روضة الابرار صحیفه ٥٣٩ نعیما تاریخی جلد ٢ صحیفه ١٧٠

کبی بر بچق قیراط اولوب عیارجه براز دها یوکسکدر . لکن حجملری غایت اینجه و یازیلریله کسیلشلری پك فنادر .

مورخلرك روایتلرینه کوره جدید اقچه‌لر چیقدیغی وقت اولکیلر کچمسون دیو چارشولرده ندا ایتدیرلمش ایسه‌ده یکی اقچه‌لرك مقدار کفایه‌ده اولمامسنه مبنی اخذ واعطاده اثار مضایقه حس اولنمسیله اسکی اقچه‌لرك صحیح‌العیاری یورومکه طرف حکومتدن بتکرار اذن ورخصت ویرلمشدر .

سالف‌الذکر جدید اقچه‌لر بین‌العوام «بکر افندی اقچه‌سی» دینمکله معروف اولدیغی وصحتنه دلالت ایتمك اوزره بعضاً «جیدالعیار بکر افندی اقچه‌سی» نامیله دخی ذکر وتحریر ایدلدیکی نعیما تاریخنده مسطوردر .

مومی الیه بکر افندی شق ثانی دفترداری اولدیغی حالده آنف‌البیان تجدید مسکوکاتده ضربخانه‌یه ناظر تعیین اولنمش ومؤخراً دور سلطان مراد رابعده وزارتله باش دفتردار اولمشدر . (*)

التونك اقچه ایله رایجندن بوعصرده دخی برروایته تصادف اولنمامش ایسه‌ده کالاول یوز یکرمی اقچه‌یه اولمسی طبیعیدر .

بودورده ارتق عربستان بلده‌لرنده اسکی درهملر مثللو سکه کسلمیوب بالاده محللرنده صره‌سیله کورلدیکی وجهله عثمانی اونلقلرك وجدید اقچه‌لرك همان عینی طرز واصولده سکه‌لر قطع وضرب ایدلمشدر . وزنلری دخی اولدقچه درسعادت سکه‌لرینه توفیق وتقریب قلنمشدر .

(*) نعیما جلد ٣ صحیفه ٨

١٥ سلطان مصطفى خان اول

— دفعهٔ ثانيه —

١٠٣١ — ١٠٣٢

قسطنطنيه

كموش

— اونلق —

٤٩٢

سلطان البرين   بن
الخ   مصطفى   (مركزنده)
١٠٣١
ن بن ن ه ب
سلطا محمد خا عز نصر ضر قسطنطنيه   (دورهسنده)

وزنى ١٤ ط.   اوچنجى لوحه.   قطرى ١٧

٤٩٣

«   «   «   «

« خط ونقشجه فرقليدر »

قطرى ١٦

٤٩٤

«   «   «   «

« بوده فرقليدر »

قطرى ١٤

ادرنه

— اقچه —

٤٩٥

سلطان	[عز] نصره
مصطفى	[ضر]ب
. . . .	[اد]رنه
وزنى ١ ¼ ط .	قطرى ١١

آمد

— اقچه —

٤٩٦

مصطفى	امد	(مركزنده)
محمد خان	خلد [ملكه ضرب] ١٠٣١	(دوره‌سنده)
		قطرى ١٢

مصر

— التون —

٤٩٧

سلطان البرين	سلطان مصطفى بن
البح	محمد خان عز
	نصره ضرب فى
	مصر سنه ١٠٣١
وزنى ١ د ١ ½ ط .	قطرى ٢١

مشار الیه سلطان مصطفی خان اولك اشبو دفعهٔ ثانیه سلطنتلرنده دخی ینه مصردن بشقه محلده ضرب اولنمش التون سکه‌لری کوریله‌مامکده‌در.

مشارالیه نامنه کسیلان کموش مسکوکات پادشاه سابق سلطان عثمان خانك اونلق واقچهٔ عثمانیلری طرزنده‌در . طشره ضربخانه‌لرندن یالکز ایکی محلده ضرب ایدلمش اقچه‌لری المزه کچه بیلوب هر حالده پك چوق شهرلرده سکه ضرب ایتدیرلمامش اولمسی دخی طبیعیدر .

کرك اونلقلرك وکرك اقچه‌لرك وزنلری سابقنه نسبتله براز نقصاندر.

بوزمانده التون رایجنك ۱۵۰ اقچه‌یه ترقی ایلدیکنی وحتی فقدان نقوددن طولایی پك چوق اوانیٔ سیم کولچه حالنه ارجاع ایله انلردن اقچه کسلدیکنی وضربخانهٔ عامره‌نك سرای همایون داخلنه نقل اولندیغنی (هامر) بیان ایدییور [1] انجق عثمانلی تاریخلرنده بو بابده برکونه معلوماته تصادف اولنمدیغی کبی مومی الیهك افاده‌سی دخی پك صریح اولمدیغندن اولجه ضربخانه‌نك نرده ایدوکی وبودفعه سرای همایون داخلنده قنغی محله نقل اولندیغی مبهم قالمشدر .

[1] Hammer t. 8, p. 349, 350.

١٧ سلطان مراد خان رابع

١٠٣٢ — ١٠٤٩

قسطنطنيه

— التون —

٤٩٨

سلطان البرين	سلطان مراد
الخ	بن احمد خان
	عز نصره ضرب
	فى قسطنطنيه
	١٠٣٢
وزنى ١ م ¼ ط .	قطرى ٢٢

كموش

— پاره —

٤٩٩

سلطان مراد	خلد ملكه
بن احمد خان	ضر * ب
(طغرا)	قسطنطنيه
	[١]٠٣٢
وزنى ½ ٥ ط . (دليكلى)	دردنجى لوحه . قطرى ١٩

۵۰۰

(طغرا)	خلد ملکه
	ضرب
	قسطنطنیه

قطری ۱۵

۵۰۱

(مراد)	خلد ملکه
سلطان بن احمد خان . . (دوره‌سنده)	ضرب [قسطن]طنیه
	. . . .

(برخلقه‌یه مربوط وپك سیلمکدر) قطری ۲۰

— اقچه —

۵۰۲

سلطان	عز نصره
مراد بن	ضرب
احمد خان	قسطنطنیه
	. . . .

وزنی ۱ ¼ ۱ ط . قطری ۱۱

ادرنه

— اقچه —

۵۰۳

» «	» «
	ادرنه
	۱۰۳۲

قطری ۱۱

خانجه

كموش

٥٠٤

(طغرا) | خلد . . .

ضرب

خانجه

١٠٣٢

وزنى ٧ ط . (دليكلى) قطرى ١٨

آمد

كموش

٥٠٥

(طغرا) | امد (مركزنده)

. . . . ضرب ١٠٣٢ (دوره‌سنده)

وزنى ٣ ط . (دليكلى وزياده كسيكدر) قطرى ١٧

مصر

— آلتون —

٥٠٦

سلطان البرين | سلطان مراد بن

الخ | احمد خان عز

نصره ضرب فى

مصر سنه

١٠٣٢

وزنى ١ م ١ ¼ ط . قطرى ٢٢

٥٠٧

« « « «

فی ـــــ « يازيسی فنا وتاريخی يوقدر »

.. مصر ..

(عياری نقصان ودليكلی) قطری ٢٢

كموش

— پاره —

٥٠٨

سلطان [عز] نصر

مراد بن ب

احمد خان ضر مصر

سنه

١٠٣×

وزنی ٣ ¼ ط . (دليكلی) قطری ١٦

٥٠٩

« « « «

« رسمی فرقليجه‌در »

قطری ١٧

— اقچه —

٥١٠

بن خلد ملكه

(مركزنده)

مراد

سلطان احمد خان عز نصره (دوره‌سنده) ضرب مصر

وزنی ¾ ١ ط . دردنجی لوحه . قطری ١٢

باقر

— فلوس —

٥١١

مصر
محروسهٔ
ضرب سنه
۱۰٤×

(نقش عربی)

قطری ۱٦

جزایر

التون

— سلطانی —

٥١٢

سلطان البرین
الخ

سلطان
مراد بن احمد خان
عز نصره ضرب فی
جزایر سنه
۲۰۰۰

وزنی ۱ م ۱ ¼ ۱ ط .

قطری ۲۱

(محل ضربلری مجهول)

کموش

٥١٣

. . .
مراد بن
احمد خان

عز نصره
ضرب
. . . .

(کنارلری درت کوشه‌قیریلشدر)

(دلیکلی) قطری ۱۷

٥١٤

سلطان البرین {مراد بن}

الخ سلطان احمد . . . ۱۰۳۲

(اطرافی غایت کسیکدر) قطری ۱۳

مشار الیه سلطان مراد رابع حضرتلری جالس اورنك سلطنت اولدقلری وقت خزینه‌نك مضایقهٔ فوق‌العاده‌سنی کورملریله وحتی‌قره چلبی زاده‌نك افاده‌سنجه درهم ودینار اسم بی مسماحکمنده بولنمسیله زوائد آوانیٔ سیم وزردن سکه ضرب اولنمق اوزره فرمان عالی صادر اولمشدر . (*)

بو زمانده درسعادت ایله مصر وغربدن بشقه محللرده التون سکه کسلمامشدر . بونلرك خط ونقشلری ایسه ایو بر حالده دکلدر . درسعادتده ضرب اولنان التونلرك وزنلری دخی بر قیراط قدر نقصاندر .

۱۰٤۱ (۱٦۳۱ م) تاریخلرنده درسعادتده بر قاچ سنه اقامت ایتمش اولان فرانسه‌لی (تاورنیه) نام ذات سیاحتنامه‌سنده « بو زمانده ممالك عثمانیه‌نك مصردن بشقه شهرلرنده التون ضرب اولنمزدی . عثمانلی التونلرینه (شریفی) وتعبیر آخرله (سه‌کین) ویاخود (سلطانین) تسمیه ایدرلر ایدی . وشریفیلر مصردن کلور ایدی» دیمشدر . [1]

بناءً علیه مصرده ارتق بالعموم عثمانلی التونلرینه (شریفی) اطلاق اولندیغی آشکار اولوب (سلطانین) ایسه (سلطانی) دن مأخوذ وایتالیانلرجه زبانزد اولمش بر تعبیردر . (سلطانی) بالاده دخی بحث اولندیغی اوزره طرابلس وتونس وجزایر ضربخانه‌لرنده قطع اولنان عثمانلی التونلرینه علم اولمشدر .

(*) روضة الابرار صحیفه ٥٥٦, فذلکه جلد ۲ صحیفه ۳۸

[1] Les six voyages de M. G. D. Tavernier t. VI, p. 41.

اشبو دورده التونلرك اقچه ایله اولان رایجنه دائر معلومات صریحه یوق ایسه‌ده مشارالیهك آوائل سلطنتنده دور سابق مثللو ١٥٠ اقچه اولمق لازم كلوب اواخر سلطنتنده ایسه ٢٥٠ اقچه‌یه قدر ترقی ایلدیکی آتیده سلطان ابراهیم خان عصرنده‌کی تشبثاتدن اکلاشیله‌جنی کبی پچوی ابراهیم افندینك سلیمانیه جامعنك مصارف انشائیه‌سنه دائر اعطا ایدوب عهد سلیمان خانیده نقل وبیان ایلدیکمز حساب صره‌سنده «٨٩٦,٣٨٣ التونك بو زمان حسابنجه ایکی بیك ایکیوز قرق یوك اقچه‌یه قریب اولور» دیمش اولمسنه وکندوسنك بو زماندن مقصدی تاریخنك خاتمه‌سی اولان عصر مراد رابع بولنمسنه کور بو روایتدن التونلرك ٢٥٠ اقچه قدر ترقی ایتمش اولدیغی کذلك نمایان اولور (*)

∴

بو عصرك كموش سكه‌لرینه کلنجه : اقچه‌لر وزن وعیارجه نقصان اولدیغی کبی زیوف ومغشوش دخی بولندیغندن چارشولرده مشتریلردن خالص‌العیار اقچه طلب ایلدیکی تاریخلرده محرردر .

١٠٣٥ سنه‌سنده کورجی محمد پاشانك تجدید سکۀ همایونه بذل همت ایلدیکنی (نعیما) سویلیور ایسه‌ده بو بابده ایضاحات لازمه ویرمامشدر. (**)

انجق بو عصرده یکی بر جنس سکه کسلدیکی المزه کچن مسکوکاتدن اکلاشیلیور . بو سکه‌لرك وزنلری (اوناق عثمانی) لردن چوق خفیف واقچه‌لردن دها اغیر اولوب بهری بش قیراطدن براز زیاده یعنی بوزمان اقچه‌لرینك درت عددینه مساوی ثقلتده‌در .

موسیو (تاورنیه) آنف‌الذکر سیاحتنامه‌سنده ممالك عثمانیه‌ده بووقتلر تداول ایدن واك کوچك سکه‌لردن اولان اقچه‌دن بشقه برده پاره اولدیغی

(*) پچوی جلد ١ صحیفه ٤٢٤

(**) نعیما تاریخی جلد ٢ صحیفه ٣٩٤

ومصرده دخی بر دانه‌سی درت اقچه ایدر و (پاره) دینیلور بر نوع سکه ضرب اولندیغنی روایت ایلمسنه کوره المزده بولنان مذکور یکی سکه‌لرك پاره اولدیغنده شبهه یوقدر . حتی نعیمانك الك اول عصر مراد رابعده و ١٠٤٥ سنه‌سنده «ارضروم اردوسنده ویریلا عطیه‌لر کسیك (پاره) اولمغله ایکی اقچه‌یه صرف اولندی . » دیمسی (*) و آنی متعاقب سنه‌لرده پك چوق دفعه‌لر بالمناسبه ینه (پاره) دن بحث اولنمسی استانبولده (پاره) دینیلان سکه‌نك بو عصردن اعتباراً ضرب و اخراج اولندیغنه دلالت ایدر احوالدندر .

واقعا (پاره) دینیلان سکه‌نك برنجی دفعه اوله‌رق قنغی تاریخده اخراج اولندیغنه دائر مورخینك اقوالنده صراحت کافیه اولمدیغی کبی جودت پاشا حضرتلرینك تاریخلرنده (**) بو بابده مندرج اولان روایت دخی پاره‌نك تاریخ ظهورینی لایقیله تعیین ایدمامکددر .

موسیو (بەلن) دخی بو مسئله‌یی تدقیق ایدوب پاره‌نك اولسه اولسه ١٠٦٦ سنه‌سنده ویاخود هیچ دکل ایسه ١٠٩١ تاریخنده ظهور ایتدیکنی ظن وقیاس ایتمکده‌در . [1] بزه قالور ایسه سالف‌الذکر المزده‌کی سکه‌لر ایله سرد ایلدیکمز دلائل پاره‌نك ظهوری حقنده‌کی اختلافی حله کافی عد اولنه‌بیلور .

معلوم اولدیغی اوزره (پاره) لسان فارسیده پارچه معناسنه کلوب بزده ایسه (پاره) کلمه‌سی سکهٔ مخصوصه‌یه علم اولمشدر . شو یله‌که التونك کسرینی تشکیل ایچون مستعمل اولان اقچه‌نك مقدار معینی علی الدوام تخلف وتزاید ایلمسندن ناشی یکی برکسرك اخراجنه احتیاج مس ایتمسیله اقچه‌دن دها بیوك قطعه‌ده قطع اولنان واشاغیده کوریله‌جکی وجهله

(*) نعیما جلد ٣ صحیفه ٢٣٩

(**) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٢٢٥

[1] Belin. p. 35.

عثمانلی غروشـلرینك ظهوریله برابر انلرك دخی اصـل كسری اعتبار ایدیلان سكه‌یه پاره دینلمشدر .

(پاره) لفظی اقچه كلمه‌سـنده اولدیغی كبی نقد معناسـنده وانی افاده ایدر صورتده دخی استعمال اولنمقده بولنمشدر .

ع

مورخ مارسلك روایتنه كوره ١٠٤٣ تاریخنده ایران سفری ایچون اولوقت مصر والیسی بولنان میراخور احمد پاشـادن عسـكر ومهمات حربیـه طلب اولنمسی وموی الیـه طرفـدن دخی مصر خزینه‌سـنك مضـایقه‌ده بولندیغی بیلدیرلمسی اوزرینه پای تخت سـلطنتدن (فلوس) ضرب اولنمق اوزره ١٢,٠٠٠ قنطار باقر ارسـال وفقط بوكا قارشـو درسعادته ٣٠٠,٠٠٠ التون كوندرلمسی امر واشعار قلنمشدر .

مصر ضربخانه‌سی مذكور باقرلردن سـكه كسمكه باشـلایوب انجق موسمك فوق‌العاده حرارتیله عملیاتك مشكلات تحمل فرساسی عمله‌جه وفیات كثیره‌یی موجب اولمسیله مَتعاقباً ترك اشـغال اولنمشـدر . بونك اوزرینـه موجود باقرلرك اوفق كلچه‌لره پارچه‌لنه‌رق اهالینك بونلری اشترایه مجبوریتلری قرارلشدیرلمشدر . [1]

موسیو (صووه‌ر) [2] عرب تاریخلرندن نقلاً : مذكور اون ایكی بیك قنطار باقر ایچون درسعادتجه طلب وتقدیر اولنان بدل اوچ یوز بیك التون اولوب بوصورتده بهر قنطاری یكرمی بش التونه یعنی اووقتك حسابیله ٤٥ غروشـه كلدیكی حالده مصر والیسی بهر قنطارینی اهـالیه ٨٠ غروشـه صاتمش اولدیغنی سویلیور . واولجه كسـیلان فلوسـلرك دخی

[1] J. Marcel. Egypte moderne, p. 213.

[2] Sauvaire. p. 320.

قیمت حقیقیه‌سندن بر قات فضله‌سنه رایج ایدلدیکنی بیان ایلیور . (*)

مصرده کسیلان مسکوکات عثمانیه میاننده باقر سکه برنجی دفعه اوله‌رق بو عصرده قطع اولندیغندن وصورت اخراجی دخی بروجه محرر وقوعبولمش ایدوکندن معلومات اولمق اوزره اشبو وقعهٔ تاریخیه‌یی نقله مجبور اولدق .

باقر سکه‌لره (فلوس) تعبیر اولنمسی هجرتك ۸۰۶ تاریخلرندن وبرقوق زماننده قالمش بر شیٔ اولوب ایلك اول مصرده باقر سکه او وقتلر ضرب اولنمش ایدی . (**) بالآخره عربلر میاننده فلوس نامنك مسکوکات نحاسیه ده استعمالی باقی قالمش اولدیغی کبی بو تعبیر ایله نقدی دخی افاده ایدرلر .

(*) موسیو صوومرك ویردیکی شو حسابه کوره یعنی بهر قنطار باقرك یکرمی بش آلتون اولمسنه نظراً زمانمزده‌کی غروش حسابیله بهر اوقه باقرك یکرمی یدی بچق غروش قدر ایتدیکی وشمدیکی باقر فیئاتندن ایکی قات وبلکه دها زیاده اولدیغی اکلاشیلور .

(**) کتاب النقود الاسلامیه لعلامهٔ مقریزی صحیفه ۱۷

۱۸ سلطان ابراهیم خان

۱۰۴۹ — ۱۰۵۸

قسطنطنیه

کموش

— اون اقچه‌لك —

۵۱۵

ساطان البرین
الخ

سلطان
ابراهیم بن
احمد خان ضرب
قسطنطنیه
۱۰۴۹

وزنی ½ ۱۵ ط . — دردنجی لوحه. — قطری ۱۹

— بش اقچه‌لك —

۵۱۶

سلطان ابراهیم
بن احمد خان
(طغر)

خلد ملکه
<ضرب>
قسطنطنیه
۱۰۴۹

وزنی ۸ ط . — قطری ۱۷

٥١٧

« « « «

« رسمی فرقلیدر »

دردنجی لوحه. قطری ١٦

٥١٨

« « « «

« طغراسی دها منتظمدر »

قطری ١٥

٥١٩

« « « «

« یازیلری بشقه‌در »

(ایکی دلیکلی) قطری ١٨

— پاره —

٥٢٠

سلطان	عز نصره
ابراهیم بن	ضرب
احمد خان	ق[سطنط]نیه

وزنی ٣ ط. (دلیکلی) قطری ١٣

— اقچه —

٥٢١

« « « «

١٠٤٩

وزنی ½ ١ ط. دردنجی لوحه . قطری ١١

٥٢٢

« « « «

وزنی ¼ ١ ط. « تاریخی کسیك » قطری ١١

باقر

— مانغر —

٥٢٣

(طغرا) | خلد ملكه
ضرب
قسطنطنيه

قطرى ١٥

آمد

كموش

٥٢٤

(طغرا) | خلد ملكه
ضرب
[آ]مد ١٠٤٦
١٩٤٩

(دليكلى) قطرى ١٩

٥٢٥

« « | « «

« رسم خطى فرقليجه‌در »

(دليكلى) قطرى ١٨

دمشق

كموش

٥٢٦

سلطان | عز نصره ضرب دمشق
ابراهيم بن | ١٠٤٩
احمد خان | « دوراً يازلمشدر »

قطرى ١٨

بغداد

کموش

— درهم —

٥۲۷

(طغرا)	خلد ملکه
	وسلطنته
	ضرب بغداد
	۱۰۰۹
وزنی ۳/٤ ۱٤ ط.	قطری ۱۸

٥۲۸ (*)

	ابراهیم بن احمد
المظفر (صما) دائما	[خان] عز نصره ضرب
(طغرا)	بغداد
	۱۰۰٤ ×
وزنی ۹ ط.	دردنجی لوحه . قطری ۱۷

(*) اشبو سکه‌نك بریوزنده‌کی طغراده دیکرلری کبی اسم اولمیوب یالکز «المظفر دائما» عبارەسی یازلمش ودیکر یوزنده اسم ومحل وتاریخ ضرب وضع اولنمشدر. آتیده بعض سلاطین مسکوکاتنده دخی بوطرزده طغرالر کوریله‌جکدر . «دائما» کلمه‌سنك رسم خطی اکثریتله شو (صما) یولنده یازلمقده‌در .

مصر

التون

— شریفی —

٥٢٩

سلطان البرین	سلطان ابراهیم بن
الخ	احمد خان عز
	نصره ضرب فی
	مصر سنه
	١٠٤٩

وزنی ١ م ١ ط . قطری ٢٤

کموش

— پاره —

٥٣٠

سلطان	عز نصره
ابراهیم بن	ضرب مصر
احمد خان	سنه ١٠٤٩

وزنی ½ ٣ ط. قطری ١٥

— اقچه —

٥٣١

بن	[عز نصره]
ابراهیم (مرکزنده)	
سلطان . . . . ان (دوره‌سنده)	ضرب مصر
	سنه ١٠٤٩

وزنی ¾ ١ ط . قطری ١٣

طرابلس غرب

التون

— سلطانی —

۵۳۲

ضارب النضر	سلطان
الخ	ابرا * بن
«کشیده لیدر»	هـــــیم
	خان * ضرب
	احمد عز نصره فی
	.·. طرابلس .·.
	سنه ۱۰۵۳
وزنی ۱ م.	(دلیکلی) قطری ۲۹

تونس

التون

— سلطانی —

۵۳۳

سلطان البرین	« «
الخ	* تونس *
	سنه
	۱۰۴۹
وزنی $\frac{1}{2}$ ۱۵ ط .	(دلیکلی) قطری ۲۲

جزاير

التون

— سلطانی —

٥٣٤

سلطان البرين	سلطان
الخ	ابراهيم خان
	عز بن احمد نصره
	في
«یازیسی فنادر»	جزاير ضرب
	١٠٠٩
وزنی ١ م ١ ¼ ط	قطری ٢٣

٥٣٥

تاریخسز

صاحب	سلطان
البرين وا	ابراهيم بن
لبحرين عز	احمد خان ضرب في
نصره	الجزاير
وزنی ١٥ ط.	دردنجی لوحه. قطری ١٩

(محل ضرب وتاریخی یوقدر)

كموش

٥٣٦ (*)

[illegible]	خلد ملكه
[illegible]	ضرب / ضرب
ابراهيم بن	[illegible]
احمد خان	
«چفته وکرفت طغرا»	
وزنی ¼ ٤ ط.	(دلیکلی) قطری ١٩

(*) تخمین اولندیغنه کوره خصوصی بر سکه اولوب پك نادر بولنور.

مشار الیه سلطان ابراهیم خان دورنده مصر وغرب ضربخانه‌لرندن غیری کرك درسعادتده وکرك سائر شهرلرده ضرب اولنمش التون سکه‌لر المزه کچه‌مدیکی کبی نه مسکوکات اربابندن بر ذاتده ونه بعض مسکوکات عثمانیه دفترلرنده بونلردن کوره مدك . مع مافیه مشار الیه حضرتلرینك طقوز سنه سکز آی مدت سلطنتلرنده پای تختده نام شاهانه‌لرینه التون کسلمامش اولمسی تصور اولنه‌مز . انجق اوزمانلرده تجدد سلطنتله برابر اکثری سلفك مسکوکاتی اذابه ایله خلفك نامنه تحویل اولنمق عادت اولدیغندن بو حال بویله بر طاقم سکه‌لرك ندرتنه وبلکه غیوبتنه سبب اولدیغنی ینه تکرار ایدرز .

بو عصرده روم ایلی و اناطولی و عربستانك اکثر شهرلرنده ضربخانه‌لر تعطیل ایدیلوب یالکز بغداد کبی بر قاچ شهرده کموش سکه کسدیرلمشدر .

مصر التونلریله طرابلس وتونس وجزایرده کسیلان سلطانی التونلرك عیارلری ایو ایسه‌ده وزنلری بر بچق بعضاً ایکی قیراط قدر نقصاندر ایچلرنده تام الوزن پك نادر ظهور ایدر .

طرابلس وتونس التونلرینك رسم خط ونقشلری بو دورده غربه مخصوص بر طرز مطبوعه تحویل اولنوب اوطرفلر التونلرینك بو رسم وشکلی بعدما یوز سنه قدر دوام ایتمشدر .

ع

بالاده محلرنده خامه کذار بیان اولدیغی اوزره بیك تاریخندن صکره‌لری تبدل سلطنت وقوعبولدقچه کموش مسکوکاتك اصلاح احوالنه تشبثله بدایتهٔ اولدقچه خالص العیار اقچه‌لر قطع واخراج اولنه‌یلدیکی حالده کیدرك ینه اودورك اواخرنده سکه‌لری اغتشاشه اوغراتمق عادت حکمنه کیرمش وحتی مورخ نعیما بو حالی امین ضربخانه اولنلرك عدم تقیدینه

اسـناد ايلمكده بولنمش اولوب بناءً لهذا آتيده وقوعبوله‌جغى كبى دور سابقك نهايتنده دخى كموشلر زيوف ومغشوش ايله مخلوط بر حاله كلمسيله التـون (٢٥٠) اقچه‌يه واجنبى غروشـلرى (١٥٢) اقچه‌يه قـدر ترقى ايتمشيدى . مشاراليه سـلطان ابراهيم خان حضرتلرينك تحت سـلطنته جلوسلرندن بر قاچ آى صكره يعنى (١٠٥٠) سـنه‌سنده اكثر مورخين طرفندن ضبط وتحرير اولنديغى وجهله (*) صدر وقت اولان قره مصطفى پاشا سـكه احوالنى تنظيم واصـلاح ضمننده متداول اولان نقودى الغا وپادشاه جديدك نام عاليسنه سكه‌لر ضرب واخراج ايلمشدر .

صـدر مشار اليه عسـكرك ايلك بيرام مواجبنى جـديد اقچه اولمق اوزره ويرديروب (٢٥٠) اقچه رايجنده اولان التـونى (١٦٠) واجنبى بيوك غروشلرينى (٨٠) و «واكو دليـون» دينيلان ارسـلانى (**) ياخود اسدى غروشلرى (٦٠) اقچه‌يه تنزيل ايلمشـدر . مقدما درت اقچه‌يه كيدن مصر پاره‌لرى ايكى اقچه‌يه تنزل ايدوب اسـكى اقچه‌لر دخى رواجـدن قالدى . شـو اجراآته كوره التون واجنبى غروشـلرينك جـديد اقچه‌لر ايله نسبت صحيحه‌سى بولنوب رايجـلرى اكا كوره تعيين واوچ بش سنه بويله‌جه دوامنه اهتمام قلندى .

(نعيما) اشبو تجديد سـكه‌دن طولايى براز معترضانه ادارهٔ لسان ايله «بعض اسعار بر مقدار تنزل ايلدى ايسه‌ده بعضيلرى بالعكس ترقى واموال وبضايع ناسه نقصان ترتب ايلدى» ديور .

سالف الذكر مسكوكات جديده‌نك نوع وطرزينـه كلنجه : طاقمزده

(*) فذلكه جلد ٢ صحيفه ٢٢٣ ونعيما جلد ٣ صحيفه ٤٣٤ ومنجم باشى جلد ٣ صحيفه ٦٧٩ . Hammer t. 10, p. 15.

(**) اشاغيده ١٠٩٩ سنه‌سنده سليمان ثانى عصرينه مراجعت اولنه .

بولنان سكه‌لر صره‌سیله کوزدن کچورلدکده اکلاشیلورکه بونلر خط ونقشلری ووزن وحجملری بشقه اوله‌رق درت نوعدن عبارتدر .

برنجیسی — ١٠٢٧ تاریخنده ضرب اولنمش اولان (اونلق عثمانیلر) مثللو اون اقچه وزننه مساوی اولمق اوزره بر درهم ثقلتنده کسلمش وبر وجهنه «سلطان البرین الخ» عنوانی ودیکر وجهنه دخی تاریخ ومحل ضربیله اسم سلطانی یازلمشدر .

ایکنجیسی — مذکور اونلقلرك نصفی یعنی بش اقچه‌لك اولمق اوزره سکز قیراط وزننده ضرب اولنوب بونلرك بر یوزنده اسم پادشاهی (طغرا) ایچنه النمش واوته‌کی یوزنده تاریخ ومحل ضرب تحریر ایدلمشدر .

اوچنجیسی — (پاره) اولوب رسم وطرزی صورت عادیه‌ده واقچه‌لره مشابه وثقلتلری اقچه‌نك ایکی مثلنه مساوی بولنمشدر . اوللری درت اقچه‌یه رایج اولان مصر پاره‌سی بو وزنده اولدیغی حالده شمدی ایکی اقچه‌یه تنزیل ایدلمش اولمسیله اشبو جدید پاره‌لر دخی اوراجده اولمق طبیعیدر .

پاره‌نك اقچه وغروشله نسبتلری آتیده تقرر وتعین ایدوب محلنده کوریله‌جکدر .

دردنجیسی — (اقچه) درکه بهری بر بچق قیراط وزننده واون عددی بر درهم اعتبارنده قطع اولنمشدر . اشبو تعداد اولنان درت نوع مسکوکاتك کرك یازیلرینه وکرك صورت اعماللرینه دقت اولنمامغله علی‌العموم پك ایو بر حالده دکللردر .

بو دورده استانبولده (مانغر) دخی کسیلوب فقط اقچه ایله اولان رایجنه دائر بر کونه معلوماته تصادف اولنه‌مامشدر .

١٩ سلطان محمد خان رابع

١٠٥٨ — ١٠٩٩

قسطنطنيه

— التون —

٥٣٧

سلطان البرين
الخ

سلطان محمد
بن ابراهيم خان
عز نصره ضرب فی
قسطنطنيه
١٠٥٨

وزنی ١ م ¾ ط . (دليكلی) قطری ٢٥

٥٣٨

« « « «

« رسم خطی جزئی فرقليدر »

(دليكلی) قطری ٢١

قسطنطينيه (*)

— التون —

٥٣٩

« « « «

قسطنطينيه

(دليكلی) دردنجی لوحه . قطری ٢١

(*) اشبو التون سكه پك كوزل وطرز جديد اوزره ضرب ايدلمش وايكی يا

کموش

— اقچه —

٥٤٠

[سلطان]		عز نصره
محمد بن		ضرب
ابراهیم [خان]	« تاریخی کسیکدر »	قسطنطنیه
وزنی $\frac{3}{4}$ ۱ ط.		قطری ۱۱

٥٤١

« «		« «
	« براز فرقلیدر »	
وزنی $\frac{1}{4}$ ۱ ط.		قطری ۱۰

بلغراد

— اقچه —

٥٤٣ — ٥٤٢

« «		« «
	« هربرینك برر یوزی زیاده بوزق »	بلغراد
وزنی ۱ ط.		قطرلری ۱۱

حلب

کموش

— درهم —

٥٤٤

سلطان		. . .
محمد بن ابرا		ضرب
هیم خان		حلب
		۱۰۵۸
وزنی $\frac{3}{4}$ ۱۰ ط.		(دلیکلی) قطری ۲۱

ایله (قسطنطنیه) یازلمشدر. بو عصرك ذیلنه ومسکوکاتك محل ضربلرینه مخصوص اولان جدوله مراجعت اوله.

٥٤٥

خلد ملكه

(طغرا) ضرب

حلب

١٠٥٨

وزنی ٣/٤ ٤ ط. (دلیکلی) قطری ١٧

دمشق

کموش

٥٤٦

(طغرا) عز نصره [ضرب] دمشق

١٠٥٨

« دائرا یازلمشدر »

وزنی ١/٤ ٦ ط. قطری ١٢

٥٤٧

عز نصره

« « ضر*ب

دمشق

(ایکی دلیکلی). قطری ١٧

بغداد

— التون —

٥٤٨

سلطان البرین سلطان محمد بن

الخ ابراهیم خان عز

نصره ضرب فی

بغداد ١٠٥٨

« تعلیق قیرمه‌سی وعجمکاری نقشلی » سـنه

وزنی ١/٢ ١٥ ط. (اوچ دلیکلی) قطری ٢٥

کموش

— درهم —

۵٤۹

سلطان المظفر دائما	ضرب بغداد ۱۰۵۸ (مرکزنده)
« طغرا شکلی »	سلطان محمد [بن ابراه]یم خان عز نصره
وزنی ۱٤ ط .	قطری ۱۷

۵۵۰

« «	سلطان محمد بن ابراهیم [خان] عز نصره ضرب بغداد
	قطری ۱۹

۵۵۱ (*)

« «	« «

« یازیلری وترتیبی فرقلیدر »

قطری ۱۹

مصر

آلتون

— شریفی —

۵۵۲

سلطان البرین الخ	سلطان محمد بن ابراهیم خان عز نصره ضرب فی
« رسم وخطی فنادر »	مصر سنه ۱۰۵۸
وزنی ۱ م ¼۱ ط .	(دلیکلی) قطری ۲٤

(*) اشبو اوچ کموش سکه‌نك طغرالری سلطان ابراهیمك (۵۲۸) نومرولی سکه‌سنه شبیه ایسه‌ده فضله اوله‌رق (المظفر دائما) عباره‌سنه بر (سلطان) کلمه‌سی علاوه قلنمشدر.

٥٥٣

«   «   «   «

« براز فرقلی وایوجه‌در »

وزنی ١ م ¼ ط .   (دلیکلی)   قطری ٢٤

کموش

— اون اقچه‌لك —

٥٥٤

سلطان البرین	سلطان محمد
الخ	بن ابراهیم خان
	عز نصره فی
	مصر سنه
	١٠٥٨

وزنی ١٤ ط .   (ایکی دلیکلی)   قطری ٢٢

— پاره —

٥٥٥

سلطان	عز نصره
محمد بن	ب
ابراهیم خان	ضر مصر
	سنه

وزنی ¾ ٣ ط .   قطری ٥١

طرابلس غرب

التون

— سلطانی —

٥٥٦

ضارب النضر	سلطان محمد
الخ	ابراهیم
« کشیده‌لیدر »	بن
	خان * نصره
	ضرب عز غرب
	فی
	طرابلوس
	سنه ۱۰۷۸

وزنی ۱ م ¾ ط . درد نجی لوحه . قطری ۲۳

٥٥٧

« «	« «

« نقشی بشقه وداخلاً قطری اوفقدر »

(دلیکلی) قطری ۲۱

— نصف سلطانی — (*)

٥٥٨

« «	سلطان محمد خان
	ضرب عز نصره فی
	طرابلوس غرب سنه
	۱۰۷

وزنی ۸ ط . (دلیکلی) قطری ۱۷

(*) مسکوکات عثمانیه ایچنده ایلك دفعه ضرب اولنان نصفیه التون اشبو سکه‌در.

کموش

٥٥٩

سلطان	ضرب ابلس
محمد خان	طـــــر
بن ابراهیم	غـــــر
خان	سـنه
	۱[۰]۸۳

وزنی ۳/٤ ٥ ط. (ایکی دلیکلی) قطری ۱۹

باقر

— فلوس —

٥٦۰

سلطان	طرابلوس
محمد بن	فی ضرب
[ابراهیم خان]	[۱۰]۷۸

قطری ۱٤

تونس

التون

— سلطانی —

٥٦۱

	سلطان
ضارب النضر	محمد بن ابراهیم
الخ	خان * ضرب
«کشیده لیدر»	عز نصره فی
	تونس سنه
	۱۰۹۱

وزنی ۱٥ ط. (ایکی دلیکلی) قطری ۲۲

جزاير

التون

— سلطانى —

٥٦٢

سلطان البرين	سلطان
الخ	محمد ابن ابراهيم
	خان عز نصر[ه] ضرب
	فى ١٠٧٨ سنه
	جزائر غرب

« يازيلرى پك قنادر »

وزنى ١ م ½ ط . (دليكلى) قطرى ٢٢

مشار اليه سلطان محمد رابع حضرتلرينك ابتداى جلوسلرنده درسعادتده كسيلان التونلر مصر التونلرى كبى خط ونقشلرينك فنالغى وانتظامسزلغى جهتنجه اسكى التونلره باقه‌رق حقيقةً تعجب ايده‌جك برحاله كلديكى حالده اواخر سلطنتلرنده ارتق بوفنالغه نهايت ويرلمك ايستنيلوب طرز وهيئتلريله رسم خطلرينك حسن انتظامه ارجاعى ايچون ضربخانهٔ عامره دستكاهلرى يكى براصوله افراغ قلنمش واولا التون سكه‌لردن باشلانلمشدركه (٥٣٩) نومرولى سكه‌يه باقلديغى صورتده اسكى التونلره نسبت قبول ايتمز برطرزده مطبوع ومنتظم ضرب واعماله موفق اولنديغى وآتيسى ايچون براصول جديده اتخاذ قلنديغى اكلاشلمقده‌در انجق تخمين اولنديغنه كوره اصلاحاته دور مذكورك پك نهايتنده تشبث اولنديغى جهتله يكى اصولده پك از التون كسيلوب كموش مسكوكات ايسه بو يولده هيچ ضرب ايديله‌ميه‌رك بوكا اشاغيده كوريله‌جكى اوزره عهد سلطان سليمان ثانيده ابتدار قلنمشدر . بوبيان ايلديكمز احوال

تاریخلرجه مضبوط اولمیوب فن مسکوکاتك ارائه ایلدیکی خصوصاتدندر .

بوعصرك اسکی و یکی اصول آلتونلری عیارجه تمام اولوب فقط وزنلری اکثریتله دور سابق مثللو ایکیدن بش حبه‌یه قدر نقصان طوتلمشدر .

بوزمانده طرابلس غربده سلطانی آلتونلرك برده (نصفیه)سی ضرب ایدلمشدرکه مسکوکات عثمانیه ایچنده نصف آلتونك برنجی دفعه اولمق اوزره کسلمش اولمسنه کوره حائز اهمیت مخصوصه‌در . بوندن بشقه غرب مسکوکاتنده قدیمده بعض اولدیغی کبی قطع وضرب اولندقلری سنه‌نك تاریخلری وضع اولنوب بواصول بعدما اورالرجه اکثریتله خیلی وقت دوام ایلمشدر .

عصر سلطان محمد رابعك عشر ثانیسی نهایتلرینه قدر دوام ایدن مضایقهٔ مالیه فقدان نقوددن ایلرو کلدیکی درکار اولوب اولبابده اجرا قلنان تدابیر کموش مسکوکاته مضر برصورتده تأثیر ایلمشدر .

مورخلرك بویولده اعطا ایلدکاری ایضاحات ومعلوماتدن مستفاد اولدیغی اوزره (۱۰۶۱) سنه‌سنده مسند صدارتده بولنان ملك احمد پاشا طرفندن و یریلان امر موجبنجه دفتردار وقت امیر پاشا مضایقهٔ مالیه‌یه چاره‌ساز اولمق ایچون بلغراده و بوسنه اطرافیله ارنودلقده یوز یکرمی یوك زیوف و خرده اقچه کسدیروب درسعادته جلب ومیخانه‌جیلردن دخی یکرمی بر یوك قدر قزل قرپق پاره واقچه‌لر جمع ایتمش وبواقچه‌لرك (۱۱۸) عددی برآلتونه تبدیل اولنمق اوزره یوز یکرمی بیك آلتون تحصیلی خصوصنی اصناف کتخدالرینه حواله ایدرك مذکور آلتونلر الده ایدلدکجه صرافلره ایکیشر ریاله تحویل ایتدیروب بوصورتله حاصل اوله‌جق ایکی یوز قرق بیك ریال غروشك مواجبه

اعطاسنی تصور ایلمش ایسه‌ده اجرا آتنه تشبث اولندقده (١١٨) زیوف اقچه‌یه برالتون ویرلمسنده‌کی ضرری هرکس اکلایوب بناء علیه اصناف دخی بو تکلیفی رد ایلمشلردر . (*)

(١٠٦٥) سنه‌سنده دخی ابشیر پاشا صدارته تعیین اولنوب درسعادته عزیمتی اثناسنده «اون عددی بردرهم چیل اقچه اوله‌رق التونی ١٢٠ وغروشی ٨٠ اقچه‌یه اولمق اوزره» علوفه‌لرینی ویره‌جکنی قونیه‌ده‌کی قوللره بالواسطه وعد واستانبوله کلدکده دخی رایجلری بویله‌جه تنبیه وندا وتصحیح مسکوکاتی اشاعه ایتدیردی ایسه‌ده نه سکه‌یی اصلاح ونه وعدینی انجاز ایدوب نقود اسکی حالنده مختل قالمش وبو یولده‌کی اعلاناتی دوچار تقبیح وتعییب اولمشدر . (**)

(١٠٦٦) سنه‌سی ایچنده ایسه ینه مسکوکات مغشوشه یوزندن معاملاتجه مشکلات ظهور ایتمشدر. تاریخ مذکورده هرنقدر ریال غروشلر ٨٠ واسدیلر ٧٠ اقچه‌یه رایج ایدیسه‌ده غروشلر اکثری مقصوص وپاره واقچه‌لر دخی بروجه محرر کمعیار وزیوف اولمقله محتکر صرافلر و اصناف بیننده نقود مذکوره عیار ومقادیرینه کوره سکه وغیر مسکوکه کبی درهم وترازو ایله النوب ویرلمکه باشلادیغندن سکهٔ خالصه همان مفقود حکمنه کتورلمشیدی. دیکر طرفدن دفتردارلرك منفعت خزینه یولنده کویا برتدبیر اولمق اوزره الده ایدیلان نقود خالصه‌یی ینه صرافلر النه دوشوروب مقصوص ومغشوش اقچه‌لره تبدیل وچورك وصاغ نصف نصفه مواجبه اعطا ایتدیرملری وصاغ اولنلرك دخی اوسته‌لری طرفندن ینه زیوفه تحویل اولنه‌رق ناقص وکاسد توزیع قلنمسی واخذ واعطاده بو اقچه‌لری اصنافك عدم قبول ومشترینك چیل اقچه‌یی نرده بولملی دیو اصراری والحاصل

(*) فذلکه لکاتب جلبی جلد ٢ صحیفه ٣٧٤ ونعیما جلد ٥ صحیفه ٩٧

(**) نعیما جلد ٥ صحیفه ٤٠٤ وجلد ٦ صحیفه ٧ و٣٠ و٥٣ Hammer t. 10, p. 365

استانبولده رایج اوله‌میه‌جق اقچه‌لرك طشره‌لردن اهل خدمت نامنه طوپلاتدیریلوب کتوریله‌رك اورته‌ده کی نقودك بونلره منحصر قالمسی انواع شکایاتی استلزام ایلمشدر . (*)

اشبو بالاده‌کی تفصیلاتی درج ایتمکدن مقصدمز اوتاریخلرده کموش سکه‌لرك وزن وعیارلری نه درجه‌لره قدر بوزلمش اولدیغنه کسب وقوف ایچون اولوب بوده کتابمزك صددینه موافقدر .

سالف‌الذکر مغشوش اقچه‌لرك ترکیباتنده بر ثلث کموش وایکی ثلث قلای اولدیغنی موسیو (بهلن) [1] بیان ایتمشدر . مورخ (هامر) دخی یاری یاری‌یه کموش ایله باقردن مرکب اولدیغنی وهر نقدر بوروایتی اولا غروش ایچون سویلمش ایسه‌ده اولزمان دها عثمانلی غروشلری هنوز کسلمیوب وکندوسی دخی بالاخره روایتنی نقض ایدوب ترکیبات مذکوره‌یی اقچه‌لره اسناد ایدر صورتده ادارهٔ لسان ایلمشدر . [2]

وقعه نویس وقت اولان نعیما ایسه مقادیردن بحث ایتمیه‌رك ساده‌جه (زیوف) و (کمعیار) اولدقلرنی سویلدیکی کبی برارالق مبالغه طریقیله (صافی باقر اقچه) دیو مغشوشیتلرینك درجه‌سنی ایما ایلمشدر . (**)

عثمانلی مورخلری مذکور مغشوش اقچه‌لری مختلفناملر ایله ذکر ایدییورلر . مثلا خاجی خلیفه (خرده زیوف بلغرادی اقچه) ونعیما دخی (قلب اقچه) (قزل اقچه) (قریق اقچه) دیدکلری کبی برطاقم حیله‌کار صرافلر ایله میخانه‌جی وسمیدجی مقوله‌سنك بالاعتیاد قرپوب میدانه چیقارمغه جسارت ایلدکلری اقچه‌لرك دخی بین‌الناس مشهور اوله‌رق (میخانه‌جی) و (سمیدجی) اقچه‌سی مثللو مختلف ناملر وقیمتسزلکنه دلالت ایدر تعبیرلر ایله یاد اولندیغنی سویلیورلر .

(*) نعیما جلد ٦ صحیفه ١٣٣ و ١٣٩

[1] Ricaut cité par Belin, p. 149.

[2] Hammer, t. 10, p. 365 et 378

(**) نعیما جلد ٦ صحیفه ١٤٦

وقعه نویس (راشد)ك افادەسنه کوره (۱۰۹۱) سنەسنده حکومت کسر نقودی منع ایچون ضابطه تعیین ایتمشدر: «چونکه طشرەدن کلان اقچەلر کسیك وقریق اولوب خزینەیه کلی ضرر ترتب ایتمکده ایدی وشوحالده نقوده فیأت مخصوصه وضعی دخی ایجاب ایدوب بعدالیوم ریال کلمك معتاد اولان محللردن اسدی کلدکده (۱۰۰) اقچەیه واسدی کلمك رسم اولان یرلردن پاره کلدکده هر (۱۲۰) اقچه براسدی اولمق اوزره اخذیله سعی خزینه کوسترلمسی لازم کلانلره امر اولنمشدر.» (*)

موضوع بحث اولان زیوف سکەلر بالاخره کاملا میداندن قالدیرلمش اولدیغی جهتله بونلردن هیچ المزه کچەمیوب انجق پادشاه مشار الیهك اواسط سلطنتلرنده ضرب واخراج اولنوب اولدقچه عیارلری دوزکون ووزنلری امثال سابقەسنه موافق اقچەلردن طاقممزده موجوددر. بو اقچەلرك اون عددی واقعا بردرهم کلور ایسەده ترکیبندەکی کموش اولقدره وارەمدیغندن التونك رایجی حکومتجه دور سابق رادەسنده طوتلمق استنلمش ایسەده طبیعی موفق اولنەمیوب (۲۰۰) وبلکه (۲٤۰) اقچەیه قدر ترقی ایتمشدر. بوکیفیت بالاده کورلدیکی اوزره اجنبی غروشلرینه وضع ایدیلان فیأتلردن استدلال اولنور.

عربستان ضربخانەلرنده کسیلان کموش سکەلرك پك قاریشق وزن وثقلتده اولدقلرندن نەحساب اوزرینه ونەنام ایله تداول ایلدیکی لایقیله بیلنەمز. نتکم خداوندکار سابق سلطان ابراهیم زماننده دخی اویله ایدی. انجق بغدادده ضرب اولنان کموشلره باقیلنجه اسکی درهملر اصولنه یاخود اونلقلره تقرب ایدلمك استنلدیکی اکلاشیلیور.

***

۱۰۹٤ سنەسنده عساکر عثمانیەنك استریا قطعەسنده بولندیغی

(*) راشد تاریخی جلد ۱ صحیفه ۳٦۰

اثناده غنايك كثرتندن بحثله وقعه نويس راشد افندى (*) بهر صغرك اوتوز اقچه و بهر قيونك بر (ثمن) بدل ايله فروخت اولنديغنى حكايه ايتمسندن طولايى موسيو (بهلن) غروشك كسوراتندن اولهرق (ثمن) نامنده دخى بركموش سكه بولنديغنى استدلال وبونك مورخين طرفندن يالكز بركره ذكر وتصريح اولنديغنى اتيان ايلمش واشبو (ثمن) دينيلان سكه غروشك سكزده برى اولوب بناء عليه بش پاره قيمتى اولهجغى واحتمالكه (بشلك پاره)لره ابتدالرى (ثمن) تسميه اولنوب انجق بونك براسم اولهرق استعمالى چوق وقت دوام ايلمديكنى و بونكله برابر عثمانلى غروشلرينك سكزده بركسرى الى يومنا هذا باقى ايدوكنى سويلمشدر . [1]

تتبعات عاجزانهمه كوره (ثمن) كلمهسى مسكوكات عثمانيهدن هيچ برسكهيه هيچ بروقتده علم اولمامشدر . انجق بيك قرق تاريخلرنده ممالك شاهانهده كليتله منتشر اولان اجنبى غروشى اقسامندن برنوع سكهيه عثمانليلر (ثمن) نامنى ويرمشلردر . بالاده ذكرى سبق ايدن موسيو (تاورنيه) شرق سياحتنامهسنده ديركه : «لهستانده ضرب اولنوب ممالك شاهانهيه نقل اولنان كم عيار ربع ريالارك عثمانليلر طرفندن مظهر رغبت اولديغى وسببى ايسه قطعهلرينك اوفق اولمسى ايدوكى اكلاشلمهسى اوزرينه مارسليا تجارلرى (بش سو) قيمتندهكى فرانسز سكهلرندن كليتله نقل وادخال ايتمكه باشلامشلردر . عثمانليلر اشبو كوچك وشكل وقطعهلرى ظريف اولان سكهلره دها زياده رغبت ايدوب وحتى بونلرى ريالك سكزده برى قيمتنده ظنيله سكز عددينى بر (اكو) يعنى برريال مقابلى اولهرق اخذ وقبول ايدرلر ايدى . وبونلرك اسمنه هرطرفده (ثمن) تسميه ايتمشلر ايدى . بو سكهلر ممالك عثمانيهده زيادهسيله انتشار ايدوب

(*) راشد تاريخى جلد ۱ صحيفه ٤١٤

[1] Belin. p. 37.

اهالینك اوچده بر رادهسنده ضرر وزیانی (*) وتجارك احتکاری اکلاشلمسیله حکومتجه بو حالك منعنه تشبث اولنمشدر . » [1]

ایشته شو تفصیلاتدن اکلاشیلدیغی اوزره (ثمن) اطلاق اولنان سکه ذکر اولنان (بش سو) لق فرانسز سکهلری انواعندن اولوب بروجه مشروح مورخ راشد طرفندن ذکر و بیان اولنان (ثمن)لر دخی بشقه برشی اولمیهرق مذکور سکهلردن اولدیغی جای تردد دکلدر .

جزایرده متداول مسکوکات عثمانیهدن برده (ثمن بوجو) [2] برسکه متداول اولدیغی (مارسل)دن نقلاً ینه موسیو (بهلن) افاده ایلمش ایسهده بوسکه اون اوچنجی عصر هجری مسکوکاتندن اولوب قدیم اولمدیغی واسم مرکب اولهرق زبانزد ایدوکی جهتله اشاغیده صرهسی کلدیکی زمان کوریلهجکدر .

(*) (اکو) اسکی اجنبی کوش سکهسی اولوب بزده ریال دیرلر ایدی . بر (اکو) اوچ (لیور) یعنی فرانقایدی. هر فرانق یکرمی (صول)سو ایدر. بو صورتده بش (سو)لق سکهلر فرانغك ربعی دیمك اولور . بوسکهلردن اون ایکی عددی بر ریال اولمق لازم کلور ایکن اجنبی تجارلری سکز عددینه مقابل اهالیدن بر ریال الملریله هرکسی بر ریالده برفرانق متضرر ایتمشلر دیمکدر .

[1] Tavernier, t. VI, p. 44, 45.

[2] Marcel, tab. géné. des mon. p. 8.

۲۰ سلطان سلیمان خان ثانی

۱۰۹۹ — ۱۱۰۲

قسطنطینیه

التون

— شریفی —

٥٦٣

سلطان البرین
الخ

السلطان سلیمان
بن ابراهیم خان
عز نصره ضرب فی
قسطنطینیه
۹[۱۰۹]

وزنی ۱ م ۱ ط . (دلیکای) قطری ۲۷

کموش

— غروش —

٥٦٤

سلطان البرین
الخ

السلطان سلیمان
بن ابراهیم خان
دام ملکه ضرب فی
قسطنطینیه
۱۰۹۹

وزنی ٦ م دردنجی لوحه . قطری ٤٠

٥٦٥

«　　«　　«　　«

« رسم خطی جزئی فرقلیدر »

وزنی ٥ م ١٢ ط .　　قطری ٣٩

باقر

— مانغر —

٥٦٦

(طغرا) (*)　　ب
ضر فی
قسطنطنیه
١٠٩٩

(دلیکلی)　　دردنجی اوحه . قطری ١٩

٥٦٧

«　　«　　«　　«

« یازیلری براز فرقلیدر »

قطری ١٩

بوسنه

— مانغر —

٥٦٨

(طغرا)　　ضرب فی
بوسنه
١٠٩٩
سنه

قطری ١٩

(*) اشبو طغراده « سلیمان بن ابراهیم المظفر دائما » عبارەسی محرردر.

سرای

— مانغر —

٥٦٩

(طغرا)

ضرب فی
سرای
۱۱۰۰

قطری ۱۸

مصر

التون

— شریفی —

٥٧٠

سلطان البرین
الخ

سلطان سلیمان
بن ابراهیم خان
عز نصر[ه] ضرب فی
مصر سنه
۱۰۹۹

« یازیسی فنادر »

وزنی ۱ م . (دلیکلی وعیاری نقصان) قطری ۲۳

طرابلس غرب

التون

٥٧١

ضارب النضر
الخ

سلطان سلیمان
بن ابراهیم
خان * نصره
ضرب عز غرب
فی طرابلوس
سنه ۱۰۹۹

(دلیکلی) قطری ۲٤

باقر

— فلوس —

٥٧٢

فلوس	
طرابلوس	(نقش)
٠٩٩[١]	طولانی شكلده‌در. ١١×٨

تونس

التون

— سلطانی —

٥٧٣

ضارب النضر	سلطان
الخ	سليمان ابراهيم
«كشيده‌ليدر»	بن * ضرب
	خان عز نصره فی
	تو سنه نس
	١١٠٠
وزنی ١ م.	(دليكلی) قطری ٢٣

عصر سابق اواخرنده مسكوت عثمانيه‌نك تجديد واصلاح شكل وهيئتنه تشبث اولنديغی ذكر وبيان ايدلمشيدی . اوتشبثك نتيجه‌سی اوله‌رق اينته سلطان سليمان خان ثانی دورنده اصلاحات مذكوره‌نك لزومی درجه‌ده اكالنه همت اولنمش وصره‌سيله تعريف وايضاح اولنه‌جغی اوزره التون كموش باقر هر جنس مسكوكاتك صورت ضرب واعماللری تحت انتظامه الندیغی كبی بالخاصه كموش سكه‌لر اساساً اصول جديده‌يه تحويل وافراغ قلنمشدر . بناءً عليه بو عصر مسكوكات عثمانيه‌جه بر دور تجدد عد واعتبار اولنمق لازمدر .

مشار اليه سلطان سليمان ثانی حضرتلرينك درسعادتده كسيلان التونلرينك عيارلری تمام اولوب ثقلتلری ايسه وزن قديم اساسی يه پك يقيندر . بونلرده انتظام رسم وخطدن بشقه قطعاً دخی اسكی التونلردن فرق اولنه‌جق صورتده تبدلات اجرا قلنمشدر . يعنی اسكيلر اكثری يكرميدن يكرمی ايكی ميليمترو قطرنده قطع اولنور ايكن بونلر انلردن بش التی ميليمترو دها كنيش طوتلمشدر .

مصر ايله مغرب التونلری اسكی حالده اولوب مصركيلر هم عيار وهم وزنجه ديكرلری ايسه يالكز وزنجه نقصاندرلر . بو عصرده روم ايلی واناطولی وعربستان بلده‌لرينك هيچ برنده نه التون ونه‌ده كموش سكه كسلمامشدر .

وقعه نويس راشدك صورت افاده‌سندن اكلاشلديغنه كوره (*) بو زمانلرده مصر ودرسعادت التونلرينه علی‌العموم مصرده (شريفی) ديندیكی كبی درسعادتده دخی كرك لسان رسميده وكرك لسان عوامده كذلك (شريفی) التون اطلاق اولنمقده ايدی . بوندن بشقه ونديك ومجار دوقه‌لريله تام‌العيار اولان قديم عثمانلی التونلرينه (يالدز التونی) نامی ويرلمسی دخی — مورخ مومی اليهك بو اسمی برنجی دفعه اوله‌رق استعمال ايتمش اولمسنه باقيلور ايسه — بو تاريخدن قالمه بر تعبير اولمق اقتضا ايدر . (**)

٤

بو دورك كموش مسكوكاتنه كلنجه : ايلك دفعه اوله‌رق اوروپانك كنيش قطرده‌كی سكه‌لرينه تقليداً بيوك كموش سكه‌لر قطع وضربنه

(*) راشد تاريخی جلد ٢ صحيفه ١٤٧ و١٤٨ و٣٩٤

(**) اليوم رسمی مسكوكات تعرفه‌لرنده وبين‌الناس مبايعاتده (يالدز التونی) تعبيری مستعملدر .

باشلانلمشدرکه بالاده (٥٦٤) و (٥٦٥) نومرولی سکه‌لره باقلدقده بونلرك طرز وهیئتلری اکلاشیلور .

بوسکه‌لر ۸۳۳ عیارنده و ٦ درهم وزننده و ٤٠ میلیمترو قطرنده اوله‌رق کسیلوب اجنبیدن مأخوذ اولان (غروش) نامیله تسمیه اولنمشدر .

واقعا مورخلرك هیچ بریسی قنغی تاریخده برنجی دفعه اولمق اوزره عثمانلی غروشی قطع اولندیغنه دائر معلومات ویرمیوب یالکز وقعه نویس راشد افندی ۱۱۰۸ سنه‌سنده اجنبی غروشلری الغا و یرینه طغرالی غروشلر اخراج اولندیغی ایلك دفعه اوله‌رق سویلمش ایسه‌ده الده بولنان سالف‌الذکر عثمانلی غروشلری تاریخ مذکوردن اول یعنی ۱۰۹۹ سنه‌سنده کسلمش وبوندن مقدم ایسه اصلا عثمانلی غروشی کورلمامشدر .

بناء علیه عثمانلی غروشنك ابتدا میدانه چیقیشی بودورده‌در .
جودت پاشا حضرتلری دخی تاریخلرنده «سلطان سلیمان ثانی عصرنده التی درهم وزننده غروش کسلدی .» (*) دیمشدرکه — مشار الیهك بو روایتی مؤلفین قدیمه‌نك اقوالنه مستند اولمسه‌بیله — فن مسکوکات بو صورتی تأیید واثبات ایدییور .

* * *

موضوع بحث اولان جدید سکه‌لرك مأخذ اصلیسی یعنی مسکوکات اجنبیه‌دن قنغی جنس سکه‌یه تطبیقاً کسلدیکنی تدقیق وتحریدن اول بو زمانه قدر ممالك محروسهٔ عثمانیه‌ده جاری ومتداول اولان اجنبی غروشلرینه دائر بعض معلومات اعطاسی مناسب کورلمشدر .

اجنبیدن مأخوذ اولدیغی اسمندن معلوم اولان (غروش) اوائل سلطنت سنیه‌ده بیاض وقزیلناملریله ایکی نوع اوله‌رق استعمال اولنور ایدی . (قزیل غروش) التون سکه‌یه اطلاق اولنوب بو تعبیر اسلاو

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ۳۰۳

وسائر بعض اجنبی لسانلرنده مستعمل اولدیغی حالده عینیله عثمانلیلرجه دخی زبانزد اولمشدر : نتکم ۷۹۵ سنه‌سی ربیع‌الاولی تاریخیله سلطان بایزید اول طرفندن افلاق پرنسی (پترومیرجه) یه خطاباً صادر اولان برات عالیده «پرنس هرسنه خزینهٔ خاصه‌مزه مملکتی اقچه‌سیله ۳۰۰۰ (قزیل غروش) ادا ایتمسی مشروطدر .» دیو محرر اولمسنه کوره (*) غروش نامنك دها اوزمانلر اوروپادن شرقه کلمش اولدیغی وبو اسم ایله مسمی نقودك ممالکده موجود ورسماً جاری ایدوکی ظاهر اولور .

غروش کلمه‌سی اوزمانلرده دخی یالکز اخذ اولندیغی وقت دائما کموش سکه معناسنی افاده ایدر ایدی . ترکجه‌ده بویله اولدیغی کبی السنهٔ اجنبیه‌ده دخی صورت استعمالی بونك عینی ایدی .

(غروش) لفظی فی‌الاصل اون اوچنجی عصر میلادینك اواثلندن برو قالمش وبالاخره تعمم ایتمش بر تعبیردر . فرانسه قراللرندن (سن لوئی) زماننده مسکوکاتك اصلاحیله یکی اصولده ویوکسك عیارده اخراج اولنان کموش سکه‌لره (غروتورنوا) *gros tournois* «تورنوس غروسوس *tournus grossus*» تسمیه اولندی . اشبو یکی سکه‌لر بتون اوروپاده انتشار ایدرك ارتق اون دردنجی عصر میلادیده پیدر پی (بوهمیا) (لهستان) و(مجارستان) ودها صکره انکلتره وممالك سائره غروشلری عالم تداولده کورلمکه باشلادی .

اشبو سکه‌یی قبول ایدن اقوام مختلفه «غروسوس *grossus*» کلمه‌سنی کندو لسانلرینه شکل اصلیسنی تماميله محافظه ایدر اخذ ونقل ایتمکله برابر ازچوق تغیرات لفظیه‌یه اوغراتمشلردر . مثلا ایتالیانجه «غروشو *grosso*» اسلاوجه «غروچ *grosz*» مجارجه «غاراش *garache*» والمانجه «غروشن *groschen*» وترکجه‌ده «غروش» مصرده دخی تعریب ایدیله‌رك «قرش» وحتی جمعی «قروش» اولمشدر .

(*) جودت تاریخی جلد ۳ صحیفه ۲۸۳

« غروسوس » کلمه‌سنك عثمانلی لسانیله المان واسلاو لساننده‌کی شکل وتلفظلری پك مشابه اولمسنه باقیلور ایسه خداوندکار غازی سلطان مراد اولك بوسنه وصربستانده‌کی سفرلری هنکامنده اورالرده جاری اولان اسلاو والمان سکه‌لرینك ممالك شرقیه‌یه نقل وادخالیله برابر اسمنك دخی مذکور ملتلرك تلفظلری کبی قبول اولنمش اولدیغی احتمالات قویه‌دندر . وسلطان ییلدیرم بایزیدك سالف البیان برات عالیسنده (غروش) نامنك اویله‌جه ذکر ایدلمسی دخی بوکا دلیل کافیدر .

هر نقدر اهل صلیب طرفندن ارض فلسطینده کسدیرلمش اولان غروسوسلرك ممالك عثمانیه‌ده اك اول میدان تداولده انتشار ایتدیکی بعض مؤلفلر طرفندن بیان ایدلمش ایسه‌ده بو روایت پك ضعیف اولوب چونکه بدایت ظهور دولت علیه‌ده اوطرفلره هیچ کیدلمامش ومناسبت تجاریه دخی بولنمامش ایدی .

قدیمده ممالك شاهانه‌ده تداول ایدن غروشلرك بر جنسدن عبارت اولمدیغی بعض مورخلرك افاده‌لرندن اکلاشیلیور . سلطان سلیم اول عصرنده برنجی دفعه اوله‌رق غروشك رایجنی سویلیان صولاق زاده « اولتاریخده غروش ٤٠ وارسلانلی ٣٥ اقچه‌یه کچر ایدی . » (*) دیمسنه کوره بری یالکز (غروش) ودیکری (ارسلانلی) نامیله ایکی نوع غروش متداول اولدیغی وبرنجیسی ایکنجیسندن قیمتلی بولندیغی استدلال اولنیور .

یالکز غروش نامیله یاد اولنان سکه‌لر اکثریتله المانیا طالاریلری اولوب بونلر طقوز درهم وزننده ایدی . حتی ١٠٤٧ سنه‌سی وقوعاتی صره‌سنده مورخ (نعیما) بهر غروشك طقوز درهم سیم خالص اولدیغی بالمناسبه سویلمشدر . (**)

(*) صولاق زاده تاریخی صحیفه ٣٤٦

(**) نعیما تاریخی جلد ٣ صحیفه ٣٠٧

اشبو غروشلره بعضاً سادەجه (ريال) وكاه (ريال غروش) (*) دخى اطلاق ايتمشلردر . بوندن بشقه وقتيله خالص العيار درهملره عربلر طرفندن «دراهيم سودا» دينديكى كبى مذكور غروشلرك تام عيارده بولنديغنه دلالت ايتمك اوزره «قره غروش» ناميله دخى ياد اولنديغى واردر . حتى مجار قراللغنه نصب اولنان سابق قورص قرالى (توكلى ايمره) ايله ١٠٩٣ تاريخنده ياپيلان عهدنامەده ويركونك قرق بيك (قره غروش) اولەجغى تصريح قلنمشدر . (**)

سياح موسيو (تاورنيه) ديركه : «ممالك محروسەده (قره غروش) (*Richdale d' Allemange*) المانيا طالاريلرينه وياالكز اسپانيەنك ريال ياخود اكولرينه و (ارسلانى) دخى (*Lion d' Hollande*) اوزرنده ارسلان رسمى بولنان فلمنك دولارلرينه اطلاق ايديلور ايدى . ربع ونصف وچفته ريالل دخى متداول ايدى .» [1]

ممالك دولت عليەده عادتا برصفت رسميت قزانمش اولان سالف الذكر ارسلانليلره (اسدى) و (ارسلانى) غروش دخى ديرلر ايدى . بالاخره اسكى شرفنى غائب ايتمش ايسەده استعمالده اسمى باقى قالوب اللى التمش سنه اوّله قدر مصرده بوناملر زبانزد ايدى . بونك وزنى سكز بچق درهم اولوب ١١٣٨ سنەسى تعرفۀ رسميەسنه دخى بويلەجه داخل ايدلمشدر .

زمان اخيرده دها برطاقم سكەلر حساباتده معتبر اولەرق ميدان تداولده كورلمكه باشلامشدر . فرانسه قراللرندن اون برنجى (لؤى)نك اوزرنده (كونش) رسمى بولنان ريالرى اسم اصليسيله يعنى (سوليا ريال غروش) ياخود سادجه (سوليا غروش) ناميله ياد واستعمال اولنديغى

(*) نعيما تاريخى جلد ٢ صحيفه ٣٤١

(**) راشد تاريخى جلد ١ صحيفه ٣٨٦

[1] Tavernier t. VI, p. 45.

کبی جنوبی ایتالیا ممالکندن اولوب مقدملری بالدفعات دولت عثمانیه طرفندن استیلا اولنان (پولیا) ریاللری دخی اسم مخصوصنه ینه غروش کلمه‌سی علاوه‌سیله (پولیا غروش) دیو تداول ایدر ایدی. وقس علی البواقی. اشبو پولیا وسولیا ریاللریله سائر بعض اجنبی سکه‌سی اسامیسی دخی سالف الذکر ۱۱۳۸ تعرفه‌سنده ذکر ایدلمشدر. (*)

ایشته اجنبی غروشلرندن ممالک عثمانیه‌ده قدیماً جاری اولانلرك باشلیجه‌لری اشبو تعداد اولنان سکه‌لر اولوب غروشك اقچه ایله اولان رایجی ایسه التونه نسبتله بدایةً ثلث وصکره‌لری نصف درجه‌سنده نقصان ایدی. اسدی غروش دخی ریال غروشه نسبتاً سکزده بردون قیمتده ایدی. مثلا التون ٦۰ اقچه ایسه غروش ٤۰ واسدی ۳٥ اقچه وصکره‌لری التون ۱٦۰ اقچه‌یه اولدیغی وقت غروش ۸۰ اسدی ۷۰ اقچه‌یه اولور ایدی.

ج

بالاده‌کی ایضاحات غروش حقنده بر معلومات مجمله استحصالنه کافی کورندیکندن شمدی عثمانلی غروشلرینك سبب ظهوریله مأخذینه نقل کلام ایده‌جکز: اجنبی غروشلرینك کسرینی یعنی یرلی نقوددن قیمت متقابله‌سنی تشکیل ایتمك ایچون التونلرده اولدیغی مثللو بدایةً اقچه استعمال اولنور ایدی. بر غروش ایچون اقتضا ایدن اقچه‌نك عددی پیاسه‌یه ودها طوغریسی اقچه عیارینك احوال وکیفیاتنه کوره تخلف ایتمکده ایدی. اوائلده اولدقجه ایو حالده کیدن اقچه‌لر پك از زمان مروریله عیارجه اولمسه بیله حجم وقطعه‌جه تدریجاً کوچلمکه باشلایوب بوصورتله قیمت حقیقیه‌سنه عارض اولان نقصان سببیله بعض تدابیر اتخاذ یعنی اونلق اقچه‌لر و پاره کبی سکه‌لر اخراج اولنمش

(*) راشد ذیلی کوچك چلبی زاده تاریخی صحیفه ۳۱۰

ایسه‌ده بونلر دخی دوچار اغتشاش اوله‌رق احتیاجات وقت وزمانه کفایت ایده‌مدیکندن داخل ممالکده جاری وتخلفاتدن عاری اوله‌رق خارجی وداخلی معاملات تجاریه‌یه اساس اتخاذ اولنمق وبووجهله نسبت نقود تعیین قلنمق اوزره اجنبی برسکه‌نك تحری وانتخابنه لزوم کورنمشدر.

وقتیله بوخدمتی ایفا ایدن اك زیاده المانیا طالریلریله اسدی غروشلر اولوب فقط ١٠١٥ تاریخلرنده دولت علیه ایله عقد مصالحه وکلیتلو تکالیف نقدیه تأدیه ایتمش اولان المانیا ایمپراطوری برنجی (ماتیاس) نامنه اخراج اولنان طالریلرك بالاخره ممالك عثمانیه‌ده تداولی دیکر مسکوکات اجنبیه‌یه غلبه ایدرك عصر سلطان سلیمان ثانیده ایسه پك زیاده تکثر ایتمش ایدی. بونلرك وزنلری المانیانك اسکی طالریلرندن وریال واسدی غروشلردن ایکی بچق واوچ درهم نقصان یعنی ٦ درهم و بعضاً ٦ درهم ٤ قیراط (١٩,٢٤ — ٢٠,٠٤ غرام) ثقلتنده اولوب عثمانلی غروشلری ایچون بدایة نمونه واساس اوله‌رق بونلرك قبول وانتخابی مناسب کورلمش وبوکا سبب ایسه وزن وحجملرنده‌کی اعتدال کیفیتی اولمق لازم کلوب واقعا موازین ومقادیری اودرجه تدنی وتناقص ایتمش اولان سکه‌لردن وهلهٔ اك بیوك و اغیر مسکوکاته تحویل وتبدیل اصول ایتمك مشکل کورینه‌جکی جهتله بو بابده مقیاس معتدل تحریسی احوال طبیعیه‌دن بولنمشیدی.

مع هذا سکز اون سنه صکره التی درهملك اشبو یکی غروشلردن دها اغیرلرینك قطع واخراجی ایجاب وقت وحاله موافق کورنمش و غروش نامی انلره و یریلوب اسکی غروشلرك اسملری (زولته)یه تحویل اولنه‌رق پاره‌نك اضعافندن اولمق اوزره ابقا وغروشك دها سائر اقسام وکسوراتی ترتیب واخراج قلنمشدرکه بو بابده‌کی تفصیلات آتیاً محلنده کوریله‌جکدر.

پادشاه مشار اليهك نامنه اقچه‌لر دخی كسلمش اولديغی دركار اولوب حتی جلوسلری عقيبنده ضربخانهٔ عامره‌يه توديع اولنان كموش كولچه‌لردن ٥٥٤ كيسه اقچه ضرب ايدلديكی مورخ راشدك افاده‌سيله مثبت ايسه‌ده (*) بو اقچه‌لردن المزه كچورمكه موفق اوله‌مدق . مع مافيه بو دورده مسكوكاته رسماً وضع اولنان قيمتلردن اكلاشلديغنه كوره اقچه‌لرجه اصول قديمه‌دن انحراف اولنه‌ميوب وزنلری پك خفيف يعنی بهری اوچ حبه قدر اوله‌رق يكرمی عددی همان بر درهم كموشه مساوی اولمق لازم كاور .

١١٠٢ سنه‌سی ايچنده تدابير ماليه جمله‌سندن اولمق اوزره رائج اولان نقود ايچون جنسنه كوره حكومت سنيه‌جه فيأت وضع وتقديرينه لزوم كورينوب ايكی صورتله ترتيب ايدلمشدر : شويله‌كه خزينهٔ عامره‌يه ايراد اوله‌رق اخذ وتحصيل اولنان نقود اولدنبرو اولديغی كبی قيمت حقيقيه‌سيله وخزينه‌دن صرف واعطا اولنه‌جق و بين الناس تداول ايده‌جك انواع نقودك قيمت موضوعه ايله رواجی امر وتنبيه قلنمشدر . (**)

فيئات جدولی

جنس نقود	قيمت حقيقيه	قيمت موضوعه	
غروش	١٢٠	١٦٠	اقچه‌يه
شريفی التون	٢٧٠	٣٦٠	»
يالديز التونی	٣٠٠	٤٠٠	»
پاره	٠٠	٤	»
مانغر	٢	١	»

شو فيأت جدولنده محرر اولان يالديز التونلری ونديك دوقه سيله

(*) راشد تاريخی جلد ٢ صحيفه ٣٨

(**) راشد تاريخی جلد ٢ صحيفه ١٤٧

تمام اووزن وعيارده اولان اسكی عثمانلی وسائره آلتونلری اولوب شريفيلر ايسه نقصان اولمغله فيأتجه دخی يوزده اون نسبتنده دون بولنمشلردر .

§

پادشاه مشار اليهك باقر مسكوكاتنه گلنجه : بو بابده دخی اجرای اصلاحات اولنديغی گوريليور يعنی بهر باقرك مقدار وزنی تعيين اولنديغی كبی شكل وهيئتلری دخی تنظيم وباقر سكه ايچون برنجی دفعه اولمق اوزره طغرای همايون وضع ايدلمش وهرحالده قديمده گورلديكی وجهله عدم اطراد وانتظامدن قورتارلمشدر .

برقيه خالص باقردن ۸۰۰ عدد (مانغر) (*) قطعی قرارلشديرلمشدر كه بهر مانغرك وزنی يارم درهم اولمش اولور فقط ايچنده ايكی اشاغی اوچ قيراط يوقارو ظهور ايدنلری واردر .

اشبو مانغرلرك قطع وضربی ايچون استانبولده طوشان طاشی نام محلده مخصوصاً بر ضربخانه بنا ايدلديكنی (**) وتسهيل وتسريع اعمالات ايچون بعض استادلرك ايجاد ايلدكلری چرخلر ايله قطعنه مباشرت اولنوب بر وجه قرار يومی كليتلو مانغر كسلديكنی مورخ راشد نقل ايتمكدهدر .

برسنه صكره يعنی ۱۱۰۰ تاريخنده گوريلان لزوم اوزرينه نفس سرای بوسنهده دخی بر دارالضرب تأسيسيله مانغر قطع وضربنه امر عالی صادر اولمشدر . اوراده كسيلانلردن بعضيلرينك اوزرنده (سرای) وبرطاقنده (بوسنه) نامی يازلمشدر .

اهميت مخصوصه تحتنده اولهرق اشبو باقر سكهلرك ضربندن

(*) مورخ راشد مانغرك املاسنی (منقر) يازمشدر .

(**) طوشان طاشنده ضربخانه اتخاذ اولنان محل زمانزده مخروقی زادهلر تصرفنده بولنان عرصهدر كه زير زمينده اليوم كمرلر وفرون وسائره آثاری موجوددر . بورا سی فتحدن اول رومل زماننده ضربخانه محلی اولديغی حالده ترك ايدلمشيدی .

وخصوصیله کلیتلوجه اخراجندن مقصد تمادیٔ اسفار سببیله خزینه‌نك تخفیف مضایقهٔ حالنه خدمت ایچون اولوب بناءً علیه ابتدای ظهورنده بهر ایکی مانغر براقچه وبرسنه صکره دها زیاده منفعت حصولی ایچون فیأتی تزیید اولنه‌رق برمانغر براقچه قیمتنده رایج اولمق اوزره اعلان قلندی . (*)

مانغرلرك درسعادتده وخصوصیله بوسنه قطعه‌سنده کثرتله کسیلوب بتون مملکته منتشر اولمسی واقچه ایله مساوی فیأت وضع اولنمسی حسبیله بین‌الناس اخذ واعطاده صاغ وچورك یعنی باقر وکموش مقاوله‌سی عقدینه ومال صندوقلرنجه دخی ویرکولری بر ثلثی التون ودیکر ایکی ثلثی کموش و باقر اولمق اوزره قبولنه مجبوریت حاصل اولمشیدی . [1]

(*) راشد تاریخی جلد ٢ صحیفه ٢ و٦١ و٨٠

[1] Hammer. t. XII. p. 311

٢١ سلطان احمد خان ثانی

١١٠٢ — ١١٠٦

قسطنطینیه

التون

— شریفی —

٥٧٤

سلطان البرين	السلطان احمد
الخ	بن ابراهيم خان
	عز نصره ضرب فی
	قسطنطینیه
	١١٠٢

وزنی ١ م ١ ط . (دلیکلی) دردنجی لوحه . قطری ٢٩

٥٧٥

» » » »

« یازیلری اینجه ونقشی فرقلیدر »

وزنی ١٥ ط . (ایکی دلیکلی وکسیك) قطری ٢٩

کموش

— غروش —

٥٧٦

سلطان البرين	سلطان احمد
الخ	بن ابراهيم خان
	دام ملکه ضرب فی
	قسطنطینیه
	١١٠٢

وزنی ٦ م ٢ ط . قطری ٣٩

— اقچه —

٥٧٧

سلطان — عز نصره

احمد [خان] — [ضر] ب

بن ابرا [هيم] — قسطنـ [طنيه]

وزنى ١ ¾ ١ ط . — قطرى ١٢

باقر

— مانغر —

٥٧٨

(طغرا) (*) — ضرب فى

قسـطنطينيه

١١٠٢

قطر ١٩

مصر

التون

— شريفى —

٥٧٩

سلطان البرين — سلطان احمد

الغ — بن ابراهيم خان

« يازيسى غايت فنادر » — عز نصره ضرب فى

مصر سـنه

١١٠٢

وزنى ١ م ١ ط . (دليكلى) — قطرى ٢٥

(*) اشبو طغراده « احمد بن ابراهيم المظفر دائما » ياز يلدر

مشارالیه سلطان احمد ثانینك مدت قلیلهٔ سلطنتلری آواننده درسعادتده ایکی نوع التون سکه ضرب اولنوب بونلرك یکدیکرندن ایکی قیراط فرقلری واردر . غروشلر سلطان سلیمان خان ثانی غروشلرینك رسم ووزننده کسلمشدر .

مانغرلر دخی عینیله شهریار سابق مانغرلری شکل و اصولنده ضرب اولنمشدر .

پادشاه مشارالیهك درسعادت و مصردن غیری هیچ بر طرفدن قطع وضرب اولنمش سکه‌لرینه تصادف ایدیله مامشدر .

٢٢ سلطان مصطفى خان ثانی

١١٠٦ — ١١١٥

قسطنطينيه

التون

— شریفی —

٥٨٠

سلطان البرین

الخ

السلطان

مصطفى بن محمدخان

عز نصره ضرب فی

قسطنطينيه

١١٠٦

وزنی ١٠ م ٣/٤ ط . (دلیکلی)   قطری ٣

جدید اشرفی التونی

٥٨١

— چفته —

سلطان البرین

الخ

(طغرا) (*)

عز نصره ضرب فی

قسطنطينيه

١١٠٦

وزنی ٢ م ١/٢ ط . (دلیکلی)   قطری ٢٨

(*) اشبو طغرای شریفك درونده « مصطفى بن محمد خان المظفر دائما »

٥٨٢

— تك —

« «		« «
« کنیش قطعه‌ده »
وزنی ۱ م ¾ ط.		(دلیکلی) قطری ۳۰

٥٨٣

« «		« «
« اوفق قطعـه‌ده »
وزنی ۱ م ۱¼ ط.		بشنجی لوحه قطری ۲۰

کموش

— غروش —

٥٨٤

سلطان البرین	السلطان
الخ	مصطفی بن محمدخان
دام ملکه ضرب فی
قسطنطینیه
۱۱۰۶
وزنی ٦ م ٤ ط.	قطری ٤۱

٥٨٥

« «		« «
« نقشی فرقلیدر »
وزنی ٦ م ط.		قطری ۳۸

عباره‌سی محرردر . اشبو عصرك ذیلنده طغرالی التونلره دائر اولان ایضاحاته مراجعت اولنه .

— نصف غروش —

٥٨٦

(٥٨٤) نومرونك عینیدر . « «

وزنی ٣ م ½ ١ ط. قطری ٢٨

٥٨٧

« « « «

« نقشی بشقه‌در »

قطری ٢٦

٥٨٨

« « « «

« نقشی فرقلیدر »

زنی ٢ م ½ ١٤ ط . (دلیکلی) قطری ٣٠

— ربع غروش —

٥٨٩

سلطان البرین (طغرا)

الخ « درونی نقوشله مزین » دام ملکه ضرب فی

قسطنطینیه

١١٠٦

وزنی ١ م ½ ١٤ ط . (دلیکلی) قطری ٣٠

کبیر باقر

٥٩٠

سلطان البرین السلطان

الخ مصطفی بن محمدخان

دام ملکه ضرب فی

قسطنطینیه

١١٠٦

وزنی ٥ م ١٢ ط . قطری ٣٦

— پرنج —

٥٩١

« « « «

قطرى ٣٨

اردوى همايون

التون

— جديد اشرفى —

٥٩٢ (*)

سلطان البرين (طغرا)
الخ ضرب فى
اوردوى همايون
سنه ١١٠٦

وزنى ١ م ١ ¼ ١ ط. (دليكلى) بشنجى لوحه. قطرى ٢٠

ادرنه

التون

— جديد اشريفى —

٥٩٣

« « (طغرا)
عز نصره ضرب فى ادرنه
سنه ١١٠٦
قطرى ٢١

كموش

٥٩٤

(٥٨٤) نومرونك مشابهيدر. « «
ادرنه
سنه ١١٠٦

وزنى ٦ م قطرى ٢٨

(*) بو التون نادر بولنور سكه‌لردندر. مسكوكاتك محل ضربنه مخصوص جدوله مراجعت اولنه.

٥٩٥

«　«　«　«

«نقشی فرقلیدر»

وزنی ٥ م ٢ ١ ط .　قطری ٣٨

— نصف غروش —

٥٩٦

«　«　«　«

وزنی ٣ م ½١ ط .　بشنجی لوحه . قطری ٢٨

ازمیر

التون

— جدید اشرفی —

٥٩٧

سلطان البرین　(طغرا)

الخ　عز نصره ضرب فی

سـنه

ازمیر ١١٠٦

وزنی ١ م ¼١ ط.　قطری ٢١

٥٩٨

«　«　«　«

« شکل ونقشی بشقه‌در »

وزنی ¼١٤ ط . (دلیکلی)　بشنجی لوحه. قطری ٢٥

کموش

— غروش —

٥٩٩

«　«

(٥٨٤)ك عینیدر .　ازمیر

وزنی ٦ م ٤ ط.　قطری ٣٨

— نصف غروش —

٦٠٠

« « « «

وزنى ٢ م ١٥ ط . قطرى ٢٨

ارضروم

كموش

— غروش —

(٥٨٤)ك عينيدر . « «

٦٠١ ارض روم

وزنى ٦ م ٥ ط . قطرى ٢٩

— نصف غروش —

٦٠٢

« « « «

وزنى ٢ م ١٤ ط. قطرى ٣١

مصر

التون

— شريفى —

٦٠٣

[سلطان]
مصطفى بن
محمد خان
عز نصره ضرب فى
مصر سنه
١١٠٦

سلطان البرين
الخ

« يازيلرى غايت فنادر »

وزنى ١ م ١ ط . (دليكلى) بشنجى لوحه . قطرى ٢٥

— جدید اشرفی —

٦٠٤

سلطان البرین	(طغرا)
الخ	عز نصره ضرب فی
	مصر سنه ١١٠٦
(دلیکلی)	قطری ٢٢

کموش

— پاره —

٦٠٥

سلطان	[عز نصره]
مصـــطفی بن	ب ٥٥ ب
محمد [خان]	ضر مصر
	سنه ٦[١١٠]
وزنی ½ ٣ ط.	قطری ١٦

مشارالیه سلطان مصطفی خان ثانی سریر آرای سلطنت عثمانی اولدقدن صکره ایکی سنه قدر مدت ضرب اولنان التون مسکوکاتی (٥٨٠) نومروده کوسترلمش اولدیغی اوزره (شریفی) تعبیر اولنان دور سابق التونلرینك عینی اوله‌رق کسلمشدر . اندن صکره یعنی ١١٠٨ سـنه‌سنده حکومت سنیه‌جه کوریلان لزوم اوزرینه ذکر اولنان التون سکه‌لر تجدید قلنمشدر .

وقعه نویس راشدك بوبابده ویردیکی ایضاحاته کوره : استانبولده قطع اولنان شریفی التونلر ایله مصرده کسـیلان التونلر بیننـده درهم وعیـارجه تفاوت کلی اولدیغی حالده رایجی مسـاوی طوتلدیغندن اهل تجارت استانبول التونی دوشوروب مصر وسـائر محللره کوتوردکاری جهتله دست تعامل وتداولده کی خالص التونلر کسب ندرتله ناقص‌الوزن

ومغشوش العیار اولان مصر التونلری تکثر ایتمسنه مبنی حکومت سنیه بوحالك اوکنی المق اوزره بعدما ضربخانهٔ عامرهده ینه اولکی وزن وعیار ایله مسبوك وفقط طغرای غرای همایون ایله مسکوك اولهرق اوچر یوز اقچهیه رایج وخزینهجه دخی کذلك بوحسابله قبولی جائز اولمق اوزره جدید التونلر اخراجنه قرار ویرمش و بناءً علیه اشبو جدید التونلرك مقداری تکثر ایدنجیه قدر مصر واسکی استانبول اشرفیلریله تونس وجزایر التونلرندن واهل خدمتك طشرهلردن درسعادته کتورهجکلری وتجار بیننده تداول ایدن مخلوط و یوز عددی یوز اون درهم التون اعتباریله رایج اولان مسکوکاتك طوغریجه ضربخانهٔ عامرهیه کتوریلوب قال اولندقدن صکره طغرای شریف ایلهقطع وضربی وادرنه وازمیرده دخی مخصوص ضربخانهلر احداثیله درسعادتده کسیلانلرك عینی اولهرق طغرالی التونلر اعمالی خصوصلرینه ارادهٔ سنیه شرفصدور ایتمشدر. (*)

مصرده دخی اشبو جدید طغرالی التونلردن ۲۲ عیارنده ویوز عددی یوز اون بش درهم وزننه مساوی اولهرق سکه کسلمسی ضمننده سنهٔ مذکورهده مصر والیسی بولنان ذاته اوامر لازمه اعطا بیورلمشدر . [1]

مورخ راشد بروجه مشروح تجدید مسکوکاتدن طولایی خزینهٔ جلیلهجه نفع کلی حاصل اولدیغنی وخصوصیله ارسالیه اولهرق مصردن سنهٔ مذکوره ایچنده کلان شریفی التونلرك وزن وعیارینی تطبیق ایچون ضربخانهٔ عامرهده سکهٔ جدیدهیه تحویلنده ایکیوز کیسهده یتمش سکز کیسه نقصان تبین ایدرك مصر ضربخانه امینی تجریم وشوصورتله آتیسی ایچون واردات دولت ضرردن وقایه وتأمین ایدلدیکنی بیان و (حامر) دخی مذکور مصر اشرفیلرینك بهری قیمت اصلیهدن یوزده درت قدر نقصان اولدیغنی حساب ایتمشدر .

(*) راشد تاریخی جلد ۲ صحیفه ۳۸۳ و ۳۹٤

[1] Hammer, t. XII, p. 409. A 434.

سالف الذكر يكى التونلر برقاچ نوع اوله‌رق چيقارلمشدر . برطاقمى اسكى شريفيلر كبى كنيش و بر طاقميده كوچك وطار قطرده اعمال و بونلردن بشقه التون مسكوكاتده ايلك دفعه اولمق اوزره چفته التون يعنى ايكى قات وزنده سكه‌لر دخى اخراج قلنمشدر . انجق بونلرك هيچ بريسنده وزناً مطلوب اولان اطراد كوريله ميوب جزؤى اولسون نقصان ظهور ايدييور . بوكيفيت هرنصلسه برعادت حكمنه كيرمش وياخود اصول اعماللرى لايقيله اصلاح ايديله‌مامش اولمسندن طولايى سنين اخيره‌ده دخى دوام ايتمش برحال اولمغله بونك تدقيقندن صرف نظرله اشبو جديد التونلرك حائز اولدقلرى علامت اساسيه جهتيله مسكوكات قديمهٔ عثمانيه ميانده حقيقةً برمحل مخصوص تعيين ايتمش وآتيسى ايچون دخى نمونهٔ امتثال اولمش اولديغى بيان ايدرز .

بوزمانه كلنجه‌يه قدر طغراى همايون يالكز كموش مسكوكات اوزرينه نقش اولنور ايكن اشبو تاريخده التون سكه‌لره دخى ضرب اولنمسى فن مسكوكات عثمانيه‌جه باشلوجه بروقعه‌دركه صفوت اصليه‌سنى محافظه مقصد ظاهريسنه استناداً التونلره اونوع يعنى طغرالى سكهٔ شاهانه ضربيله برعلامت فارقهٔ منتظمه اتخاذ قلنمشدر .

اشبو يكى طغرالى التونلره (جديد اشرفى) نام رسميسى و يرلديكى كبى بين الناس ساده‌جه (اشرفى) وياخود (طغرالى التون) دخى ديندكى مورخ راشدك روش افاده‌سندن اكلاشيليور .

اولجه دخى خامه‌كذار بيان اولديغى وجهله درسعادتده التون مسكوكاتك اساميسى على الاكثر مصردن سرايت ايدرك تسميه قلنور وغريبه‌دن اوله‌رق استانبولده يكيدن يكى‌يه اخراج وبر اسم مخصوص ايله ياد اولنان التونلر مصره كيدر كيتمز تبديل نام ايلر ايدى . مثلا : سلطان سليمان واحمد خان ثانيلرك التونلرينه بوراده (شريفى) ديندكى حالده مصرده (اشرفى) دينمش وسالف الذكر يكى طغرالى التونلره استانبولده

مصردن اخذ ایله بو دفعه (جدید اشرفی) تعبیر اولنـدیغی حالده مصره ادخال واوراده‌ده عینی ضرب و اعمال اولنور اولنمز اشرفی اسمنی غیب ایدرك (زر محبوب) تسمیه اولنمشدر .

شبهه‌سز مذکور التونلرك شکل وقطعه‌لری مطبوع ومحبوبه مخصوص بالجمله اوصـافی جامع بولنمسنه یعنی برطرفنـده عنوان شهریاری ودیکر وجهنده محل ضربیله تاریخ جلوس سـلطانی غایت کوزل رسم خط ایله ترتیب وتحریر وبونك بالاسی برصورت منتظمه‌ده کشیده اولنان طغرای پادشاهی ایله تزیین ومنـاسب محلاره کوزل کوزل نقشـلر دخی ترسـیم قلنمش وعیارلری دخی مطلوبه موافق بولنمش اولمسنه مبنی بونلره زرمحبوب نامی ویرلمسی واقعا پك بجادر . بواسم پای تخت سلطنت سنیه‌ده ایسـه آتیاً کوره‌جکمز وجهله سلطان احمد ثالث زماننـده کسـیلان التونلرك بر نوعیله اندن صـکره‌کی وقتلرده او وزن وطرزده قطع اولنان التونلر ایچون قبول اولنمشدر .

کذلك ١١٢٨ تاریخنده اخراج اولنان (جدید زر استانبول) نامنده‌کی التونلر دخی مصره نقل اولندقده اولا (زنجیرلی) وصـکره‌لری (فندق) ویاخود (فندقی) نامنه تبـدیل قلنمش وبالاخره بونام مرکز سـلطنتده مذکور زنجیرلی التونلر ایله سـنین اخیره‌ده ینه اوشـکلده کسـدیرلمش اولان التونلره علی‌العموم علم اولمشدر .

بوعصرك کموش سـکه‌لرندن طاقمزده بولنان غروشلر عینی عهـد سلطان سلیمان ثانیده اتخاذ اولنان وزن واصولده اولوب بالاده صره‌سیله کوستردیکی اوزره بونلرك نصفیه وحتی ربعیه‌لری دخی ضرب اولنمشدر .

ادرنه وازمیرده التون کسلمك اوزره کشـاد اولنان ضربخانه‌لرده کموشلر دخی قطع ایتدیرلدیکی کبی ارضروم شهرنده کذلك برضربخـانه

اچیلوب اورادهده غروش واقسامی کسدیرلمشدر . مذکور شهرلرده قدیمدن دار الضربلر وار ایدیسهده خیلی وقتدر ترك ایدلمش واسکی اصولده بولنمش اولدیغندن بودفعه اصلاح واصول جدیده اوزره دستگاهلر وضع اولنمشدر .

بو دورده ممالك محروسهده خصوصیله پای تخت سلطنتده متداول اولان مسکوکات اجنبیه اکثریتله (اسدی) یعنی ارسلانلی ریاللر ایله عثمانلی غروشلرینك مأخذی اولان وبالاده تفصیلاً ذکری سبقت ایدن (ماتیاس) طالریلرینه منحصر اولمسیله واسدیلر طالریلردن دها اغیر وزنده بولنمسیله بوایکی جنس سکهنك یکدیگرندن تفریقی ضمننده برنجیسنه سابقده اولدیغی کبی (اسدی غروش) وایکنجیسنه دخی (زولته) تعبیر اولنمشیدی . بناءً علیه طالریلر وزننده بولنان اسکی عثمانلی غروشلرینه دخی (زولته) نامی ویریلوب دها اغیر یعنی ریاللر وزننده اولهرق اخیراً ضرب اولنان کموشلره غروش اطلاق اولنمشدر .

۱۱۰۸ سنهسنده حکومت سنیه هم اجنبی کموش مسکوکاتنی اورتهلقدن قالدیرمق وهمده خزینهٔ دولته منفعت بخش برتدبیر اولمق اوزره قرار آتییی اتخاذ واجرا ایتمشدر . شویله که : مورخ راشدك افادهسنه کوره « اجنبی زولته واسدیلری دردر پاره باش ایله رایج اولمق جهتیله بین الناس رغبت واعتبار بولوب سکهٔ شاهانه ایله مسکوك اولان (زولته) تداولدن قالقهجق مرتبهیه واردیغی اجلدن فیما بعد اومقوله باش ایله رایج اولان اجنبینك اسکی زولته واسکی غروشلری طوپلاتدیریلوب استانبول ادرنه ازمیر وارضروم ضربخانهلرنده بونلرك سکهلری محو ایدیلهرك اوزرلرینه سکهٔ طغرای همایون اورلمق وبوجهتله جدید زولته وغروش اخراج اولنمق ایچون فرمان عالی صادر اولمشدر . » (*)

راشدك ویرمش اولدیغی شومعلوماتده فن مسکوکات عثمانیهجه جالب

(*) راشد تاریخی جلد ۲ صحیفه ۳۹۳

نظر اهمیت ایکی کیفیت واردرکه بریسی (زولته) نامنك ترکجه‌یه قبولی ودیکری مسکوکات اجنبیه‌نك بولندیغی حال ایله اوزرلرینه سکۀ همایون اورلمسی ماده‌لریدر . اجنبی غروش وزولته‌لرندن عثمانلی سکه‌سنه تحویل اولنمش مسکوکات المزه کچه‌مامش ایسه‌ده بونلردن انکلتره موزه‌سنك مسکوکات عثمانیه دفترنده ٤١٨ و ٤١٩ نومرولریله کوسترلمش [1] ایکی عدد سکه موجود اولوب برنجیسی ایمپراطور (ماتیاس) طالریسندن متحول و ٦ درهم ٣ قیراط (١٩,٨٢ غرام) وزننده زولته وایکنجیسی دخی ارسلانلی ریاللردن (*) منقلب و ٨ درهم ٧ قیراط (٢٧,١٤ غرام) ثقلتنده غروشدر . بونلرك دفتر مذکورده مندرج رسم وعیارلرینه نظراً غروشلرك بر یوزنده (طغرا) ایله محل ضرب وتاریخ ودیکر یوزنده (سلطان‌البرین الخ) عنوانی مضروب اولوب ایکی طرفنك کنارلرنده برطاقم لاتین حروفاتی تك توك کورنمکده‌درکه ایشته اجنبی سکه‌سندن تحویل اولندیغنه اصل علامت بودر . دیکرنده یعنی زولته‌ده ایسه طغرا ضرب اولنمیوب اسم پادشاهی دوز عباره ایله مسکوکدر. بونك کنارلرنده دخی لاتین حرفلری بعض بعض کورنمکده‌در. شو حاله کوره مسکوکات اجنبیه‌دن تحویل اولنان سکه‌لرك جمله‌سنه مورخ راشدك دیدیکی کبی طغرای شریف اورلمیه‌رق یالکز غروشلره ضرب ایدلمش وزولته‌لرك ایسه اسکی عثمانلی غروشلری طرزنده سکه‌لنمش اولدیغی اکلاشلمقده‌در .

* *

[1] Catalogue of oriental coins in thé British museum. Vol. VIII. p. 152.

(*) انکلتره موزه‌سنك ذکر اولنان قتالوغنده اشبو ریاللر ایچون برنجی (ویلیام اورانژ)ك یعنی هولانده قراللرندن برنجی کیوٌمك طالریلرندن اولدیغی اشارت قلنمش ایسه‌ده قرال مشار الیهك حکومتی بوندن انجق یتمش سکسان سنه اول اولوب حالبوکه سلطان مصطفای ثانی زماندن شمدی‌یه قدر ایکیوز سنه مرور ایتمش اولدیغندن روایت مذکوره‌ده برسهو اولمق اقتضا ایدر .

زولته کلمه‌سـنك مأخذ اصلیسنه کلنجه؛ بو لفظ (*) اسلاو لساننده غروش معناسنه استعمال اولنوب حتی قدیمده لهستان قطعه‌سنده اکثریتله وخصـوصیله ایکی صورتده زبانزد ایدی. مثلا: (چرمن زلوتی) یعنی (قزیل غروش) دینیدیکی زمان التونی ویالکزجه (زلوتی) دینلدکده کموش (غروشی) افاده ایلر ایدی. (زولته) الك زیاده ممـالك عثمانیه‌یه قطعهٔ مذکوره‌دن انتقال ایتمش برکلمه اولدیغنده شـبهه یوقدر. انجق ترکجه‌ده مسماسی اصـل غروش اولمیوب انك اوچ ربعنه مسـاوی اولمق اوزره اقسامندن و پاره‌نك اضعافندن اعتبار اولنان باشلیجه برسکه‌در. بوسـکه ممالك عثمانیه‌ده کسب اهمیت واعتبـار ایتمش اولوب هر نقـدر قیمتلری مرور زمان ایله دائما تبدل ایتمش ایسه‌ده کندوسی پك چوق زمان یعنی سلطان عبد الحمید خان اول عصرینه قدر دوام ایدوب اندن صکره ترك ایله براز مدت چفته زولته‌لر قطع اولنمش وفقط رواجی ینه باقی قاله‌رق حتی ۱۲٦۳ سنه‌سی سالنامه‌سنده بیله زولته‌نك بهر درهمنك فیأتی محرر بولنمشدر.

زولتـه‌لرك موازین و مقادیری حکومت سـنیه طرفنـدن الك اول وصـورت رسمیه‌ده اوله‌رق ۱۱۳۱ سـنه‌سنده تعیین ایدلمش اولمغله اکا دائر معلومات آتی‌یه براغیله‌رق شـمدیلك اساسه تعلق ایدن اشـبو ایضاحات مجمله ایله اکتفا قلندی. (**)

* * *

(*) اسلاوجه «زولوطا Zolota» له لساننده «زلوتی Zloty» کموش غروشلره علم اولوب روسجه ایسه «زولوطو Zoloto» التون معناسـنده‌در. ترانسـیلوانیا (اردل)ده (زالاتنـا Zalatna) نام شهر حوالیسـنده بولنان التون معـدنلرینه بناءً بو اسم ایله تسمیه اولنمش اولمسی محتملدر. (زولته)نك ترکجه املاسنی مورخلر برقاچ درلو یعنی (زولته) (ذولته) (ظولته) و(زولوطه) (زولطه) یازمشلردر.

(**) سلطان احمد خان ثالث مسکوکاتنك ذیلنه مراجعت اولنه.

پادشاه مشار اليه زماننده كسلمش اقچه‌لره تصادف اولنه‌مامشدر . انجق راشدك ضبط وتحريرينه كوره پاره درت اقچه‌يه صرف ايدلديكندن اقچه‌لرك وزنلرى تبديل قالمامش ديمكدر .

التونلرك رايجى آنف البيان ٣٠٠ اقچه‌يه اولمسيله مسكوكات سائره دخى اونسبتده اوله‌رق رايج اولمق لازم كلور .

بو عصرده بيوك حجم وقطرده باقردن و پرنچدن سكه‌لر دخى كسلمشدر . بو بابده مورخلر هيچ برشي سويلمامش ايسه‌لرده بوسكه‌لر سلطان سليمان ثانى مانغرلرينك اون ايكى مثلنه مساوى يعنى التى درهمه قريب اولديغندن رايجلرينك اونسبتده يوكسك اولمسى اقتضا ايدر .

٢٣ سلطان احمد خان ثالث

١١١٥ - ١١٤٣

قسطنطينيه

التون

— بشلك كبير اشرفى —

٦٠٦

سلطان البرين	(طغرا) (*)
الخ (ى)	عز نصره ضرب فى
ب	قسطنطينيه
	١١١٥

وزنى ٥ م ٥ ط . (ايكى دليكلى) قطرى ٤٢

٦٠٧

« «	« «
له	« نقشلرى فرقليدر »

وزنى ٤ م ١٥ ط . (ايكى دليكلى) قطرى ٣٩

(*) مشار اليهك طغراى همايونلرى درونده يالكز « احمد بن محمد خان المظفر دائما » عبارەسى محرردر . سكەلرك كرك « سلطان البرين الخ » عنوانلى طرفلرنده وكرك اشاغى يە طوغرى كوريلەجكى وجهله ديكر يوزلرنده وضع ايديلان بعض حروفات حقنده بوعصرك ذيلنه مراجعت اولنه.

— چفته اشرفی —

٦٠٨

(٦٠٦) نومرویه مشابهدر .   «   «

ء

وزنی ٢ م ١ ط .   (دلیکلی)   قطری ٣٠

— تك اشرفی —

٦٠٩

«   «   «   «

هـ   « بیوك قطعه‌ده »

وزنی ١ م ١ ط .   (دلیکلی)   قطری ٣٢

٦١٠

«   «   «   «

(س)   « کوچك قطعه‌ده »

وزنی ١ م $\frac{1}{4}$ ط.   (دلیکلی)   قطری ٢٥

٦١١

«   «   «   «

ء   « نقشی فرقلیدر »

وزنی ١ م $\frac{1}{4}$ ١ ط .   قطری ٢١

٦١٢

«   «   «   «

(حـ) ٥

وزنی ١ م $\frac{1}{2}$ ط .   (دلیکلی)   قطری ٢٢

— نصف ربعيه —

٦١٣

سلطان	عز نصره
احمد بن	ضرب فى
محمد خان	قسطنطنيه
	۱۱۱٥
وزنى ¼ ۲ ط.	(دليكلى) قطرى ۱۲

كموش

— غروش —

٦١٤

سلطان البرين	(طغرا)
الخ (مد)	ضرب فى
	قسطنطينيه
	۱۱۱٥
وزنى ۸ م.	بشنجى اوحه. قطرى ۳۸

— يكرميلك —

٦١٥

« «	« «
(مر) ح	
وزنى ٤ م ۲ ط.	قطرى ۳۱

٦١٦

« «	« «
(مد)	
وزنى ۳ م ۱٥ ط.	قطرى ۳۰

— اونلق —

٦١٧

« « « «

(ح) مر

وزنی ١ م ١٤ ط . قطری ٢٣

٦١٨

« « « «

(و) ر

وزنی ١ م ½ ١١ ط . (دلیکلی) قطری ٢٥

— بشلك —

٦١٩

« « « «

ح

وزنی ١٤ ط. (دلیکلی) قطری ٢٠

— زولته —

٦٢٠

سلطان البرین / السلطان

الخ ـه / احمد بن محمد خان

دام ملکه ضرب فی

قسطنطینیه

١١١٥

وزنی ٦ م ½ ٢ ط. قطری ٣٦

٦٢١

« « « «

هـ « فرقلیجه‌در »

وزنی ٦ م ١ ط . قطری ٣٧

— یارم زولته —

٦۲۲

(٦۲۱) نومرونك عینیدر . » »

هـ

وزنی ۳ م ٤ ط قطری ۲۷

— جدید طغرالی زولته —

٦۲۳

(طغرا) «هیچ برنقشی یوقدر» «کنارلری زنجیرلیدر» (ع ۷) ضرب فی قسطنطینیه ۱۱۱٥

وزنی ٥ م ۳ $\frac{1}{2}$ ط. قطری ۳۱

— طغرالی پاره —

٦۲٤

(طغرا) «نقشلرله مزین» ضرب فی قسطنطینیه ۱۱۱٥

وزنی $\frac{1}{2}$ ۳ ط. بشنجی لوحه. قطری ۱٥

٦۲٥

« « « «

۱۱۱٥ ح

قطری ۱٤

٦۲٦

« « « «

۱۱۱٥ مر

وزنی ۲ ط. قطری ٦

— اقچه —

٦٢٧

(٦٢٤) نومرونك عينيدر . « «

١١١٥ ح

وزنی ¾ ط. قطری ٥

٦٢٨

« « « «

١١١٥ د

قطری ٦

— طغراسز پاره —

٦٢٩

سلطان عز نصره

احمد بن ضرب فی

محمد خان قسطنطنیه

١١١٥

وزنی ½ ٢ ط. (دلیكلی) قطری ١٢

٦٣٠

« « « «

وزنی ¼ ١ ط. (دلیكلی) بشنجی لوحه. قطری ١١

٦٣١

« « « «

١١١٥ س

قطری ١١

— اقچه —

٦٣٢

سلطان عز نصره

احمد بن ضرب

محمد خان قسطنطنیه

١١١٥

وزنی ¾ ط. قطری ٩

اسلامبول

التون

— زر استانبول —

٦٣٣

(طغرا)	(ى) ضرب فى اسلامبول ١١١٥
وزنى ١ م ١ ¼ ط .	بشجى لوحه . قطرى ١٨

— نصفيه سى —

٦٣٤

« «	(م) « «
وزنى ٨ ½ ط .	قطرى ١٤

— زر محبوب —

٦٣٥

سلطان البرين الخ (مد)	(طغرا) عز نصره ضرب فى اسلامبول ١١١٥
وزنى ١٢ ط . (دليكلى)	بشجى لوحه . قطرى ١٧

— نصفيه سى —

٦٣٦

« « (س)	« «
وزنى ٦ ط .	(دليكلى) قطرى ١٥

کموش

— پاره —

٦٣٧

(طغرا) | فی ل
اسلامبو
١١١٥ س

وزنی ٢ ط . بشنجی لوحه . قطری ١٢

٦٣٨

« » | « »
١١١٥ م
قطری ١٢

تبریز

التون

— جدید زنجیرلی —

٦٣٩

(طغرا) | ای
ضرب فی
تبریز
١١١٥

وزنی ١ م ١ ط . (دلیکلی) قطری ١٩

کموش

— اونلق —

٦٤٠

سلطان البرین
الخ ای | (طغرا)
ضرب فی
تبریز ١١١٥

وزنی ١ م ½ ١٠ ط . قطری ٢٦

٦٤١

(طغرا)	«کنارلری زنجیرلی»	«ی» ضرب فی تبریز ١١١٥
		قطری ٢٧

— بشلك —

٦٤٢

« «	« «
وزنی ١ م ١ ¾ ط.	بشنجی لوحه. قطری ٢١

— نصف بشلك —

٦٤٣

« «	« «
وزنی ½ ١٠ ط.	قطری ١٨

تفلیس

التون

— اشرفی —

٦٤٤

— چفته —

سلطان البرین الخ (ح)	(طغرا) ضرب فی تفلیس ١١١٥
وزنی ٢ م ١ ½ ط. (دلیکلی)	بشنجی لوحه. قطری ٣١

— جديد زنجيرلى التون —

٦٤٥

(طغرا)	﴿ح﴾ ضرب فى تفليس ۱۱۱٥
وزنى ۱ م ۱ ط .	(دليكلى) قطرى ۱۸

كموش

— اونلق —

٦٤٦

سلطان البرين الخ ﴿ح﴾	(طغرا) ضرب فى تفليس ۱۱۱٥
وزنى ۱ م ½ ۱۰ ط .	قطرى ۲۳

— نصف بشلك —

٦٤۷

« «	« «
وزنى ٦ ط.	(دليكلى) قطرى ۱٦

روان

كموش

— اونلق —

٦٤۸

سلطان البرين الخ ﴿*﴾	(طغرا) ضرب فى روان ۱۱۱٥
وزنى ۱ م ¼ ۱۱ ط .	بشجى لوحه . قطرى ۲۳

٦٤٩

« « « «

« یازیلری جزئی فرقلیدر »

(سیلکدر) قطری ٢٣

مصر

التون

— مصر طغرائیسی — [اشرفی]

٦٥٠

— جفته —

سلطان البرین (طغرا)

الخ و عز نصره ضرب فی

مصر سنه

١١١٠

وزنی ١ م ¼ ١٤ ط . «کنارلری فضله‌لی ودائرا مادار دلیکلی» قطری ٣٥

٦٥١

— تك —

« « « «

د ١١١٥

وزنی ¼ ١٥ ط . (دلیکلی) قطری ٢٨

٦٥٢

« « « «

م « نقشی بشقه قطعه‌سی اوفقدر »

وزنی ١ م ¼ ١ ط . (دلیکلی) قطری ٢٣

— جديد مصر زنجيرليسی —

٦٥٣

	﴿ح ح﴾
(طغرا)	ضرب فی
	مصر
	سنه ١١١٥
وزنی ١ م ١ ¼ ط .	قطری ١٩

— نصفيه —

٦٥٤

« «	« «
وزنی ٨ ½ ط .	(دليكلی) قطری ١٤

كموش

— پاره —

٦٥٥

سلطان	عز نصره
احمد [بن]	ضرب مصر
محمد [خان]	سنه ١١١٨
وزنی ١ ¾ ط .	(دليكلی) قطری ١٤

— اقچه —

٦٥٦

	عز نصره ضر
« «	ب
	مصر
	١١١٥
وزنی ¾ ط .	(دليكلی) قطری ٩

طرابلس غرب

التون

— سلطانی —

٦٥٧

ضارب النضر	سلطان احمد
الخ	بن
« کشیده‌لیدر »	محمد خان ضرب
	فی
« یازیلری فنادر »	طرابلس غرب
	سنه
	۱۱٤۲
وزنی ۱ م ¾ ط.	(دلیکلی) قطری ۲۳

تونس

التون

— سلطانی —

٦٥٨ (*)

	سلطان
ضارب النضر	احمد بن محمد خان
صاحب العز والظفر	خان ضرب
فی	عز نصره فی
البر والبحر ۱۱۳۷	تونس ۱۱۳۷
وزنی ½ ۱٥ ط.	(دلیکلی) قطری ۲۲

(*) عنوان یرنده (النصر) یرینه (الظفر) یازیلیدر. آتیده بونك عینی سکه‌لر دها کوریله‌جکدر. انجق ایکی وجهنده تاریخ وضع اولنمش بوندن بشقه سکه کورلمامشدر.

— نصفیه —

٦٥٩

سلطان	و دام
احمد بن محمد	ملکه ضرب
عز نصره	تونس ١١٤١
وزنی ٧ ¾ ط.	(ایکی دلیکلی) قطری ١٧

جزایر

التون

— سلطانی —

٦٦٠

	سلطان
سلطان البرین	احمد بن محمد
الخ	خان عز نصره
	ضرب غرب الجزایر
	١١٣٣
وزنی ١ م ١ ¼ ط.	قطری ٢٢

٦٦١

« «	« «
	١١٣٦
وزنی ١ م ¾ ط.	(ایکی دلیکلی) قطری ٢٤

٦٦٢

« «	« «
«کشیده لیدر»	الجزایر غرب
	١١٤١
«اشبو اوچ عدد جزایر التونلرینک یازیلری غایت فنادر»	(دلیکلی) قطری ٢٤

مشار الیه سلطان احمد ثالث حضرتلرینك زمان سلطنتلره التون وکموش مسکوکات شاهانه‌جه یکیدن یکی‌یه اجرا قلنان تبدیلات واصلاحات اکثر عصرده وقوعبولانلردن پك زیاده اولمسه بیله جمله‌سنك منتظم ومکملیدر دینیله بیلور .

مشار الیهك ابتدای جلوسلرندن ١١٢٨ سنه‌سنه قدر درسعادتده ومصرده کسیلان التونلر عینی دور سابقك طغرالی جدید اشرفیلری رسم وشکلنده ایدی . انجق بونلرك اضعافندن اووقت یالکز ایکی التونلق کسدیرلمش ایکن بودفعه بیوك قطعه‌ده ٣ و ٤ و ٥ و ٧ و ١٠ التونلقلر دخی اخراج ایدلمشدر . بونلردن طاقمزده یالکز بشلك التونه قدری موجود اولوب دیکرلرندن المزه کچمامش ایسه‌ده نادر اوله‌رق بعضاً کورلمکده اولدیغی ایشیدلمش وجودت تاریخی دخی بر فقره‌سنده بونی تأیید ایلمشدر . (*)

برده التونك ثمنی نسبتنده اوفق اقسامی چیقارلمشدرکه بونلر مشار الیهك اولا کسیلان الچه‌لرینه مشابه اوله‌رق اسم همایون طغراسز وبر طرفنده (ضرب فی قسطنطنیه) یازلمشدر . بو التون (٦١٣) نومروده نصف ربعیه دیو کوسترلمشدر .

سالف الذکر طغرالی التونلرك تکرینه اولسون اضعافنه اولسون اولکی کبی استانبولده (اشرفی) و مصرده (زر محبوب) دینمکده اولدیغی مثللو بونلردن مصر ضربخانه‌سنده کسیلانلره دخی درسعادتده (مصر طغرالیسی) دینور ایدی. بونلرك اسملری بالاده هر بر سکه‌نك اوزرنده کوسترلمش اولمغله مراجعت اولندقده کافه‌سی اکلاشیلور .

١١٢٨ سنه‌سنده التون مسکوکاتده بر درجه‌یه قدر ظهور ایدن مغشوشیت سببیله حکومتجه بونك اصلاحی ایچون شهریار سابق زماننده

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٣٠٣

يعنى ١١٠٨ تاريخنده اولديغى كبى تدابير لازمه اتخاذينه لزوم كورنمشدركه بونك اصل سبب موجبى هر نقدر تاريخجه بحث اولنميور ايسه‌ده ينه مصر مسكوكاتى اولديغى طاقمز ده بولنسان ناقص العيار مصر التونلرندن اكلاشلمقده در .

حكومت سنيه‌جه سنهٔ مذكوره ده موقع اجرايه قونيلان تدبير وزن وعيارلرى بدايتده عثمانلى التونلرينه اساس اتخاذ قلنان ونديك دوقه‌لرينه فائق ورسم وشكللرى ساده وظريف اولمق اوزره يكيدن التونلر اخراجى خصوصندن عبارت اولوب واقعا مسكوكات عثمانيه ميانده شمدى‌يه قدر بودرجه‌ده جيد وخالص التون قطع وضرب ايدلمامش وشكلاً دخى بورتبه ساده‌لك التزام اولنمامشدر .

يالديز التونى تعبير اولنان قديم واك معتبر التونلر يكرمى اوچ بچق عيارنده ايكن بو يكى التونلر دها يوكسك يعنى يكرمى درت ووزنلرى دخى بردرهم و برقيراط وايكى حبه و برحبه‌نك يوزده قرقى مقدارى اعتبار ايدلمشدر .

اشبو يكى التونلرى وقعه‌نويس راشد شويله تعريف وتوصيف ايلمشدر : «تماميت وزن وعيارينه بناء بين‌الناس معتبر ومقبول اولان ونديك التوننددن تام‌الوزن وخالص‌العيار اوله‌رق يوز عددى يوز اون درهم كلك وكنارى زنجيرلى ودائره‌سنك اطرافى رومى نقشلى واورته‌سى آيينه كبى مصيقل ومجلا و برطرفنك وسطنده (طغرا) وطرف آخرينك وسطنده دخى (ضرب فى اسلامبول) عباره‌سى اولمق اوزره سكه ضرب اولنه‌رق اوچر غروش رايجيله و (زر استانبول) ناميله التون قطعنه فرمان بيورلمشدر» . (*)

مسكوكات عثمانيه ايچنده (قسطنطينيه)دن بشقه (اسلامبول) اسمنك

(*) راشد تاريخى جلد ٤ صحيفه ١٩٢

دخی یازلمسی الك اول اشبو یكی التونلردن باشلامش برعادتدركه بوندن صكره دور سلطان محمود خان ثانی یه قدر كاه (قسطنطینیه) وكاه (اسلامبول) اسملری استعمال اولنمشدر .

سالف الذكر جدید (زر استانبول) لسان عوامده (استانبول التونی) ویاخود كنارلری زنجیرلی یعنی تیرتیللی اولمق حسبیله (زنجیرلی) دیو یاد اولنور ایدی . مصرده دخی بوسكه‌لرك طبقی اوله‌رق یالكز تاریخلرینك اوزرینه بر (سنه) علاوه‌سیله التونلر قطع اولنوب (فندقی) ویا (فندق) تسمیه اولنمش وسبب تسمیه‌سی دخی اطراف كنارلرنده دائراً وضع اولنان نقطه وتعبیر آخرله حبه‌لرك فندقه تشبیه ایدلمش اولمسیدر. انجق بونلره دها اولوقتلر پای تختده (مصر زنجیرلیسی) اطلاق اولنور ایدی .

*
* *

پادشاه مشار الیهك زماننده كسیلان وبالاده تعریف اولنان ایكی نوع التوندن بشقه پای تختده دیكر برجنس التون سكه دخی چیقارلمشدركه مصردن منتقل (زر محبوب) نامنی استانبولده الك اول احراز ایتمش اولان سكه بودر .

وقعه نویسلر بوكا دائر بركونه معلومات ویرمیوب انجق سلطان محمود اول عصرنده ضرب اولنان زر محبو بلردن واندن صكره‌كیلردن بحث ایتمشلردر . بعض اجنبی مؤلفلری دخی استانبولده الك اول زر محبوب دینیلان سكه‌لر ١١٤٥ تاریخنده وحكیم اوغلی علی پاشانك صدارتی اثناسنده چیقارلمش اولدیغنی بیان ایدییور ایسه‌لرده [1] بو روایتك یاكلش اولدیغی المزده‌كی مسكوكاتله ثابتدر .

اشبو زر محبوب اسمنده كسیلان سكه‌لرك دیكر مسكوكاتدن فرق وتمییزی ایچون باشلیجه براصول وضع وتعیین اولنمشدر . شویله‌كه شمدی‌یه

[1] Belin p. 19, 223 .

قــدر عثمانلی التونلرنده متعامل اولان ثقلت اســاسیهٔ معلومه‌نك ترکیله خلفای قدیمه دینارلرنده مستعمل اولان مثقالك نصفی — یعنی اوچ ربع درهمکه ۱۲ قیراط ایدر — زر محبوبلره مخصـوص اولمق اوزره واحد قیـاسی اوله‌رق اتخاذ و قبول اولنمش وفقط عیارجه اسـتانبول جدید التونلرینك عیاری محافظه قلنمشدر .

زر محبوبلرك هرایکی وجهی عینیـله طغرالی اشرفی التونلر طرزنده اولوب یالکز محل ضربی قسطنطینیه یرینه (اسلامبول) یازلمشدر. قطعه‌لری کوچك اولوب نقشـلری دخی مطبوعدر. بونلرك ربع مثقـال ثقلتنـده نصفیه‌لری دخی کسدیرلمشدر .

***

لکن عهد سـلطان مصطفی خان ثانیده ادرنه وازمیر وارضرومده کشاد ایدیلان ضربخانه‌لر بوعصرده هرنه‌سببه مبنی ایسه تعطیل اشـغال ایتمشـلردر . فقط بونلرك یرینه بودفعه بلاد ایرانیه‌دن بتکرار ضمیمهٔ ممالك شاهانه ایدیلان (تبریز) و (تفلیس) و (روان)ده برر دارالضرب تأسیسیله نام همایون سلطان احمد خانی‌یه منسوب اوله‌رق اورالرده دخی سیم وزر مسکوکات ضرب ایتدیرلمشدر .

راشد تاریخنك ذیلنی یازمش اولان کوچك چلبی زاده عاصم افندینك بلاد مذکوره‌ده اچیلان ضربخـانه وکسـیلان التونلر حقنده ویردیکی معلوماته کوره (*) ۱۱۳۸ سـنه‌سی اوائلنـده تبریز سرعسـکری عبداه پاشـا طرفندن در بار شـوکت قراره وقوعبولان عرض وانها اوزرینه شهر مـذکورده برضربخانه کشاد وسـلطانی التون قطع اولنمق اوزره صـاحب عیار وعمله‌سی ترتیب وسکهٔ همایونلر احضار اولنه‌رق ضربخانه امینی تعین اولنان ذاته تودیعاً ارسال قلنمشدر .

(*) ذیل راشد جلد ٦ صحیفه ۳۰٦ و ۳۳۰

وینه سنهٔ مذکوره اواسطنده ذکر اولنان بلده‌لرده قطع وضرب ایدلمش اولان (جدید زنجیرکلو) (*) التونلردن درسعادته کلمش اولان برقاچی منظور عالی اولدقده «واقعا بونلرك هر بریسی یکرمی درت عیارنده خالص التون اولوب هر یوز عددی اون درهم کلمك و بهری دردر یوز اقچه‌یه رایج اولمق اوزره کسلمش ودرسعادت التونلریله مساوی بولنمش ایسه‌ده دوره‌لری موزون وزنجیرکاری هموار اولمامغله زینتدن عاری و بوحال ایسه صحت عیارلرنده اشتباهی داعی بولندیغندن بعدما حسن انتظامنه ودرسعادت التونلرینه مطابقتنه اهتمام اولنمسی ایچون ضربخانهٔ عامره‌ده نمونه‌لك برر التون قطع ایتدیریله‌رك تبریز سرعسکریله روان وتفلیس محافظلرینه ارسال ووصایای لازمه ایفا اولنمشدر .»

اشبو تعریف اولنان التونلردن تبریز وتفلیسده کسیلانلری طاقمزده موجود اولدیغی کبی درسعادت اشرفیلرینه مشابه ینه تفلیسده قطع اولنمش دیکر بر جنس جفته التون دخی واردر . انجق رواندە ضرب ایدلمش التون سکه المزه کچمامشدر .

بوعصرده غرب ضربخانه‌لرنده یعنی طرابلس غرب وتونس وجزایرده دخی قدیم طرز واوصولده ینه (سلطانی) التونلر وبعضاً نصفیه لری ضرب واخراج اولنمشدر .

☙

کموش مسکوکاته کلنجه : بالاده صره‌سیله کورلدیکی وجهله مشارالیه سلطان احمد ثالث حضرتلرینك زمان سلطنتنده کموشلرك اضعاف واقسام وکسوراتجه براصول سکه اتخاذ ومختلف طرز وصورتده مسکوکات

(*) کاف ترکیبده ادات تصغیر اولدیغی معلوم اولوب بو صورتده (زنجیرك) کوچك زنجیر دیمك اولور . مورخ بویله یازمش اولدیغندن عینیله نقل اولندی . شمدی التونلرده اولان (تیرتیل) مقامنده اولوقت زنجیر لفظی قوللانیلور ایدی .

اخراج اولنوب طغرالى وطغراسز غروش وزولته و بونلرك اقسامى اوله‌رق يكرمى واون وبش پاره‌لكلر ايله غروشـك قرقده برى واصل كسرى اعتبار ايديلان (پاره) وانك اوچـده برى اولان (اقچه) لر قطع وضرب اولنمشدر .

شـمدى‌يه قدر غير مقرر بر حالده بولنان (پاره) نك وزن وعيارى تنظيم واقچه‌لر دخى اكا كوره تنسيق ايدلديكى كبى انواع نقود ارەسنده اك زياده كسب اهميت ايتمش اولان (زولته)لرك دخى قيمت ونسبتى تعيين ايدلمشدر .

مع هذا يكرمى سكز سنه دوام ايدن بودورده برقاچ دفعه‌لر وبرقاچ نوع ضرب واخراج اولنان كموش مسكوكاتك وزن وعيارلرنده يكديكرينه نسبتله از چوق فرق وتفاوت وعـدم اطراد موجود اولوب والحاصـل جنتمكان فردوس آشيان سلطان عبدالمجيد خان حضرتلرى زمانـنده‌كى تصحيـح مسكوكاته كلنجه‌يه قدر بوحال دوام ايتمشدر .

مشـاراليه سـلطان احمد خان عصرينك اوائلنده ضربخانهٔ عامره‌ده كسـيلان پاره ٧٠ ومصرده ضرب اولنانلر ٦٠ عيارنده اولمغله اكثر محتكرلر بوندن استفاده ايچون مصر پاره‌سنى اسـتانبول پاره‌سـيله تبديل وشوصورتله مغشوش پاره‌لر تكثر ايتمكه باشلاديغندن ١١١٦ سنه‌سنده اتخـاذ اولنان قرار موجبنجه بونلر اصحـابى رضالريله ضربخانهٔ عامره‌يه نقل ايله ٧٠ عيارنده وزن وتعديل واون بچق درهم زيوف اون درهم جيد وجديد پاره‌يه تحويل اولندقدن صكره طوپلانمش اولان مـذكور زيوف وسائر مقصوص پاره‌لردن ٦٨ عيارنده يكى پاره‌لر قطعنه مباشرت اولنمشدر. وروم ايليده بولنان پاره‌لر دخى كذلك هپ زيوف ومقصوص اولديغندن انلرك دخى طوپلاتديريلوب ١١٠ درهمى جديد پاره‌لرك ١٠٠ درهميله بالتبديل ضربخانهٔ عامره‌يه تسـليمى تنسيب اولنه‌رق تعيين اولنان

مخصوص وزنه‌دارلر معرفتیله هر محله اقتضاسی قدر جدید پاره‌لر ارسال قلنمشدر. اشبو اجرا آتی مورخ راشد «نظام اصول سکه» عنوانی التنده نقل وروایت ایدیور. (*)

١١٣٠ سنه‌سنده جانب خزینه‌دن ایکی دفعه‌ده ضربخانه‌یه تودیع اولنان طقوز یوز قیه قدر خرده اوانیٔ سیمدن عینی جدید زنجیرلی استانبول التونلری رسم وشکلنده پاره واقچه‌لر ضرب اولنمشدر. (**) بو تاریخدن اول کسیلان پاره واقچه‌لرك بر طاقمنك بر یوزی طغرالی و دیکر طاقمنك طغراسز اولوب هر ایکیسنك وجه دیکرلرنده دخی (ضرب قسطنطینیه) یازیلی ایدی بونلر صره‌سینه تدقیق اولندیغی حالده معلوم اوله‌جغندن بالاده مسکوکات محللرینه مراجعت اولنمق اقتضا ایدر.

١١٣١ تاریخنده قیم نقوده عارض اولان تخلفاته مبنی طرف حکومتدن بر ارالق سیم خالصك بهر درهمنه یکرمی بر وبعده یکرمی اقچه فیأت وضع اولنمش ایکن بین الناس یکرمی ایکی اقچه‌یه النوب ویرلدیکندن میری فیأتیله ضربخانه‌یه کموش کتوروب کسدیرمك کیمسه‌نك ایشنه الویرمامسیله خیلی زمانلر زولته و پاره وچیل اقچه کسلمامکله باشلایوب ومقدما قطع اولنان جدید زولته‌لر دخی عجم تاجرلری طرفندن ایرانه نقل وعباسی اقچه‌یه تحویل اولنوب بو جهتله کموش مسکوکات کسب ندرت ایلمش وزولته‌لرك الده بولنانلری دخی بر اقچه باش ایله کچوب معاملات ناس مختل اولدیغی کبی حتی سواحلده اخذ واعطا بتون زولته‌یه منحصر اوله‌رق ذخایر وسائره اثمانی ایچون بشقه نقود قبول ایلمدکلرندن مراکب بحریه اصحابی درسعادتده زولته تدارکنده کلی مشکلاته تصادف ومعاملات تجاریه دخی سکته‌دار اولمشدر.

(*) راشد تاریخی جلد ٣ صحیفه ١٣٦

(**) راشد تاریخی جلد ٤ صحیفه ٢٨١

بناءً علیه بو حالی ایجاب ایدن سببلر نه ایسه انلرك رفعی و نقودك اجانبه اخراجنك منعی مقصدیله حکومت سنیه‌جه تدابیر مقتضیه اتخاذی لازم کلوب سنهٔ مرقومه‌ده ارباب معلوماتدن مرکب عقد اولنان مجلسده کیفیت بالمذاکره ۸۸ اقچه‌یه رایج اولان عتیق اجنبی زولته‌لرینك اون التی عددی تمام یوز درهم کلمك ایجاب ایکن بالوزن ایکی درهم نقصانی ظهور ایدوب جدید عثمانلی زولته‌لرینك ایسه اون التی عددی تمام یوز درهم کلمش و مذکور اجنبی زولته‌لرینه کندو جنسندن ایکی درهم کموش اضافه‌سیله هر ایکیسی قال ایتدیرلدکده بهر اون التیشر عددندن التمشر درهم سیم خالص حاصل اولوب بونلرك ایکی نوعده عیارجه مساوی بولندیغی تبین ایلمش اولدیغندن اجنبی زولته‌لرینك زیاده‌یه رایج اولمسی محضا عیارینك دها خالص بولنمسنده‌کی بر فکر باطلدن نشأت ایلدیکی ظاهر اوله‌رق بو حاله بر نهایت ویرلمك وجدید زولته‌لرك اوته‌دنبرو قطع اولندیغی کبی ٦۰ عیارنده وطقسانر اقچه‌یه رایج اولمق اوزره تکرار ضرب واخراجنه دوام اولنمسی وکموشك سهولتله کتورلمسنه وسیله اولمق اوزره بعدما صراف وقالجیانك بروجه معتاد شهری ضربخانه‌یه کتوره‌جکلری ٥٥,۰۰۰ درهم کموشدن ماعدا سائرلردن مبایعه اولنه‌جق سیم خالصك بهر درهمنك خارجده‌کی یکرمی اقچه فیأتیله النمسی خصوصلرینه قرار ویرلمشدر .

وقعه نویس راشد افندی تفصیلات محرره‌یی ویردکدن صکره دیرکه « شو قرار موجبنجه ضربخانه‌یه چوق کموش کله‌رك اجناس نقودك تکثر ایده‌جکی درکار اولوب زولته‌نك قیمت ورایجنه ضم اولنان ایکی اقچه بروجه محرر کموش فیأتنه ضم ایدیلان ایکی اقچه‌دن ایلرو کلکله هر بردانه‌سی سکز درهم بردنك اعتباریله فیما بعد جدید زولته‌لر بین‌الناس طقسانر اقچه‌یه رایج اولمق اوزره نظام ویرلمشدر » (*)

(*) راشد تاریخی جلد ٥ صحیفه ۱۷۲ و ۱۷۳ و ۱۷٤

شوایضاحاتدن استنباط اولندیغی اوزره زولته‌لرك اون التی عددی تمام یوز درهم کلمك ایجاب ایدوب بوحسابجه برزولته ٦ درهم ٤ قیراط وزننده یعنی غروشك اوچ ربعنه مساوی ثقلتده اولورکه المزده‌کی زولته‌لر دخی بونی کوسترمکده‌در . بو صورتده مورخ مومی الیهك اك نهایتده سویلمش اولدیغی « زولته‌نك هر بر دانه‌سی سکز درهم بردنك اعتباریله » سوزی بر سهوه مبنی اولوب زیرا اشبو وزنده‌کی سکه‌لرك زولته دکل (غروش) اولدیغی بوراده تکرار ایضاحه حاجت یوقدر .

سیم مسکوکاتك یعنی غروش وزولته ایله اقسامنك اسامیسی ویکدیکرینه اولان نسبتلری ووزن وعیارلری بوعصره مخصوص اولان شو زیرده‌کی جدولدن اکلاشیله بیلور .

اسامئ نقود	وزن اصلی		یوزده	باره ایله
	درهم	قیراط	عیارلری	قیمتلری
غروش	٨	١٢	٦٠	٤٠ ۰
یکرمیلك	٤	٢	»	٢٠ ۰
اونلق	١	١٤	»	١٠ ۰
بشلك	۰	١٤	»	٥ ۰
زولته	٦	٤	»	٣٠ ۰
یارم زولته . . .	٣	٢	»	١٥ ۰
پاره	۰	٣ ١/٢ — ٢	٧٠ — ٦٨	٣ (اقچه)
اقچه		١ ٣/٤ — ٣/٤	» »	۰ ۰

١١٣٨ سنه‌سی ایچنده مسکوکات متنوعهٔ عثمانیه واجنبیه‌نك قیمت ورواجلرینه حکومتجه بر نظام ویرلمك اقتضا ایدوب اهل وقوف وخبره‌نك اتفاقاریله ومعرفت شرعله بروجه آتی برتعرفه ترتیب وتنظیم وبونك هر طرفده دوامیله انواع درهم ودینار ونقودك تقدیر اولنان مرتبه‌دن زیاده ونقصانه رواجی منع ومحافظه اولنمق ومن بعد مقصوص

پاره رايج اولمامق اوزره روم ايلى واناطولى‌يه دخى اوامر واحكام تسطير قلنمشدر .

ترتيب اولنان فيئات تعرفۀ رسميه‌سى (*)

مسكوكات عثمانيه	التون	تام سكۀ همايون ايله مسكوك اولان جديد استانبول التونى	٤٠٠	اقچه
		مصر زنجيرليسى	٣٣٠	«
		مصر طغراليسى	٣١٩	«
	كموش	جديد غروش	١٢٠	«
		نصفى [يكرميلك]	٦٠	«
		ربعى [اونلق]	٣٠	«
		جديد زولته (**)	٩٠	«
		صاغ پاره‌نك ٤٠ عددى ١ غروش (***)		
		جديد اقچه‌نك ١٢٠ عددى ١ غروش		
مسكوكات اجنبيه	التون	اجنبى سكه‌سيله مضروب اولان يالديز التونى	٣٧٥	«
		» » » مجار التونى	٣٦٠	«
		سكز بچق درهم كلان عتيق اسدى غروش	١٤٤	«
	كموش	» » بردنك كلان سوليه ريال غروش	١٨٦	«
		طقوز درهم كلان قره غروش	١٨١	«
		عتيق زولته	٨٨	«
		سكز بچق درهم بردنك پوليه غروش	١٧٣	«
		ايكى درهم كلان بيوك ليور	٢٤	«
		بر » » كوچك »	١٠	«

اشبو تعرفه بحين ١١٠٢ تاريخنده تنظيم واعلان قلنان تعرفه‌ده اولديغى كبى ايكى فيأت يعنى حكومتك قبول ايده‌جكى نقود ايچون قيمت حقيقيه وصرف ايده‌جكى نقود ايچون دخى قيمت موضوعه وضع اولنميه‌رق بلافرق برفيات تعيين اولنمش وبوفيأتلر ايسه التونلرده اوزمانه نسبتله قيمت حقيقيه‌سندن براز فضله‌لى طوتلمشدر .

(*) چلبى زاده تاريخنده مندرج تعرفه عينيله نقل اولنمشدر . ذيل راشد جلد ٦ صحيفه ٣١٠

(**) غروشك درتده اوچى نسبتنده اولديغندن قيمت دخى اويله وضع اولنمشدر .

(***) پاره ايله غروشك نسبتى ايشته بوراده ايلك دفعه اوله‌رق تعيين اولنمشدر .

تبریز وتفلیس وروانده قطع وضرب اولنان کموش سکه‌لره کلنجه مورخلك و یردیکی معلوماته کوره بلاد مذکوره‌ده جاری اولان دراهیم ودنانیر نام همایون پادشاهی ایله رونق پذیر اولمق مقرر اولدیغندن عجم سکه‌سیله مسکوك اولان (عباسی) لرك تام الوزن اولانلرینك ازالهٔ نقوشی ایچون اوزرلرینه سکهٔ همایون ضرب اولنوب وزنی تمام یدی دنك اولان ١٦ وانك نصفی ٨ وربعی ٤ پاره‌یه رایج اولمق اوزره قرار ویرلمش وناقص الوزن اولانلر دخی بالاذابه اولوجهله سلطانی سکه‌لر قطع واعمال ایتدیرلمشدر. (*)

بوندن اکلاشیلورکه عباسی سکه‌لرك تام الوزن اعتبار اولنانلری حقنده عینی سلطان مصطفی خان ثانی زماننده اجنبی غروشلری ایچون اجرا اولندیغی کبی معامله ایدلمشدر. یعنی هیئت اصلیه‌سیله اوزرلرینه سکهٔ عثمانی اوردیرلمشدر.

تام یدی دنك دینیلان بر درهم اون ایکی قیراط اولورکه استانبولك تمام اونلقلرینه وانك نصفی بشلکلره مساوی اولوب ربعی ایسه پاره‌لرك ایکی قات وزننده اوله‌رق استانبولده کسلمیان برسکه‌در. بونلرك اورالرجه وضع وتعیین اولنان فیئاتلری استانبول رایجنه نسبتله نصفدن زیاده فضله‌لی کورنمکده‌در. (**)

بوکموشلرك رسم وطرزلری عینیله درسعادت اقچه‌لری کبیدر.

﴿

شایان دقت اوله‌رق سلطان مشار الیهك التون وکموش مسکوکاتنده حروف مقطعه ایله بعض اشارات مخصوصه واردرکه بونلر شمدی‌یه قدر مسکوکات عثمانیه‌نك هیچ برنده کورلمامش وبوندن صکره دخی یالکز

(*) ذیل راشد جلد ٦ صحیفه ٢٣٠

(**) عباسی تعبیر اولنان ایران کموش سکه‌لرینك ١١١٨ تاریخلرنده ممالك عثمانیه‌نك عراق قطعه‌سنده هر دانه‌سی ٤٠ اقچه‌یه اولمق اوزره ویرکولره قبول اولندیغنی راشد بیان ایلشدر جلد ٣ صحیفه ١٩٦

آتیده کوریله‌جکی وجهله ایکی پادشاه یعنی سلطان محمود اول ایله سلطان عثمان ثالث سکه‌لرینه وضع اولنه‌رق بعده بو اصول ترك ایدلمشدر .

حروفات مذکوره کاه سکه‌نك (سلطان البرین) عباره‌لی وجهنده (ابن) کلمه‌سنك اوزرنده و برچیچك ایچنده یالکز ویاخود ینه بونکله برابر برده عباره‌نك زیرنده وکاه سکه‌نك (ضرب فی) محرر وجهنك بالاسنده کذلك برچیچك ایچنده ویا زیرنده‌کی تاریخك صول ویا صاغ طرفنده وضع اولنمقده‌در . طاقممزده بولنان مسکوکاتده مندرج حرفلر محل مخصوصلرنده عیناً وضع وتحریر اولنمش ایدوکندن هر سکه‌یه مراجعت اولندقده اکلاشیلور .

بونلر بعضاً مختلف صورتده مقطع و بعضاً دخی (عت) و(مد) کبی مرکب اوله‌رق یازلمشدر .

حروفات مذکوره‌نك نه شیئه علامت اولدیغنه دائر هیچ برکونه معلومات تاریخیه اولمیوب وهلةً بو حرفلر سکه‌لرك جلوسك قاچنجی سنه‌سی ضرب اولندیغنه ابجد حسابیله بر اشارت اولمسی خاطره کلور ایسه‌ده مثلا بونلرك ایچنده (م) ویاخود (ع) کبی ٤٠ و٧٠ رقملرینی ودها زیاده عددلری افاده ایدر حرفلر اولوب حالبوکه پادشاه مشار الیهك مدت سلطنتی یکرمی سکز سنه قدراولمسیله بو ظنه وجود ویریله‌مز .

فن مسکوکات اسلامیه اربابندن بعض ذوات بو بابده تردد ایتمش ایسه‌لرده تاریخلرمزده ذکر اولنان مدتلر ظرفنده اره صره عزل ونصبلری کوستریلان ضربخانه امینلرینك اسملرینك ایلك حرفلریله مسکوکات مذکوره‌نك اوزرلرنده بولنان حروفاتك بعضاً یکدیکرینه مطابق ظهور ایتمسنه باقیلور ایسه بونلرك کاه ضربخانه امناسنك وکاه سکه‌کنلرك اسملرینه اشارت اولمق اوزره وضع وتحریر ایدلمش اولدیغی بزجه بی اشتباهدر .

٢٤ سلطان محمود خان اول

١١٤٣ — ١١٦٨

اسلامبول

التون

— بش التونلق جديد استانبول —

٦٦٣

(طغرا) (*)

﴿ مر ﴾
ضرب فی
اسلامبول
١١٤٣

«كنارلرى سكز ميليمترو عرضنده»
«چيچكلى صولر ايله مزيندر»

وزنى ٥ م ٤ ط. (دليكلى) قطرى ٤٨

— اوچ التونلق —

٦٦٤

«اطرافلرى ديكر نوع چيچكله مزين»

« «

﴿ عب ﴾
« «

وزنى ٣ م ٤ ط. (دليكلى) التنجى اوحد. قطرى ٣٦

٦٦٥

« «

عب
« »

«اطرافنده يالكز دائرا چفته چيزكيلر»

وزنى ٣ م ½ ط. (دليكلى) قطرى ٣٧

(*) پادشاه مشار اليهك طغراى همايونلرى درونـده «خان محمود بن مصطفى المظفر دائما» يازيليدر.

— چفته التونلق —

۶۶۶

(۶۶۳) نومرویه مشابهدر. « » {م}

« اطرافنده آره‌سی یپراقلی چفته چیزکی »

وزنی ۲ م ۲ ½ ط. (دلیکلی) قطری ۲۹

— بر بچق التونلق —

۶۶۷

« » {عب}

« اطرافی اینجه رومی نقشلی » « »

وزنی ۱ م ۱۰ ط. (دلیکلی) قطری ۲۹

۶۶۸

« » {ع}

«کنارلری کنیش چیچکلی صو » « »

وزنی ۱ م ۹ ½ ط. (ایکی دلیکلی) قطری ۲۱

《 طرز آخرده جدید استانبول 》 (*)

— بر بچق التونلق —

۶۶۹

(طغرا) (ص) ضرب فی اسلامبول ۱۱۴۳

« طغرا ویازیلرك اره‌سنده نقش ترکی »

وزنی ۱ م ۸ ط. (دلیکلی) قطری ۲۶

— تك —

۶۷۰

« » (ص) « »

وزنی ۱ م ۱ ½ ط. (دلیکلی) التنجی لوحه. قطری ۱۹

(*) اشبو نوع جدید استانبول التونلرینه الیوم (عتیق سلطان محمود التونی) تعبیر اولنور.

— نصفیه‌سی —

٦٧١

(٦٦٩)ك عینیدر . « « (م)

وزنی ½ ٨ ط. (دلیکلی) قطری ١٥

﴿ زر محبوب ﴾

٦٧٢

سلطان البرین (طغرا)

الخ (ص) عز نصره ضرب فی

اسلامبول

« یازیلرك آره‌لری نقشلی »

١١٤٣

وزنی ¾ ١٢ ط. (دلیکلی) قطری ١٨

٦٧٣

« « « «

<م> « بشقه رسمده »

وزنی ١٣ ط. التنجی لوحه. قطری ٢٠

— نصفیه‌سی —

٦٧٤

« « « «

(ح)

وزنی ½ ٦ ط. قطری ١٧

قسطنطنیه

کموش

— غروش —

٦٧٥

(طغرا)

سلطان البرین ضرب فی

الخ (ص) قسطنطنیه

« نقشلی » ١١٤٣

وزنی ٨ م ٢ ط. (دلیکلی) قطری ٤٠

٦٧٦

(٦٧٥) نومرو كبيدر . « «

(عا)

وزنی ٧ م ١/٢ ١٠ ط. قطری ٣٨

٦٧٧

« « « «

عا (*)

١١٤٣

قطری ٣٨

٦٧٨

« « « «

ى

« نقشمز وطرزی بشقه‌در »

وزنی ٧ م ١/٤ ٣ ط. قطری ٣٨

— يكرميلك —

٦٧٩

سلطان البرين (طغرا)

الخ (ص) « نقشلی » ضرب فی

قسطنطينيه

١١٤٣

وزنی ٤ م ١/٢ ١ ط . قطری ٣٣

٦٨٠

« « « «

(م)

وزنی ٤ م . قطری ٣٠

٦٨١

« « « «

(ع)

وزنی ٣ م ١/٤ ط . قطری ٣٣

(*) اشبو حروفات مقطعه ومركبه ايله اولان اشارتلرك قوس ايچنه النانلری (ابن) كلمه‌سنك اوستنده وقوسسزلری (سلطان البرين) عباره‌سنك اك التنده‌در .

٦٨٢

(٦٧٩) ك مشابهيدر .　　　　«　　«

(ق)

١١٤٣

قطری ٢٩

٦٨٣

«　　«　　　　«　　«

(عا)

وزنی ٣ م ١٠ ط .　　　　قطری ٣٠

٦٨٤

«　　«　　　　«　　«

(عب)　　« نقشسز وطرزی بشقه‌در »

(دليكلى)　　　　قطری ٣٠

— اونلق —

٦٨٥

سلطان البرين　　　　ضرب فی

الخ (٠)　　« نقشلی »　　قسطنطينيه

١١٤٣

وزنی ٢ م.　　　　(دليكلى) قطری ٢٤

٦٨٦

«　　«　　　　«　　«

(عا)

١١٤٣

وزنی ١ م ١١ ط .　　　　قطری ٢٥

٦٨٧

«　　«　　　　«　　«

(عب)　　«نقشسز وطرزی بشقه‌در»

وزنی ١ م $12\frac{1}{2}$ ط . (دليكلى)　　التنجی لوحه . قطری ٢٥

۶۸۸

« »   « »

(ق)

قطری ۲۵

— بشلك —

۶۸۹

(طغرا)

سلطان البرین   ضرب فی

الخ (ص)   « نقشلیدر »   قسطنطنیه

۱۱۴۲

وزنی ۱۳ ½   قطری ۱۹

۶۹۰

« (عا) »   « »

وزنی ۱۲ ¼ ط.   (دلیکلی) قطری ۱۹

— پاره —

۶۹۱

۱ (طغرا)   ضرب فی

قسطنطینیه

« نقشلیدر »   ۱۱۴۳ ع

وزنی ۲ ¾ ط.   (دلیکلی) قطری ۱۶

۶۹۲

« »   « عا »

(دلیکلی)   قطری ۱۶

۶۹۳

« »   « ص »

وزنی ۳ ط.   (دلیکلی) قطری ۱۷

٦٩٤

« «	» ق »
وزنى ¼٢ ط .	(ایکی دلیکلی) قطری ١٥

٦٩٥

« «	» ن »
(دلیکلی)	قطری ١٦

٦٩٦

« طرزی بشقه‌در »

« «	» عا »
وزنى ½٢ ط .	قطری ١٥

٦٩٧

« «	» عب »
وزنى ٣ ط.	قطری ١٥

٦٩٨

« نقشسز »

« «	» ق »
وزنى ½٢ ط.	قطری ١٥

— اقچه —

٦٩٩

(طغرا)	ضرب فی قسطنطنیه ١١٤٣ عا
وزنى ¾ ط.	قطری ١١

٧٠٠

« «	» عب »
وزنى ١ ط .	قطری ١١

٧٠١

« «	» ن »
	قطری ١٢

کمشخانه

کموش

— یکرمیلك —

٧٠٢

سلطان البرین
الخ (١)

(طغرا)
ضرب فی
کمشخانه
١١٤٣

وزنی ٣ م ¼ ١٥ ط.

قطری ٢٩

قارص

کموش

— اونلق —

٧٠٣

(طغرا)

ضرب فی
قارص
١١٤٣

وزنی ١ م ¾ ١٢ ط.

التنجی لوحه. قطری ٢١

کنجه

کموش

— اونلق —

٧٠٤

« «

« «
کنجه
١١٤٣

التنجی لوحه. قطری ٢١

تفلیس

کموش

— اونلق —

۷۰۵

(طغرا)

ضرب فی
تفلیس
۱۱۴۳
قطری ۲۱

بغداد

کموش

— بشلك —

۷۰۶

» »

» »
بغداد
۱۱۴۳
قطری ۱۷

وزنی ۱۱ ½ ط.

مصر

— طغرالی التون —

۷۰۷

— بر بچقلق —

سلطان البرین
الخ

(طغرا)
ب فی
عز نصره ضر
مصر سنه
۱۱۴۳

«کنارلری کنیش چیچکلی صو ایله مزین»

وزنی ۱ م ۹ ط.

(خلقه‌یه مربوطدر) قطری ۲۷

(زنجیرلی التون)

۷۰۸

— تك —

(طغرا) | ٪ ضرب فی
(ح) | مصر سنه
 | ۱۱۴۳ ن
وزنی ۱ م ¾ ط. | (دلیكلی) قطری ۲٦

۷۰۹

(طغرا) | ٪ ضرب فی
(ح) | « طرز جدیده » | مصر سنه
 | ۱۱۴۳
وزنی ۱ م ½ ۱ ط . | قطری ۲۰

— نصفیه‌سی —

۷۱۰

« « | ٪ « «
 | ۱۱۴۳ ن
وزنی ½ ۸ ط . | قطری ۱۵

(زر محبوب)

۷۱۱

سلطان البرین | (طغرا) عز نصره ضرب فی
الخ (ع) | مصر سنه
 | ۱۱۴۳
وزنی ¼ ۱۲ ط . | (دلیكلی. ناقص العیار) قطری ۲۱

٧١٢

« « — « «

« نقشی فرقلیدر »

وزنی ½ ١١ ط. (ناقص العیار) قطری ١٩

— نصفیه‌سی —

٧١٣ (*)

« « — نصفیه یا فی

« «

وزنی ٦ ط. (ایکی دلیکلی) قطری ١٠

٧١٤ (*)

« « — نصفیه م

« «

(دلیکلی) قطری ١٥

کموش

— پاره —

٧١٥

(طغرا) — ضرب فی

مصر سنه

١١٤٣

وزنی ¾ ٢ ط. قطری ١٧

٧١٦

« « — « «

« یازیسی براز فرقلیدر »

قطری ١٤

(*) اشبو التونلرده طغرانك زیری خذاسنده (نصفیه) یازلمشدرکه دیکر هیچ بر سکه‌ده کورلمامشدر .

۷۱۷

(عبد)

« «	« «
(دلیکلی)	قطری ۱۵

۷۱۸

(مر)

« «	« «
وزنی ۲ ط.	(دلیکلی) قطری ۱۵

طرابلس غرب

التون

— سلطانی —

۷۱۹

ضارب النضر	سلطان محمود
الخ (الظفر)	بن مصطفی
	خان عز نصره
	ضرب غرب فی
	طرابلس
	۱۱٤۳
وزنی ۱ م ½ ط.	(ایکی دلیکلی) قطری ۲۲

۷۲۰

« «	« «

« نقشلری فرقلیدر »

(دلیکلی)	قطری ۲۳

تونس

التون

— سلطانی —

۷۲۱

سلطان البرین		محمود بن
الخ		مصطفی خان
		عز ب نصره
	« یازیلری غایت قنادر »	ضر ۱۱۵۱ فی
		تونس
وزنی ۱ م ¾ ط.		(دلیکلی) قطری ۲٤

— نصفیه —

۷۲۲

سلطان	ب
محمود	ضر فی
خـــان	تونس
عز نصره	سـنه ۱۱٦٦
وزنی ½ ۸ ط.	(ایکی دلیکلی) قطری ۱۵

کموش

— پاره —

۷۲۳

سلطان	۱۱٦٤
محمود	ضرب فی
	تونس
وزنی ¾ ٤ ط.	التنجی لوحه. قطری ۱٤

۷۲٤

(۷۲۳) ك عينيدر . ۱۱٦٥

« «

قطرى ۱٥

۷۲٥

۱۱٦٦

« « « «

(مخلوطدر) قطرى ١٤

جزاير

التون

— سلطانى —

۷۲٦

السلطان

سلطان البرين محمود * خان

الخ عز نصره ضرب

« يازيلرى قنادر » جزاير فى

۱۱٦۸

وزنى ۱ م ۱ ط. قطرى ۲٥

— نصفيه —

۷۲۷

سلطان وايده

محمود خان ضرب * فى

عز نصره جزاير

۱۱٥٦

وزنى ½ ۸ ط. (ايكى دليكلى) قطرى ۱۷

٧٢٨

(٧٢٧) يه مشابهدر . « «

١١٦١

وزنی ٧ ½ ط. دلیکلی (التونی بیاضدر) قطری ١٦

— ربعیه —

٧٢٩

سلطان ضرب

محمود جزایر

١١٤٧

وزنی ٣ ¾ ط. (دلیکلی) قطری ١٢

٧٣٠

« « « «

« فرقلیدر » ١١٤-

(برکناری کسیکدر) قطری ١٤

سلطان محمود خان اول حضرتلرینك مدت سلطنتلرنده ضرب اولنمش اولان التون وکموش بالجمله مسکوکات ـ خطوط ونقوش وأشکالجه طبیعی بعض تغیرات وتبدلات اجرا قلنمش ایسه‌ده ـ موازین وانواع واقسام جهتلرنجه عم بزر کوارلری سلطان احمد خان ثالث سکه‌لرنده متخذ اولان طرز واصوله توفیق ایدلمشدر .

التونلر بودورده دخی اساساً ایکی جنس اوله‌رق چیقارلمشدر . بونلرك برجنسی (جدید استانبول) نامیله ودیکر نوعی (زر محبوب) اسمیله ضرب اولنان التونلردر .

زر محبوبلر دور سابقده تعریف اولندیغی اوزره یارم مثقال یعنی اوچ ربع درهم ثقلتده اولوب اوائل جلوسلرنده کسیلان اسکیلرك عینی واخیراً ضرب اولنانلر دخی نقشدن عاری وساده کوزلدر. صکره کیلره

(جديد زر محبوب) ديرلر ايدى . بونلرك كمافى السابق نصفيه‌لرى دخى قطع اولنمشدر .

مشار اليه سلطان محمود اول عصرنده زر محبوبلر اك مقبول ومعتبر التونلردن اولديغى مورخلرك انواع نقود صره‌سنده اك زياده بونلردن بحث ايله «زر محبوب خالص العيار» كبى اوصاف وتركيبات استعمال ايتملرندن اكلاشلمقده‌در .

(جديد استانبول) التونلرينه كلنجه بونلر خاقان سابقك (زر استانبول) ياخود (زنجيرلى) التونلرندن وزن وعيارجه جزؤى فرقلى يعنى ٢٣ عيارنده وبر درهم برقيراط وبر حبه ويوزده اون ايكى كسر وزننده اوله‌رق ضرب واخراج اولنمشدر .

بالاده محلنده صره‌سيله كوستردليكى اوزره (جديد استانبول) التونلرينك بر يوزنده زر محبوبلر كبى «سلطان البرين الخ» عنوانى يازليوب ساده طغراى همايون وديكر يوزنده يالكز (ضرب فى اسلامبول) وتاريخ جلوس درج اولنمشدر .

جديد استانبوللرك نصفيه‌لرى اولديغى كبى اضعافندن اوله‌رق بر بچق ايكى اوچ و بش التونلق كبير سكه‌لر دخى قطع وضرب ايدلمشدر . بوسكه‌لرك رسم ونقشجه انواع مختلفه‌سى اولوب اكثرى طغرا و يازى اولان مستدير محللرى دوز براقيلوب اطراف كنارلرى متنوع و پك ظريف طرزده چيچكلى صولر ايله تزيين قلنمشدر .

اشبو كبير التونلرك اودورلرده بر اسم مخصوصى اولوب اولمديغى معلوم دكل ايسه‌ده زمانمزده على الاكثر سلطان احمد ثالث ايله بوندن صكره كسيلان التونلره (فندق) تسميه اولنوب سالف الذكر بيوك قطعه‌ده‌كى سكه‌لر دخى قاچ عددلك ايسه اكا كوره بش فندق و چفته فندق كبى اسملر ايله ياد اولنمقده بولنمشدر . (*)

(*) التونلرك قديم اسملريله اليوم جارى اولان تعرفهٔ رسميه‌ده مندرج اساميسى

کرك مشار اليه سلطان محمود اول وكرك سلطان احمد ثالث زمانيله سنين آتيه‌ده كسيلان كبير التونلر الحالة هذه ممالك محروسه‌ده وافريقا وهندستانك بعض شهرلرنده حليات وتزييناتده مستعمل و پك مقبول وقيمتدار اولوب ايو حالده محافظه ايدلمش اولانلرينك بهر درهمی بر عثمانلی التونه قدر غالی فيأتلر ايله صاتلمقده‌در . حتی بونلرك بر زمان اوروپاده عيارجه نقصان بعض تقليدلری چيقارلمش اولديغی كولمشدر .

دور سلطان محمود خان اول وقعه نويسلرندن سامی افندی تاريخنده ١١٤٨ سنه‌سی وقوعاتی ميياننده (تعيين رواج زر محبوب واستانبول جديد) عنوانيله درج ايلديكی معلوماته كوره (*) «اجناس نقودك بعضيلرينه بوندن مقدم قيمت حقيقيه‌لرندن دون فيأت وضع اولنديغندن بحثله حكومته عرض شكوا اولنمسی اوزرينه زر محبوب تعبير اولنان التونلرك قيمت ذهبيه‌سنه مصارف اعماليه‌سی ضم وعلاوه ايله تمام يوز اون پاره‌يه رواجی حد اعتدالده اوله‌جغی اهل خبره طرفلرندن درميان اولنمسنه ومذكور زر محبوبلر ايله جديد استانبول التونلرينك دخی قيمت مقومه‌لرينك تحمللری مرتبه‌سنه ابلاغی كرك ميری وكرك خلق ايچون نافع اوله‌جغنه بناء زر محبوبك بين‌الناس اومقدار ايله رايج وخزينهٔ عامره‌جه‌ده اولوجهله ايراد ومصرف اولمق وكما في الاول مصر زنجيرليسی [التونی] دخی يوز اون ومصر طغراليسی يوز بش پاره‌يه وغروش قرق پاره‌يه «و پاره‌نك هر قرق عددی برغروشه» اخذ واعطا اولنمق وبوندن براقچه زياده ونقصانه النوب ويرلمامك اوزره خط همايون صادر اولمش وموجبنجه هرطرفه اوامر شريفه كوندرلمشدر .»

مورخ مومی اليه خلاصة نقل ايلديكمز اشبو فقره‌سنده زر محبوبلرك

مسكوكاتك عموماً وزن وعيار وقيمتلرينه مخصوص اولان مربوط جدولده كوسترلمكله اكا مراجعت اولنه .

(*) سامی تاريخی جلد ١ صحيفه ٧٠

تعیین اولنان رایجنی بیان ایلمش ایسه ده (جدید استانبول) التونلری ایچون یالکز قیمتك تحملی مرتبه سنه ابلاغندن بحثله فیأت معینه سنی ایضاح ایتمامشدر . انجق آنفاً کوسترلدیکی اوزره (جدید استانبول) التونی بردرهم وبرقیراط وبرحبه ویوزده اون ایکی ثقلتده اولمسنه وزر محبوب ایسه اوچ ربع درهم اوله‌رق وزناً اندن بش قیراط وبرحبه قدر نقصان بولنمسنه نظراً جدید استانبول التونی فیأتنك زر محبوب فیأتندن اونسبتده یعنی برثلثدن زیاده فضله‌لی اولمسی وبناء علیه ١٥٠ پاره [٤٥٠ اقچه] ایتمسی اقتضا ایتمکله وآتیده ١١٨٤ تاریخلرنده مورخلرك افاده‌لرندن دخی اویله اکلاشلمغله بوعصره مخصوص اوله‌رق تنظیم ایلدیکمز فیأت جدولنده جدید استانبول رایجی اکا کوره کوسترلمشدر .

جودت پاشا حضرتلرینك تاریخلرنده «زر محبوبك جرماً وسعتی فندق التوننك قالنلغنه معادل اوله‌رق وزنلری متساوی اولدیغی کبی عیارلری دخی بر اولدیغندن ایکیسی دخی برقیمتده ایدی . انجق سکه‌لری قیمتجه دها دون زر محبوبلر کسلمشدر . بناء علیه ١١٤٦ تاریخنده زر محبوب اوچ غروش اوتوز پاره‌یه رایج اولمشدر .» (*) دیو برفقره محرر ایسه‌ده تدقیقات عاجزانه‌مجه بوحسابك بردرجه‌یه قدر یاکلشلغی واردر . اولا زر محبوب ایله فندق دینیلان التونلر هر نقدر برعیارده ایسه‌ده آنفاً ایضاح وبیان اولندیغی وجهله وزنلری متساوی دکل ایدی . ثانیاً زر محبوبلرك اوزمانلر یوز اون پاره قیمتی اولدیغی بروجه مشروح مورخ وقتك ضبط وروایتیله مستدل اولمغله اوچ غروش اوتوز پاره [یعنی ١٥٠ پاره] زر محبوبك دکل دها اغیر اولان فندق التوننك رایجی اولمق لازم کلور .

فریق جواد پاشا حضرتلرینك تاریخ عسکریٔ عثمانیسنده مسکوکاته

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٣٠٤

دائر درج ایلدکاری معلومات صره‌سنده کذلك زر محبو بلرك فندق التونیله هم وزن اولدیغی بیان اولنمش وموسیو (بهلن) دخی تاریخ مالیسنده ینه اولوجهله کوسترمش ایسه‌ده بو روایتلرك مأخذلری بشقه اولمیوب جودت پاشا حضرتلرینك تاریخلرندن نقل ایدلمش اولدیغی ملحوظدر . (*)

بوندن بشقه کرك تاریخ عسکری وکرك تاریخ مالئ عثمانیده سلطان محمود خان اول التونلرینك اسامئ مخصوصه‌سنه ووزن وعیار ورایجلرینه دائر مندرج اولان معلومات دخی از چوق دوچار اعتراضدر .

بوعصره مخصوص فیأت مسکوکات

اسامی	پاره	اقچه
جدید استانبول . .	۱۵۰	٤٥۰
زر محبوب	۱۱۰	۳۳۰
مصر زنجیرلی التونی	۱۱۰	۳۳۰
مصر طغرالی التونی	۱۰۵	۳۱٥
غروش	٤۰	۱۲۰
پاره	۰۰	۳

پادشاه مشار الیه دورنده روم ایلی واناطولی وعربستان بلده‌لرنده التون کسیلمیوب یالکز مصرده زر محبوب ایله طغرالی وزنجیرلی التونلر چیقارلمش وغرب ضربخانه‌لرنده دخی اسکی طرزده سلطانیلر ایله بونلرك نصفیه وبعضاً ربعیه‌لری قطع ایدلمشدر .

(*) تاریخ عسکرئ عثمانی جلد ۱ صحیفه ٦۰

(**) غروشك اقسامی ایله زولته فیأتلری غروشك رایجی نسبتنده حساب اولنور .

مشار اليه حضرتلرينك كموش مسكوكاتى ينه اولكى اصول وتقسيمات تماميله محافظه ايديله‌رك وطرز ونقشلرى همان تغيير اولنميه‌رق ضرب واخراج قلنمشدر . يعنى غروشلر ايله نصفيه سى اولان يكرميلك واونلقلر وبشلكلر و پاره واقچه‌لر كسلمش ووزن وقطرلرى تماميله دور سابق مسكوكاتى راده‌سنده بولنمشدر .

زولته ويارم زولته المزه كچه‌مامش ايسه‌ده هرحالده بونلردن دخى كسلمش اولمسى محتملدر .

وقعه نويس سامى افندى آتى الذكر اجرا آتى «تصحيح سكه» عنوانى آلتنده نقل وحكايه ايتمكده ايسه‌ده اساساً سكه تصحيح اولنميوب يالكز كسيك وبوزوق پاره‌لر اورته‌دن قالديريلوب اسكى وزن وعيارده يكيدن پاره ضرب ايتديرلمكدن عبارت برتدبير اولديغى اكلاشيليور . شويله‌كه: «اواخر سلطنت احمد خان ثالثده بعض مقصوص وزيوف پاره‌لر ظهور ايتمسيله چوروكى صاغ يرينه سورمكه مألوف اولان برطاقم محتكرلر بونلرك الليسنى برغروشه طوپلايوب طشره‌دن كلان ذخيره تجارلرينه اويله‌جه صرف واعطا وبوصورتله برچوق خلقى اضرار ايتملرى اوزرينه ١١٤٥ سنه‌سى ايچنده نظام سكهٔ همايون حقنده فرمان عالى صادر اولمشدر . اشبو فرمان موجبنجه زيوف ومكسور پاره‌لرك عدم رواجى مناديلر واسطه‌سيله طرف طرف تنبيه وندا واستانبول وايوب غلطه قاسم پاشا اسكدار وطوپخانه‌ده اوتوز ايكى محلده بولنان صراف دكانلرنده فيما بعد نقود مقصوصه بولنديريلوب صرف وخرج اولنمسى قطعياً منع ايديله‌رك اسكى پاره‌لرك هر درهمى اون اوچ بچق اقچه‌يه تبديل اولنمق اوزره تعيين اولنان كدكلو زعيملر معرفتيله تام الوزن وكامل العيار جديد غروش ونصفيه وربعيه‌لرندن وطغرالى مدور ومجلا پاره‌لردن مذكور صراف دكانلرينه وسائر اقتضا ايدن محلله ارسال

وزمان قلیلده نقود مغشوشه میدان تداولدن الغا ایدلمشدر . شواجرا آتدن طولایی استحصال اولنان مغشوش ومکسور پاره‌لر طوتیلان نمونه‌لری وجهله سکهٔ جدیده‌یه تحویل اولنمق اوزره ضربخانهٔ عامره‌یه تسلیم قلنمشدر . » (*)

* *

بودورده یالکز اناطولینك بعض شهرلرنده کموش یکرمیلك واونلق وبشلك سکه‌لر ضرب اولنمشدر . و برده کمشخانه وقارص قصبه‌لرنده شمدی‌یه قدر سکه کسلمامش ایکن برنجی دفعه اوله‌رق اورالرده وتکرار (کنجه) ده (**) دخی کموش سکه چیقارلمشدر .

پادشاه مشار الیهك باقر سکه‌لری المزه کچه‌مامشدر . یکرمی بش سنه مدت سلطنتلرنده هیچ باقر ضرب اولنمامش اولمسی یکده تصور اولنه‌مز ایسه‌ده هر نصلسه اورته‌ده یوقدر .

(*) سامی تاریخی جلد ۱ صحیفه ٥٤

(**) مسکوکاتك محل ضربلرینه مخصوص جدوله مراجعت اولنه .

۲۵ سلطان عثمان خان ثالث

۱۱۶۸ — ۱۱۷۱

اسلامبول

التون

— اوچ فندق —

۷۳۱

(طغرا) (*)

(ح)
ضرب فی
اسلامبول
۱۱۶۸

« كنارلری كنيش چيچكلی »
« صو ايله مزين »

وزنی ۳ م ۱ ¾ ۱ ط . (دليكلی) قطری ۳۸

۷۳۲

(طغرا)

(ح)
«   «

« كنارلری كنيش چفته چيزكيلی وآيينه‌لی »

وزنی ۳ م . (دليكلی) قطری ۳۷

— برچق فندق —

۷۳۳

«   «

(ح)
«   «

« كنارلری كنيش چيچكلی صو ايله مزين »

وزنی ۱ م ۸ ط . (سيلكدر) قطری ۳۰

(*) پادشاه مشار اليهك طغراسنده « عثمان خان بن مصطفى المظفر دائما » عباره‌سی محرردر .

٧٣٤

(ح)

(٧٣١) نومرویه مشابهدر . » »

« اطرافنده آره‌سی ییراقلی چفته چیزکی »

وزنی ١ م ١٠ ط . (دلیکلی) قطری ٢٩

٧٣٥

(ح)

« ترکی نقشلر ایله مزین »

« « « «

وزنی ١ م ٩ ¼ ط . قطری ٣٨

﴿ زر محبوب ﴾

٧٣٦

سلطان البرین (طغرا)

الخ ﴿ب﴾ عز نصره ضرب

فی اسلامبول

١١٦٨

وزنی ١٣ ط . (دلیکلی) قطری ٢١

— نصفیه —

٧٣٧

« « « «

﴿ح﴾

وزنی ٦ ½ ط . قطری ١٧

قسطنطينيه

كموش

— اونلق —

٧٣٨

سلطان البرين (طغرا)

الخ (ح) ضرب فى

قسطنطينيه

١١٦٨

وزنى ١ م ½ ٩ ط. قطرى ٢٥

٧٣٩

« « « «

(ص) « نقشى فرقليدر »

(دليكلى) قطرى ٢٥

— بشلك —

٧٤٠

« « « «

ح

وزنى ½ ١١ ط. التنجى لوحه. قطرى ١٩

— پاره —

٧٤١

(طغرا) ضرب فى

قسطنطنيه

ح ١١٦٨

وزنى ¼ ٢ ط. (دليكلى) قطرى ١٦

۷٤۲

(۷٤۱) نومرو کبیدر .	« »
۱۱٦۸ ص
وزنی ۳ ط .	قطری ۱٦

— اقچه —

۷٤۳

(طغرا)	ضرب فی
	قسطنطنیه
	۱۱٦۸ ح
وزنی ¾ ط .	قطری ۱۱

۷٤٤

« »	« »
	۱۱٦۸ با
وزنی ۱ ط .	قطری ۱۱

مصر

التون

— زر محبوب —

۷٤٥

سلطان البرین	(طغرا)
الغ ص	عز نصره ضرب فی
	مصر سنه
	۱۱٦۸
وزنی ½ ۱۲ ط .	(دلیکلی) قطری ۲۱

۷٤٦

« طرز اخرده‌در »

« »	« »
وزنی ۱۱ ط .	(دلیکلی) قطری ۲۵

كموش

— پاره —

٧٤٧

(طغرا)	س ضرب فى مصر سنه ١١٦٨
وزنى ٢ ط .	قطرى ١٥

طرابلس غرب

التون

— سلطانى —

٧٤٨

ضارب النضر حـ صا العز والظفر فى البر والبحر	سلطان [عثمان] بن ن مصطفى خا عز نصره ضرب غرب فى طرابلس ١١٦٨
وزنى ١ م ¾ ط .	(دليكلى) قطرى ٢٣

جزاير

التون

— سلطانى —

٧٤٩

سلطان البرين الخ « يازيلرى فنادر »	السلطان عثمان خان عز نصره ضرب فى جزاير ١١٦٨
وزنى ١ م ١ ط .	(دليكلى) قطرى ٢٤

— نصفیه —

٧٥٠

سلطان	وایده
عثمان خان	ضرب *
عز نصره	جزایر فی
	١١٦٩

وزنی ½ ٨ ط . (دلیکلی) — اتنجی لوحه . قطری ١٧

— ربعیه —

٧٥١

ن	ضرب
سلطا	جزایر
عثمان	١١٦٨

وزنی ٤ ط . — (دلیکلی) قطری ١٢

٧٥٢

« «	« «
	١١٧١

(ایکی دلیکلی) — قطری ١٣

سلطان عثمان خان ثالث حضرتلرینك بالاده صره سیله کوستریلان التون مسکوکاتی دخی برادر اکبرلری سلطان محمود خان اولك سکه لرنده اتخاذ اولنان طرز و اصولده اوله رق ضرب اولنمش و هیچ بر کونه تغیرات وقوعه کلمامشدر .

بو عصرده کبیر بش التونلقلر دخی چیقارلمش اولدیغی مروی ایسه ده بزم الزه کچه مدیکنی مع التأسف بیان ایدرز .

اوچ سنه دوام ایدن مدت سلطنتلرنده التونلرك رایجنه دائر هیچ برمعلومات تاریخیه اولمیوب فقط قیمت سابقه‌نك تغیر ایتمدیکی ظاهر حالدن اکلاشلمقده‌در .

مشار الیهك کموش سکه‌لری پك از کسلمش وغروش وزولته‌لری اولمق لازم کلور ایسه‌ده المزه کچه‌میوب طاقمزده یالکز غروشك اقسامندن بعضیلریله پاره واقچه‌لرندن موجود بولنمشدر . بونلرك وزنلری جزؤی نقصان طوتلمش وهیچ برنده (اسلامبول) یازلمیوب علی العموم (ضرب فی قسطنطینیه) یازلمشدر .

مصر ایله طرابلس غرب وجزایردن بشقه طشره‌لرده سکه ضرب اولنمامشدر .

٢٦ سلطان مصطفى خان ثالث

١١٧١ — ١١٨٧

اسلامبول

التون

— اوچ فندق —

٧٥٣

(طغرا) «كنارلرى كنيش چفته» ٩ ضرب فى اسلامبول ١١٧١

«چيرٔكيلى وآيينه‌لى»

وزنى ٣ م (دليكلى) قطرى ٣٦

— چفته فندق —

٧٥٤

(طغرا) خان (*) ٢

« «

وزنى ٢ م ٢ ¾ ٢ ط . (دليكلى) قطرى ٣١

(*) شهريار مشار اليهك برنجى وايكنجى واوچنجى سنهٔ جلوسلرنده ضرب اولنان سكه‌لرنده طغرالرك عباره‌سى « مصطفى خان بن احمد المظفر دائماً » اولوب مذكور سنه‌لردن سكره چيقاريلان على العموم مسكوكاتك طغرالرنده ايسه « خان » القابى درج اولنمامشدر .

— برچق فندق —

٧٥٥

(طغرا)

٨٠

« «

وزنی ١ م ١/٤ ٨ ط . (دلیکلی) قطری ٢٠

— فندق —

٧٥٦ (*)

٨

« « « «

« نقشلری روقوقو اصولنده‌در »

وزنی ١ م ٣/٤ ٢ ط . (دلیکلی) یدنجی لوحه . قطری ٢٠

٧٥٧

٨٠

« « « «

« اطرافلرنده دفنه یپراقلی ظریف صو »

وزنی ١ م ١/٤ ١ ط . (دلیکلی) قطری ٢١

٧٥٨

(خان)

٣

« « «کنارلرنده دائراً نقطه واردر » « «

قطری ١٨

٧٥٩

٦

« « « «

« اطرافی فندقلی »

قطری ١٩

٧٦٠

٩

« « « «

« فرقلیدر »

وزنی ١ م ٣/٤ ط. (دلیکلی) قطری ٢٠

(*) اشبو ٧٥٦ و ٧٥٧ نومرولی سکه‌لر غایت نادر بولنور . بو عصرك ذیلنه مراجعت اولنه .

— تصفيه —

٧٦١

(طغرا)

ضرب فى
اسلامبول
١١٧١

وزنى $\frac{3}{4}$ ٨ ط . قطرى ١٢

٧٦٢

« « ٨١ « «

(دليكلى) قطرى ١٤

(زر محبوب)

٧٦٣

سلطان البرين
الخ (١)

(طغرا) خان
عز نصره ضرب فى
اسلامبول
١١٧١

وزنى ١٢ ط . قطرى ١٨

٧٦٤

« « « «
(٨٥)

وزنى $\frac{1}{2}$ ١٢ ط . (دليكلى) قطرى ٢١

— تصفيه —

٧٦٥

« « (خان)
(١) « «

وزنى $\frac{1}{2}$ ٦ ط . قطرى ١٤

٧٦٦

« « « «
(٨٤)

(دليكلى) قطرى ١٩

كموش

— التمشلق — [چفته زولته]

٧٦٧

السلطان

سلطان البرين	مصطفى بن احمد خان
الخ (٩)	دام ملكه ضرب فى
	اسلامبول
	١١٧١
وزنى ٩ م	قطرى ٤٣

٧٦٨

« «	« «
(٩)	« رسم خطى فرقليدر »
وزنى ٨ د ½ ١١ ط .	قطرى ٤٣

٧٦٩

« «	« «
(٨١)	
وزنى ٨ م ١٥ ط.	قطرى ٤٤

— زولته — [اوتوزلق]

٧٧٠

« «	« «
(٨٥)	
وزنى ٤ م ٦ ط.	قطرى ٣٧

٧٧١

« «	« «
(٨٥)	« رسم خطى بشقه‌در »
	(دنيكلى) قطرى ٣٥

— نصف زولته —

٧٧٢

(٧٦٧)ك مشابهيدر . « «

(٣)

وزنی ٢ م قطری ٢٨

— غروش —

٧٧٣

(طغرا) ٦
ضرب فی
اسلامبول
١١٧١

وزنی ٦ د ٣ ط . يدنجی لوحه . قطری ٣٩

٧٧٤

« « ٨٣
« «

قطری ٣٨

٧٧٥

« « ٨٦
« «

وزنی ٦ م $\frac{٣}{٤}$ ٦ ط. قطری ٣٩

— يكرميلك —

٧٧٦

(خان) ٣
« « « «

وزنی ٢ م $\frac{٣}{٤}$ ١٣ ط . (دليكلی) قطری ٣١

٨٧٧

« « ٨٥
« «

قطری ٢٣

— اونلق —

٧٧٨

٩

(٧٧٣) نومرویه مشابهدر . « «

وزنی ١ م ٣/٤ ٣ ط . قطری ٢٤

٧٧٩

٨٢

« « « «

قطری ٢٥

٧٨٠

٨٣

« « « «

(دلیکلی) قطری ٢٤

٧٨١

٨٥

« « « «

(دلیکلی) قطری ٢٤

— بشلك —

٧٨٢

٧

(٧٧٣) کبیدر . « «

وزنی ١/٢ ٩ ط . (دلیکلی) قطری ١٩

٧٨٣

٩

« « « «

وزنی ١٠ ط . قطری ٢٠

٧٨٤

٨٢

« « « «

قطری ٢٠

٧٨٥

٨٤

(٧٨٢) ك مشابهيدر . | « « |
وزنی ½ ۱۰ ط . | قطری ۲۰

— پاره —

٧٨٦

٩

(طغرا) | ضرب فی

اسلامبول

١١٧١

وزنی ¼ ۲ ط . | قطری ۱۵

٧٨٧

٨٣

« « | « «

قطری ۱۵

٧٨٨

٨٦

« « | « «

قطری ۱۵

— اقچه —

٧٨٩

١

ب

(طغرا) خان | ضر فی

اسلامبول

١١٧١

وزنی ¼ ۱ ط . | (دلیکلی) قطری ۱۳

— طرز آخر اقچه —

790

سلطان	عز نصره
مصطفى بن	ضرب فى
احمد خان ۷	اسلامبول
	۱۱۷۱
وزنى ۱ ¼ ط .	قطرى ۱۳

———ooooooooo———

— ديكر طرزده اقچه —

791

(طغرا)	۹
	فى
	اسلامبول
	۱۱۷۱
وزنى ۱ ط .	قطرى ۱۱

792

	۸۱
« «	« «
	قطرى ۱۱

793

	۸۲
« «	« «
	قطرى ۱۱

794

	۸۳
« «	« «
	قطرى ۱۱

795

	۸٤
« «	« «
	قطرى ۱۱

٧٩٦

(٧٩١) نومرو کبیدر . » » ٨٦

یدنجی لوحه . قطری ١١

قسطنطینیه

کموش

— اوتلق —

٧٩٧

سلطان البرین (طغرا) خان

الخ (ص) ضرب فی

قسطنطینیه

١١٧١

وزنی ١ م ٣/٤ ٨ ط . (دلیکلی) قطری ٢٥

— پاره —

٧٩٨

ب

(طغرا) ضر فی

خان قسطنطنیه

١١٧١ ص

وزنی ٣/٤ ٢ ط . (دلیکلی) قطری ١٦

حلب

باقر

— مانغر —

٧٩٩

(طغرا) ضرب فی

خان « استانبول کاری » حلب

قطری ١٩

مصر

التون

— فندق —

۸۰۰

(طغرا)	۸۱ ضرب فی مصر سنه ۱۱۷۱
وزنی ۱ م ۱ ¼ ۱ ط.	(دلیکلی) قطری ۱۹

(زر محبوب)

— چفته —

۸۰۱

سلطان البرین الغ (مص)		(طغرا) [خان] عز نصره ضرب فی
	«کنارلری بوشدر»	مصر سنه ۱۱۷۱
وزنی ۱ م ½ ۸ ط.		عیاری نقصان (دلیکلی) قطری ۳۲

— تك —

۸۰۲

« «	« «
(س) وزنی ¾ ۱۲ ط.	(دلیکلی) قطری ۲۱

۸۰۳

« «	« «
(۳) (عیاری نقصان)	(دلیکلی) قطری ۲۰

(طرز آخرده زر محبوب)

— جدید —

٨٠٤

ضارب النصر — سلطان مصطفی

(٩) — احمد ن عز نصره

« کشیده‌لیدر » — بن خا ضرب فی

« کنارلری بوشدر » — مصر سنه

١١٧١

وزنی ١ م ١٠ ط . — (دلیکلی) قطری ٣٥

— تك —

٨٠٥

« « — « «

(٩)

وزنی ١٣ — قطری ٢١

٨٠٦ (*)

علی

« « — « «

(٨٣) « یازیلری قبادر »

(دلیکلی) قطری ٢٠

— نصفیه —

٨٠٧

علی

« « — « «

(٨٣)

وزنی ٦ ¼ ط . — (دلیکلی) قطری ١٧

(*) اشبو « علی » اشارتلی سکه‌لر ایله بوندن صکره کوریله‌جك بویله آلتون وکموشلر مصرده علی بکك ١١٨٢ دن ١١٨٦ یه قدر اولان زمان اداره سنده ضرب اولنمشدر .

کموش

― بشلك ―

۸۰۸

(طغرا)	ب علی ضرب فی مصر سنه ۱۱۸۳
وزنی ۳/۴ ۱۰ ط .	قطری ۱۹

― پاره ―

۸۰۹

« » (خان)	مص ضرب فی مصر سنه ۱۱۷۱
وزنی ۳ ط .	قطری ۱۵

― اقچه ―

۸۱۰

« » (خان)	مصا « »
وزنی ۳/۴ ۱ ط .	(دلیکلی) قطری ۱٤

۸۱۱

« »	ا « »
وزنی ۲ ط .	قطری ۱۵

۸۱۲

« »	علی « »
وزنی ۱/۲ ۱ ط .	قطری ۱۳

طرابلس غرب

التون

— سلطانی —

٨١٣

ضارب النضر
الغ (الظفر)

سلطان
بن مصطفی احمد
خان عز نصره
ضرب غرب فی
طرابلس
١١٧١

وزنی ١ م ¼ ط. (دلیکلی) قطری ٢٥

تونس

التون

— زرمحبوب —

٨١٤

سلطان
البرین وخاقان
البحرین السلطان
مصطفی خان
عز نصره

ب
ضر فی
تونس
١١٧١

وزنی ¾ ١٢ ط. (دلیکلی) قطری ٢٠

٨١٥

« » « »

«کتابه‌لرك وضعیتی فرقلیدر» ١١٨٦

قطری ١٨

— تصفيه —

٨١٦

سلطان	ب
البرين والبحرين	ضر في
السلطان مصطفى	تونس
خان عز نصره	١١٨٧

وزنى ٦ ط. (ايكى دايكلى) قطرى ١٤

كموش

— غروش —

٨١٧

سلطان البرين	ب
وخاقان البحرين	ضر في
السلطان مصطفى	تونس
خان عز نصره	١١٨٢
	سنه

وزنى ٤ م ١٠ ط. قطرى ٣٣

— پاره —

٨١٨

سلطان	ضرب في
مصطفى	تونس
	١١١٥

وزنى ٤ ط. (مخلوطدر) قطرى ١٣

٨١٩

« «	« «
	١١٧٧

وزنى $\frac{3}{4}$ ٤ ط. (مخلوطدر) قطرى ١٤

— باقر —

٨٢٠

سلطان	ب
مصطفی	ضر فی
خا * ن	تونس
	١١٧٣
	قطری ٢١

٨٢١

« «	« «
	قطری ٢٠

« یازیلری فرقلیدر »

٨٢٢

« «	« «
	١١٧٥
	قطری ٢٠

—﴿ جزایر ﴾—

التون

— سلطانی —

٨٢٣

سلطان البرین	سلطان
الخ	مصطفی خان
	عز نصره ضرب فی
	جزایر ١١٨٣
وزنی ١ م ١ ط.	قطری ٢٣

— نصفیه —

٨٢٤

	*
سلطان	ب
مصطفی خان	ضر فی
عز نصره	جزایر ١١٧٥
وزنی ½ ٨ ط.	(دلیکلی) قطری ١٧

٨٢٥

« « « «

١١٨٣

قطرى ١٧

— ربعيه —

٨٢٦

سلطان * مصطفى * | * ضرب جزاير ١١٧٧

وزنى ٤ ط. | (دليكلى) قطرى ١٣

٨٢٧

سلطان مصطفى | ضرب فى جزاير ١١٨٦

(ايكى دليكلى) | قطرى ١٤

مشار اليه سلطان مصطفى خان ثالث حضرتلرينك التونلرى نوعاً ووزناً سلطان محمود اول وسلطان عثمان ثالث زمانلرنده متخذ اولان طرز واصولك عينى اولەرق قطع وضرب ايدلمشدر .

مع هذا يكيدن يكى‌يه برقاچ جنس التون چيقارلمشدركه بونلرك رسم ونقشلرى بتون بتون بشقه وغايت ظريفدر . اشبو التونلرك برنوعى (روقوقو) (*) تعبير اولنان اصولده وديكر نوعى دخى بشقه بر طرز

(*) فرانسەدە قراللردن اون بشنجى (لوئى) زماننده اصول معمارى واثاث بيتيه وسائره تزييناتنده اتخاذ قلنمش اولان طرز نقوشدە (روقوقو) Rococo تعبير ايتدكلرى معلومدر. اصول مذكوره پاى تخت سلطنت سنيده دخى او زمانلر قبول اولنەرق برمدت جوامع شريفه وتربه وچشمه كبى تأسيسات عاليه او اصولده ياپلش واعلات وتزيينات سائرەده دخى تطبيق قلنمشدر .

مطبوعده ترسیم وتزیین قلنمشدر . بونلر محرمیه وسائر عطایای سنیه یه مخصـوص ووقعه نویس واصفك (زر قرتاب) ترکیبیله توصیف ایلدیکی سکه‌لردن اولمق لازم کله‌جکی شبهه‌سزدر .

التونلرك (زر محبوب) جنسـندن بشـقه‌لرینی برنجی دفعه اوله‌رق وقعه نویس مومی الیه (فندق) نامیله یاد ایتمشدر . بالاده بالمناسبه خامه‌ـ کذار بیـان اولدیغی اوزره (فندق) اسمی دخی ابتدا مصرده تام العیار اولان زنجیرلی التونلره علم اولمشـیدی . بوتاریخه قدر نام مذکور پای تختده هنوز پك زیاده استعمال اولنمدیغی حالده پادشاه مشار الیه زماننده درسعادتده دخی زبا نزد اولمشدر .

یالدیز التونلردن صکره وزن وعیارلری تام اولان قـدیم التونلره زمانمزده علی العموم فندق تسمیه اولنمقده وضربخانهٔ عامره تعرفه‌سـنده دخی اویله تصریح ایدلمکده‌در .

بوعصرده کسـیلان بعض بیوك قطعه‌ده‌کی التونلره لسـان عوامده (آینه‌لی) تسـمیه ایدرلر . بونام آلتونلرك جنسـنی دکل شـکلنی تعریف ایچون وضع اولنمش براسمدر . مذکور التونلر محللرنده کوسـترلدیکی اوزره کنارلری منقش اولمیوب طغرا ایله یازیلرك اطرافنده سـاده ویا نقطـه‌لی ایکیشر واوچر مسـتدیر چیزکیلر اولدیغنـدن آینه‌یه تشـبیه اولنمشدر . کرك بوندن اول وبوندن صکره تعریف اولنان رسم وشکلده ضرب قلنمش اولان اکثر اوچ وایکی فنـدقلره کذلك (آینه‌لی) تعبیر اولنور .

پادشاه مشارالیهك التونلرینك عیارلری ١١٢٨ تاریخنده واندن صکره چیقاریلان التونلر قدر یوکسك دکل ایسه‌ده ینه یکرمی ایکی عیارینه یقین اولدیغی کبی تمامیت وزنلری حکومت سـنیه‌جه تحت اعتناده بولندیرلدیغی مورخ واصـفك ویردیکی معلوماتدن اسـتدلال اولنیور . شـویله‌که : ضربخانهٔ عامره‌ده قطع وضرب اولنان تام الوزن التونلرك کنارلری بعض

صرافان ومنافع جويان طرفلرندن قيرپيلوب سورلمكده اولديغى حكومتجه خبر آلنمسيله ١١٧٧ سنه‌سنده بونلرك كرك استانبول وكرك طشره‌لرده رايجى منع ايديله‌رك فيما بعد اصحابى ضربخانه‌يه كتوروب بالوزن قيمت معادله‌سنى آلمق وطشره‌ده دخى بو ايشه مأمور ايديلان صرافلره مراجعتله ينه اولوجهله معامله اولنمق اوزره هرطرفه اوامر عليه اصدار قلنمشدر . (*)

١١٨٤ تاريخنه قدر عتيق و جديد زر محبوبلر كمافى السابق ١١٠ پاره‌يه (**) وفندق‌التونلرينك قديم فيأتنه بر آره‌لق يالكز بش پاره ضميله ١٥٥ پاره‌يه اوله‌رق اخذ واعطا ايدلمكده اولديغى حالده التون سكه‌لر يواش يواش ايادئ تداولده كورلمامكه باشلامش ومعاملات ناس همان بياض اقچه‌يه منحصر قاله‌رق هر شيئك فيأتى يوكسلمش اولديغندن سنهٔ مذكوره‌ده بعض ارباب تدبير التونك اجناسنه تحملى قدر ترقى وضع اولنسه (***) طمعكارانك حفظ واخفا ايلدكلرى التونلرك ميدان تداوله چيقاريله‌جغى يولنده ادارهٔ رأى وافكار ايتملريله ١١٠ پاره‌يه تداول ايدن زر محبوب بعد ازين اون پاره ضم ايله ١٢٠ پاره‌يه و ١٥٥ پاره‌يه جارى اولان فندق التونى دخى ١٦٠ پاره‌يه تعاطى اولنمق اوزره ارادهٔ سنيه تعلق ايتمشدر . (****)

(*) تاريخ واصف جلد ١ صحيفه ١٤٦

(**) جودت پاشا حضرتلرى ١١٧٨ سنه‌سى محرمنده ضربخانه امينى اسماعيل رائف بكك كندو خطيله سلطان مصطفى خان حضرتلرينه تقديم ايدوب منظورلرى اولان پوصله‌ده «جديد زر محبوب عدد ٥٠٠٠٠ غروش ١٣٧٥٠٠ كيسه ٢٧٥» ديو محرر اولمسنه نظراً زر محبوبك بهرى ١١٠ پاره‌يه حساب اولنمشدر ديورلر . تاريخ جودت جلد ٥ صحيفه ٣٠٤

(***) ١١٤٨ تاريخنده التونلرك تزييد فيئاتى اثناسنده دخى درميان اولنان اسباب موجبه كذلك بونك عينى ايدى .

(****) تاريخ واصف جلد ٢ صحيفه ٨٥

واقعا عصر مذکورده متداول اولان مسکوکاتك على الاكثر كموش سكه‌لر اولديغى وخزينه‌جه حسابات وصرفيات دخى همان عموميتله غروش اوزرينه جريان ايلديكى جهتله التون مسكوكات شبهه‌سز بر طاقم ادملرك محفوظ دولاب احتكارلرى اولمق لازم كلور. انجق بوبابده مورخلرك هر نصلسه ايضاح ايتمامش اولدقلرى باشليجه بر سبب واردركه التونلرك ايدئ تداولدن چكلمسى اصل آندن نشأت ايتمشدر. اوده همان اشاغيده كوريله‌جكى وجهله هر نوع كموش مسكوكاتك وزنلرنجه اجرا قلنان تنزيلاتدر.

مورخ (موراچه دوسون) دولت عليه‌نك اصول ونظامات عتيقه‌سى حقنده يازمش اولديغى مشهور تاريخنده [1] مسكوكات عثمانيه‌دن بر نبذه‌جك بحث ايلديكى صره‌ده مشار اليه مصطفى خان ثالثك زمان سلطنتلرنده مسكوكاتك عيارى يوزده يكرمى ايكى‌يه قريب بر درجه‌ده تنقيص اولنديغى وسيما التون مسكوكاتك ميدان تداولده پكده مبذول اولمديغنى بيان ايديور.

٭٭٭

مصر التونلرينك بعض نقصان عيارلولرى كسلمش ايسه‌ده اكثريسنده ينه تماميتنه دقت اولنمشدر. زر محبوبلرك بر طاقمى قديم التونلر طرزنده اخراج اولنوب (سلطان البرين) يرينه (ضارب النضر) عنوانى و(طغرا) يرينه دخى اسم سلطانى دوز عباره ايله يازلمشدر.

ايلك دفعه اوله‌رق تونسده دخى (زر محبوب) قطع وضرب ايديلوب فقط بونلركده نقشلرى طرز آخرده‌در. طرابلس غرب وجزايرده كسيلان التونلر ايسه قديم سلطانيلرك همان عينيدر. نصفيه وربعيه‌لرى دخى اولوب بونلره بر بشقه رسم وصورت ويرلمشدر.

[1] Mouradgea d'Ohsson, Tableau général de l'empire Ottoman, t. VII, p. 251, 259.

پادشاه مشار اليهك طاقمزده بولنان كموش مسكوكاتنه عطف نظر اولندقده بونلرك نقش ورسملرنجه وانواع واقسامنجه اسكيلردن هيچ بر فرقي يوق ايسه‌ده اصل اولان وزنلرنجه خيلى تبدلات وتغيرات وقوعه كلديكى اكلاشيلور .

كرك غروشلر ايله اقسامندن وكرك زولته‌لردن وزناً ربع درجه‌ده بر تنزيلات اجرا قلنمشدر. اوللرى سكز بچق طقوز درهم اعتبار اولنان غروشلر زولته راده‌سنده يعنى التى درهم بر دنكه وزولته‌لر درت درهم اوچ ويا التى قيراطه تنزيل قلنمش وزولته‌نك نصفيله غروشك اقسامندن اولان يكرميلك اونلق وبشلكلر دخى كذلك اونسبتده وزناً تدنى ايتديرلمشدر .

يتمش سنه‌دن برو اولدقجه مطرد برحالده دوام ايتمش اولان اوعثمانلى غروش وزولته‌لرينك تحويل وتنزيل موازينى باشليجه بر وقعه اولديغى حالده نه وقعه نويس وقت اولان ذات ونه‌ده سائر مورخلرمز بر كونه معلومات ويرمامشلردر .

يالكز (حامر) [1] عصر مذكورده يكى زولته‌لر كسيلوب قيمتلرينك اسكيلردن يكرمى پاره قدر اشاغى بولنديغنى مختصراً ذكر ايلمشدر. بو وقعه آتيده كرك وزن وكرك عيار جهتلريله كموش مسكوكات حقنده بالدفعات اجرا قلنوب وقعه نويسان طرفلرندن بيان وايضاح اولنان تدابيرك برنجيسى وبلكه ايلك برمثالى اولديغى حالده بونده سكوت ايتمش اولملرينه تعجب اولنور . هر نه حال ايسه مسكوكات موجوده معلومات مقتضيه اخذينه كافيدر .

بودورده برده ايلك دفعه اوله‌رق التمش پاره قيمتنده (التمشلق) ناميله چفته زولته‌لر ضرب واخراج قلنمشدركه تاريخلرمز بوندن دخى بحث ايتمزلر .

[1] Hammer, t. XVI, p. 26.

غروش وزولته‌لرك وزنلری تدنی ایدنجه دها قیمتلی برسکه‌یه لزوم کورینوب بناءعلیه اسکی غروشلر وزننده وعصر مذکور زولته‌لرینك ایکی مثلی ثقلتنده مذکور التمشلقلر چیقارلمشدر .

التمشلقلرك وزن وقطعه‌لری بالاخره تغیر ایلدیکی حالده ناملری زمانمزه قدر باقی قالمشدر . بونلر بروجه محرر اولوقت غروشك اضعافندن ایکن محلنده کوریله‌جکی وجهله فردوس آشیان سلطان محمود خان عدلی زماننده ثقلتلری تخفیف ایدیله‌رك یکیدن چیقاریلان والیوم متداول اولان (التیلق) و (اوچلك) غروشلرك اقسامندن اعتبار ایدلمشدر .

۶

سلطان احمد ثالث زمانندن سلطان عثمان خان ثالث دورینه قدر سکه‌لره حروف مقطعه ایله وضع اولنان اشارات بو عصرده — پك آز مستثنیاتی اولمق اوزره — ترك اولنوب التون وکموش بالجمله سکه‌لرده یکی براصول اتخاذ قلنمشدر .

شویله‌که : هر سکه‌ده برمعتاد تاریخ جلوس وضع اولنمقله برابر سکه‌نك ضرب اولندیغی سنه دخی آیروجه رقمله کوسترلمشدر . بوده ایکی صورتده اولوب بریسی مثلا ١١٨٠ ویاخود ١١٨٦ وکذا هرقنغی تاریخده کسلمش ایسه اوتاریخی یالکز عشرات خانه‌سنده یعنی (٨٠) ویا (٨٦) رقملریله ارائه ایتمك ودیکر نوعی دخی جلوسك قاچنجی سنه‌سی ضرب ایدلمش ایسه ساده‌جه (١) (٣) (٦) الی آخره بر رقمله کوسترمکدرکه اشبو ایکنجی صورت اوزماندن بوکونه کلنجه‌یه قدر مسکوکات شاهانه‌ده ارتق ابقا اولنمشدر .

تونس وجزایرده ضرب اولنان مسکوکات بو اصولدن مستثنا اولوب انلرده‌قدیمی وجهله ضرب اولندیغی سنه‌نك تاریخی وضع وتحریر قلنمشدر .

٢٧ سلطان عبدالحميد خان اول

١١٨٧ - ١٢٠٣

اسلامبول

التون

— ايكى بچق فندق —

٨٢٨

(طغرا) (*)   « كنارلرى كنيش چيچكلى »   {٩}

« صو ايله مزين »   ضرب فى اسلامبول ١١٨٧

وزنى ٢ م ١١ ½ ط .   (دليكلى)   قطرى ٣٧

— بر بچق فندق —

٨٢٩

«   «   « آيينه‌لى »   «   «   ١

وزنى ١ م ٩ ط .   (دليكلى)   قطرى ٣٠

٨٣٠

«   «   « كنارلرى چيچكلى صو »   «   «   <١٠>

وزنى ١ م ٦ ½ ط .   (دليكلى)   قطرى ٣٠

(*) پادشاه مشارالیهك طغرالرى درونده « خان عبدالحميد بن احمد المظفر دائما » عبارەسى محرردر .

۸۳۱

(۸۲۸) نومرونك عینیدر .　　« (۱٦) »

(دلیکلی)　قطری ۲۹

— تك فندق —

۸۳۲

»　»　«کنارلری زنجیرلی»　« ۳ «

وزنی ۱ م ½ ۱ ط .　(دلیکلی)　قطری ۲۰

۸۳۳

»　»　« اطرافی نقطه‌لی »　« ۱۵ «

وزنی ۱ م ۱ ط.　قطری ۱۹

— نصفیه —

۸۳٤

»　«　« ۳ «

وزنی ¾ ۸ ط .　قطری ۱٦

۸۳۵

»　»　« ۱۵ «

وزنی ½ ۸ ط.　قطری ۱۵

— ربعیه —

۸۳٦

»　»　« ٤ «

وزنی ¼ ٤ ط .　قطری ۱٤

﴿ زر محبوب ﴾

۸۳۷

(طغرا)

سلطان البرین　فی

الخ (٦)　عز نصره ضرب

اسلامبول

۱۱۸۷

وزنی ۱۳ ط .　قطری ۲۲

— نصفيه —

٨٣٨

" " " "

وزنى ١/٢ ٦ ط . قطرى ١٩

قسطنطينيه

كموش

— ايكيلك — [چفته غروش]

٨٣٩

(طغرا)

{١٦}
ضرب فى
قسطنطينيه
{١١٨٧}

وزنى ٩ م ١/٤ ٣ ط. قطرى ٤٥

— التمشلق — [چفته زولته]

٨٤٠

سلطان البرين
الخ (٣)

السلطان
عبد الحميد بن احمد خان
دام ملكه ضرب فى
قسطنطنيه
١١٨٧

وزنى ٨ م ١٥ ط . قطرى ٤٤

٨٤١

" ٤ " " "

وزنى ٨ م ١/٤ ١٢ ط . قطرى ٤٤

٨٤٢

" ٦ " " "

وزنى ٨ م ١٥ ط . دليكلى قطرى ٤١

— زولته — [اوتوزلق]

٨٤٣

(٨٤٠) نومرونك عینیدر .

سنه‌سی (٢)	« «
وزنی ٤ م ١/٢ ٦ ط .	(دلیکلی) قطری ٣٦

٨٤٤

« (٧) «	« «
وزنی ٤ م ١/٢ ٤ ط .	(دلیکلی) قطری ٣٥

٨٤٥

« (١٤) «	« «
وزنی ٤ م ١/٢ ٢ ط .	قطری ٣٦

— غروش —

٨٤٦

سلطان البرین	(طغرا) (*)
الخ (١)	ضرب فی
	قسطنطینیه
	١١٨٧
وزنی ٥ م ١/٤ ١٣ ط .	قطری ٣٨

٨٤٧

« (١٣) «	« «
وزنی ٥ م ١/٤ ٦ ط .	قطری ٣٩

— یکرمیلك —

٨٤٨

« (١) «	« «
وزنی ٢ م ١٣ ط .	(دلیکلی) قطری ٣١

٨٤٩

« (٢) «	« «
وزنی ٢ م ١٥ ط .	قطری ٣٠

(*) اشبو طغرانك کناری بشقه وضعیتده‌در . یعنی « عبد الحمید خان بن احمد المظفر دائما » ترتیبنده اولوب فقط بوندن صکره‌کیلر ینه التونلرده‌کیلرك عینیدر .

٨٥٠

« (١٣١) » — « »

وزنی ٢ د ١/٤ ١٣ ط . — قطری ٣٠

— اونلق —

٨٥١

« (١١) » — « »

وزنی ١ د ٣/٤ ٤ ط . — قطری ٢٤

٨٥٢

« (١٥١) » — « »

قطری ٢٤

— بشلك —

٨٥٣

(٨٤٦) نومرونك عينيدر . — « »

سنه‌سی (٣)

وزنی ١/٤ ٨ ط . — (دیکلی [illegible]) قطری ٢٠

٨٥٤

« (١٧١) » — « »

وزنی ١٠ ط . — قطری ١٩

٨٥٥

« (١٤١) » — « »

وزنی ١/٢ ٩ ط . — قطری ٢٠

٨٥٦

« (١٥١) » — « »

وزنی ١/٢ ١١ ط . — قطری ٢٠

— طرز آخرده بشلك —

٨٥٧

(طغرا) — ضرب فی

« كلمه‌لرك وضعيتی (٨٤٦) كبيدر » — قسطنطينيه

١١٨٧

وزنی ٣/٤ ١٠ ط . — ([illegible]کی) قطری ٢٠

— پاره —

٨٥٨

(طغرا)

٢
ضرب فی
قسطنطينيه
١١٨٧

وزنی ٢ ١/٢ ط. — قطری ١٥

٨٥٩

« « — « ٥ «

وزنی ٢ ١/٤ ط. — (دليكلی) قطری ١٥

٨٦٠

« « — « ١٣ «

قطری ١٥

٨٦١

« « — « ١٦ «

وزنی ٣ ط. — قطری ١٥

— اقچه —

٨٦٢

(٨٥٨) نومرويه مشابهدر. — « ٢ «

وزنی ٣/٤ ط. — (دليكلی) قطری ١١

٨٦٣

« « — « ٤ «

(دليكلی) قطری ١١

٨٦٤

« « — « ١٤ «

قطری ١١

٨٦٥

« « — « ١٥ «

قطری ١١

— باقر —

— بيوك قطعه‌ده —

٨٦٦

سلطان البرين	(طغرا)
الخ (٧)	ضرب في
	قسطنطينيه
	١١٨٧
(براز سيلكدر)	قطرى ٣٦

﴿ بغداد ﴾

كموش

— اونلق —

٨٦٧

السلطان	ضرب في
عبد	بغداد
الحميد	سنه
خان	١١٨٧
وزنى ١ م ٢ ط.	(درت دليكلى وبوزقدر) قطرى ٢٥

— بشلك —

٨٦٨

« »	« ٩ »
وزنى ½ ٧ ط.	(ايكى دليكلى وسيلكدر.) قطرى ٢٠

مصر

التون

زر محبوب

— چفته —

۸٦۹

سلطان البرین		(طغرا)
الخ (۲)		عز نصره ضرب فی
		مصر سنه
	« اطرافی بوشدر »	۱۱۸۷
[illegible]		(دلیکلی) قطری ۳۵

— تك —

۸۷۰

[illegible]		« «
[illegible]		
[illegible]		قطری ۲۳

[illegible]

— چفته —

۸۷۱

		السلطان
سلطان البرین		عبدالحمید بن احمد خان
الخ (۲)		عز نصره ضرب فی
	« اطرافی بوشدر »	مصر سنه
		۱۱۸۷
[illegible]		(بش دلیکلی) قطری ۳۹

— فضه —

٨٧٢

(٨٧١) لـ عينيدر .

وزن ¼ ٥ ط . قطر ١٢

(فندق)

٨٧٣

(طغرا) ضرب في قسطنطينية ١١٨٧

وزن ١ د ½ ١ ط . قطر ١٩

— فضه —

٨٧٤

وزن ¼ ٤ ط .

كموش

— پاره —

٨٧٥

(طغرا) ضرب في قسطنطينية ١١٨٧

وزن ٢ ط . قطر ١٥

٨٧٦

٨٧٧

وزن ½ ١ ط .

طرابلس غرب

التون

— زر محبوب —

٨٧٨

سلطان البرین	(طغرا) (*)
الخ (٧)	فی ب
	ضرب باس
	طرا غرب
	١١٨٧
وزنی ٣/٤ ١٢ ط.	(دلیکلی عیاری نقصان) قطری ٢٠

کموش

— غروش —

٨٧٩

	(طغرا)
سلطان البرین	ضرب فی
الخ	طرابلس
	غرب
	١١٨٧
وزنی ٥ م ١١ ط.	قطری ٣٨

— اونلق —

٨٨٠

« «	« «
وزنی ١ م ٣/٤ ٥ ط	یدنجی اوحد. (دلیکلی) قطری ٢٥

(*) طرابلسده ضرب اولنان التون وکموشلرده‌کی طغرالرده یالکز «خان عبدالحمید المظفر دائما» یازیلی اولوب پدرلرینك اسمی وضع اولنمامشدر.

— بشلك —

٨٨١

سلطان
عبدالحميد
بن احمد خان
عز نصره

وزنی ¾ ١٥ ط .

ضرب فی
طرابلس
غرب
١١٨٨
(دایکلی) قطری ٢٢

تونس

التون

زرمحبوب

— نصفیه —

٨٨٢

سلطان
البرين والبحرين
السلطان عبدالحميد
خان عز نصره

وزنی ¼ ٦ ط .

ضرب
فی
تونس
١١٨٨
(دایکلی) قطری ١٤

— باقر —

٨٨٣

عبدالحميد
خان

ضرب فی
تونس
قطری ٢١

جزایر

التون

— سلطانی —

۸۸۴

سلطان البرین	سلطان
ع	عبد الحمید خان
	عز نصره ضرب فی
	جزایر ۱۱۹۶
وزنی ۱ م ¾ ط .	(زنجرلی) قطری ۲۴

— زر محبوب —

۸۸۵

سلطان	*
	ب
الحمید	ضر فی
عبد	جزایر
	۱۱۹۵
وزنی ¼ ٤ ط .	(ایکی دلیکلی) قطری ١٤

مشار الیه سلطان عبد الحمید خان اولك زمان سلطنتلرنده ضرب ایدلمش اولان التون مسکوکات نوعاً کالاول فندق وزر محبوبلره منحصر اوله‌رق انجق طرز ونقشلری براز تبدیل وتحویل قلنمش اولدیغی کبی فندقارك ایلك دفعه اولمق اوزره ربعیه‌لری کسلمش وایکی بچق التونلقدن زیاده اضعافی چیقارلمامشدر .

التونلرك عیارلری دور سابق درجه‌سندن اشاغی اولمامق ووزنلری دخی تمام اولمق خصوصلرینه دقت ایدلمشدر .

التون مسکوکاتك رایجی بو عصرده خیلیدن خیلی ترقی ایتمشدر .

بر طرفدن كموشلرك عهد مصطفى خان ثالثده بيان اولنديغى اوزره تنقيص وزنلرى ويكيلرك دخى انلره تطبيقى وديكر طرفدن ايادئ ناسده كنارلرى مقطوع نقصان سكهلرك ظهورى احوال نقودك مختل اولمسنه سببيت ويرهرك ١٢٠٠ تاريخنه قدر يالديز التونى ١٨٠ پاره ومجار ايله فندق التونلرى ١٦٠ پاره رايجنده اولديغى حالده يالديزلر بش بچق غروشه يعنى ٢٢٠ ومجار وفندقلر بش غروش اون پارهيه يعنى ٢١٠ وفرنكى ريالار دخى ١١٠ پارهيه فرلامش اولديغندن ١٢٠٢ سنهسى اوائلنده حكومت سنيهجه مسكوكاته اونر پاره قدر بر تنزيلات ايله فيئات آتيه وضع وتعيين اولنمش وبعدما قيريق وكسيك كيمك النده ناقص الوزن التونلر بولنور ايسه تمامنه تداول ايتميوب نقصانى مقدار ايله حساب واولوجهله ضربخانهٔ عامرهجه مبايعه اولنمسى قرارلشديرلمشدر . (*)

فيئات جدولى

اسامى	پاره	غروش	پاره حسابيله
يالديز التونى . . .	١٠	٥	٢١٠
فندق ومجار التونى (**)		٥	٢٠٠
استانبولى محبوب (***)	٢٠	٣	١٤٠
محبوب مصرى . .		٣	١٢٠
فرنكى ريال . . .	٢٠	٢	١٠٠

بو دورده مصرده قديمى وجهله فندق وزر محبوب چيقارلديغى كبى

(*) جودت تاريخى جلد ٣ صحيفه ٣٣٦ .

(**) فندق ايله مجار التونلرينك وزن وعيارلرى بوراده مساوى اعتبار ايدلمش ايسهده اليوم جارى اولان تعرفهده بر از فرقلرى واردر .

(***) زر محبوب يرينه عصر مذكورده استانبولى محبوب ويا استانبول محبوبى ديو ياد ايدليور اوللرى ١٢٠ پاره ايكن بو دفعه ٢٠ پاره ضم اولنمشدر .

يكی طرزده يعنی طغرا يرينه دوز عباره ايله مسكوك اولەرق تك وچفته زر محبـوبلر ضرب اولنمش وطرابلس غربك دخی ايلك دفعـه اولەرق كذلك زر محبوبلری كورلمشدر .

ج

پادشـاه مشار اليهك كموش مسـكوكاتی اواخر سلطنتلرينه يعنی اون التنجی سنهٔ جلوسلرينه قدر دور سابق كموشلری وزن عيارنده اولەرق ترتيب قديم وجهله چيقارلمشـدر. انجق احوال ماليـەجه حاصل اولان ضرورت وفقدان نقوده مبنی بعض تدابير اتخاذينه لزوم كورينەرك كموش سـكەلرك تغيير وتغشـيش و آوانیء سيم وزرك استعمـالی منع ايله تعيين اولنەجق فيئات مقابلنده ضربخانهٔ عامرەجه مبايعەسی تحت قراره آلنمشدر.

بناءً لهذا التونك بهر مثقالنه التی غروش اوتوز پاره وسيم خالصك بهر درهمنه اون پاره فيئات وضع اولنەرق اولوجهله ادوات سـيم وزرك مبايعەسنه وضربخانهٔ عامرەجه سكسـان پارەيه مساوی (ايكيلك) ناميله بر نوع يكی كموش سكەلر ضربنه مباشرت اولنمشدر . اشبو جديد ايكيلكار اسكی كموش سكەلره نسبتله بر خمس مقداری مخلوط ومغشـوش اولەرق يعنی تقريباً ٦٤ پاره قـدر قيمت حقيقيه و ١٦ پاره قيمت اعتبـاريه ايله ضرب واخراج قلنمش وغروشك ايكی مثلی ديمك اولديغی حالده وزنلری بيله انلره نسبتله همان اوچ درهمه قريب نقصان طوتلمشدر. بونلرك شكل ونقشـلری بالاده مسكوكات صرەسـنده كوسترلمكله محلنه مراجعت اولندقده اكلاشيلور.

خزينەنك تخفيف ضرورتی مقصدينه مبتنی اولان تشبثات مشروحه واقعا خيلی واردات حصولنه خدمت ايتمش ايسەده التون وكموشك قيم حقيقيەلری واشيايه اولان نسبت طبيعيەلری سكەنك تغييريله تبدل ايتميوب بالعكس هرشی ترقی ايتمشدر.

مثلا : اولجه بش غروشه رايج اولان فندق التونی بو يكی ايكيلكلر

ايله اوچ ايكيلك يعنى التى غروشـه و بهاء اشـيا دخى او نسـبتده تزايد ايدوب مبايعات اميريه‌جه بر كونه منفعت حاصل اوله‌ميه‌رق يالكز وظائف ومعاشات كبى تأدياتده مال صنـدقلرى فائده‌مند وفقط اصحاب وظـائف ضرر ديده اولمشلردر.

جودت پاشا حضرتلرى تاريخلرنده سـالف‌الذكر جديد ايكيلكلرك اخراجيله مسـكوكاتك تغييرى حقنده اتخاذ اولنان قرار واولجه اولبابده جريان ايدن مذاكرات اوزرينه بعض مطالعات نافعه دخى درج وبيان بيورمشلردر. (*)

⁂

لكن عصرده برنجى دفعه اوله‌رق تونسده چيقارلديغى كبى بو دفعه دخى طرابلس غربده كموش غروشـلر ضرب ايدلمش ورسم وطرزلرى كذلك اولدقچه پاى تخت مسكوكاتنه تقريب اولنمشدر. بغدادده دخى‌اونلق وبشلك كموشلر كسيلوب فقط وزنلرى پك نقصاندر.

استانبولده ضرب اولنان باقر سكه‌لر سلطان مصطفى خان ثانى‌وقتنده عادت اولديغى اوزره بيوك حجمده وحـتى انلردن دها اغير وبيـوجك قطعه‌ده‌در .

(*) جودت تاريخى جلد ٤ صحيفه ١٢٢ وجلد ٥ صحيفه ٢٨٩ .

٢٨ سلطان سليم خان ثالث

١٢٠٣ — ١٢٢٢

اسلامبول

التون

— فندق —

٨٨٦

(طغرا) (*) | ١ ب ضرب فی اسلامبول ١٢٠٣

«كنارلری ايكنجه نقشلی صو»

وزنی ١ م ¼ ١ ط . | قطری ٢٠

٨٨٧

« « | « (١٨) «

«كنارلرنده نقطه‌لی دائره»

وزنی ١ م ١ ط . | قطری ١٩

— ربعيه —

٨٨٨

« « | « (١٠) «

وزنی ½ ٤ ط . | قطری ١٥

(*) اشبو طغرای همایونلرده «سلیم خان بن مصطفی المظفر دائماً» محرردر .

ـــ زر محبوب ـــ

٨٨٩

سلطان البرين
الخ (٨)

وزنى ¼ ١١ ط .

(طغرا)
عز نصره ضرب فى
اسلامبول
١٢٠٣
(ايكى دليكلى) قطرى ٢٣

كموش

ـــ يوزلك ـــ

٨٩٠

سلطان البرين
الخ (٣)

وزنى [illegible] د ٧ ط .

(طغرا)
ضرب اسلامبول
فى
١٢٠٣
[illegible] قطرى ٤٢

٨٩١

« [illegible] »

وزنى ٩ د ١٠ ط .

« »
قطرى ٤[illegible]

٨٩٢

« [illegible] »

وزنى ٨ د ٦ ط .

« »
«زياده مغشوشدر» قطرى ٤٣

٨٩٣

« [illegible] »

وزنى ١٠ د ط .

« »
قطرى ٤٤

٨٩٤

« ١٣ »

وزنى ١٠ م ٢ ط .

« »
قطرى ٤٣

— ايكيلك — [چفته غروش]

٨٩٥

(طغرا)

٣
ب
ضر فى
اسلامبول
١٢٠٣

وزنى ٨ م $\frac{١}{٤}$ ١ ط . قطرى ٤٣

٨٩٦

« « « ١٣ «

وزنى ٧ م ١٤ ط . قطرى ٤٣
اسلامبول

— التمشلق — [چفته زولته]

٨٩٧

سلطان البرين
الخ (٢)

السلطان
سليم بن مصطفى خان
دام ملكه ضرب
فى
١٢٠٣

وزنى ٥ م $\frac{١}{٤}$ ١٣ ط . قطرى ٤٠

— اللیلك —

٨٩٨

(طغرا)

٢
ب
ضر فى
اسلامبول
١٢٠٣

وزنى ٥ م $\frac{١}{٢}$ ٩ ط . «زياده مغشوشدر» قطرى ٤١

— غروش —

٨٩٩

(طغرا)

١
ب
ضرب فى
اسلامبول
١٢٠٣

وزنى ٤ م ط . قطرى ٣٥

— يكرميلك —

٩٠٠

« « « ١ «

وزنى ٢ م ١/٢ ٢ ط . قطرى ٣٠

٩٠١

« « « ٧ «

وزنى ٢ م ٣/٤ ٣ ط . قطرى ٣٠

— اونلق —

٩٠٢

« « « ١ «

وزنى ١ م ٣/٤ ٣ ط . (دليكلى) قطرى ٢٤

٩٠٣

« « « ٦ «

وزنى ١/٢ ١٣ ط . (دليكلى) قطرى ٢٣

٩٠٤

« « « ٩ «

قطرى ٢٤

٩٠٥

« « « ١٦ «

(دليكلى) قطرى ٢٣

— بشلك —

٩٠٦

(طغرا)

وزنی ½ ٦ ط.

ه
ب
ضرب فی
اسلامبول
١٢٠٣
(دلیکلی) قطری ١٩

٩٠٧

« »
وزنی ½ ٧ ط.

« ٢ «
قطری ١٩

٩٠٨

« »
وزنی ٧ ط.

« ١٢ «
قطری ١٩

— پاره —

٩٠٩

(طغرا)

وزنی ½ ١ ط.

ب
ضرب فی
اسلامبول
١٢٠٣
(دلیکلی) قطری ١٥

٩١٠

« (١٨) «
وزنی ٢ ط.

« »
قطری ١٥

— اقچه —

٩١١

« (١) «
وزنی ½ ط.

« ٦ »
قطری ١١

۹۱۲

« » « (۸) »

وزنی ½ ط . قطری ۱۱

۹۱۳

« » « (۹) »

قطری ۱۱

باقر

— بیوك قطعهده —

۹۱٤

سلطان البرين | (طغرا)
الخ (۷) | ضرب اسلامبول
فی
۱۲۰۳
قطری ٤۲

مصر

التون

زر محبوب

— چفته —

۹۱٥

سلطان البرين | (طغرا)
الخ (اس) | عز نصره ضرب فی
مصر سنه
۱۲۰۳

«کنارلری بوشدر .»

وزنی ۱ م ۹ ط . (ایکی دلیکلی) قطری ۳۹

— نصفيه —

٩١٦

(٩١٥) نومرونك عينيدر .　　«　　»

(اس)

وزنی ٦ ¼ ط .　　قطری ٢٠

فندق

— ربعيه —

٩١٧

(طغرا)　　٣ ضرب فی مصر سنه ١٢٠٣

وزنی ٤ ½ ط .　　(دليكلی)　قطری ١٦

کموش

— غروش —

٩١٨

(طغرا)　　١٣ ضرب فی مصر سنه ١٢٠٣

وزنی ٢ م ١٣ ط .　　قطری ٣٥

— يكرميلك —

٩١٩

«　　»　　« (١٦) »

وزنی ١ م ١٢ ط .　　(دليكلی)　قطری ٢٨

— پاره —

٩٢٠

«　　»　　« (١٤) »

وزنی ١ ¼ ط .　　قطری ١٥

كبير مانغر

— پرنج —

٩٢١

(طغرا)	١٦ ضرب فی مصر سنه ١٢٠٣ قطری ٣٥

طرابلس غرب

التون

— سلطانی —

٩٢٢

سلطان البرين الخ (١٧)	السلطان سليم خان عز نصره ضرب طرابلس فی غرب ١٢٠٣
وزنی ١ م ١ ط.	قطری ٢٦

كموش

— يوزلك —

٩٢٣

سلطان البرين الخ	طغرا ضرب طرابلس غرب فی ١٢٠٣
وزنی ٩ م ½ ٥ ط.	قطری ٤٣

— غروش —

٩٢٤

(طغرا)

۸
ضرب فی
طرابلس غرب
١٢٠٣

وزنی ٣ م $\frac{1}{2}$ ١٣ ط.

قطری ٣٦

— اونلق —

٩٢٥

سلطان
سليم ابن
مصطفى خان
دام ملکه

ب
ضر فی
طرابلس غرب
١٢١٠

وزنی ١٤ ط.

قطری ٢٧

تونس

کموش

— غروش —

٩٢٦

سلطان البرين
وخاقان البحرين
السلطان سليم
خان عز نصره

*
ضرب فی
تونس
١٢١٢

وزنی ٤ م $\frac{1}{2}$ ١ ط.

قطری ٣٥

جزایر

التون

— سلطانی —

۹۲۷

سلطان البرین	السلطان
الخ	سلیم خان
	عز نصره ضرب فی
	جزایر ۱۲۱۷
وزنی ۱م ½ ط .	قطری ۲٤

— نصفیه —

۹۲۸

سلطان	*
سلیم خان	ضرب فی
عز نصره	جزایر
	۱۲۱۹
وزنی ½ ۷ ط .	(دلیکلی) قطری ۱۸

— ربعیه —

۹۲۹

سلطان	
سلیم خان	» »
	۱۲۰۹
وزنی ¼ ٤ ط .	(دلیکلی) قطری ۱٦

۹۳۰

» »	» ۱۲۲۱ »

«یازیلری مهر سلیمان ایچنده‌در»

(ایکی دلیکلی) قطری ۱۵

— باقر —

٩٣١

سلطان
سلیم خان

*
ضرب فی
جزایر
١٢١٣

یدنجی لوحه . قطری ٢٣

مشار الیه سلطان سلیم ثالث حضرتلرینك آوان سلطنتلرنده قطع وضرب اولنان مسکوکاتك نوع وجنسی بالاده کوستریلانلردن عبارت اولوب التونلرك بیوك قطعه‌لیلری ارتق چیقارلمیه‌رق یالکز اسکی رسم وشکلده تك فندق وانك اقسامیله زر محبوبلر کسلمشدر . بونلر وزناً قدیمی درجه‌ده وفقط فندقلر یکرمی ایکی عیارنده ایسه‌ده زر محبوبلرك عیارلری خیلی نقصاندر.

دور مذکور اوائلنده حس اولنان مضایقهٔ مالیه‌دن طولایی ایادیٔ ناسده بولنان حلیات و آوانیٔ سیم وزرك - عصر سابقده اولدیغی کبی - هر طرفدن جلب وجمعیله نقوده تبدیلی و مسکوکاتك تنقیص عیاری تدبیرینه مراجعتدن بشقه چاره بولنه‌میه‌رق ١٢٠٤ تاریخنده اولوجهله اقتضاسنه تشبث اولنمشیدی. ایشته ذکر اولنان ناقص العیار زر محبوبلر بو تاریخدن صکره چیقاریلان سکه‌لردندرکه انجق اون سکز عیارینه وارر وارمز راده‌ده‌درلر.

التونلرك رایجنه دائر بر کونه معلوماته دسترس اولنه‌مامش ایسه‌ده اشاغیده کوریله‌جکی وجهله کموش سکه‌لرك کسب ایلدیکی حالدن طولایی عهد سلطان حمید خان ثانی‌یه نسبتله ربعی درجه‌ده ترقی ایتمش اولمسی لازم کلور .

مصر التونلريله طرابلس وجزاير سلطانيلرى اسـلوب قديم اوزره اولوب وطرز ونقشلريله وزنلرى بالاده صره‌سيله كوستريلوب بونلرجه شايان قيد وايضاح بشقه بر شى يوقدر. تونسده ايسـه بو دورده التون ضرب اولنمامشدر.

ع

مشار اليـه حضرتلرينك كموش مسكوكاتنه نقل كلام اولننجه: طاقمزده بولنان سكه‌لردن بالتدقيق اكلاشلديغى اوزره كموشلر على العموم تغيير ووزنلرى تنزيل قلنمشدر. شـويله‌كه اقچه‌لره پك آز طوقونيلوب پاره‌لردن برر قيراط وغروشـلردن بر بچق درهم قدر وبونك يكرميلك واونلق وبشلك كبى اقساميله اضعافندن اولان التمشلقلردن دخى اونسبتده تنزيلات اجرا و عيـارلرى حال سـابقنده ابقا قلنـدقدن صـكره كچن عصرده چيقاريلان مغشوش ايكيلكلر جنسندن وفقط ينه بر درهم قدر نقصان اوله‌رق ايكيلك و١٢٠٥ سنه‌سنده يعنى جلوس سلطان سليم خانينك ايكنجى يلنده دخى كذلك مغشـوش وايكى بچق غروشه مساوى اولمق اوزره (يوزلك) وبونك نصـفى اوله‌رق (الليلك) ناميـله مجدداً ايكى نوع سكه دها اخراجنه مبادرت اولنمشدر.

مسـكوكات مذكوره ـ جدول مخصوصـنده ايروجه ارائه اولنديغى اوزره ـ بيكده ٤٦٥ عيـارنده اولوب فقط سـالف الذكر يكى يوزلك والليلكارك ايچنده بعضيلرى درجه‌سندن زياده باقرله مخلوط وعادتا زيوف بر حالده‌در.

عصر مذكور وقعه نويسـلرى آنف البيان مسكوكاتك مقـادير وموازينـندن ونوعلرندن تماميـله بحث ايتميـوب انجق اسكى ايكيلكارك ضربنه دوام وينه مغشوش اوله‌رق يكيدن يوزلكلر اخراج اولنـديغنى سويلمشلردر. بو بابده اك زياده اعطاى معلوماته جودت پاشا حضرتلرى

صرف نقدینهٔ همت ایدوب سکه خصوصنه دائر اولوقتلر اتخاذ اولنان تدابیری ومورخینك اقوالنی برسابق محاکمه بیورمشلردر.

پاشای مشارالیهك تاریخلرنده و۱۲۰۷ سنه‌سی وقایعی صره‌سنده (*) اولبابده مندرج اولان تفصیلاتدن بر قسمی آتیده خلاصةً نقل اولندی.

« جلوس سلطان سلیم خانیده تشبثات نافعهٔ سائره ایله برابر تصحیح سکه بحثی دخی میدانه چیقمش ایسه‌ده هنگام سفرده اجراسی قابل اوله‌مامغله ناچار بر مدت دها دور سابقك ایکیلکلری مثللو ایکیلك قطعنه مداومت اولنمشیدی. بعدالمصالحه خصوص مذکور بعض اصحاب عقول طرفلرندن تکرار موضوع بحث اوله‌رق ایکیلکلرك قالدیرلمسی وسکه‌نك غشی کاَیاً ازاله‌ایله خالص‌العیار سکه کسلمسی درمیان وحتی تاتارجق عبدالله افندی نام ذات طرفندن ویریلان لایحه‌ده مسکوکاتك تزییف وتغییری صورت ظاهره‌ده منفعت عد اولنور ایسه‌ده حقیقتده عینی مضرت اولوب دراهم مضروبه‌یه نقدر نحاس اضافه اولنور ووزنی نقدر تنزیل قلنور ایسه واردات دولته اولقدر نقصان ترتب ایده‌جکی بدیهیاتدن اولمسیله کرك مقدما وکرك بو دفعه حسب‌الضرور سکه‌نك تنزیل اولنان وزن‌وعیارلری نظام قدیمنه ارجاع وکمشخانه ومعادن سائره‌نك کالاول اصلاحیله نقود مسکوکه‌نك غل وغشدن تصفیه‌سی ومقدار وزنلرینك هیچ اولمز ایسه سلطان محمود خان اول سکه‌لری درجه‌سنه ابلاغ قلنمسی کبی تدابیر ومطالعات معقوله عرض واتیان اولنمشدر . انجق سکهٔ سلطانیه تصحیح اولندیغی تقدیرجه ضربخانه معاملاتنه بعض مرتبه مضایقه عارض اولمق ظننه وبلکه مغشوش سکه معاملاتندن مستفید اولان بعض کیمسه‌لرك منفعتلری محواولمق ملاحظه‌سنه‌بناءً سالف‌الذکر اخطارات خیرخواخانه‌یه قارشو ضربخانه مأمورلری اعمال دسایسله مانع ونهایت ایکیلکلرك ابقاسنه ومجدداً یوزلك قطعنه قرار ویریله‌رك ممالك محروسه‌ده باقرله

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٢٩١ .

قاريشق مغشوش سكه ضرب اولنمق كبى بر ياكاش يوله كيدلمكه سبب اولمشلردر.»

بو مياندە پاشاى مشاراليه «مورخ واصف افندى تاريخنده (سكه‌نك تصحيح واصلاحى يولنده درميان اولنان تدابيرى تزييف وبو امر خيره ضربخانه امينى يوسف اغانك مانع اولديغنى حسن موفقيت سياقنده تعريف ايتدكدن صكره كموشه باقر خلط ايدرك مغشوش سكه قطعندن ممالك محروسه‌جه منفعت واجنبيلرجه مضرت حصوله كلدى .) ديمش اولمسى نه درجه‌لرده موجب ضحك واستهزا سوزلردن اولديغنى» بيان ايله مورخ مومى اليهك بو بابده‌كى اقوال غريبه‌سنى تماميله جرح ايورمشلردر.

⁂

بو دورده كموش مسكوكاتدن اوله‌رق مصرده غروش واونلق وپاره‌لر وطرابلس غربده كذلك يوزلك وغروش واونلقلر وتونسده دخى يالكز غروشلر ضرب اولنوب بونلر بر درجه‌يه قدر استانبول سكه‌لرينه مشابه اولمق اوزره نقش واعمال ايدلمش ايسه‌ده رسم خطلرى ينه فرقلى اولديغى كبى بالاده صره‌سيله كورلمش اوله‌جغى وجهله وزنلرى دخى انلردن اولدقچه نقصاندر.

اشبو كموش سكه‌لرك ممالك مذكوره‌جه اسامئ مخصوصه‌سى والتونله اولان نسبت ورايجلرى حقنده آتيده سلطان محمود خان ثانى عصرى مسكوكاتى صره‌سنده بعض معلومات وايضاحات درج ايدلمشدر.

استانبول باقرلرى ينه بيوك قطعه‌ده كسلمش ومصرده دخى كذلك بيوك حجمده وفقط پرنجدن سكه ضرب اولنوب غربك ايسه اولدن بعض اولديغى مثللو كوچك باقرلرى كورلمكده بولنمشدر.

٢٩ سلطان مصطفی خان رابع

١٢٢٢ — ١٢٢٣

قسطنطينيه

التون

— فندق —

٩٣٢

(طغرا) (*)	(١) ب ضر فی قسطنطينيه ١٢٢٢
وزنی ١م .	قطری ١٩

— ربعيه —

٩٣٣

» »	» (٢) »
وزنی ٤ ط .	قطری ١٥

— زرمحبوب —

٩٣٤

سلطان البرين الخ (١)	(طغرا) ضرب فی قسطنطينيه ١٢٢٢
وزنی ½ ١٠ ط .	قطری ٢١

(*) مشار اليهك طغرالرنده « مصطفی خان بن عبدالحميد المظفر دائما » يازيليدر .

کموش

ــ يوزلك ــ

٩٣٥

سلطان البرين	(طغرا)
الخ (١)	ضرب
	فى
	قسطنطينيه
	١٢٢٢
وزنى ١٠ م ٤ ط .	قطرى ٤٢

ــ ايكيلك ــ

٩٣٦

(طغرا)	(١)
	ضرب فى
	قسطنطينيه
	١٢٢٢
وزنى ٨ م ½ ٢ ط.	قطرى ٤١

ــ التمشلق ــ

٩٣٧

سلطان البرين	السلطان
الخ (١)	مصطفى بن عبدالحميد خان
	دامه ملكه ضرب
	فى
	قسطنطينيه
	١٢٢٢
وزنى ٦ م ¼ ١ ط .	قطرى ٣٩

جزایر

التون

— سلطانی —

٩٤٧

سلطان البرین
الخ

السلطان
مصطفی خان
عز نصره ضرب فی
جزایر ١٢٢٢

وزنی ١ م ¼ ط.

(دلیکلی) قطری ٢٤

— نصفیه —

٩٤٨

سلطان
مصطفی خان
عز نصره

ب
ضر فی
جزایر
١٢٢٢

وزنی ٨ ط.

قطری ١٩

— ربعیه —

٩٤٩

سلطان
مصطفی خان

« «

وزنی ٤ ط.

یدنجی لوحه. (ایکی دلیکلی) قطری ١٥

سلطان مصطفى خان رابع حضرتلرينك جزؤى اولان مدت سلطنتلرى نسبتنده مسكوكاتى دخى طبيعى آزدر .

التون اوله‌رق كسيلان فندقلر ايله زر محبوبلرك شكل ورسملرى اولكيلر كبى اولوب انجق وزنلرى نقصان وعيارلرى دخى يكديكرندن اشاغيدر .

عهد سلطان سليم ثالث مسكوكاتنده عموماً (ضرب فى اسلامبول) يازلمش ايكن بو عصرده ينه ترك ايديله‌رك كرك التون وكرك كموش سكه‌لره قديمى وجهله (قسطنطينيه) اسمى درج اولنمشدر .

مصر التونلرى پك نقصان عيارده‌در. بلاد غربيه‌دن يالكز جزايرده (سلطانى) التون كسيلوب نقشلرى يكى بر طرزده وفقط بونلركده وزنلرى دون مرتبه‌ده در .

***

كموش سكه‌لرك انواعى ووزن وعيارلرى دكشديرلميوب شهريار سابق سلطان سليم خان ثالث مسكوكاتنك عينى اصولده‌در . انجق نقوش وعباراتجه وقت بوقت اولديغى مثللو بعض تبديلات اجرا قلنمشدركه بونلر محللرنده صره‌سيله تدقيق اولندقجه اكلاشيلور .

بو عصرده كسلمش باقر سكه المزه كچمامشدر .

۳۰ سلطان محمود خان ثانی

۱۲۲۳ — ۱۲۵۵

قسطنطنیه

التون

— استانبول — (*)

۹۵۰

(طغرا) (**)

سلطان البرین — ضرب فی

الخ (۱) — قسطنطنیه

۱۲۲۳

« طغرانك صاغنده نقش واردر. »

وزنی ¾ ۱۱ ط. — قطری ۲۲

۹۵۱

« (۷) » — « »

« نقشلری براز فرقلیدر. »

(دلیکلی) قطری ۲۲

(*) اشبو (استانبول) وياخود (استانبول زر محبوبی) تسمیه اولنان التونلر رسم ونقشجه ایکی نوع اولوب برنوعی پادشاه مشارالیهك جلوسلرینك برنجی سنه‌سندن التنجی سنه‌سنه ودیکر نوعی یدنجی سنه‌سندن اون ایکنجی سنه‌سنه قدر ضرب اولنمشدر.

(**) خاقان مشارالیهك طغرای همایونلرنده «خان محمود بن عبد الحمید المظفر دائما» عباره‌سی محرردر.

— نصفیه‌سی —

۹۵۲

» (۳) «	« «
وزنی ٦ ط .	قطری ۱۸

۹۵۳

» (۱۲) «		« «
	« نقشلری براز فرقلیدر. »	قطری ۱۹

— ربعیه‌سی —

۹۵٤

	(۲) ضرب فی قسطنطینیه ۱۲۲۳
(طغرا)	
وزنی ۳ ¾ ط .	(دلیکلی) قطری ۱٤

۹۵۵

« «	« (۳) »
وزنی ٤ ط.	قطری ۱٤

۹۵٦

« «	« (٥) »
	قطری ۱٥

۹۵۷

(طغرا)	« بشقه رسم وطرزده‌در »	نصره عز ۱٥ فی ضرب قسطنطینیه ۱۲۲۳
وزنی ۳ ط.		(دلیکلی) قطری ۱٤

﴿ رومی آلتونی ﴾ (*)

٩٥٨

(طغرا) «اطرافلرنده طرز جدید نقشلی دائره» ضرب فی ٩ قسطنطینیه ١٢٢٣

وزنی ١م ١/٤ ٧ ط. (دلیکلی) قطری ٢٦

— ربعیه‌سی —

٩٥٩

« « (١٠) « «

وزنی ٣/٤ ٥ ط. (دلیکلی) قطری ١٩

﴿ جدید رومی آلتونی ﴾ (**)

— چفته —

٩٦٠

(طغرا) ——— مرکزلرنده ——— ضرب فی ٩ قسطنطینیه ١٢٢٣

سلطان البرین وخاقان — دوره‌لرنده — السلطان محمود خان ابن

البحرین السلطان ابن السلطان السلطان عبدالحمید خان دام ملکه

وزنی ١م ٣/٤ ٧ ط. (دلیکلی) قطری ٢٩

(*) اشبو رومی آلتونلرینه الیوم (عتیق رومی) تعبیر اولنوب جلوسك طقوزنجی سنه‌سندن اون اوچنجی سنه‌سنه قدر یالکز درت سنه ضرب اولنمشدر . بونلرك نصفیه‌سی دخی بر ارالق کسلمش ایسه‌ده غایت نادر بولنوب حتی تعرفهٔ رسمیه‌یه دخی ادخال ایدلمامشدر. بوندن المزه چکورەمدك ایسه‌ده بر دانه‌سنی یالکز کوردك .

(**) سلطنتك کذلك طقوزنجی سنه‌سندن اون بشنجی سنه‌سی نهایتنه قدر ضرب اولنمشدر . اشبو جدید رومیلره بین‌الناس (یازیلی محمودیه) دخی تعبیر اولنور.

— تك —

٩٦١

« « « (١٠) »

وزنی ٣/٤ ١١ ط . (دلیکلی) قطری ٢٣

٩٦٢

« « « (١٥) »

(عیاری نقصان دلیکلی) قطری ٢٣

﴿ عدلی آلتونی ﴾ (*)

٩٦٣

{سلطان البرین} الخ (١٧)

عدلی (طغرا)
ضرب فی
قسطنطینیه
١٢٢٣

وزنی ٣/٤ ٧ ط. قطری ١٩

— نصفیه‌سی —

٩٦٤

« (٢١) « « «

وزنی ١/٤ ٤ ط. (دلیکلی) قطری ١٦

٩٦٥

« (٣٢) « « «

وزنی ٤ ط . قطری ١٥

(*) شهریار مشار الیهك طغرای همایونلرینك صاغنده (عدلی) مخلص جلیلی وضع وتحریر اولنمق اصولی بو آلتونلردن باشلایوب بناءً علیه بونلره (عتیق عدلی) آلتونی نامی ویرلمشدر. جلوسنك اون یدنجی سنه‌سندن نصفیه‌لری اوتوز ایکنجی سنه‌سنه قدر کسلمشدر.

﴿ دارالخلافه التونی ﴾ (*)

٩٦٦

عدلی (طغرا)	١٥ ضرب فی دارالخلافة ١٢٢٣ العلیه
وزنی ٧ ¾ ط.	قطری ٢٠

— نصفیه‌سی —

٩٦٧

« «	« (١٥) «
وزنی ٣ ¾ ط.	(دلیکلی) قطری ١٦

٩٦٨

« «	« (١٦) «
وزنی ٤ ط.	(دلیکلی) قطری ١٥

— ربعیه‌سی —

٩٦٩

« «	« (١٥) «
وزنی ٢ ½ ط.	قطری ١٣

﴿ طرز آخرده دارالخلافه التونی ﴾ (**)

٩٧٠

عدلی (طغرا)	١٥ ضرب فی دارالخلافة ١٢٢٣ السنیه
وزنی ٨ ط.	قطری ٢٠

(*) (**) اشبو ایکی نوع دارالخلافه التونلری سلطنتك یالکز اون بش واون التنجی سنه‌لرنده کسیلوب برنده (دارالخلافة العلیه) دیکرنده (دارالخلافةالسنیه) یازلمشدر. وزن وعیارجه ەتبق عدلی التونلری درجه‌سنده‌در. بونلره بین‌الناس (صره التونی) اطلاق اولنور.

— نصفیه‌سی —

٩٧١

« » « (١٥) »

وزنی ٣ ¾ ط. (کناری کسیك ودلیکلی) قطری ١٨

— ربعیه‌سی —

٩٧٢

« » « (١٥) »

وزنی ٢ ط. (دلیکلی) قطری ١٣

﴿ جدید عدلیه التونی ﴾ (*)

٩٧٣

عدلی ١٧ ضرب فی
(طغرا) —— مرکزلرنده —— قسطنطینیة
١٢٢٣ المحروسه

سلطان سلاطین زمان دام ملکه وسلطنته
عدلی محمود خان —— دوره‌لرنده —— الی آخرالدوران

وزنی ٧ ¾ ط. قطری ١٩

— نصفیه‌سی —

٩٧٤

« » « (١٩) »

وزنی ٤ ط. یدنجی لوحه (دلیکلی) قطری ١٦

— ربعیه‌سی —

٩٧٥

« » « (٢٣) »

وزنی ٢ ط. (دلیکلی) قطری ١٣

(*) جدید عدلیه التونلری جلوسك اون یدنجی سنه‌سندن یکرمی اوچنجی سنه‌سنه قدر ضرب اولنمشدر. شکلاً جدید رومی التونلرینه مشابه ایسه‌ده عباره‌لری بشقه‌در.

۹۷٦

عدلی		۱۷
(طغرا)		ضرب فی
		قسطنطینیة
	« اطرافنده یازیلر یوقدر »	۱۲۲۳
		المحروسه
وزنی ۲ ½ ط.		قطری ۱۳

﴿ خیریه التونی ﴾ (*)

— جفته —

۹۷۷

(سلطان)	(غازی)
(زمان) عدلی (سلطان)	۲۱
(طغرا)	(خان) ضرب فی (دولته)
	قسطنطینیه
	۱۲۲۳
وزنی ۱م ¾ ط.	(دلیکلی) قطری ۲۷

— تك —

۹۷۸

« «	« (۲۲) »
وزنی ۸ ¾ ط.	(دلیکلی) قطری ۲۰

— نصفیه‌سی —

۹۷۹

« «	« (۲۱) »
وزنی ٤ ½ ط.	قطری ۱۵

(*) خیریه التونی سلطنتك یکرمی برنجی سنه‌سندن بدأ ایله یالکز ایکی سنه ضرب ایدلمشدر. لسان عوامده (غازی) و (صندقلی) التونی ناملریله دخی یاداولنیور.

﴿ جدید محمودیه آلتونی ﴾ (*)

٩٨٠

عدلی		(٢٦) ضرب فی
(طغرا)	«کنارلری دائراً چیچکلی صو»	قسطنطینیه
		١٢٢٣
وزنی ٨ ط.		(دلیکلی) قطری ١٩

— نصفیه‌سی —

٩٨١

« «	« (٢٧) «
وزنی ٣ $\frac{٣}{٤}$ ط .	(دلیکلی) قطری ١٥

— ربعیه‌سی —

٩٨٢

« «	« (٣٢) «
وزنی ٢ ط.	(دلیکلی) قطری ١٣

﴿ طرز آخر جدید ربعیه ﴾

٩٨٣

عدلی		٢٤ ضرب فی
(طغرا)	«کنارلرنده درت صره زیقزاقلی اینجه چیزکیلر»	قسطنطینیه
		١٢٢٣
وزنی ٢ ط .		قطری ١٣

(*) سلطنتك یکرمی آلتنجی سنه‌سنده ضرب اولنمغه باشلامش و بوندن صکره بشقه نوع آلتون کسلیوب بو رسمده دوام اولنمشدر. بونلره لسان خلقده یکرمیلك آلتون تعبیر اولنقده‌در.

۹۸٤

(۹۸۳) نومرونك عینیدر . « (۲۷) »

وزنی ۱ ½ ۱ ط . قطری ۱۱

کموش

— غروش —

۹۸۵

سلطان البرین (طغرا)

الخ (۱) « طغرانك صاغنده نقش » ضرب فی

قسطنطینیه

۱۲۲۳

وزنی ٤م ½ ط. قطری ۳٤

۹۸٦

« (۳) » « «

وزنی ۳ م ۲ ط. قطری ۳۲

— اون پاره‌لك —

۹۸۷

« (۱۰) » « «

وزنی ¼ ۱۳ ط. قطری ۲۱

— بش پاره‌لك —

۹۸۸

« (۱) » « «

وزنی ۷ ط . قطری ۱۹

۹۸۹

« (٤) » « «

قطری ۱۸

— پاره —

٩٩٠

(طغرا)	٣ ضرب فی قسطنطنیه ١٢٢٣
وزنی ¼ ١ ط .	قطری ١٤

٩٩١

« «	« (٥) «
	قطری ١٤

٩٩٢

« «	« (١٢) «
	قطری ١٤

— اقچه —

٩٩٣

« «	« (٢) «
وزنی ½ ط .	(دلیكلی) قطری ٩

٩٩٤

« «	« (١٢) «
	قطری ٩

— چفته زولته — [التمشلق]

٩٩٥

سلطان البرین الخ (١)	السلطان محمود بن عبدالحميد خان دام ملكه ضرب فی قسطنطنیه ١٢٢٣
وزنی ٣ م .	قطری ٣٣

۹۹۶

(۹۹۵) نومرونك عینیدر . « «

سنه‌شی (۱۸) «کنارلری نقشلی»

وزنی ۲ م ۱ ط . قطری ۳٤

— زولته — [اوتوزلق]

۹۹۷

« (۱۹) « « «

وزنی ۱ م ط . قطری ۲۷

— جهادیه — (*)

— عتیق بش غروشلق —

۹۹۸

(طغرا) ۳ ضرب فی

«صاغنده نقوش عربیه» قسطنطینیه ۱۲۲۳

وزنی ۷ م ۱٤ ط . قطری ٤۱

۹۹۹

« « « (۸) «

وزنی ۸ م . قطری ٤۳

— یوزلك —

۱۰۰۰

« « « (٥) «

وزنی ٤م ۲ط . قطری ۳٤

(*) اشبو جهادیه سکه‌لرنده طغرا ویازیلر زنجیرلی بر دائره ایچنده آلنوب بونك طیش طرفنده دخی کذلك دائرا نقشلی بر صو رسم ایدلمشدر.

— اللیلك —

١٠٠١

« » « (٣) »

وزنی ١م ¾ ١١ ط . قطری ٢٨

ـ جدید ایکیلك ـ

١٠٠٢

(طغرا) {١٤}

« صاغنده وصولنده نقش عربی » ضرب فی

قسطنطینیه

١٢٢٣

وزنی ٤م . قطری ٣٦

١٠٠٣

« » « (١٤) »

وزنی ٣م ١٣ط . (دلیکلی) قطری ٣٧

١٠٠٤

« » « (١٥) »

«کنارلرنده چیچکلی صو»

وزنی ٤م ط. قطری ٣٨

— غروش —

١٠٠٥

سلطان البرین (طغرا)

الخ (١٥) ضرب فی

قسطنطینیه

١٢٢٣

وزنی ٢م. قطری ٣٢

— اون پاره‌لك —

١٠٠٦

« (١٦) » « »

وزنی ٧ ط . قطری ٢٠

— بش پاره‌لك —

١٠٠٧

(١٠٠٥) نومرويه مشابهدر. سنه‌سى (١٤) « «

وزنى ¼ ٤ ط. قطرى ١٨

١٠٠٨

(طغرا)

١٦
ضرب فى
قسطنطنيه
١٢٢٣

وزنى ¾ ٣ ط. قطرى ١٦

ـــ رسم ديكر ـــ (*)

— غروش —

١٠٠٩

(طغرا)

٢١
ضرب فى
قسطنطنيه
١٢٢٣

وزنى ٧ ط. قطرى ٢٢

— يكرمى پاره‌لك —

١٠١٠

« « « (٢١) «

وزنى ¾ ٣ط. يدنجى اوحه. قطرى ١٨

١٠١١

« « « (٢٢) «

قطرى ١٧

(*) اشبو كوشلرك ايكى وجهنده طغرا ويازيلرك اطرافنده چاپراز چيركيلى واورته‌لرى نقطه‌لى طرز جديد اوزره صولر نقش اولنمشدر.

جدید بشلك (*)

— نقطه‌سز —

١٠١٢

عدلی	٢٢ ضرب فی
(طغرا)	قسطنطینیه ١٢٢٣
وزنی ٤ م ١٣ ط.	قطری ٣٩

١٠١٣

« «	« (٢٤) «
وزنی ٤ م ٩ ½ ط.	قطری ٣٩

— نقطه‌لی —

١٠١٤

« «	« (٢٥) «
وزنی ٤ م ١٢ ط.	قطری ٣٩

١٠١٥

« «	« (٢٦) «
وزنی ٤ م ٨ ط.	قطری ٣٩

— یوزلك — [ایکی بچق غروش]

— نقطه‌سز —

١٠١٦

عدلی	٢٣ ضرب فی
(طغرا)	قسطنطینیه ١٢٢٢٣
وزنی ٢ م ¾ ١ ط.	قطری ٣٤

(*) اشبو جدید بشلکلر الیوم متداول اولان بشلکلر (یعنی‌یوز پاره‌لکلر) ایله اقسامی اولوب شکل ورسملری معلومدر. بونلر حقنده بو عصرك ذیلنده ایضاحات لازمه مندرج اولمغله اکا مراجعت اولنه.

۱۰۱۷

« «	« (۲٤) «
وزنی ۲ م	قطری ۳٤

— نقطه‌لی —

۱۰۱۸

« «	« (۲٥) «
وزنی ۲م ۱$\frac{۳}{٤}$ ط .	قطری ۳٤

— غروش — [قرقلق]

— نقطه‌سز —

۱۰۱۹

عدلی (طغرا)	۲۲ ضرب فی قسطنطینیه ۱۲۲۲
وزنی $\frac{۱}{۲}$ ۱۲ ط.	قطری ۲۷

۱۰۲۰

« «	« (۲۳) «
	(دلیکلی) قطری ۲۷

۱۰۲۱

« «	« (۲٤) «
	قطری ۲۷

— نقطه‌لی —

۱۰۲۲

« «	« (۲٥) «
وزنی $\frac{۳}{٤}$ ۱٥ ط .	قطری ۲۷

— یکرمی پاره‌لك —

— نقطه‌سز —

١٠٢٣

عدلی	٢٣
	ضرب فی
(طغرا)	قسطنطینیه
	١٢٢٣
وزنی ¼ ٦ ط.	قطری ٢١

١٠٢٤

« «	« (٢٤) «
وزنی ½ ٧ ط.	قطری ٢١

— نقطه‌لی —

١٠٢٥

« «	« (٢٥) «
(دلیکلی)	قطری ٢١

١٠٢٦

« «	« (٢٦) «
(دلیکلی)	قطری ٢١

١٠٢٧

« «	« (٢٧) «
	قطری ٢١

١٠٢٨

« «	« (٢٨) «
وزنی ٦ ط.	قطری ٢١

١٠٢٩

« «	« (٢٩) «
وزنی ½ ٥ ط.	قطری ٢١

١٠٣٠

« « « (٣٠) «

قطری ٢١

١٠٣١

« « « (٣١) «

وزنی ٧ ط. قطری ٢١

— اون پاره‌لك —

— نقطه‌سز —

١٠٣٢

عدلی ٢٥ ضرب فی

(طغرا) قسطنطينيه ١٢٢٣

وزنی ½٣ ط. قطری ١٧

— نقطه‌لی —

١٠٣٣

« « « (٢٩) «

(دلیکلی) قطری ١٧

— پاره —

١٠٣٤

(طغرا) ٢٦ ضرب فی

«چیچکلی» قسطنطينيه ١٢٢٣

وزنی ١ ط. قطری ١٢

التیلق (*)

١٠٣٥

عدلی (طغرا)	«کنارلرنده چیچکلی صو»	٢٧ ضرب فی قسطنطینیه ١٢٢٣
وزنی ٣ م ١٣ ط .		قطری ٣٧

١٠٣٦

« «		« (٣٠) «
		قطری ٣٧

— اوچلك — [اوچ غروش]

١٠٣٧

« «		« (٢٧) «
وزنی ١م ١٤ط.		قطری ٣٢

— التمشلق — [التمش پاره]

١٠٣٨

« «		« (٣٠) «
وزنی ½ ١٤ ط .		(دلیکلی) قطری ٢٧

ادرنه

التون

— خیریه —

١٠٣٩

— جفته —

* (سلطان) * (سلطان) عدلی طغرا (زمان) *		* (غازی) * (١٠) ٢٤ ضرب فی ادرنه ١٢٢٣ (٩١٥ [illegible]) *
وزنی ١م ٢ط .		(دلیکلی) قطری ٢٧

(*) عصرمزده متداول اولان التیلقلر ایشلکلر ایله قسملی اولوب شکل ونقشلری معلومدر.

— تك —

١٠٤٠

(١٠٣٩) نومرونك عينيدر. « (٢٤) »

وزنى ٩ ط. قطرى ٢٠

— نصفيه‌سى —

١٠٤١

« » « (٢٤) »

وزنى ٤ ¼ ط. قطرى ١٦

بغداد

التون

— خيريه —

١٠٤٢

(سلطان)
(سلاطين) عدلى طغرا (خان)

وزنى ٦ ط.

(غازى)
(خان) ٢٥ ضرب فى بغداد ١٢٢٣ (محمود)

(دليكلى) قطرى ٢٠

كموش

— غروش —

١٠٤٣

(طغرا)
« صاغنده نقش عربى »

« جهاديه سكه‌سنك عينيدر »

١٣
ضرب فى
بغداد
١٢٢٣

وزنى ١م ¼ ٦ ط. قطرى ٣١

١٠٤٤

« » « (١٣) »

«براز نقشلرى فرقليدر.»

وزنى ١م ¼ ٣ ط. قطرى ٢٨

— یکرمی پاره‌لك —

۱۰۴۵

« (۱۷) » « «

«طغراسنك صاغنده عادی چیچك وكنارلری نقشلی»

وزنی ۱۴ ¼ ط. قطری ۲۷

— اون پاره‌لك —

۱۰۴۶

« (۱۷) » « «

وزنی ۷ ط. قطری ۲۲

۱۰۴۷

« (۱۷) » « «

«كنارلری فرقلیدر.»

وزنی ۵ ¾ ط. قطری ۲۰

— زولته —

۱۰۴۸

سلطان البرین
الخ (۱۵)

السلطان
محمود بن عبد الحمید خان
دام ملكه ضرب فی
بغداد
۱۲۲۳

وزنی ۱ م ۲ ¼ ط. قطری ۳۰

۱۰۴۹

« «
(۱۵)

(طغرا)
ضرب فی
بغداد
۱۲۲۳

یدنجی لوحه. (ایكی دلیكلی) قطری ۲۸

— اونبشلك — [نصف زولته]

۱۰۵۰

(۱۰٤۹) نومرونك عینیدر. « «

سنه‌سی (۲۲) (ایکی دلیکلی) قطری ۱۷

﴿ نوع دیکر ﴾

— غروش —

۱۰۵۱

(طغرا) ۲۱ ضرب فی

بغداد

«اطرافلرنده چاپراز جین‌کیلی صو» ۱۲۲۳

وزنی ۱ م قطری ۲۹

۱۰۵۲

۲۱ ضرب فی

(طغرا) —— مرکزلرنده —— بغداد

۱۲۲۳

السلطان عدلی محمود — دوره‌لرنده — سلطان البرین وخاقان البحرین

خان دام ملکه السلطان ابن لسلطان

وزنی $14\frac{3}{4}$ ط. قطری ۲۹

— جدید بشلك — (*)

۱۰۵۳

(طغرا) ۲۷ ضرب فی

بغداد

۱۲۲۳

وزنی ۲ م $1\frac{1}{4}$ ط. قطری ۳۵

(*) درسعادتك یکی بشلکلرینه یعنی بش غروشلقلرینه براز تقلید ایدیلوب فقط وزنلری نقصاندر. بوسکه‌لره بغداده الیوم (چرخی) تعبیر اولنور. ذیله مراجعت اولنه.

باقر

١٠٥٤

(طغرا)
«بوزقدر.»

١
ضرب فى
بغداد
١٢٢٣
قطرى ١٥

١٠٥٥

«مهر سليمان منقوش اولوب
مركزنده آى ييلديز»

٢٥
ضرب فى
بغداد
١٢٢٣
قطرى ٢٥

١٠٥٦

ب
ضر فى
٠٠٠ ا د
(سيلكدر)

«كنارلرى چيچكلى»

٢٨
ضرب فى
بغداد
٠٠٢٣
قطرى ٢٠

مصر

التون

-- رومى — (*)

١٠٥٧

— چفته —

(طغرا)

٥
ضرب فى
مصر
١٢٢٣
(ايكى دليكلى) قطرى ٢٨

وزنى ١م ٢ط.

(*) پاى تختك عتيق رومى التونلرى رسمندهدر. درسعادتده پك نادر بولنان تك روميلردن مصرده دخى ضرب اولنمشدر. (١٠٥٨) نومرولى التون اودر.

۱۰۵۸

— تك —

« «	« (۱۱) «
وزنی ¾ ۱۱ ط .	(دلیکلی) قطری ۲۳

۱۰۵۹

— ربعیه‌سی —

« «	« (۱۰) «
وزنی ۳ ط .	قطری ۱٤

(زر محبوب)

۱۰٦۰

سلطان البرین	(طغرا)
الخ (۱۱)	ضرب فی
	مصر سنه
	۱۲۲۳
وزنی ¼ ۱۱ ط .	(دلیکلی) قطری ۲۵

۱۰٦۱

— نصفیه‌سی —

« (۱) «	« «
وزنی ¾ ٥ ط .	قطری ۲۰

(خیریه التونی)

۱۰٦۲

— نصفیه —

(سلطان)	(غازی)
(ب ن) عدلی (طغرا) (سلطان)	۲٦ (ب ن) ضرب فی مصر ۱۲۲۳ (عز نصره)
وزنی ½ ٤ ط .	(دلیکلی) قطری ۱٦

﴿ جديد محموديه آلتونى ﴾

— نصفيه —

١٠٦٣

عدلى	٢٩
(طغرا)	ضرب فى
	مصر
	١٢٢٣
وزنى ١/٢ ٣ ط .	(دليكلى) قطرى ١٤

كموش

— غروش —

١٠٦٤

سلطان البرين	(طغرا)
الخ (٥)	ضرب فى
	مصر سنه
	١٢٢٣
وزنى ١م ١٢ ط.	(پك مغشوش) قطرى ٣١

١٠٦٥

(طغرا)	٧
	ضرب فى
	مصر
	١٢٢٣
وزنى ١م ١٠ ط.	قطرى ٢٩

— يكرمى پاره‌لك —

١٠٦٦

« «	« (١١) «
وزنى ١١ ط .	(دليكلى) قطرى ١٨

— بش پاره‌لك —

١٠٦٧

« «	« (٧) «
وزنى ٣/٤ ٥ ط .	قطرى ١٦

۱۰٦۸

(۱۰٦۷) نومرونك مشابهيدر . « (۱۹) »

وزنی ٤ ½ ط . (دليكلی) قطری ۱۸

۱۰٦۹

« » « (۱۸) »

وزنی ۳ ½ ط . (دليكلی) قطری ۱۵

— پاره —

۱۰۷۰

« » « (۲۵) »

وزنی ½ ۱ ط . قطری ۱۵

— اقچه —

۱۰۷۱

« » « (۱۷) »

وزنی ½ ط . قطری ۱۲

۱۰۷۲

« » « (۱٦) »

« عادی صاری تنكه » (دليكلی) قطری ۱۳

۱۰۷۳

« » « (۱۹) »

« بودجی » قطری ۱۳

— طرز آخرده —

غروش

۱۰۷٤

(طغرا) — ۲۲ ضرب فی

«پای تحتك (۱۰۰۹) نومرولی سكه‌لرينه مشابهدر . » — مصر ۱۲۲۳

وزنی ۱م ط . قطری ۲٦

— یکرمی پارەلك —

۱۰۷٥

« (۲۲) » | « »

وزنی ½ ٦ ط . | قطری ۲۱

— اون پارەلك —

۱۰۷٦

« (۲۲) » | « »

وزنی ½ ۳ ط . | قطری ۱۷

— نورسم — (*)

غروش

۱۰۷۷

عدلی | ۲۸ ضرب فی

(طغرا) | «اطرافی کوزل چیچکلی صو» | مصر ۱۲۲۳

وزنی ½ ٥ ط . | (دلیکلی) قطری ۱۹

— اون پارەلك —

۱۰۷۸

« (۲۹) » | « »

وزنی ½ ۱ ط . | (قطری) قطری ۱۳

اصول جدیده (**)

— یکرمی غروشلق —

۱۰۷۹

عدلی | ۳۱ ضرب فی

(طغرا) | مصر

ش ۲۰ | « اطرافلری دوز کنارلری تیرتیللی » | ۱۲۲۳

وزنی ۸م ۱۲ ط . | قطری ۳۷

(*) سیم خالصدن اعمال اولنوب خط ونقشلری منتظم حالدەدر.

(**) اشبو سکەلر مجدداً اتخاذ اولنان اصولده ضرب اولنوب بوکا دائر معلومات بو عصرك ذیلنده کوسترلدکلە اورایە مراجعت اولنە.

— اونلق — [نصفیه]

١٠٨٠

« ش ١٠ » « (٢٩) »

وزنی ٤ م ٥ ط. قطری ٣٠

— بشلك — [ربعیه]

١٠٨١

« ش٥ » « (٢٩) »

وزنی ٢ م ٢ $\frac{١}{٤}$ ط. قطری ٢٤

— برغروشلق —

١٠٨٢

« ش١ » « (٣٠) »

وزنی ٧ ط . قطری ١٩

— اون پاره‌لك —

١٠٨٣

« ١٠ پ » « (٣٠) »

وزنی ١ $\frac{٣}{٤}$ ط . قطری ١٤

...

باقر

— اصول جدیده — [اون پاره‌لك]

١٠٨٤

(طغرا) ٢٩ ضرب فی مصر ١٢٢٣

« اطرافلری چیچکلی صو »

وزنی ٢م ٣ط . قطری ٢٣

— بش پاره‌لك —

۱۰۸۵

(طغرا) « (۲۹) »

ب « اطرافلری دوزدر. »

وزنی ۱م ۱٤ ط. قطری ۲۰

— بر پاره‌لك —

۱۰۸٦

(طغرا) « (۲۹) »

وزنی ½ ٥ ط. قطری ۱٥

طرابلس غرب

التون

— سلطانی —

۱۰۸۷

سلطان البرین السلطان

الغ (٦) محمود خان

عز نصره ضرب فی

«کنارلرنده نقطه‌لی دائره» طرابلس غرب

۱۲۲۳

وزنی ¼ ۱٥ ط. (دلیکلی) قطری ۲٤

۱۰۸۸

« (۱۹) » « »

وزنی ۱م ¼ ط. قطری ۲۸

— اسمسز — (*)

١٠٨٩

سلطان البرين	٨ ضرب فى
الخ (١٨)	طرابلس
	غرب
	١٢٢٣
وزنى ١٢ ط.	(ايكى دليكلى) قطرى ٢٣

《 زر محبوب 》

١٠٩٠

سلطان البرين	(طغرا)
الخ (١٣)	ضرب فى طرابلس
	غرب
	١٢٢٣
وزنى ¾ ١١ ط.	(ايكى دليكلى) قطرى ٢٣

كموش

— غروش —

١٠٩١

		ضرب فى
(طغرا)		طرابلس غرب
	« خط ونقشلرى غايت فنادر »	١٢٢٣
وزنى ٤م ١٤ ط.		قطرى ٣٧

١٠٩٢

« «	« ١٢٤٣ »
	قطرى ٣٧

(*) اشبو التون سكه‌ده يالكز عنوان پادشاهى يازيلوب نام همايون درج اولنمامشدر. مسكوكات عثمانيه ايچنده ديكر امثالى كورلمامشدر.

— اونلق —

۱۰۹۳

» « » (۱۰)/۱۲۲۳ «

وزنی ۱م ٤ط. قطری ۳۱

۱۰۹٤

» « » (۲۱) «

وزنی ۱م ۱۲ط . قطری ۳۱

۱۰۹٥

(۲۳) (طغرا) » «

قطری ۳۱

« سنه‌سی طغرانك صاغنده‌در . »

— طرز آخرده —

غروش (*)

۱۰۹٦

سلطان‌البرین (طغرا)

الخ (۲۲) ضرب فی طرابلس

غرب

۱۲۲۳

وزنی ۳م ۲ط. قطری ۳٥

۱۰۹۷

» (۲٤) « » «

« طغرانك اوزرنده آی یریثه چیچك »

قطری ۳٥

۱۰۹۸

» (۲٥) « » «

قطری ۳٥

(*) طرابلسده بو طرز غروشلره (سبیلیا) تسمیه اولندیغی مسموعدر .

— اونلق —

١٠٩٩

(١٠٩٦) نومرویه مشابهدر . « ب »

«جلوس سنه‌سی سیلکدر»

وزنی ١٢ ط . (دلیکلی) قطری ٢٤

— بشلك —

١١٠٠

« (٧) » « (٧) »

« طغرانك صاغنده دخی یدی رقمی وار »

وزنی ٦ ط. قطری ٢٣

— رومی التون رسمنده کموش —

اونلق

١١٠١

(طغرا) ——— مرکزنده ——— ضرب فی طرابلس غرب ١٢٢٣ ٢٠

سلطان البرین وخاقان البحرین السلطان ابن السلطان — دوره‌سنده — السلطان محمود خان ابن السلطان عبدالحمید خان دام ملکه

وزنی ١٢ ط . (صاری یالدیزلی ودلیکلی) قطری ٢٢

١١٠٢

« » « (٢٠) »

« رسم خطی بر از فرقلیدر . »

(درت دلیکلی وکسیکدز.) (صاری یالدیزلی) قطری ٢٠

— نوع دیکر طغراسز —

— یکرمیلك —

۱۱۰۳

سلطان البرین
وخاقان البحرین
السلطان محمود ۱۷
خان عز نصره
وزنی ۱ م ¾۲ ط .

ضرب فی
طرابلس
غرب ۱۲۲۷
« اطرافنده ایکی دائره ونقش »
قطری ۲۹

۱۱۰٤

السلطان
محمود خان
عز نصره
۲۰ *
وزنی ۱ م ۱۳ ط.

ضرب فی
طرابلس
غرب
۱۲۲۳
قطری ۲۸

باقر

— بیوك قطعه‌ده —

۱۱۰۵

سلطان البرین
الخ (۲۵)

(طغرا)
ضرب فی طرابلس
غرب ۱۲۲۳
قطری ۳۵

۱۱۰٦

(طغرا)
« طغرا ویازیلر مربع شکلده چیزکیلر ایچنه آلنشدر. »

« ۲ »
قطری ۳۳

— كوچك قطعه‌ده —

١١٠٧

(طغرا)

« يالكز يازيلر مربع ايچنده »

(دليكلى وكنارى كسيكدر .)

=٢ ؟

ضرب فى

طرابلس غرب

١٢٢٣

قطرى ٢٥

١١٠٨

خان

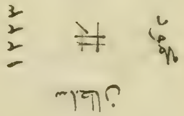

٦٢ ؟

ضرب فى

طرابلس

غرب

قطرى ١٩

١١٠٩

« »

(حجماً بالاده‌كيندن بيوكدر)

« (٢٥) »

قطرى ٢٠

١١١٠

سلطان

محمود خان

عز نصره

ضرب فى

طرابلس

غرب ١٢٢٣

قطرى ٢٠

١١١١

عدلى

(طغرا)

« كنارلرى چيچكلى صو »

(براز سيلكدر)

. . .

ضرب فى

طرابلس غرب

١٢٢٣

قطرى ١٧

— محل ضرب وتاريخى يوقدر —

١١١٢ (*)

سلطان
محمود خان
عز نصره

سلطان
محمود خان
عز نصره

قطرى ١٥

— اسمسز —

١١١٣

٢١
ضرب فى
طرابلس
١٢٢٣

ب
غر

قطرى ١٨

١١١٤

»   »
« براز كسيكدر »

»   »

قطرى ١٥

١١١٥

ضرب فى
طرابلس
١٢٢٣

٢٢
ب
غر

« يازيلر مهر سليمان ايچندەدر »

قطرى ٢٢

١١١٦

٢٢ ؟
ضرب فى
طرابلس
١٢٢٣

(يالكز مهر سليمان)

قطرى ١٨

(*) طرابلسك اولديغى سمر خطندن و ١١١٠ نمرەلى سككەنك بر وجهنه تماميله مشابهتندن استدلال اولنيور .

— اسم وتاریخسز —

١١١٧

ضرب فی
طرابلس
غرب

(یالکز مهر سلیمان)

قطری ٢٢

١١١٨

ضرب

فی
طرابلس

«یازیلر نقطه‌لی ایکی دائره ایچنده»

قطری ١٩

تونس

کموش

— غروش —

١١١٩

خان
عز نصره
سلطان البرین وخاقان
البحرین السلطان ابن السلطان

— مرکزلرنده —
— دوره‌لرنده —

ضرب فی
تونس ١٢٤٤
السلطان محمود خان ابن
السلطان عبدالحمید خان دام ملکه

وزنی ٧ م ١/٤ ٤ ط .

قطری ٣٨

١١٢٠

« «

« ١٢٤٥ «

قطری ٣٦

— نصفیه —

١١٢١

سلطان البرین	
وخاقان البحرین	ضرب فی
السلطان محمود	تونس
خان عز نصره	١٢٤٦
وزنی ٣ م ٩ ط.	قطری ٣٢

١١٢٢

« «	« ١٢٥٤ «
وزنی ٣م ١٢ ط.	قطری ٣١

— ربع —

١١٢٣

« «	« ١٢٤١ «
	«دائره ایچنده»
وزنی ١ م ١٢ ط.	قطری ٢٦

— ثمن —

١١٢٤

« «	« ١٢٥٢ «
وزنی ١٥ ط.	یدنجی لوحه. (دلیکلی) قطری ٢١

— پاره —

١١٢٥

سلطان	١٢٥٠
محمود	ضرب فی
	تونس
وزنی ½ ٣ ط.	قطری ١٥

١١٢٦

« «	« ١٢٥٤ «
	قطری ١٤

جزایر

التون

— سلطانی —

١١٢٧

سلطان البرین

الخ

وزنی ١ م ط .

سلطان

محمود خان

عز نصره ضرب فی

جزایر ء ١٢٣١

قطری ٢٢

« یازیلری فنادر . »

١١٢٨

» »

وزنی ١م ¾ ط .

السلطان

محمود * خان

عز نصره ضرب ١٢٣٧

جزایر فی

قطری ٢٤

« رسم وخطی کوزلدر »

١١٢٩

» »

» ١٢٤٣ »

قطری ٢٣

— نصفیه —

١١٣٠

سلطان

محمود خان

عز نصره

وزنی ¼ ٨ ط .

ضرب فی

جزایر

١٢٣١

(ایکی دلیکلی) قطری ١٦

— ربعیه —

١١٣١

سلطان | ضرب فی
محمود خان | جزایر
| ١٢٢٨

وزنی ¼ ٤ ط. (ایکی دلیکلی) قطری ١٥

١١٣٢

سلطان | ضرب فی
محمود | جزایر
«یازیلری منتظم کناری نقطه‌لیدر.»
| ١٢٤٠

وزنی ½ ٤ ط. (ایکی دلیکلی) قطری ١٦

١١٣٣

» « | » ١٢٤٣ «

وزنی ¾ ٣ ط. قطری ١٦

کموش (*)

— غروش — [زوج بوجو]

١١٣٤

(سلطان البرین) | ضرب
(وخاقان البحرین) | فی
(السلطان محمود) | جزاءیر
(خان عز نصره) | ١٢٣٩

«اطرافلرنده نقطه‌لی دائره»

وزنی ٦ م. قطری ٣٧

(*) جزایرده ضرب ایدلمش اولان کموش سکه‌لرك اسامی مخصوصه‌سی حقنده ایضاحات بو عصرك ذیلنده مندرج اولمغله اورایه مراجعت اوننه.

— بوجو — [ریال]

١١٣٥

(١١٣٤) نومرویه مشابهدر . « ١٢٤٠ »

وزنی ٣م ٣ ١/٢ ط . (بر خلقه‌یه مربوط) قطری ٢٩

— بطاقه — [درهم]

١١٣٦

(سلطان) ضرب فی

(محمود خان) «یازیلری اسکی اصولده» جزایر

(عز نصره) ١٢٢٨

وزنی ١م ١ ط . قطری ٢٠

— ربعه —

١١٣٧

« » « ١٢٣٧ »

وزنی ١٢ ط . قطری ٢١

١١٣٨

« » « ١٢٤٣ »

بدنجی لوحه . قطری ٢١

١١٣٩

« » « ١٢٤٤ »

قطری ٢٠

— ثمن —

١١٤٠

« » « ١٢٣٧ »

وزنی ٦ ط. (ایکی دلیکلی) قطری ١٦

١١٤١

« » « ١٢٤٤ »

قطری ١٤

جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده ـ بالاده صره‌سیله کورلمش اوله‌جغی وجهله ـ پك متنوع طرز ونقشده ومختلف اسم ورسمده التون مسکوکات ضرب واخراج اولنمشدر.

بونلرك نفاست رسم وخطلرینه دقت واهتمام وضرب واعماللری خصوصنه دخی کذلك اعتنا اولنوب قدیم التونلرده‌کی انتظامسزلق بر طرف ایدلمش وهر جنس التون رسمنه کوره برر اسم ایله توسیم قلنمشدر.

بدایةً چیقاریلان التونلر زر محبوبلرك ثقلت اساسیه‌سنه یعنی یارم مثقال وزننه تطبیق اولنمش ایسه‌ده جلوسك اون بشنجی سنه‌سندن صکره ضرب اولنان التونلر اشاغی یوقاری یارمشر درهم وزننده طوتلمش وبعض اضعافیله علی‌العموم اقسامی او ثقلتلر نسبتنده اوله‌رق کسلمشدر.

بناء لهذا التونلرك موازینجه بك اطراد اولمدیغی کبی عیارلری دخی مختلف درجه‌ده‌در. زیرده‌کی شو کوچك جدولدن بونلرك اکثریسنك عیارلری اکلاشیله‌بیلور.

عیارلری

	عیار عثمانی ۲٤ قیراط	۳۲ده کسری	میلیم حسابیله بیکده	کسری
عتیق رومی التونی	۲۲	۳۰	۹۵٦	۲۵
« خیریه	۲۰	۳۰	۸۷۳	—
« عتیق عدلی	۱۹	۲۹	۸۳۰	—
استانبول وجدید رومی	۱۹	٦	۸۰۰	—
جدید عدلیه	۱۷	۳۰	۷٤۸	—

اشبو جدولده کوستریلان التونلرك ایچنده کندو جنسندن اولدیغی حالده صوك سنه‌لرده کسیلانلرك عیارلری بعضاً بنه تخلف ایدوب اولکیلردن

نقصان زاده‌ده اولدیغی کورلمکده‌در . برده التون مسکوکاتك هر بر-
لرینه اولزمانلر حکومتجه آزه صره فیئات تعیین اولنه‌رق اولوجهله رایج
اولور ایدیسه‌ده شمدیلرده بونلر طبیعی وزن وعیارلرینه کوره التوب
ویرلمکده‌در .

خاقان مشارالیهك ایام سلطنتلرنده مسکوکات حقنده اولان تشبثات
واجراآت اوزرینه مورخلر ایضاحات لازمه اعطا ایتمیوب یالکزاولوقتکی
قیم نقود ایله یکیدن اخراج ایدلمش اولان بر ایکی نوع سکه‌لره دائر
وقعه نویس شانی زاده مرحوم ایله جودت پاشا حضرتلرینك تاریخلرنده
براز معلومات مندرجدرکه بونلردن لازم کلانلری بروجه آتی نقل
وتحریر اولنمشدر.

١٢٢٤ تاریخنده یعنی سلطنتك ایکنجی سنه‌سنده حکومتجه التون
مسکوکاته یکیدن وضع فیئات اولنمش وسببی ایسه خارجده التونك رایجی
آرتوب ضربخانهٔ عامره فیئات قدیمه‌سیله صرف ایلمکده وبو یوزدن جانب
میری‌یه ضرر ترتب ایتمکده اولمسی خصوصندن عبارت بولنمشدر .
بناءً علیه فیئات آتیه‌نك وضعیله خارجده‌کی التون رایجی ضربخانه
فیئاتیله توحید ایدلمشدر. (*)

اسامئ مسکوکات	پاره	غروش
یالدیز التونی	—	١٠
مجار التونی	٢٠	٩
فندق التونی	—	٩
فندق ربعیه‌سی	٢٠	٢
استانبول [زر محبوبی]	٢٠	٦
نصفیه‌سی	١٠	٣
مصر زر محبوبی	٢٠	٥
نصفیه‌سی	٣٠	٢

(*) شانی زاده تاریخی جلد ١ صحیفه ٢٤٢

۱۲۲۷ سنه‌سی ایچنده فندق ربعیه‌سی دینیلان آلتون ایکی بچق غروشه رایج ایکن طشره‌لرده اوچ غروشه کچر اولدیغندن بعدما اون پاره ضم ایله یوز اون پاره‌یه (یعنی ایکی غروش اوتوز پاره‌یه) آلتون ویرلمسی امر ودیکر آلتونلرك رایجلری حال سابقنده ابقا اولنمشدر. واجنبی سکه‌لرینك دخی اخذواعطاسی منع اولنه‌رق طقسان کون مهل ایله کیمك یدنده اجنبی سکه‌سی وار ایسه ضربخانه‌یه کتوروب میری فیئاتیله سکهٔ سلطانیه‌یه تبدیلی اعلان قلنمشدر.

شانی زاده دیورکه «اجنبی سکه‌لرینك میری فیئاتیله تبدیلنده ضربخانه‌جه تمتع وار ایسه‌ده صرافان بونلری درعقب دوشیروب ستر واخفا ایلدکلرندن بو قرار النده برقاچ ریال ودینار بولنان فقرایی اضرار ایدوب طرف میری‌یه برفائدهٔ معینه‌سی آشکار اوله‌مامشدر.» (*)

۱۲۳٤ سنه‌سی ظرفنده ممالك شاهانه‌ده پك چوق قلب سکه‌لر ظهور ایلدیکندن واوروپادن دخی سکهٔ سلطانیه‌یه تقلیداً آلتونلر اعمال اولنه‌رق ممالکه ادخال قلندیغندن ومصر سکه‌لرنده دخی اغتشاش کورندیکندن بونلرك اصلاحیله دیکرلرینك منعی ومتجاسرلرینك وقلب آقچه ادخالی تجارتیله مشغول اولانلرك ترتیب جزالری ضمننده ضربخانه امیننه خطاباً مفصل برقطعه امر عالی اصدار قلنمشدر. (**)

آتیاً کوریله‌جکی وجهله کموش مسکوکاتجه اجرا قلنان تعدیلات سببیله ۱۲۳٦ سنه‌سنده آلتون مسکوکاتدن بعضیلرینه یکیدن وضع فیئاته لزوم کورندیکی کبی (رومی) آلتونی نصفیه‌لرینك تکثیری دخی قرارکیر اولمش و ۱۱۰ پاره‌یه یعنی ایکی غروش اوتوز پاره‌یه رایج اولان فندق ربعیه‌سی اوچ غروشه واستانبول ربعیه‌لری دخی ایکی بچق غروشه ابلاغ ایدلمشدر. (***)

(*) شانی زاده تاریخی جلد ۲ صحیفه ۱٦۰

(**) کذلك جلد ۳ صحیفه ۳۳ — ۲۷

(***) کذلك جلد ٤ صحیفه ٥۱

١٢٣٨ تاریخنده عثمانلی واجنبی التون مسکوکاتك کوریلان لزوم اوزرینه بتکرار تنظیم قلنمش اولان تعرفه‌سی دخی بروجه آتی اولمسیله کوستریلان مقداردن زیاده ونقصانه آلنوب ویرلماسی ضمننده هر طرفه نشر اوامر اولنمشدر.

اسامیٔ نقود	پاره	غروش
مجار التونی	—	١٥
مجار جنسندن قرامیس	٣٠	١٤
یالدیز التونی	١٠	١٥
استانبول التونی	—	٨
استانبول ربعیه‌سی	٢٠	٢
فندق التونی	—	١١
« ربعیه‌سی	—	٣
رومی التونی	—	٢٥
« نصفیه‌سی	٢٠	١٢
« ربعیه‌سی	١٠	٦
عتیق عدلی التونی	—	١٢
« « نصفیه‌سی	—	٦
« « ربعیه‌سی	٢٠	٢
مصر التونی	—	٧
جزایر تونس طرابلس غرب التونلری	—	١٢

عدلی التونی او زمان یکی چیقارلمش اولمغله دیکر التونلر ایله اشبو تعرفه فیئاتلری اوزرینه مبادله‌سنده ضربخانه‌یه خیلی تمتع براقش ایسه‌ده دوامی قابل اوله‌مامشدر. (*)

(*) جودت تاریخی جلد ١٢ صحیفه ٦٠

جودت پاشا حضرتلری تاریخلرینك ۱۲۳۹ سنه‌سی وقوعاتی میاننده دخی « عدلی التوننك بر جانبنده طغرای همایون ودیکر جانبنده (ضرب فی دارالخلافةالعلیه) منقوش اولوب لکن یازوسی آز اولدیغندن تقلیدی آسان اولمغله آق دکز اطه‌لرنده قلبزنلر پیدا اوله‌رق قلبنی اعمال ایدر اولدقلرندن نقش اول متروك ومهجور اولمق وتقلید اولنه‌میه‌جق صورتده قونلمق اوزره یازوسی تکثیر قلندی. یعنی بر طرفنك میاننده (طغرا) دائره‌سنده (سلطان سلاطین زمان محمود خان) ودیکر طرفنك وسطنده (ضرب فی قسطنطینیة المحروسه) ودائره‌سنده (دام ملکه وسلطنته) دعاسی نقش اولنه‌رق اواخر ربیع‌الاخرده طرز نو اوزره سکه ضرب اولندی.» دیو نقل وروایت ایلمشلردر. (*) انجق یازوسی آز اولان سالف‌الذکر التونلره (عدلی) تعبیر اولنمیوب بالاده صره‌سیله کورلمش اوله‌جنی وجهله ایکی نوع اوله‌رق اخراج ایدیلان (دارالخلافه) التونلریدر. (عدلی) یاخود (عتیق عدلی) التونی ایسه (۹۶۳) نومرولی التون ایله آنی تعقیب ایدن اقسامیدرکه انلرك بر یوزنده (سلطان‌البرین) الخ عنوانی ودیکر وجهنده (طغرا) ایله (ضرب فی قسطنطینیه) وتاریخ منقوشدر.

طشره التونلرینه کلنجه (ادرنه) خیریه‌لری خاقان مشارالیه حضرتلرینك ادرنه‌یه تشریف همایونلرنده خصوصی اوله‌رق استانبول ضربخانه‌سنده اعمال ایتدیرلمشدر.

بغدادده ضرب اولنان التونلر ناقص‌العیار اولدیغی کبی مصر التونلری دخی وزن وعیارجه کذلك ناقص اولوب رسم ونقشلری بعضاً درسعادت التونلرینه تقلید ایدلمك استنلمش ایسه‌ده هر حالده امر اعماللرنجه برطاقم نواقص اولوب ایکیسی بیننده پك چوق فرق موجوددر.

طرابلس غرب وجزایر ضربخانه‌لرنده قطع وضرب اولنان سلطانیلر

(*) جودت تاریخی جلد ۱۲ صحیفه ۹۷

ایله بعضاً زر محبوبلر ثقلت قدیمه اوزره کسیلوب بناءً علیه تام الوزن والعیار اولملریله درسعادت مسکوکات تعرفه‌لرنده تعیین اولنان رایجلری دخی اولدقچه یوکسك راده‌ده طوتلدیغی کوریلیور . بو التونلرك خطوط ونقوشنده غربه مخصوص اولان اصول قدیمه بردرجه‌یه قدر محافظه ایدلمش وهله جزایر التونلری بو بابده طرابلسککیلره فائق برحالده بولنمشدر .

بوعصرده تونسده هرنه سببه مبنی ایسه التون سکه ضرب ایدلمامشدر .

غ

پادشاه مشارالیه حضرتلرینك کموش مسکوکاتی کوزدن کچورلدیکی حالده اکلاشیلورکه جلوس همایونلرینك ایکنجی سنه‌سی نهایتنه قدر سلطان سلیم ثالث ومصطفی خان رابعك سکه‌لری مثللو یوزلك وایکیلك وغروشلر چیقاریله‌رق ۱۲۲۵ تاریخنده یعنی اوچنجی سنهٔ جلوسلرنده اسکی ایکیلکلر ثقلتنه مساوی اوله‌رق سکز درهم وزننده وانلرك ایکی مثلنه قریب یعنی ۷۳۰ عیارنده وایکی یوز پاره قیمتنده (جهادیه) نامیله بش غروشلقلر ضرب اولنمش وبعض اقسامی دخی کسلمشدر .

مذکور یکی سکه‌لر فی الاصل مصارفات حربیه‌نك تدارکی ضمننده اخراج قلنمش اولمسیله بونلره انك ایچون (جهادیه) اسمی ویرلمشدر . بونلرك قیمت اعتباریه‌لری اسکی ایکیلکلره نسبتله قیمت حقیقیه‌لرندن بر ثلث قدر زیاده وضع وتعیین ایدلمشدر .

وقعه نویس شانی زاده ۱۲۲۷ سنه‌سی غرهٔ ذی الحجه‌سنده هر بری معین المقدار وصحیح العیار سیمدن اوله‌رق بش غروش رایجله (جهادیه) قطعنه مباشرت اولندی .» (*) دیمش ایسه‌ده طاقمزده بولنان جهادیه سکه‌لرینك اوزرنده‌کی رقملره نظراً اك اول بونلرك اوچنجی سنه‌ده

(*) شانی زاده تاریخی جلد ۲ صحیفه ۱٦٠

کسلدیکی محقق اولوب ۱۲۲۷ تاریخنده یعنی بشنجی سنه‌دہ چیقاریلانلر ایسه دفعهٔ ثانیه‌ده ضرب اولنمش اولمق لازم کلور .

۱۲۳٦ تاریخنده کموشك فیئاتی کسب ترقی ایتمسیله مسکوکات شاهانه‌دن بیاض اقچه‌نك رایجی یوماً فیوما تزاید وارباب احتکار دخی بونلری کتم وادخار ایدرك وبر طرفدن قطع اولنان بشلك غروش وربع (اون پاره‌لك) وسائر اجناس نقودی طشره واجنبی تجارینه زیاده‌سیله سوره‌رك بو حاللر قلت نقوده بادی وتسهیل معاملات ناس ایچون توفیر وتکثیر مسکوکاته لزوم صحیح حاصل اولمش اولدیغنی و فقط بهر عددی اوچ درهم اوله‌رق مقدما قطع ایدلمش اولان غروشك هر برنده اون بش پاره تفاوت موجود اولمسیله بو خصوص ضربخانهٔ عامره‌یه کلی خساراتی موجب اولدیغندن وکموشك رواجنه نسبتله عیار قدیمه خلل کلمکسزین حد اعتداله تنسیق اولنه‌رق ایکی درهمدن غروش درت درهمدن ایکیلك وبونلره قیاساً نصف وربع غروشلر و پاره‌لر ضرب و قطعنه حکومتجه قرار ویرلمش ایدوکنی (شانی زاده) نقل وحکایه ایتدکدن صکره « قرار مذکور آز وقتده اشیانك غلاسنه باعث و مصارفك تزایدینی مؤدی اوله‌رق ضربخانهٔ عامره‌یه بیکده بر مبایعه اولنه بیلان اسکی اقچه فضله‌سندن بشقه بر نفع ظاهری مشاهده اولنه‌مدی . واکثر کسان اسکی نقودی درهم حسابیله تجاره مع زیادةٍ ویرمکله ونقود جدیده‌نك دخی رایجی ارتمغه باشلادی.» دیمشدر. (*)

سالف الذکر ۱۲۳٦ تاریخنده یعنی جلوسك اون دردنجی سنه‌سیله آنی متعاقب اولان برقاچ سنه‌لرده ضرب اولنان ایکیلکلر وغروش واقسامندن طاقمزده موجود اولمسیله بالاده صره‌سیله محللرینه مراجعت اولندقده کوریلور .

مسکوکات عثمانیه‌جه شایان قید وایضاح موادندرکه ۱۲۳٤ تاریخندن

(*) شانی زاده تاریخی جلد ٤ صحیفه ٥١

صکره (اقچه) ضرب وقطعی ترك اولنمشدر. وصوك دفعه چیقاریلان اقچه‌لر اون ایکنجی سنهٔ جلوسه قدردر.

جلوسك اون یدنجی سنه‌سنه تصادف ایدن ۱۲۳۹ تاریخنده دخی غروشاروولایاتده بربچق غروشه (التمش پاره‌یه) التوب ویرلمکه باشلادیغندن اون عیارنده سیم خالص ضم ویوزده التمش عیارینه ابلاغ اولنه‌رق (التمش پاره‌لك) جدید سکه چیقارلمشدر . وسائر مسکوکات دولت علیه ایله اجنبی سکه‌لرینك قیئات مقرره‌لرندن زیاده‌یه صرف اولنمامسی ایچون هر طرفه اوامر علیه یازلمشدر. (*)

(۹۹۵) نومرویه وانی متعاقب اولان نومرولره مراجعت اولندیغی حالده بو سکه‌لرك دخی شکل ونقشلری وموازینی اکلاشیلور. بونلر (زولته) اصولنده اولوب انك اضعاف واقسامندن عبارتدر.

۱۲۴۵ تاریخنده یعنی سلطنتك یکرمی ایکنجی سنه‌سنده وقایع متعاقبه‌نك موجب اولدیغی مصارف کثیره‌نك خزینه‌یه ایراث ایلدیکی مضایقه‌دن ناشی بعض تدابیر مالیه اتخاذینه لزوم کورینوب بناءً علیه مسکوکات مغشوشه‌نك برقاتدها غش وتزییفنه قرار ویریله‌رك یکی بر (بش غروشلق) ایله اقسامی اولان (یوزلك) [ایکی بچق غروش] و(قرقلق) [غروش] و (یکرمیلك) [۲۰ پاره‌لك] و (اونلق) [۱۰ پاره‌لك] اخراجنه مباشرت اولنمشدر .

اشبو یکی (بشلك) اسکی جهادیه بشلکی جرمندن دها کوچوك اولوب انك یازی ایله طغراسنك اطرافی زنجیر وطیشاریسی چیچکلی بر صو ایله مستدیر اولدیغی حالده بشلکلر واقسامنده مذکور زنجیرینه الیوم کورلمکده اولدیغی اوزره الت طرفی قورداله‌لی بر دوکوم ایله مربوط ایکی (هلال) منقوش وطیش طرفلری دخی دائراً پیرافلی بر صو ایله محاطدر.

(*) جودت تاریخی جلد ۱۲ صحیفه ۹۶

بو بش غروشلقلر ايله اقسامى ٠,٢٢٠دن ٠,٢٢٥ قدر عيارنده اولوب اخراج اولنان مبلغك مقدارى ١١٥,٠٠٠,٠٠٠ غروش ايدى. بو سكه‌لرك قيم حقيقيه‌لرى (ماليتلرى) ايله قيم اعتباريه‌لرى بروجه آتيدر.

(پاره)	(بهر بشلكده)	(مجموع اخراجات)	
١٣٠	كموش	٧٤,٧٥٠,٠٠٠	غروش
١	باقر	٥٧٥,٠٠٠	»
١٣١	قيمت حقيقيه (ماليت)	٧٥,٣٢٥,٠٠٠	»
٦٩	قيمت اعتباريه	٣٩,٦٧٥,٠٠٠	»
٢٠٠	قيمت موضوعه (رايج)	١١٥,٠٠٠,٠٠٠	جمعاً

اوچ سنه مرورنده يعنى يكرمى بشنجى سنهٔ جلوسه متصادف ١٢٤٨ تاريخنده كوريلان لزوم اوزرينه عيارى اولكيلردن اشاغى وبناءً عليه قيمت اعتباريه‌سى دها يوقارى اولمق اوزره اقساميله برابر تكرار بر (بشلك) دها چيقارلمشدر.

بونلرك رسم ونقشلرى اولكيلرك عينى اولوب فقط انلردن تفريق ايچون قوردله دوكومنك همان التنده بر (نقطه) وضع اولنمش اولمغله يكرمى ايكنجيدن يكرمى دردنجى سنه‌يه قدر كسيلانلره (نقطه‌سز) ويكرمى‌بشنجى سنه‌دن صكره ضرب اولنانلره (نقطه‌لى) تسميه اولنمقده‌در.

نقطه‌لى اطلاق اولنان اشبو ايكنجى ترتيب بشلكلر ايله اقسامنك عيارى ٠,١٧٠دن ٠,١٧٥ قدر اولوب تداوله چيقاريلان مبلغك‌مقدارى مع فرق ٢٤٥,٠٠٠,٠٠٠ غروش ايدى. بو بشلكلرك قيمت حقيقيه واعتباريه‌لرى دخى آتيده كوستلديكى وجهله‌در.

(پاره)	(بهر بشلكده)	مجموع اخراجات	
١٠١	كموش	١٢٣,٧٢٥,٠٠٠	غروش
٢	باقر	٢,٤٥٠,٠٠٠	»
١٠٣	قيمت حقيقيه (ماليت)	١٢٦,١٧٥,٠٠٠	»
٩٧	قيمت اعتباريه	١١٨,٨٢٥,٠٠٠	»
٢٠٠	قيمت موضوعه (رواج)	٢٤٥,٠٠٠,٠٠٠	جمعاً

١٢٤٩ تاریخنده (التیلق) نامنده اقسامیله برابر دیکر برسکه دها تداوله چیقارلمشدر. بو سکه‌نك مغشوشیتی بالنسبه بشلکلردن دها آزدر. رواجی ٢٤٠ پاره یعنی التی غروش اولوب قدیم زولته‌لرك سکز مثانه مساوی اولمغله زولته اصولندن مأخوذ واو اصوله ارتباطی اشکاردر. اقسامی اوچلك [اوچ غروش] والتمشلق [یریجق غروش] دن عبارتدر.

التیلقلرك وزنی بشلکلردن براز اشاغی اولوب فقط عیارلری نقطه‌سز بشلکلرك ایکی مثانه مساوی یعنی ٤٣٥,٠دن ٤٤٠,٠ قدر عیارنده‌در.

بو سکه‌لر یکرمی التنجی سنه‌دن اوتوز ایکنجی سنه‌یه قدر یدی سنه کسیلوب مجموع اخراجاتی ١٣٧,٧٧٥,٣٦٩ غروشدر. التیلقلرك قیمت حقیقیه‌سیله قیمت اعتباریه‌سی زیرده ارائه اولنور.

(پاره)	(بهر التیلقده)	(مجموع اخراجات)	
٢٠٥ ½	کموش	١١٧,٩٧٠,١٦٠	غروش
١	باقر	٥٧٤,٠٦٤	»
٢٠٦ ½	قیمت حقیقیه (مالیت)	١١٨,٥٤٤,٢٢٤	»
٣٣ ½	قیمت اعتباریه	١٩,٢٣١,١٤٥	»
٢٤٠	التی غروش قیمت موضوعه	١٣٧,٧٧٥,٣٦٩	جمعاً

بالاده تفصیلاً تعریف اولنان وایکی ترتیب اوله‌رق میدان تدوله چیقاریلان بشلکلر ایله التیلقلر واقسامی الیوم متداول اولان مسکوکات مغشوشه‌دن بشلك والتیلقلردرکه بونلر چند سنه مقدم محسنات عصریهٔ حضرت ملکداریدن اوله‌رق قیمت حقیقیه‌لرینه تنزیل اولندیغی کبی بر طرفدن دخی الغا قلنمقده‌در. بو بابده ایجاب ایدن ایضاحات آتیده کوریله‌جکدر.

⁂

طشره کموش سکه‌لرینه کلنجه: صوك سنه‌لرده بغدادده خیلی کموش سکه ضرب اولنوب بونلرك ایچنده اورایه مخصوص بعض نقشده سکه‌لر

وار ايسه‌ده اكثرى نوعى درسعادت كموشلرينه تقليد ايدلمك استنلمشدر. انجق وزن وعيارلرى مختلف وبراز نقصاندر.

مسكوكات مذكوره‌نك بر طاقمى يكى بشلكاره تقليداً كسلمش اولمسيله بونلر اورالرجه عينى او قيمتده تداول ايدر اولديغى كبى استانبولده ١٢٨٢ تاريخنه قدر مسكوكات تعرفه‌لرنده بغداد غروشى ناميله بهرى ايكى درهم وبرغروش اوتوز ايكى پاره قيمتى اولمق اوزره كوسترلديكى حالده سنين اخيره ده تعرفه‌دن اخراج اولنوب عيارلرينك نقصانلغندن طولايى غير مسكوك كبى مبايعه اولنديغى شرح ايدلمشدر.

***

مصرك كموش سكه‌لرى جلوس سلطان محمود خانينك يكرمى يدنجى سنه‌سنه قدر يك مختلف صورتده ضرب واخراج اولنوب چوغى مغشوش وزيوف حالده‌در. حتى بونلردن اولوقت كليتله درسعادته ادخال اولنمسيله معاملات اخذ واعطاجه خيلى مضرتى كورلمسى اوزرينه بونك منعى ومصرجه سكه‌نك اصلاحى خصوصى آنفاً خامه كذار بيان اولديغى اوزره ١٢٣٤ تاريخنده ضربخانهٔ عامره امينه خطاباً صادر اولان امر عاليده تنبيه وتأكيد بيورلمشيدى.

بناء لهذا ١٢٥١-١٢٥٢ تاريخلرى ظرفنده يعنى جلوسك ٢٨-٢٩ سنه‌لرنده مصرجه كموش مسكوكاتك اصلاحى حقنده تشبثات جديديه ابتدار اولنوب طاقمزده موجود اولان ونوع وجنسلريله وزن وقطرلرى بالاده محللرنده كوستريلان اصول جديده‌ده كموش سكه‌لر ضرب واخراج قلنمشدر.

بونلر ٢٠ غروشلقدن باشلايوب اقسامى اولمق اوزره ١٠ و٥ و١ غروشلق واون پاره‌لك سكه‌لردن عبارتدر. سيم خالصدن اعمال اولنوب عيارلرى مجيديه درجه‌سنده ووزنلرى آندن براز فضله‌ليدر. يازيلريله قطعه‌لرى كوزل اولوب اوزرلرنده هيچ نقش يوقدر. كنارلرى تيرتيلليدر.

والحاصل كمال دقتله ضرب وقطع اولنمشلردر كه سنين اخيره‌يه قدر مصرده چيقاريلان كموشلر - بعض وزناً جزؤى فرقى اولمق اوزره - همان بو طرز واصولده ايدى .

مسكوكات عثمانيه‌ده اصول اعشاريننك اتخاذينه الك اول درسعادتده آچيلان يول مغشوش يكى بشلكلر ايله اقسامندن باشلامش اولديغنى موسيو (بەلن) كبى بعض اوروپا ارباب مسكوكاتى بحث وبيان ايلمش ايسه‌لرده بالعكس بشلكلرك تقسيماتنده هيچ اصول اعشارى موجود اولميوب قول عاجزانه‌مجه اصول مذكوره‌نك بر درجه‌يه قدر مسكوكات عثمانيه‌جه مبدأ اتخاذى سالف الذكر مصرك جديد سكه‌لرى اولمشدر. چونكه بونلرك تقسيماتى اساساً اصول اعشارى‌يه تقريب اولنديغى كبى درسعادتجه اخيراً وقوعبولان تصحيح سكه‌ده كموشلرك واحد قياسيسيله اقسام وكسوراتى تماميله بونلره تطبيق وآنلر مأخذ اتخاذ قلنمشدر.

مصرده سالف الذكر ١٢٥٢ تاريخلرنده باقر سكه‌لر دخى اصلاح اولنمشدر . تقسيماتجه اتخاذ اولنان اصول بالآخره درسعادتجه دخى بعض تعديلات ايله قبول اولنديغى الده‌كى سكه‌لردن اكلاشيله‌يور.

***

طرابلس غربده ضرب اولنان كموش سكه‌لر اورانك بو عصرده كسيلان آلتون مسكوكاتيله هيچ نسبت قبول ايتمز . كموشلرك - ايچنده پك آز استثناسى اولمق اوزره - طغرالرى غايت رسمسز نقش ايدلمش وبازيلرى پك فنا يازلمشدر. امر اعماللرنده او زمانلرده وقوعه‌كلان دقتسزلك حقيقةً شايان تعجب اولديغى كبى بونلر او قدر زيوف ومغشوش بر حالده‌دركه اكثريسنه قيمت وضعى قابل دكلدر. تركيباتنده غايت جزؤى كموش موجود اولوب بعضيلرنده ايسه همان اوزرلرينه بر قات كموش طلا اولنوب آز وقت ايچنده قيپ قزيل مانغر حكمنه كيرمشدر .

بو عصرده طرابلسده چیقاریلان باقر سکه‌لر پك متنوع اولدیغی کبی رسم ونقشلرنده دخی بر خصوصیت واردر.

***

تونسك عصر سلطان محمود خان ثانیده کسیلان کموش سکه‌لری حقیقةً مطبوع رسم وشکلده‌در. اوراده شمدی‌یه قدر بیوك قطعه‌ده ضرب اولنمش غروش کورلدیکی حالده برنجی دفعه اوله‌رق عصر مذکورده غروش واقسامی اخراج قلنمشدر.

مسکوکات مذکوره‌نك عیارلری اولدقچه ایو درجه‌ده بولندیغی کبی وزنلری قدیم غروشلر نسبتنده یعنی همان استانبول ایکیلکلری ثقلتنده اولوب انجق بونلرك اقسام واضعافی او وقتلر اورالرجه نه اسم ایله یاد اولندیغنه ورایجلری نه راده‌ده بولندیغنه دائر معلوماته دسترس اوله‌مدق.

***

جزایرده قطع وضرب ایدلمش اولان کموش مسکوکات تونسك سکه‌لرینه نسبتله دها صنعت ودقتله اعمال اولنمش وکموشلری دخی خالص وعیارجه دها یوکسك درجه‌ده بولنمشدر.

مؤلف موسیو (مارسل)ك فرانسزجه ترتیب ایدوب ١٢٦٠ سنهٔ هجریه‌سنده پارسده طبع ایتدیردیکی «الخزانة الجزایریة فیها تعریفة النقود المغربیة» [1] تسمیه ایلدیکی کتابده نظر مطالعه‌مزه تصادف ایدن معلوماته کوره جزایرجه کموش مسکوکات ١٢٢٨ تاریخنده تصحیح اولنوب یکی سکه‌لر اخراج واقسام وکسوراتی مجدداً ترتیب قلنمشدر. انجق المزده بولنان سکه‌لردن بعضیلرینك تاریخلرینه باقیلور ایسه اشبو تجدید مسکوکات ١٢٣٨ده دکل ١٢٣٧ تاریخنده اجرا قلنمشدر.

---

[1] tableau géneral des monnais ayant cour en Algerie. par J. J. marcel. «لمرسل یوسف یوحنا»

مؤلف مومی الیه ذکر اولنان کتابنده مسکوکات مذکوره‌نك اسامیسیله واحد قیاسی وکسوراتنی بروجه آتی کوستریور.

(بوجو) =	٣	بطاق شیق
	٦	نصف بطاق شیق
	٤	ربیعه بوجو
	٨	ثمن بوجو
	٢٤	موزونه
	٤٨	خروبه

مومی‌الیه مارسلك بو سکه‌لر حقنده ویردیکی ایضاحاتده دخی: مسکوکات مذکوره‌ده واحد قیاسی (بوجو) (*) یاخود (ریال بوجو) تعبیر اولنان سکه‌درکه اون غرام وکسور (اوچ درهم وکسور) وزننده‌در. (بطاق شیق) ویاخود (بطاقه) (**) دخی مقدملری عربلرك (ریال درهم) دیدکلری سکه‌در. بوجونك اوچده بری اولوب (نص بطاق شیق) یاخود (نصف ریال درهم) نامنده نصفیه‌سی دخی واردر. اشبو (بطاقه) اصلاً بعض اوروپا مسکوکات قدیمه‌سی اسملرنده اولدیغی کبی یالکز حساباتده جاری براسمدن عبارتدر.

(بطاقه) نك یکیلری ضرب اولنمیوب ١٢٢٨ سنه‌سنده چیقاریلانلر متداولدر. (ربع) و (ثمن) بوجولر ایسه بوجونك درتده وسکزده بر کسوراتی اولوب اخذ واعطاده اك زیاده بونلر مستعملدر.

واحد قیاسی اولان (بوجو)نك چفته‌سی دخی اولوب بوکا (زوج بوجو) اطلاق ایدرلر. لسان عوامده ایسه مغربیلر (ضرو فی جزایر)

(*) بوجو کلمه‌سی (بوج)دن محرف ومأخوذ اولمق کرکدر. «الباج اصلنی بوج اعتباریله واوی الفه تبدیل ایدرلر. بر نسنه‌یی صرف وتحویل ایلمك معناسنده‌در.» قاموس جلد ١ صحیفه ٣٧٣

(**) (بطاقه) کلمه‌سنی مارسل هر نقدر پای فارسیله یازمش ایسه‌ده بو اسم عربی اولوب «(بطاقه) شول یافته‌یه دینورکه اشیانك وزن ومقداری اکا تحریر اولنور واشیانك ایچنه وضع ایله معاملهٔ تجاریه‌ده استعمال قلنور.» قاموس جلدی ٢ صحیفه ٨٧١ (شیق کلمه‌سنك ایسه نه‌دن مأخوذ اولدیغی مجهولدر.)

دیرلر. نتکم اسپانیول غروشنه (ضرو اسپانیول) دیرلر ایدی. اشبو کبیر کموش سکه اوروپا تجارتنده پك مستعمل اولوب انلر (جزایر غروشی) Piastre d'Alger تعبیر ایدرلر.

بالاده تعداد اولنان سکه‌لرك جمله‌سی (موزونه)یه منقسمدر. (موزونه) حقیقتده جزایر پاره‌سی دکلدر. مراکشده ضرب اولنمش بیضی الشکل اوزری یازیسز کوچك بر کموش پارچه‌سی اولوب لکن جزایرده اصلا تداول ایتمز یالکز حساباتده مستعمل بر نام اعتباریدن عبارتدر. (بوجو)نك یکرمی درتده بری اعتبار اولنوب دیکر مسکوکاتده دخی او نسبتده حساب ایدلمشدر.

معهذا مسکوکات مذکوره‌نك کسوراتنده استعمال اولنور درت نوع سکه دها واردرکه بونلرك ایکیسی مخلوط وایکیسی صافی باقردن اوله‌رق اعمال ایدلمشدر.

مخلوط سکه‌دن بریسی لسان عوامده (قاروب) اطلاق ایلدکاری (خروبه) در. بونك ٤٨ عددی بر (ریال بوجو) ایتدیکی یوقاریده کوسترلمشیدی.

(خروبه)نك کسری یعنی کسر الکسر اوله‌رق باقردن ضرب اولنان سکه‌نك برینه (زوج دراهم صغار) ودیکرینه (خمسه دراهم صغار) تسمیه ایدرلر. بونلردن صکره سادەجه (دراهم صغار) اسمنده مخلوط بر سکه کلورکه (اقچه) مقامنده‌در. بوکا فرانسزلر Aspres-chiques دیرلر ایدی. اشبو اقچه‌لر سکه‌یه بکزر برشیء اولمیوب مربع شکلده وفقط غیر منتظم بر حالده کسلمش کوچك قطعه‌ده زیوف ومخلوط کموش یاخود بیاضلدلمش باقر پارچه‌لرندن عبارتدر. اوزرلرنده یالکز بر (لفظهٔ جلال) اولوب بوده قرائت اولنور اولنمز راده‌ده یازلمشدر. حالبوکه سالف الذکر خروبه وزوج وخمسه دراهم صغار منتظم وصنعتلی اعمال قلنمشلردر. بو سکه‌لردن المزه کچمامش ایسه‌ده موسیو مارسلك ویردیکی

ایضاحاته کوره خمسه دراهم صغارك خط ورسمی بالاده کوسترلمش اولان (ثمن بوجو) نك عینی اولوب خروبه ایله زوج دراهم صغارك قطرلری یکدیکرندن بر از فرقلی اوله‌رق اوزرنده‌کی یازیلرك شو یولده اولدیغی اکلاشیله‌یور.

سلطان		ضرب فی
محمود	« اطرافلری نقطه‌لی چفته دائره ایله مستدیردر »	جزایر
		١٢٣٧

کسوراته مخصوص اولان سالف البیان سکه‌لرك (ریال بوجو) ایله (خروبه)یه نسبتلری شویله‌در:

خروبه = ١٤ $\frac{1}{2}$ دراهم صغار (اقچه)، ٧ $\frac{1}{2}$ زوج دراهم صغار، ٣ خمسه دراهم صغار

بوجو = ٤٨ خروبه، ٦٩٦ دراهم صغار (اقچه)، ٣٤٨ زوج دراهم صغار، ١٣٩ خمسه دراهم صغار

بطاقه شیق وربع وثمن بوجو نامنده‌کی نقودك کسرلری دخی بو نسبتلر اوزرینه حساب ایدیلور. کموش مسکوکاتك غروش وفرانقله رایجلری دخی بروجه آتیدر.

	غروش	پاره	فرانق	سانتیم
زوج بوجو	١٥		٣	٢٧
بوجو	٨		١	٨٠
بطاقه	٢	٣٠	٠	٦٠
ربیعه	٢		٠	٤٥
شمس	١		٠	٢٣ $\frac{1}{4}$

٣١ سلطان عبدالمجید خان غازی حضرتلری

١٢٥٥ — ١٢٧٧

قسطنطينيه

التون

محمودیه

— یکرمیلك —

١١٤٢

(طغرا) (*) — ضرب فی ١ قسطنطینیه ١٢٥٥

« اطرافلی دوز کنارلری زنجیرلی »

وزنی ٧ ¾ ط. — (دلیکلی) قطری ١٩

١١٤٣

« « — « (٤) «

قطری ١٩

— نصفیه —

١١٤٤

« « — « (٣) «

وزنی ٤ ط. — (دلیکلی) قطری ١٥

(*) جنتمکان فردوس آشیان سلطان عبدالمجید خان حضرتلرینك طغرای همایونلرنده « خان عبدالمجید بن محمود المظفر دائما » عبارەسی محرر وصاغ طرفنده بر چیچك منقوشدر.

— ربعيه —

١١٤٥

« » « (١) »

وزنی ٢ ط . (دلیکلی) قطری ١٣

— محبوب نصفیه‌سی —

١١٤٦

{سلطان البرين} (طغرا)
{وخاقان البحرين} ضرب فی
{السلطان ابن٤} قسطنطينيه
{السلطان} ١٢٥٥

وزنی ٤ ط . سکزنجی اوحه . (دلیکلی) قطری ١٥

کموش

— التیلق —

١١٤٧

(طغرا) ١
ضرب فی
قسطنطينيه
«کنارلرنده یالکز زنجیر واردر.» ١٢٥٥

وزنی ٣م ١١ ½ ط . (دلیکلی) قطری ٣٦

— اوچلك —

١١٤٨

« » « (٢) »

وزنی ١م ١٤ ط. (دلیکلی) قطری ٣١

— آلتمش پارەلك —

١١٤٩

« « « (٤) «

وزنی ١م ١ط . قطری ٢٦

— يكرمی پارەلك —

١١٥٠

« « «اطرافلری يپراقلی صو» « (١) «

وزنی ٦½ ط .

١١٥١

« « « (٢) «

قطری ٢٠

— اون پارەلك —

١١٥٢

« « « (٤) «

وزنی ½ ٤ط. قطری ١٧

١١٥٣

« « « (٥) «

قطری ١٧

— بر پارەلك —

١١٥٤

« « « (٢) «

قسطنطنيه
١٢٥٥

وزنی ½ ط. قطری ١٢

١١٥٥

« « « (٥) «

قطری ١٣

مسکوکات جدیده

— تصحیح سکه ١٢٦٠ —

مجیدیه التونی

— بشیوزلك —

١١٥٦ (*)

(طغرا)
٦
سنه
٥٠٠

عز نصره
ضرب فی
قسطنطینیه
١٢٥٥

وزنی ١١ م ٤ ط. — قطری ٣٥

— ایکی یوز اللیلك —

١١٥٧

« ٩ »
سنه
٢٥٠

« «

وزنی ٥ م. ١٠ ط. — قطری ٢٧,٢٠

(*) اشبو مجیدیه التونلرینك بر وجهنده طغرانك بالاسنده یدی عدد ییلدیز اولوب زیرنده (سنه)یی دخی ایچنه الدیغی حالده صاغ وصول طرفلری بر ر دفنه دالی ایله محاط وبونلر اشاغی طرفدن بر یای وایکی اوق کیسه سیله یکدیکرینه مربوطدر. ویالکز بشیوزلك ایله ایکی یوز اللیلك التونلرده اشبو باغك التنده رقمله غروشلری یازیلیدر. دیکر وجهنده دخی یازیلرك اطرافنده کذلك ایکی دفنه دالی منقوش اولوب زیری بر قوردله ایله بربرینه باغلانمش وبالاسنده یالکز بر ییلدیز وضع اولنمشدر. کنارلری تیرتیللیدر.

— يوزلك —

١١٥٨

« ٦ سنه «	« «
وزنی ٢م ٤ط .	قطری ٢٢,٥٠

— الليلك — [يارم آلتون]

١١٥٩

« ٦ سنه «	« «
وزنی ١م ٢ ط .	قطری ١٨

— يكرمی بشلك — [چاريك آلتون]

١١٦٠

« ١٨ سنه «	« «
وزنی ٩ ط .	قطری ١٤,٧٥

كموش

— مجيديه — [يكرمی غروشلق]

١١٦١ (*)

(طغرا)	عز نصره
٦ سنه	ضرب فی
	قسطنطينيه
	١٢٥٥
وزنی ٧م ٨ ط.	سكزنجی لوحه. قطری ٣٧

(*) مجيديه ايله نصف وچاريكلرينك طغرا ويازيلرينك اطرافنده دائرا اون ايكيشر عدد آی ويلديزدن مركب برصو منقوش اولوب بونلرك طيش طرفلرنده كذلك اون ايكی عدد كوچك برر چيچك وضع اولنمشدر.

١١٦٢

« ٢٣ »　　　　« «
سنه

قطری ٣٧

— يارم مجيديه — [اونلق]

١١٦٣

« ٦ »　　　　« «
سنه

وزنی ٣م ١٢ ط.　　　　قطری ٢٧,٢٥

— چاريك مجيديه -- [بشلك]

١١٦٤

« ٦ »　　　　« «
سنه

وزنی ١م ١٤ ط.　　　　قطری ٢٤

— ايكيلك —

١١٦٥ (*)

(طغرا)　　　　عز نصره
١٧　　　　ضرب فی
سنه　　　　قسطنطينيه
١٢٥٥

وزنی ١٢ ط.　　　　قطری ١٨,٧٥

— غروشلق —

١١٦٦

« ٨ »　　　　« «
سنه

وزنی ٦ ط.　　　　قطری ١٥

(*) ايكيلكلر ايله غروشلقلرك طغرا ويازيلرينك اطرافلری دائراً يالكز اون ايكی عدد يلديزلر ايله محاطدر .

— يكرمى پاره‌لك —

١١٦٧

« » « (٢٠) »

١٢ سنه | « طغرا ويازيلرى چفته دفنه دالرى ايچنده‌در. » | « بالاسنده رقمله پاره‌سى كوسترلمشدر. »

وزنى ٣ ط. قطرى ١٣,٧٥

باقر

— قرق پاره‌لك — [برغروش]

١١٦٨

٤٠ (مركزنده)

(طغرا) عز نصره ضرب فى (دوره‌سنده)

١٧ سنه | « يازيلر ٤٠ رقمنك اطرافنده دائراً تحرير اولنمشدر. » | قسطنطينيه ١٢٥٥ سنه

وزنى ٦م ١٠¾ ط. قطرى ٣٧

— يكرمى پاره‌لك —

١١٦٩

« ١٦ سنه » « ٢٠ »

وزنى ٣م ٥¼ ط. قطرى ٣٠

— اون پاره‌لك —

١١٧٠

« ١٥ سنه » « ١٠ »

وزنى ١م ١٠¾ ط. قطرى ٢٧

— بش پاره‌لك —

١١٧١

« ٨ سنه » « ٥ »

وزنى ١٣¼ ط. قطرى ٢٢

— بر پاره‌لك —

۱۱۷۲

« ۸ سنه » « ۱ »

وزنی ۲½ ط. سکزنجی لوحه. قطری ۱٤

۱۱۷۳

« ۱۸ سنه » « »

قطری ۱٤

ادرنه

التون

— یوزلك مجیدیه —

۱۱۷٤

عز نصره

(طغرا) ضرب فی

۸ سنه ادرنه

« درسعادت التونلرینك عینی نقشده‌در. » ۱۲۵۵

وزنی ۲ م ٤ ط. سکزنجی لوحه. قطری ۲۲

مصر

التون

— یوزلك — [مجیدیه]

۱۱۷۵

۱۵

(طغرا) ضرب فی

ش ۱۰۰ مصر

« اطرافلری بوش اولوب طغرانك صاغنده چیچك واردر. » ۱۲۵۵

وزنی ۲م ۹¾ ط. قطری ۲۱

— الليلك —

١١٧٦

« ش ٥٠ » « (١٥) »

وزنی ١م ٥ ط . قطری ١٧

— بش غروشلق —

١١٧٧

» ش ٥ « « ١٥ «

وزنی ٢ ط. قطری ١٢

کموش

— یکرمی غروشلق — [مجیدیه]

١١٧٨

(طغرا) ضرب فی ٢

ش ٢٠ « نقشی التونلره مشابهدر . » مصر

١٢٥٥

وزنی ٨ م ١٢ ط. قطری ٣٦

— اونلق —

١١٧٩

« ش ١٠ » « ٢ «

وزنی ٤م ٦ ط. قطری ٢٩

— بشلك —

١١٨٠

» ش ٥ « « ٥ «

وزنی ٢ م ٣ ط. قطری ٢٩

— غروشلق —

١١٨١

» ش ١ « « (١٢) «

وزنی ¼ ٣ ط. (دلیکلی) قطری ١٩

— یکرمی پاره‌لك —

١١٨٢

» پ ٢٠ « » ١٠ «

وزنی ٣ ¼ ط. قطری ١٦

— اون پاره‌لك —

١١٨٣

» پ ١٠ « » ٢٢ «

وزنی ٢ ط. قطری ١٦

باقر

— بش پاره‌لك —

١١٨٤

(طغرا) ضرب فی ٤

پ ٥ « طغرانك صاغنده چیچك یوقدر. » مصر

١٢٥٥

قطری ١٩

١١٨٥

«طغرا ویازیلرك اطرافنده چیچکلر واردر.»

» پ ٥ « » ٨ «

قطری ٢١

— بر پاره‌لك —

١١٨٦

» پ ١ « « نقشسزدر. » » ٢ «

قطری ١٦

(درسعادت اصولنده)

باقر

— اون پاره‌لك —

١١٨٧

(طغرا)	١٠ (مركزنده پاره‌سى رقمله)
١٥ سنه	عز نصره ضرب فى (دوره‌سنده)
	محروسهٔ مصر ١٢٥٥ سنه
	قطرى ٢٩

— بش پاره‌لك —

١١٨٨

» ٨ سنه »	» (٥) »
	قطرى ٢٢

تونس

التون

— قرق ريال —

١١٨٩

السلطان		محمد
الغازى عبد		مدة
المجيد خان	« بروجهى خرما ديكرى دفنه داللريله محاطدر. »	٤٠ ت ١٢٧٢
وزنى ٢م ٢½ ط .		قطرى ٢٤

— يكرمى ريال —

١١٩٠

» »	» (٢٠) »
وزنى ١م ١¼ ط.	قطرى ٢١

— اون ریال —

١١٩١

« «	« (١٠) «
وزنی ½ ٨ ط .	قطری ١٨

کموش

— بش ریال —

١١٩٢

السلطان عبد المجید خان	« بروجهی خرما ودیکر وجهی دفنه داللریله محاطدر. »	ضرب فی تونس ١٢٦٧
وزنی ٤ م ١٥ ط .		قطری ٣٣

١١٩٣

« «	« ١٢٧١ «
وزنی ٤م ١٢ ط .	قطری ٣٢

— ایکی ریال —

١١٩٤

« «	« ١٢٦٧ «
وزنی ١ م ¼ ١٥ ط.	قطری ٢٨

— بر ریال —

١١٩٥

السلطان الغازی عبد المجید خان	محمد مـدة بتونس ١ ت ١٢٧٢
وزنی ½ ١٥ ط .	قطری ١٤

باقر

— ایکی خروبه —

١١٩٦

السلطان		ب
عبد		ضرب فی
المجید		تونس
خان	«کموشلره شبیه نقشلری واردر.»	١٢٦٥

قطری ٢٨

١١٩٧

«	«	« ١٢٦٩ «

قطری ٢٨

— بر خروبه —

١١٩٨

«	«	« ١٢٦٥ «

قطری ٢٢

والد ماجد حضرت تاجداری جنتمکان سلطان عبد المجید خان غازی حضرتلرینک بدایت جلوس همایونلرنده (ممدوحیه) نامیله یکرمی غروشلق آلتونلر ایله آنلرك نصفیه وربعیه‌لری وکموش اوله‌رق دور سابقك التیلقلری مثللو التیلق و اوچلك والتمش پاره‌لکلر وکسوراتدن یکرمی و اون و بر پاره‌لك سکه‌لر ضرب واخراج قلنمشدر.

(ممدوحیه) التونلرینك رسم و نقشلری ساده کوزل اولوب وزن وعیارلری دخی عتیق عدلی التونلری درجه‌سنده‌در. بونلردن بشقه دها حسنلی بر نقش وطرزده (محبوب التونی) نصفیه‌لری دخی چیقارلمشدر. مسکوکات مذکوره درت سنه مدت بوصورتله قطع واخراج اولنوب

انجق ایادیٔ تداولده متنوع مسکوکات قدیمهٔ عثمانیه ومسکوکات دول اجنبیه بولنمسیله وبونلرك مغشوشلری پك چوق اولمسیله رایج نقود غیر مطرد برحاله کلوب معاملات اخذ واعطا بسبتون مختل اولدیغندن سکه امورینك تنظیم واصلاحیله بر اساس قوی‌یه ربطی درجهٔ وجوبده کورنمش و جنتمکان مشارالیه حضرتلرینك اصلاحات و تنظیمات امور ادارهٔ مملکتده‌کی اثار موفقیات شاهانه‌لری جمله‌سندن اوله‌رق ۱۲۵۹ سنه‌سنده تصحیح عیار سکه‌یه قرار ویرلمشدر .

حائز اهمیت مخصوصه اولان اشبو تصحیح سکه حقنده اولوقت تقویم وقایع نسخه‌لرنده نشر اولنان اعلاننامه مندرجاتی آتیده خلاصةً درج وتحریر قلندی :

« ایادیٔ ناسده بولنان اجناس مسکوکاتك تداولدن منعیله بونلرك تقدیر اولنان فیئات ایله ضربخانهٔ عامره‌دن مبایعه اولنمسی نظامات مقرره ایجابندن ایسه‌ده اجناس مذکوره‌یی ینه هر کس برر صورتله وزیاده فیئاتله اخذ واعطایه متجاسر اولمقده اولوب بو صورت معاملات ناسه سکته ایراث وفیئات اسعار واشیانك غلاسنی ایجاب ایتمکده بولندیغی مثللو استقرار فیئات نقود دخی تصحیح عیار ایله سکهٔ خالصه قطع وضربنه وقیمت لایقه‌سیله تداولنه متوقف ایدوکنه ومجرد تسهیل معاملات ناس ایچون خزینه‌یه عائد اولان فائض سکه تمتعاتنك ترك و فداسیله تصحیح عیار سکه اولنمسی نزد عالیده بالتصویب لازم کلان چرخلر وادوات اوروپادن جلب ایله ضربخانهٔ عامره‌ده وضع اولنه‌جق محللری انشا اولنمقده اوله‌رق برقاچ ماهه قدر التون وبیاض اقچه اولمق اوزره خالص العیار سکهٔ همایون قطع وضربنه مباشرت اولنه‌جغنه وبوندن بویله ضربخانه کار وتمتع مطالعه‌سنده اولمیه‌رق یالکز قطع وضرب ایده‌جکی سکهٔ خالصه‌نك مصارف ضربیه‌سنی استیفا ایدوب ادوات مرقومه کاملاً یرلرینه وضع اولندقدن صکره استیانلر یدلرنده‌کی زر و سیمی جانب

ضربخانه‌یه اعطا ومصارفنی ایفا ایله سکهٔ خالصه قطع ایتدیره بیله‌جکنه بناءً کرك مسکوکات عتیقهٔ عثمانیه وکرك مسکوکات دول اجنبیه‌نك جمله‌سنه بشقه بشقه فیئات وضع برله دفتری آتیده درج وترقیم قلنمشدر. بو صورتده فیما بعد اجناس مسکوکات مذکوره‌نك تصحیح عیار سکهٔ همایون نیت خیریه‌سیله مجموعی تداولدن منع اولنه‌رق فیئات مقرره موجبنجه جانب ضربخانه‌دن مبایعه قلنمسی ومعاملات ناسی سکته‌دن وقایةً الحالة هذه متداول اولان ممدوحیه التوننك تامی یکرمی و نصفیه‌سی اون وربعیه‌سی بش غروشه اولمق وبیاض التیلق واقسامی وبشلك ویکرمی پاره‌لك وربع (اون پاره‌لك) دخی فیئات محرره‌سنه مطابق بولنمق اوزره سکهٔ جدیده‌نك قطع ونشریله تکثیرینه دکین موقةً آلنوب ویرلمسی وفقط فیئات مرقومه‌دن زیاده‌یه اخذ واعطا ایدن اولور ایسه تأدیب وتکدیر اولنمسی قرار کیر اوله‌رق اقتضاسی اعلان بیورلمشدر.» (*)

فیئات مسکوکات دفتری

بهر درهمنك فیئاتی پاره	غروش	اسامیٔ مسکوکات عثمانیه
		التون
١٠	٤٥	عتیق سلطان احمد ومحمود ومصطفی خان حضراتنك فندق التونلری
٣٠	٤٤	« « محمود خانك تام ونصفیه التونی
٣٠	٤٢	« « مصطفی خانك « « « وسلطان حمید خانك اون یدنجی سنه‌سنه قدر اولان التونلری
٢٥	٣٧	فندق واستانبول وربعیه وجدید رومی
٥	٤٥	عتیق رومی
٥	٣٩	عتیق عدلی

(*) تقویم وقایع فی ٢٥ جاذی الاخره سنه ١٢٥٩ دفعه ٢٥٦

١٠	٣٥	جدید عدلی
٥	٤١	خیریه
١٥	٣٢	مصر
١٠	٣١	مصرك باربوط

— گموش —

١٣	١	یوزلك وایكیلك والتمشلق وزولته ودانه غروش
٧	٢	جهادیه
٣٢		مصر پاره‌سی

— مسکوکات اجنبیه —

التون

	٤٧	یالدیز التونی (اك قدیم عثمانلی التونلری بو فیئاته‌در)
١٠	٤٦	مجار
١٠	٤٣	لیرا وانپریال ولیزبون
٢٠	٤٢	ناپولیون ولویجی
	٤١	اسپانیا

— گموش —

پاره	عددی	
٣٣	٢٢	دیركلی ریال
٣٦	٢١	قوشلی
١٠	٢١	بش فرانقلق
٣٨	١٨	مورا ریالی
٣٧	١٦	یازیلی قاربون
١٠	١٦	قوشلی قاربون

١٢٦٠ سنه‌سی محرمنده یعنی جلوسك تمام التنجی سنه‌سنده التون

سكۀ شاهانه‌نك عیاری قرارلشه‌رق اصول جدیده‌ده اعمال وضربنه مباشرتله میدان تداوله چیقارلدیغی کبی سیم مسکوکاتك دخی سنۀ مذکوره جمادی‌الاولی‌سنده کذلك عیاری قرارلشدیریله‌رق یکرمی واون وبش غروشلق اولمق اوزره اوچ نوع کموش سکه‌نك ودیکر اللی غروشلق (نصفیه) التون سکۀ حسنه‌نك قطع ونشرینه ابتدار قلندیغی وایلروده ایجاب ایدر ایسه دها اوفق سکه‌لرك ضربنه تشبث اولنمسی وبناءً علیه مسکوکات مغشوشۀ عتیقه‌دن یکرمی واون پاره‌لك ایله بشلکلرك رفته رفته اورته‌دن قالدیرلمسی حقنده ارادۀ سنیۀ پادشاهی شرفتعلق بیورلدیغی ینه (تقویم وقایع) نسخه‌لرنده اعلان قلنمشدر. (*)

تصحیح عیار مسکوکات هر نوع یعنی باشلوجه التون وکموش وصکره‌ده باقر سکه‌لرده شامل اولوب مسکوکات جدیده‌دن التونلرك اساسی (یوز غروشاق التون) اعتبار اولنمشدر. بونك ۲۵۰ و ۵۰۰ غروشلق اضعافیله ۵۰ و۲۵ غروشلق اقسامی دخی چیقارلمشدر. اشبو یکی التونلر نام همایون حضرت عبدالمجید خانی‌یه نسبت واضافتله یوزلك التونلره سادهجه «مجیدیه التونی» نام سامیسی علم اولمش واضعافنه (ایکی بچق) و (بشلك) واقسامنه (یارم) و(چاریك) مجیدیه التونی اطلاق ایدلمشدر.

مجیدیه التونلرینك عیار نظامیسی عیار عثمانیله ۲۲ و(میلیم) حسابیله بیکده ۹۱٦⅔در . (یعنی بیکده طقوز یوز اون التی بچق قسمی زر خالص دیمکدر .) حین اعماللرنده کرك عیاراً وکرك وزناً بیکده نهایت ایکی‌یه قدر فضله ویا نقصانه مساعدۀ نظامیه‌سی واردر.

بر یوزلك مجیدیه التوننك قیمت حقیقیه‌سی شویله‌در :

٢	درهم	١	قيراط	=	٦	غرام	٦١٤	ميليغرام	—	خالص التون
٠	٠	٣	قيراط	=	٠	٠	٦٠٢	ميليغرام	—	باقر
٢	»	٦	»		٧	»	٢١٦	»		

(*) تقویم وقایع فی ١٤ محرم سنه ١٢٦٠ دفعه ٢٦٥ = وفی ٤ جمادی‌الاولی سنه ١٢٦٠ دفعه ٢٧٠

التون مسکوکات جدیدهٔ شاهانه‌نك نوع وجنسلریله وزن وقطرلری آتیده‌کی جدولده ارائه اولنور.

مجیدیه التون	هر قطعه‌سنك وزن نظامیسی: وزن عثمانی – درهم	وزن عثمانی – قیراط	وزن اعشاری – غرام	وزن اعشاری – میلیغرام	قطرلری اعشاری میلیمترو
بشیوزلك	١١	٤	٣٦	٨٢	٣٥
ایکی یوز اللیلك	٥	١٠	١٨	٤١	٢٧,٢٠
یوزلك	٢	٤	٧	٢١٦	٢٢,٥٠
اللیلك	١	٢	٣	٦٠٨	١٨
یکرمی بشلك	٠	٩	١	٨٠٤	١٤,٧٥

مجیدیه یوزلك التونی ایچون مأخذ اتخاذ اولنسان سکه فندق التونی اولدیغنی بیان صددنده جودت پاشا حضرتلری تاریخنده شویله بر فقره درج ایتمشلردر: «بر فندق التونی بر درهم بش بغدای (١¼ قیراط) ویوز غروشلق بر مجیدیه التون ایکی درهم اون التی بغدای (٤ قیراط) اولوب انجق فندق التونی یکرمی اوچ عیارنده ومجیدیه التون یکرمی ایکی عیارنده اولدیغندن ایکی فندق التونی تمام بر یوزلك مجیدیه‌یه معادل اولور.» (*) شو افاده‌دن اکلاشلدیغنه کوره بر مجیدیه التونی ایکی فندق التوننددن وزناً دها اغیر ایسه‌ده عیاری بر قیراط اشاغی طوتلدیغندن قیمتجه یکدیکرینه مساوی کتورلمش اولیور. مع مافیه ایکی فندق التونی بو کونکی کونده رسمی تعرفه‌لرده یوز غروشدن براز زیاده قیمتده اولمسیله بیان قلنان حسابده آز چوق تفاوت کورلمکده‌در.

ج

سیم مسکوکات جدیده‌ده دخی یکرمی غروشلقدن باشلایه‌رق اون وبش وایکی وبر غروشلق اقسامیله یکرمی پاره‌لك کسری ضرب واخراج

(*) جودت تاریخی جلد ٥ صحیفه ٣٠٤.

قالنمشدر. اشبو كموش مسكوكات دخی كذلك نام نامئ همايون ايله شرفياب اولوب (سيم مجيديه) ياخود (بياض مجيديه) وعلى الاكثر يالكزجه (مجيديه) دينديكی وقتده مطلق يكرمی غروشلق سكه‌يی افاده ايدوب اقسامنده دخی (يارم مجيديه) اونلق و (چاريك مجيديه) بشلكاره علم اولمشدر. ديكرلری ايسه ساده‌جه (ايكيلك) (غروشاق) (يكرمی پاره‌لك) ديو ياد اولنمقده‌در.

(مجيديه) نامی تبركاً ابقا ايديله‌رك الی يومنا هذا كموش مسكوكات عثمانيه كرك داخلده وكرك خارجده بو اسمله متعارفدر.

سيم مجيديه‌لرك عياری بيكده ٨٣٠ (يعنی بيكده سكز يوز اوتوز قسمی خالص كموش ديمك) اولوب حين اعماللرنده كرك عياراً و كرك وزناً بيكده نهايت اوچ فضله‌يه وياخود نقصانه مساعدهٔ نظاميه‌سی واردر.

يكرمی غروشلق بر سيم مجيديه‌نك قيمت حقيقيه‌سی شودر:

٦ درهم ٣ ½ قيراط = ١٩ غرام ٩٤٥ ميليغرام — خالص كموش

١/٧ » ٤ ½ /٨ » = ٤/٢٤ » ١١٠/٥٥ » — باقر

سيم مسكوكات جديدهٔ شاهانه‌نك نوع وجنسلريله وزن وقطرلرينی مبين جدولدر:

سيم مجيديه	هر قطعه‌سنك وزن نظاميسی: وزن عثمانی		وزن اعشاری		قطرلری اعشاری ميليمترو
	درهم	قيراط	غرام	ميليغرام	
يكرمی غروشلق	٧	٨	٢٤	٥٥	٣٧
اون »	٣	١٢	١٢	٢٧	٢٧,٢٥
بش »	١	١٤	٦	١٣	٢٤
ايكی »	٠	١٢	٢	٤٠٥	١٨,٧٥
بر »	٠	٦	١	٢٠٢	١٥
يكرمی پاره يارملق	٠	٣	٠	٦٠١	١٣,٧٥

غروشلر ممالك عثمانیه‌ده اك اول قبول اولندیغی وقتلرده التی درهمدن یدی وسکز درهم قدر وزن وثقلتده اولدیغی حالده مرور زمانله احتیاجات وقت وحاله وکموش فیئاتنك تبدل وتحولنه کوره وزناً وعیاراً برطاقم انقلاباته اوغرایه‌رق ایشته بو زمانده بر غروش خالص سیمدن اولمق اوزره یارم درهمدن نقصان یعنی التی قیراط وزننده تقرر ایتمشدر.

التون وکموش مسکوکاتك نوع وجنسلرینه کوره هر عصرده‌کی رایجی او عصرك ذیلنده آیرو آیرو ارائه وتحریر قلنمش ایسه‌ده بونلر وزن وعیارلریله وشمدیکی مسکوکاته نسبتلریله برابر یك نظرده اکلاشلمق استنلدیکی حالده نهایت کتابده درج ایلدیکمز جدول عمومی‌یه مراجعت اولنمق اقتضا ایدر.

⁂

باقر مسکوکات جدیده کسوراتده استعمال قلنمق و بش نوع اولمق اوزره چیقارلمشدر. انواع واسامیسی شونلردر: قرقلق (٤٠ پاره) یکرمیلك (٢٠ پاره) اونلق (اون پاره) بشلك (٥ پاره) وبر پاره‌لك.

کموش بر پاره‌لکلر تصحیح سکه‌دن صکره ارتق ضرب اولنمدیغی کبی باقر بر پاره‌لکلر دخی اون سکزنجی سنه‌یه قدر قطع اولنوب اندن صکره مسکوکات عثمانیه‌ده برپاره‌لك ضرب واخراجی ترك اولنمشدر.

نحاس سکه‌لرك عیاری یوزده ٩٥ باقر و ٣ قلای ٢٥ چینقو وقورشوندن عبارتدر. بو عیار بالاخره براز تبدیل قلنمش اولدیغی کبی وزنلرنجه دخی اولا چیقاریلانلر ایله صکره کسیلانلر بیننده خیلی فرق وتفاوت حصوله کتورلمشدر. مثلا بدایت امرده بش درهم ثقلتنده قطع اولنان بر عدد یکرمی پاره‌لك صکره‌لری اوچ درهم وکسوره قدر تنزیل قلنمشدر. لهذا باقر مسکوکاتك صوك سنه‌لرده تقرر ایتمش اولان موازینی ضربخانهٔ عامره‌نك جدول رسمیسنه تطبیقاً بر وجه آتی کوسترلدی.

باقر مسکوکات جدیده‌نك نوع وجنسلریله وزن وقطرلرینی مبین جدولدر :

نحاس سکه	بهر قطعه‌سنك وزنی: وزن عثمانی: درهم	بهر قطعه‌سنك وزنی: وزن عثمانی: قیراط	بهر قطعه‌سنك وزنی: وزن اعشاری: غرام	بهر قطعه‌سنك وزنی: وزن اعشاری: میلیغرام	قطرلری میلیمترو
قرق پاره‌لك	٦	١٠ ١/٢	٣١	٣٨٦	٣٧
یکرمی »	٣	٥ ١/٤	١٠	٦٩٣	٣٠
اون »	١	١٠	٥	٣٤٦	٢٧
بش »	٠	١٣	٢	٦٧٣	٢٢
بر پاره	٠	٤ ٣/٤	٠	٥٣٥	١٤

آلتون وکموش وباقر مسکوکات عثمانیه‌نك بر وجه بالا تصحیح عیارلرینی مخطر اولمق اوزره آلتون وکموش وباقردن اوچ مختلف حجم وقطرده وغایت مطبوع رسم ونقشده مدالیه‌لر ضرب واعمال ایتدیرلمش ووکلای فخام ومأمورین کرام ایله سائر ایجاب ایدنلره توزیع واحسان بیورلمشدر. اشبو مدالیه‌لرك خطوط ونقوشی آتیده (مدالیه‌لره) دائر اولان فصل مخصوصده ایضاح وارائه قلنمشدر.

***

حکومت سنیه‌جه مسکوکات جدیده‌نك اخراجندن اولجه وصکره اعلان اولندیغی وجهله مسکوکات عتیقهٔ مغشوشه‌نك تداولی ممنوعیتی یك دوام ایده‌مامسیله ومسکوکات خالصه ایله مسکوکات سائره‌نك یعنی زربرندن عیارجه فرقلی سکه‌لرك برابر تداولی جائز اولمامسیله ١٢٦٢ تاریخنده اسکی بشلکلر ایله او عیارده بولنان مسکوکات مغشوشه‌نك اورته‌دن قالدیرلمسی اسبابنك تذکری ضمننده بر قومیسیون تشکیل اولندیغی تقویم وقایعده نسخه‌لرنده مندرج اولوب فقط هر نصل ایسه بوتشبثدن

بر نتیجه حاصل اولەمدیغندن ۱۲۶۶ سنەسنده تکرار بر تعرفهٔ رسمیه نشر و اعلان و بونده مندرج اولمیان مسكوكاتك اخذ و اعطاسی وتعرفه خارجنه چیقلمسی تحت ممنوعیتده بولندیغی بیان اولنمشدر. تعرفهٔ مذکورەده کوستریلان فیئات مسکوکات ایسه ۱۲۵۹ تاریخنده نشر اولنان بالاده درج ایلدیکمز تعرفەده محرر فیئاتلرك تماميله عينيدر.

جلوس همایونك سکزنجی سنەسنه متصادف اولان ۱۲۶۲ تاریخنده ادرنەیه وقوعبولان تشریف شاهانەده مجیدیه التونلرینك عینی اولەرق ضربخانهٔ عامرەده بر وجهنده (ضرب فی ادرنه) عبارەسی مندرج مخصوصاً یوزلك التونلر دخی ضرب اولنمشدر. بونلردن طاقممزده موجود اولمغله محلنده رسم وشکلی کوریلور.

مصر

مصرده دخی اصول جدیده اوزره مجیدیه التون وکموشلری ضرب اولنوب انجق بونلرده درسعادت سکەلری کبی رسم ونقش اولمیەرق ساده کوزل اعمال قلنمش ویالکز طغرای همایونلرك صاغ طرفنه امثالی کبی بر چیچك وضع ایدلمشدر.

وزن وعیارلری کرك التون وکرك کموش اولسون مجیدیەلردن دها یوکسك قیمتلری اولوب التونلر همان انکلیز لیراسی درجەسنده بولنمشدر.

التونلرك اضعافی اولمیوب اقسامندن یکرمی بش غروشلق یرینەدخی یالکز بش غروشلق التونلر قطع اولنمشدر.

نحاس سکەلرك بر قسمی اوروپایه مخصوص طرزده وبر قسمی دخی عینی درسعادتك باقرلری رسمندەدر.

تونس

تونسده دخی مسکوکات جدیده احداث اولنمشدر. بونلرك یازیلری پك حسنلی دکل ایسەده رسملری اولدقچه منتظمدر. بونلرده طغرای همایون نقش اولنیوب نام سامئ شهریاری دوز عباره ایله یازلمشدر.

بالاده محللرنده مطالعه اولنديغى حالده اكلاشيله‌جغى وجهله مسكوكات مذكوره بتون بتون بشقه اصولده ترتيب ايدلمشدر .

شويله‌كه غروش يرينه بهرى سيم مجيديه حسابيله اوچر غروش قيمتنده (ريال) اساسى وضع واحداث اولنوب (١٠) (٢٠) (٤٠) (٨٠) (١٠٠) رياللق التونلر و(٥) (٢) (١) ريالق كموشلر ضرب واخراج اولنمشدر . وكسورات ايچون دخى جزايرك خروبه‌لرينه يقين ايكى وبر (خروبه) لك باقر سكه‌لر كسلمشدر.

سنين اخيره‌ده مسكوكات مذكوره‌دن التونلر اضعاف واقسامى تعديل اولنه‌رق (٥) (١٠) (٢٥) (٥٠) و (١٠٠) رياللق اولمق اوزره چيقارلمشدر.

٣٢ سلطان عبد العزيز خان حضرتلری

١٢٧٧ — ١٢٩٣

قسطنطینیه

التون

عثمانلی

— بشیوز غروشلق —

١١٩٩

(طغرا) (*)	«طغرانك صاغ طرفنده چیچك اولمیوب دوز براقلمشدر.»	عز نصره
٢ سنه		ضرب فی
٥٠٠		قسطنطینیه
		١٢٧٧
وزنی ١١ م ٤ ط.		قطری ٣٥

— ایکیوز اللی غروشلق —

١٢٠٠

» ٧ سنه »	» »
٢٥٠	
وزنی ٥ م ١٠ ط.	قطری ٢٧,٢٠

(*) مشار الیه جنتمکان عبدالعزیز خان حضرتلرینك طغرای همایونلرنده «خان عبدالعزیز بن محمود المظفر دائما» عبارهسی محرردر.

— یوز غروشلق —

١٢٠١

« سنه ١ » — « »

وزنی ٢ م ٤ ط. — قطری ٢٢,٥٠

— اللیلك — [یارم التون]

١٢٠٢

« سنه ١ » — « »

وزنی ١ م ٢ ط. — قطری ١٨

— یکرمی بشلك — [چاریك التون]

١٢٠٣

« سنه ١ » — « »

وزنی ٩ ط. — قطری ١٤,٧٥

کموش

— یکرمی غروشلق — [مجیدیه] (*)

١٢٠٤

(طغرا) — عز نصره

سنه ١ — ضرب فی

قسطنطینیه

١٢٧٧

وزنی ٧ م ٨ ط. — قطری ٣٧

— اون غروشلق — [یارم]

١٢٠٥

« سنه ١ » — « »

وزنی ٣ م ١٢ ط. — قطری ٢٧,٢٥

(*) بو مسکوکات دخی مجیدیه و اقسامی رسم ونقشنده اولوب یالکز طغرانك صاغ طرفنده حیثیت وضع اولنمیوب التونلر کبی بوش براقلمشدر.

— بش غروشلق — [چاريك]

۱۲۰٦

« سنه ۱ « « «

وزنى ۱ م ۱٤ ط . قطرى ۲٤

— ايكيلك —

۱۲۰۷

« سنه ۱ « « «

وزنى ۱۲ ط. قطرى ۱۸،۷٥

— بر غروشلق —

۱۲۰۸

« سنه ۱ « « «

وزنى ٦ ط. قطرى ۱٥

— يارملق — [يكرمى پاره]

۱۲۰۹

پاره‌سى بالاسنده رقمله يازيليدر.

« سنه ۱ « « ۲۰ «

وزنى ۳ (دليكلى) قطرى ۱۳,۷٥

باقر

— قرق پاره‌لك — [غروش]

۱۲۱۰

٤۰ (مركزنده)

(طغرا) عز نصره ضرب فى (دوره‌سنده)

سنه ۳ قسطنطينيه ۱۲۷۷

قطرى ۳۷

— يكرمى پاره‌لك —

١٢١١

« ٢ سنه » « ٢٠ »

قطرى ٣٠

— اون پاره‌لك —

١٢١٢

« ١ سنه » « ١٠ »

قطرى ٢٧

— بش پاره‌لك —

١٢١٣

« ١ سنه » « ٥ »

قطرى ٢٢

درسعادته مخصوص

باقر

— اون پاره‌لك —

١٢١٤

(طغرا) ١٠ (مركزنده)

١ سنه عز نصره ضرب (دوره‌سنده)

درسعادته مخصوص سكۀ نحاسيه‌در فى قسطنطينيه ١٢٧٧ سنه

« يارم آى شكلنده يازلمشدر »

قطرى ٢٧

— بش پاره‌لك —

۱۲۱۵

» ۱ سنه «   » ٥ «

قطری ۲۲

بروسه

التون

عثمانلی

— اللی غروشلق — [یارم]

۱۲۱٦

(طغرا) ۱ سنه   « عینی درسعادت التونلری رسمنده‌در »   عز نصره ضرب فی بروسه ۱۲۷۷

وزنی ۱ م ۲ ط .   سکزنجی لوحه   قطری ۱۸

— یکرمی بش غروشلق — [چاریك]

۱۲۱۷

» ۱ سنه «   » «

وزنی ۹ ط   قطری ۱٤,۷٥

كموش

— بش غروشلق — [چاریك مجیدیه]

۱۲۱۸

(طغرا) ۱ سنه   « درسعادت سکه‌لری رسمنده‌در »   عز نصره ضرب فی بروسه ۱۲۷۷

وزنی ۱م ۱٤ ط .   سکزنجی لوحه   قطری ۲۷,۲٥

— ایکیلك —

١٢١٩

« ١ سنه »	« »
وزنی ١٢ ط.	قطری ١٨,٧٥

مصر

التون

— یوز غروشلق —

١٢٢٠

(طغرا) ش ١٠٠ «طغرانك صاغنده چیچك اولوب دیکر طرفلرنده نقش یوقدر»	١٥ ضرب فی مصر ١٢٧٧
وزنی ٢م ١٠ ط.	قطری ٢١

— اللی غروشلق —

١٢٢١

« ش٥٠ »	« ١٥ »
وزنی ١م ٥ ط.	قطری ١٧

— بش غروشلق —

١٢٢٢

« ش٥ »	« ١٣ »
وزنی ٢ط.	قطری ١٣

کموش

— اون غروشلق —

١٢٢٣

(طغرا) ش ١٠	« طغرانك صاغ طرفی بوشدر »	٤ ضرب فی مصر ١٢٧٧
وزنی ٣م $14\frac{1}{4}$		قطری ٢٩

— بش غروشلق —

١٢٢٤

« ش٥ »　　　　« ٤ »

وزنی ١م $\frac{٣}{٤}$ ١٤ ط .　　　　قطری ٢٥

— بر غروشلق —

١٢٢٥

« ش١ »　«طغرانك صاغنده چیچك واردر»　« ١٦ »

وزنی $\frac{١}{٢}$ ٥ ط　　　　قطری ١٩

— یکرمی پاره‌لك —

١٢٢٦

« ٢٠ پ »　　　　« ١٣ »

وزنی $\frac{٣}{٤}$ ٢ ط.　　　　قطری ١٥

— اون پاره‌لك —

١٢٢٧

« ١٠ پ »　　　　« ٤ »

وزنی $\frac{٣}{٤}$ ١ ط.　　　　قطری ١٣

باقر

— یکرمی پاره‌لك —

١٢٢٨

(طغرا)　　　　٣ ضرب فی

٢٠ پ　　　　مصر

« طغرانك صاغی بوشدر»　　　　١٢٧٧

قطری ٣١

— اون پاره‌لك —

١٢٢٩

» پ ١٠ « » ٤ «

قطری ٢٩

— درت پاره‌لك — (*)

١٢٣٠

» پ ٤ « » ٤ «

قطری ٢٢

تونس

التون

— يكرمی بش ريال —

١٢٣١

السلطان		محمد
عبدالعزيز		مدة
خان		الصادق
	«بروجه‌ی خرما ديكری دفنه داللری درونته النمشدر»	بتونس
		(**) ت ٢٥
		١٢٧٩

وزنی ١م ٨¼ ط. قطری ٢٠

(*) برغروش يعنی قرق پاره اونه تقسيم ايدلمش اولديغندن بش پاره يرينه درت پاره‌لك ضرب اولنمشدر.

(**) سنه‌نك اوزرينه وضع اولنان (ت) حرفی تاريخه اشارتدر.

كموش

— ایكی ریال —

١٢٣٢

«   »   «   »

«نقشلری التونلره مشابهدر.»   ٢

وزنی ١م ١٤ ط.   قطری ٣٧

باقر

— ایكی خروبه — [٨ پاره]

١٢٣٣

ضرب
سلطان ٢ عز نصره
خان

«یازیلری كذلك داللر ایچندهدر»

محمد
مـدة
الصادق
بتونس
ت
١٢٨٩

قطری ٣١

كاشغر

— التون — (*)

١٢٣٤

خان
عبدالعزیز
١٢٩٠ سلطان

كاشغر
١٢٩٠
ب محروسهٔ
ضر

«یازیلری تعلیق وعجمكاری نقشلر ایله مزیندر» .

وزنی ١م ٦ ½ ط.   قطری ٢٢

(*) بو دورك ذیلنه مراجعت اولنه.

۱۲۳٥

» » «نقشلری براز فرقلیدر» کاشغر

السلطنهٔ

دار ۱۲۹۰

ضرب

وزنی ۱م ۱ ۱/۲ ط . سکزنجی لوحه. قطری ۲۰

کموش

۱۲۳٦

خان نصف

۹۰ العزیز ۱۲ « تعلیق خط ایله » شغر ۹/۲۱

عبد ضرب کا

وزنی ۸ ۱/۲ ط . سکزنجی لوحه . (دلیکلی) قطری ۱٤

۱۲۳۷

» » «نقشی جزؤی فرقلیدر» » »

وزنی ٥ ۱/٤ ط . قطری ۱۲

باقر

۱۲۳۸

خان ۲۰ کاشغر

عبدالعزیز ۹۰ ضرب فی ۱۲

قطری ۱٥

جنتمکان فردوس آشیان عبدالعزیز خان حضرتلرینك مسکوکاتلری برادر جنت مقرلری عبدالمجید خان حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده تاسیس واتخاذ قلنان اصولده وتماميله او سکهلرك رسم ونقشنده اولوب یالکز طغرای همایونلرك صاغ جانبنه وضع اولنمش اولان برچیچك دالی بونلرده رسم ایدلمیهرك اوراسی دوز وبوش براقلمشدر.

جلوس همایونلرندن نهایت سلطنتلرینه قدر اون یدی سنه قطع واخراج اولنان مسکوکاتده برمعتاد سنهٔ ضربلری رقملهطغرای همایونلرینك زیرنده کوسترلمشدر .

بو زمانده مجیدیه یوزلك التونلرینه عثمانلی التونی نامی ویریلوب عثمانلی لیراسی (لیرای عثمانی) دخی اطلاق اولنمغه باشلامش و سیم مسکوکاتده ایسه مجیدیه نامی ابقا اولنهرق بو ایکی اسم ارتق زمانمزده لسان رسمیده دخی بویلهجه استعمال اولنمقده بولنمشدر.

والد ماجدلریله برادر عالیقدرلرینك ادرنهیه تشریف شاهانهلرنده وقوعبولدیغی مثللو خاقان مشارالیه حضرتلری دخی بروسهیه عزیمت همایونلرنده ضربخانهٔ عامرهده مخصوصاً (ضرب فی بروسه) عبارهلی التون وکموش اولهرق برقاچ نوع سکهٔ شاهانه ضرب واعمال ایتدیرمش وبوده برنجی سنهٔ جلوسلرینه تصادف ایلمشدر .

عصر مذکور ظرفنده التون وکموشك قیمتلری برمقدار ترقیایتمش اولمسنه مبنی دور سابقده مسکوکات عتیقه ایچون تنظیم اولنان تعرفهٔ رسمیهنك تبدیلی وفیئاتلرك ضمی ایجاب ایدوب بناءعلیه بیك عیارنده اولان زر خالصك بهر درهمی قرق سکز غروش وسیم خالصك بهر درهمی اوچ غروش بش پاره اعتباریله بروجه آتی مسکوکات عتیقهٔ عثمانیه ایچون ضربخانهٔ عامرهجه تعرفهٔ جدیده نشر اولنمشدر.

مسكوكات عتیقهٔ عثمانیه تعرفه‌سی

مسكوكاتك عیارلریله بهر درهمك حساب مشروح اوزره قاچر غروش اولدیغی						التون مسكوكات	مسكوكات مذكوره‌نك تام الوزن اولدیغی حالده بهر عددی قاچر غروش اولمسی لازم كلدیكی				
بهر درهمك فیئاتی		عیارلری				اسامی	مقدار وزنلری			بهر عددینك فیئاتی	
پاره	غروش	[illegible]	میلیم	٣٢نجی كسر	٢٤ قراط		درهم	[illegible]	٣٢ده	غروش	پاره
٣٠	٤٧	٥٠	٩٩٣	٢٦	٢٣	یالدیز التونی	١	١	٨	٥١	١٩
٢٠	٤٦	—	٩٧٠	٨	٢٣	فندق «	١	١	٨	٥٠	٥
٣٥	٤٥	٢٥	٩٥٦	٣٠	٢٢	عتیق رومی «	١	٧	٢٤	٦٨	٣٠
٢٥	٤٤	—	٩٥٢	٢٦	٢٢	عتیق سلطان محمود	—	١٣	٨	٣٧	٣٠
٢٠	٤٣	٥٧	٩٠٦	٢٤	٢١	سلطان مصطفى	—	١٣	٨	٣٦	—
٣٧	٤١	—	٨٧٣	٣٠	٢٠	خیریه التونی	—	٨	٢٨	٢٣	١٠
٣٧	٣٩	—	٨٣٠	٢٩	١٩	عتیق عدلی التونی	—	٧	٢٨	١٩	٢٦
١٧	٣٨	—	٨٠٠	٦	١٩	استانبول جدید رومی	—	١١	٢٨	٢٨	٢٠
٣٥	٣٥	—	٧٤٨	٣٠	١٧	جدید عدلی	--	٧	٢٨	١٧	٢٧
—	٣٣	٥٠	٦٨٧	١٦	١٦	مصر التونی	—	١٣	—	٢٦	٣٣
٣٧	٢٩	—	٥٨٢	٣١	١٣	اوچلك ربعیه	—	—	--	—	—
						كموش مسكوكات					
١١	٢	—	٧٣٠			جهادیه سكه‌سی	٨			١٨	٨
١٨	١	—	٤٦٥			عتیق یوزلك	١٠			١٤	٢٠
١٨	١	—	٤٦٥			عتیق ایكیلك	٨			١١	٢٤
١٨	١	—	٤٦٥			عتیق تك غروش	٤			٥	٣٢
٣٦	—	—	٢٩٣			بغداد غروشی	٢			١	٣٢
٣٦	—	—	٢٩٣			مصر پاره‌سی	—			—	—

١٢٨٧ سنه‌سنده عیار وقیمتی ناقص مسكوكات حقنده حكومت

سنیه‌جه برقرار اتخاذ بیوریلوب اشبو قرار موجبنجه مغشوش وکمعیار هر کیمك یدنده مسکوکات بولنور ایسه ضربخانهٔ عامره‌ده قال واذابه ایدیله‌رك بدلنك فیٔ میری ایله صاحبلرینه ویرلمسی وعامل وناقللری حقنده معاملهٔ قانونیه‌نك اجراسی لازم کلانلره امر وتبلیغ قلنمشدر .

١٢٨٨ تاریخنده ضربخانهٔ عامره معاملاتنك تحت انتظام وانضباطده جریانی ومسکوکات شاهانه‌نك کمال دقتله ضرب واعمالی خصوصاتنه نظارت ایتمك اوزره مسکوکات شاهانه قومیسیونی نامیله مأمورین اداره‌دن مرکب برقومیسیون تشکیل بیوریله‌رق بونك وظائف اساسیه‌سیله اصول مذاکراتنه دائر ایکی تعلیمات نشر واعلان بیورلمشدر. (*)

پیاسه معاملاتنده واخذواعطاده التون ایله کموش مسکوکات بیننده اشاغی یوقارو یوزده سکز قدر دائما برفرق فیئات موجود اولدیغی کبی مسکوکات مغشوشه‌دن بشلکلر ایله بو زمانلرده (متالیك) اسمنی الـمش اولان غروش ویکرمی واون پاره‌لك اقسامنك قیمت موضوعه‌لریله متداول اولمسی وقیمت حقیقیه‌لرینك نصف نصفه دون بولنمسی حسبیله بونلرك پیاسه‌ده فرق فیئاتلری دها زیاده ایدی . باقر مسکوکات ایسه کرك درسعادتده وکرك طشره‌لرده تکثر ایتدیکندن کموش والتون رایجلرینه تأثیری آرتوب هر نقدر طشره‌لرده تداول ایتمامك اوزره کسورات ایچون درسعادته مخصوص اون وبش پاره‌لك باقرلر چیقارلمش ایسه‌ده فائده بخش اوله‌مامشدر .

والحاصل اورته‌یه (چوروك پاره ویا چوروك اقچه) و (صاغ پاره ویاخود صاغ اقچه) کبی مسکوکاتك جنس وحقیقتنی افاده ایدر اسملر چیقمش ایدی . بو حاللر آتیده کوریله‌جکی وجهله اخیراً نشر واعلان بیوریلان مسکوکات قرارنامه‌سیله سایهٔ موفقیتوایهٔ حضرت تاجداریده الیوم برطرف اولمشدر.

(*) دستور جلد ٤ صحیفه ٤١١ — ٤١٥

کاشغر امیری یعقوب خانك حمایت سلطنت سنیهٔ عثمانیه‌یی معرض استدعاده دربار شوکتقراره سفیر مخصوص اعزام ایلدیکی صره‌ده نام نامیٔ حضرت سلطان عبدالعزیز خانی‌یه اوله‌رق ١٢٩٠ تاریخنده امیر مشارالیه طرفندن کاشغرده آلتون وکموش وباقر مسکوکات دخی قطع وضرب ایتدیرلمشدر. بالاده ١٢٣٥ نومرودن باشلایان سکه‌لر انلردندر.

افادهٔ مخصوصه

جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك نهایت سلطنتلرندن ذات شوکتسمات حضرت عبدالحمید خان غازی افندمز حضرتلرینك جلوس مسعدت مأنوس همایونلرینه قدر اولان زمانده ضرب واخراج قلنان مسکوکاتدن المزه کچمامشدر.

مسکوکات مذکوره علی العاده عثمانلی یوزلك آلتونیله نصفیه وربعیه‌لرندن ویکرمی غروشلق سیم مجیدیه ایله اقسامندن عبارتدر. نقشجه یالکز آلتون سکه‌لرده طغرانك بالاسنه رسم ایدلمش اولان بر هلالدن بشقه فرقلری یوقدر.

مذکور سکه‌لر طقوز قطعه اوله‌رق ١٢٣٩ نومرودن ١٢٤٧ نومرویه قدر واصل اولمق لازم کلور.

بالشوكت والاجلال اريكه پيراى سلطنت عثمانى السلطان
ابن السلطان السلطان الغازى عبدالحميد خان ثانى
ابن السلطان السلطان عبدالمجيد خان ايدالله
سلطنته الى آخر الدوران افندمز حضرتلرى

جلوس ميمنت مأنوس همايونلرى فى ١١ شعبان المعظم سنه ١٢٩٣

قسطنطينيه

التون مسكوكات شاهانه

— بشيوز غروشلق —

١٢٤٨

(طغراى همايون)	عز نصره
(حضرت شهريارى)	ضرب فى
١	قسطنطينيه
سنه	١٢٩٣
٥٠٠	
وزنى ١١ م ٤ ط.	قطرى ٣٥

— ايكى يوز اللى غروشلق —

١٢٤٩

« ٢ «	« «
سنه	
٢٥٠	
وزنى ٥ م ١٠ ط.	قطرى ٢٧,٢٠

— يوز غروشلق —

١٢٥٠

» ١ « » «

سنه

وزنی ٢ م ٤ ط . قطری ٢٢,٥٠

— اللی غروشلق — [یارم التون]

١٢٥١

» ٦ « » «

سنه

وزنی ١م ٢ ط. قطری ١٨

— يكرمی بش غروشلق — [چاريك التون]

١٢٥٢

» ٤ « » «

سنه

وزنی ٩ ط . قطری ١٤,٧٥

كموش مسكوكات شاهانه

— يكرمی غروشلق —

١٢٥٣

(طغرای همايون) عز نصره

١ ضرب فی

سنه قسطنطينيه

١٢٩٣

وزنی ٧م ٨ ط. قطری ٣٧

١٢٥٤

» ٣ « » «

سنه

قطری ٣٧

— اون غروشلق — [بارم]

١٢٥٥

»	٢ سنه «	»	«
وزنی ٣م ١٢ط .			قطری ٢٧,٢٥

— بش غروشلق — [چاریك]

١٢٥٦

»	سنه «	»	«
وزنی ١م ١٤ ط .			قطری ٢٤

— ایکیلك —

١٢٥٧

»	٦ سنه «	»	«
وزنی ١٢ ط .			قطری ١٨,٧٥

— غروشلق —

١٢٥٨

»	٦ سنه «	»	«
وزنی ٦ ط.			قطری ١٥

— یکرمی پاره‌لك —

١٢٥٩

٢٠ [پاره‌سی رقمله]

»	١ سنه «	»	«
وزنی ٣ ط.			قطری ١٣,٧٥

باقر

— بش پارەلك —

۱۲٦۰

﴿طغراى همايون﴾	٥ (رقمله مركزنده)
سنه ۲	عز نصره ضرب (دورەسنده)
	فى قسطنطينيه ۱۲۹۲
وزنى ۱½ ط.	قطرى ۲۱

الغازى عنوان ذيشانيله مزين مسكوكات شاهانه

التون

— بشيوز غروشلق —

۱۲٦۱

الغازى	عز نصره
﴿طغراى همايونى﴾	ضرب فى
سنه ۷	قسطنطينيه
۵۰۰	۱۲۹۳
وزنى ۱۱م ٤ ط.	قطرى ۳٥

— ايكى يوز غروشلق —

۱۲٦۲

« ۷ »	« »
سنه	
۲٥۰	
وزنى ٥م ۱۰ ط.	قطرى ۲۷,۲۰

— يوز غروشلق —

۱۲٦۳

« ۸ »	« »
سنه	
وزنى ۲م ٤ ط.	سكزنجى اوحه. قطرى ۲۲,٥۰

— اللیلك — [یارم التون]

١٢٦٤

« ٧ سنه « « «

وزنی ١م ٢ ط. قطری ١٨

— یکرمی بشلك — [چاریك التون]

١٢٦٥

« ١٤ سنه « « «

وزنی ٩ ط. قطری ١٤,٧٥

کموش

— اون غروشلق — [یارم]

١٢٦٦

الغازی عز نصره

(طغرای همایون) ضرب فی

١٣ سنه قسطنطینیه

وزنی ٣م ١٢ ط. قطری ٢٧,٢٥

— بش غروشلق — [چاریك]

١٢٦٧

« ١٢ سنه « « «

وزنی ١م ١٤ ط. قطری ٢٤

— ایکیلك —

١٢٦٨

« ٩ سنه « « «

وزنه ١٢ ط. قطری ١٨,٧٥

— غروشلق —

١٢٦٩

« ١١ سنه » « »

وزنی ٦ ط. قطری ١٥

— یکرمی پاره‌لك —

١٢٧٠

٢٠ (رقمه پاره‌سی)

« ٨ سنه » « »

وزنی ٣ ط. قطری ١٣,٧٥

مصر

التون

— اللی غروشلق —

١٢٧١

﴿ طغرای همایون ﴾ ش ٥٠

ضرب فی مصر ١٢٩٣

وزنی ١ م ٥ ط. قطری ١٧

کموش

— یکرمی غروشلق —

١٢٧٢

﴿ طغرای همایون ﴾ ش ٢٠

ضرب فی مصر ١٢٩٣

وزنی ٨ م ١٢ ط. قطری ٣٦

— بر غروشلق —

١٢٧٣

« ش ١ »	« ٥ »

وزنی ٥ ¼ ط.	سکزنجی لوحه.	قطری ١٩

— یکرمی پاره‌لك —

١٢٧٤

« ٢٠ ب »	« ٣ »

وزنی ٣ ¾ ط.	قطری ١٥

— اون پاره‌لك —

١٢٧٥

« ١٠ ب »	« ٣ »

وزنی ١ ¾ ط .	قطری ١٤

مسکوکات جدیدهٔ مصریه

سنه ١٣٠٢

التون (*)

— یوز غروشلق —

١٢٧٦

(طغرای همایون)	١٢ ضرب فی

ش ١٠٠	مصر ١٢٩٣

وزنی ٢ م ١٠ ط .	قطری ٢٤

(*) اشبو جدید مسکوکاتك التونلرنده ایکی وجهنده دخی طغرا ویازیلری بر مستدیر چیچکلی صو ایچنه النمشدر . کوشلرك ایکی وجهی دخی عثمانلی التونلرینك رسم ونقشلرینه تقلید ایدلمشدر .
طغرای همایونلرك صاغنده چیچك واردر.

كموش

— يكرمى غروشلق —

١٢٧٧

(طغراى همايون)	١٠ ضرب فى مصر ١٢٩٣
ش ٢٠	
وزنى ٨م $\frac{1}{2}$ ١١ ط.	قطرى ٣٩

— اون غروشلق —

١٢٧٨

» ش ١٠ »	» ١٠ »
وزنى ٤م $\frac{3}{4}$ ٥ط.	قطرى ٣٢

— بش غروشلق —

١٢٧٩

» ش ٥ »	» ١٠ »
وزنى ٢م $\frac{3}{4}$ ٢ ط .	قطرى ٢٥

— ايكى غروشلق —

١٢٨٠

» ش ٢ »	» ١٠ »
وزنى $\frac{3}{4}$ ١٣ط.	قطرى ١٩

— بر غروشلق —

١٢٨١

» ش ١ »	» ١٠ »
وزنى ٧ ط.	قطرى ١٦

نیکل معدنندن

— بش عشر غروش — [۲۰ پاره]

۱۲۸۲

(طغرای همایون) — ٥ (مرکزنده رقم)

۱۰ سنه — عز نصره ضرب فی (دوره‌سنده)

«اطرافنده دائراً چیچکلی صو» — مصر عشر القرش ۱۲۹۳ سنه

وزنی ۱م ٤ط. — قطری ۲۱

— ایکی عشر غروش — [۸ پاره]

۱۲۸۳

« ۱۰ سنه » — « ۲ »

وزنی ۱ م. — قطری ۱۸

— برعشر غروش — [٤ پاره]

۱۲۸٤

« ۱۰ سنه » — « ۱ »

وزنی ۸ ¼ ط. — قطری ۱٤

باقر

— نصف عشر غروش — [۲ پاره]

۱۲۸٥

(طغرای همایون) — ضرب فی

۱۰ سنه — * مصر *

نصف من عشر القرش

۱۲۹۳ سنه

وزنی ۱م ۱ط. « ربع عشر غروش یعنی بر پاره‌لك دخی واردر . » قطری ۲۰

تونس

التون

— یکرمی بش ریال —

١٢٨٦

السلطان الغازی عبد الحمید خان	« بر وجهی خرما دیکری دفنه داللریله محاطدر. »	محمد مـدة الصادق بتونس ٢٥ ت ١٢٩٥

وزنی ١ م ٨ ط . سکزنجی لوحه . قطری ٢٠

جلوس مسعدت مأنوس حضرت شهریارینك التنجی سنه‌سنه قدر ضرب اولنان انواع مسکوکات شاهانه ده طغرای عالیٔ ملوکانه‌نك صاغ جهتنه بر چیچك نقش اولندیغی حالده یدنجی سنهٔ جلوس همایوندن اعتباراً وجوه مسکوکات عثمانیه (غازی) عنوان جلیلیله پذیرای زینت وشان اولمشدر.

عصر معدلت حصر جناب خلافتپناهیده ساحه آرای حصول اولان انواع ترقیات واصلاحات نافعه جمله‌سندن اولمق اوزره مسکوکات متداولهٔ مغشوشه‌نك قیمت حقیقیه‌لرینه ارجاعیله حساباتده التون سکه اساس طوتلمق ودیکرلری اکا توفیق ایدلمك قاعدهٔ سالمه‌سی وضع واتخاذ بیورلمش وشو صورتله معاملات نقدیه‌جه شمدی‌یه قدر دوام ایدن وتأثیرات مضره‌سی درکار اولان اغتشاشات اورته‌دن قالدیرلمشدر .

١٢٩٧ سنهٔ هجریه‌سی ایچنده شرفصدور وسنوح بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی موجبنجه حکومت سنیه مسکوکات عثمانیه قرار

نامه‌سنی نشر واعلان بیورمشدر . قرارنامهٔ مذکورك مواد مندرجه‌سی اقتضاسنجه « اولا - مسکوکات عثمانیه‌ده واحد قیاسی عثمانلی یوزلك التونیدر . اقسام واضعافی دخی واردر .

ثانیاً — واردات دولت علیه ۱۲۹٦ سنهٔ مالیه‌سی مارتندن اعتباراً التون حسابیله وقیمت موضوعه‌سی اوزرینه استیفا قلنه‌جق ومسکوکات سائره دخی آتیده‌کی فیئاتلر ایله اخذوصرف اولنه‌جقدر .

ثالثاً — سیم مسکوکانك فیئاتی التون ایله مساوات حاصل ایتمك ایچون سیم یکرمیلك مجیدیه اون طقوز غروش حسابیله النوب چاریکی وسائر اقسامی دخی اکا تابعدر .

رابعاً — مسکوکات مغشوشه‌نك قیمت حقیقیه‌سی قیمت موضوعه‌سنك یاریسی وفقط التیلقلرك قیمت حقیقیه‌سی بش غروش اوله‌جق واقسامیده بوکا تابع بولنه‌جقدر . (*)

خامساً — فی‌الاصل سکهٔ خالصه اوله‌رق النه کلانلردن ماعدا واردات دولتك یوزده بشی قیمت موضوعه‌سیله مسکوکات مغشوشه اوله‌رق قبول اولنوب بوندن حاصل اولان مبالغ قطع وامحا قلنه‌جقدر .

سادساً — مسکوکات عثمانیه‌نك توحیدی حقنده دخی حکومت سنیه تدابیر لازمه‌یی اتخاذ ایده‌جکدر . (**)

مسکوکات قرارنامه‌سنك نشرندن مقدمکی سنه‌لرده وخصوصیله صوك زمانلرده اقچه فرقلرنجه براطرادسزلق حاصل اوله‌رق بشلك واقسامی اولان (متالیك) ایله لیرا فرقی ۱۲۵دن ۱۳۰ غروشه قدر ترقی ایتمش وهله باقر ایله ٥٦۰ غروشه قدر برفرق فاحش ظهوره کلش ایدی . قرارنامهٔ مذکورك نشریله برابر باقر مسکوکات درسعادتجه بتون

(*) مسکوکات مغشوشه‌نك قیمت حقیقیه وموضوعه‌لری حقنده تفصیلات لازمه بالاده ٤١٥ — ٤١٦ نجی صحیفه‌لرده مندرجدر .

(**) ذیل دستور . نومرو ۱ صحیفه ٥٩

ایادیٔ تداولدن چکیله‌رك دیکرلرنده ایسه التون ایله اولدقچه برموازنت حاصل اولوب بوکونکی کونده بشلکلر اوچ اوچ بچق غروش ومتالکلر یالکز یکرمی اوتوز پاره باش ایله النوب ویرلمکه باشلامشدر. وبرموجب قرار عالی بشلکلر برطرفدن امحا قلنمقده اولمسیله یقینده بو فرقلرك دخی زائل اوله‌جغی درکاردر.

سیم مجیدیه‌لر بین‌الناس قدیمی وجهله یکرمی غروشه رایج اولوب التون ایله بیننده‌کی فرق سکز سکز بچق غروش راده‌سنده واون طقوز غروش فیئات موضوعه ایله تبدیلنده ایسه او نسبتده حساب اولنمقده‌در.

حکومت سنیه سیم مسکوکاتك فیئاتنی التون ایله نسبت متساویه‌ده طوتمق ایچون تدابیر سائره دخی اتخاذ بیورمشدر. شویله‌که: مجیدیه‌لرك تکثیرندن ایسه مقدارینك قصر وتحدید ایدلمسی قیمت واعتبارلرینك محافظه‌سی خصوصنده تأثیر کلی حاصل ایده‌جکندن ١٢٩٦ سنهٔ مالیه‌سی مارتندن اعتباراً یکیدن سیم مسکوکات عثمانیه‌نك قطع وضربنی تعطیل ایلمشدر . برده مجیدیه اقسامنك پیاسه‌ده قیمتی آرتمش اولمسی وذاتاً اوفاقلقلرك ندرتی جهتیله تسهیل معاملات ایچون بونلرك تکثیری لزومی حس اولنه‌رق سنوی مقدار معین یکرمیلك مجیدیه‌لرك اوفاقلغه یعنی اقسامنه تحویلی ایام اخیره‌ده قرارکیر اولمش واجراآتنه مباشرتله چاریك وایکیلك وغروشلقلر ایادیٔ تداولده چوغالمغه باشلایوب فرق فیئاتلری دخی خیلی تنزل ایتمشدر.

ممالك شاهانه‌نك بعض جهتلرنده قدیمدنبرو اجنبی کموش مسکوکاتی کثرتله متداول اولوب برطرفدن دخی ادخال ایدلمکده بولنمش اولدیغنه وبونك ازهر جهت مضرتی واموال دولته سوء تأثیری درکار بولندیغنه بناءً اجنبی کموش سکه‌لرینك ممالك محروسه‌یه ادخالی تحت ممنوعیته النه‌رق داخلده متداول بولنانلرك دخی ١٢٩٩ سنه‌سی مایس ابتداسندن

اعتباراً قيمت متحققەلری تعيين وبعض عتيق مسكوكات عثمانيه دخی بو صرەيه ادخال اولنەرق تعرفهٔ جديده نشر واعلان بيورلمشدر .

اشبو تعرفه موجبنجه قديماً بر درهمی يوز يكرمی بش پاره اولان سيم خالصك بر سنه ظرفنده تدريجاً بالتنزيل درهمنه يوز التی پاره وضع اولنەرق سيم مسكوكات اجنبيه وعتيقەيه او حساب اوزره فيئات تعيين قلنمشدر .

ج

اصول سكهٔ دولت عليهٔ عثمانيه حقنده اليوم ضربخانهٔ عامرەجه متخذ اولان نظام وقاعده بهر سنه سالنامهٔ رسمی ايله نشر ايدلمكده اولوب بونده مسكوكاتك ضرب واعمالی حكومت سنيەيه عائد بولنديغی بيان اولندقدن صكره ضربخانەجه مبايعه اولنان زر وسيم خالصك فيئاتلری و درهمك غرام ايله اولان نسبتلری كوسترلمكده والتون وكموش مسكوكات شاهانك درهم وعيارلرينی مبين جدوللر دخی درج ايدلمكده در .

مذكور جدوللرك اصللری عصر سلطان عبدالمجيد خانيده ٤٤٠ و ٤٤١ صحيفەلرده مندرج اولمغله بوراده تكرارندن صرف نظر قلندی . انجق سيم مجيديەنك اون طقوز غروشه تنزيلندن طولايی كموش مسكوكاتك يكی جدوللرنده اولوجهله يعنی يكرميلك مجيديه ١٩ نصفی ٩ ½ چاريكی ٤ ¾ وايكيلك ١ غروش ٣٦ پاره ويكرمی پارەلك ١٩ پاره اولمق اوزره كوسترلمشدر .

علاوه (*)

امیر سلیمان چلبی

صحیفه ۱۸ نومرو ۲۰ ﴿ب﴾

باقر

امیر . . .	. . .
سلیما . . .	۸۵۶ (رسم)
بن . . .	سـنه
« صول طرفی کسیکدر . کموشلر کبی طغرا شکلندهدر»	«صاغ طرفی کسیکدر. کموشلر کبی ۸۰۶ تاریخلیدر.»

قطری ۱۸

محمد چلبی

سکهٔ مشترکه

صحیفه ۲۱ نومرو ۲۱ ﴿ب﴾

باقر

لا اله الا الله	دمور خان کورکان
محمد رسول‌الله	محمد بن بایزید خان
ضرب برو ..	خلد . . . .
«بروسه اوله‌جق وتاریخی کسیکدر.»	«براز یازیلری بوزقجه‌در.»

قطری ۲۱

(*) تقویم مسکوکاتك ترتیبندن صکره المزه کچن بعض مسکوکات عثمانیه بوراده علاوه صورتیله کوستریلوب متن کتابده قنغی سکه‌یی تعقیب ایدر ایسه انك نومروسی وبولندیغی صحیفه دخی ارائه ایدلمشدر.

دفعه ٢١ (ج)

...... الاالله	لا ا ...
...... ل الله	رسول ...
ضرب بروسه	ب برو ...
٨٥٦	٨٥٦

(يانلری كسيكدر.) قطری ١٨

«اشبو سكه دخی بالاده كی سكهٔ مشتركه‌دن ايسه‌ده ايكی وجهنك عباره‌سی هرنصل ايسه بر اوله‌رق ضرب اولنمشدر. محل ضربيله تاريخی اولان (٨٠٦) سنه‌سی كوزل اوقونمقده‌در.»

مصطفی چلبی

سيروز

صحيفه ٢٣ نومرو ٢٤ (ب)

— كموش —

مصطفی	خلد ملكه
بن بايزيد	ضرب سرز
خان	

وزنی ¼ ٥ ط. (ايو حالده‌در) قطری ١٤

سلطان سليم خان اول

قره‌طوه

صحيفه ٧٥ نومرو ١٧٥ (ب)

— كموش —

	نصره
سلطان	عز ضرب
سليم	قرطوه
.....	سنه ٩١٨

وزنی ¼ ٣ ط. قطری ١٢

سلطان محمود خان اول

— طرابلس غرب —

صحيفه ٢٩٥ نومرو ٧٢٠ (ب)

کموش

— تاريخسز —

(طغرا)	ضرب فى طرابلس غرب

«طغرا ويازيلر مربع چيزكيلر ايچنده‌در.»

وزنى ٦ط. (كسيكدر) قطرى ١٩ .

— تونس —

صحيفه ٢٩٦ نومرو ٧٢٣ (ا)

کموش

— اونلق —

سلطان	مصطفى
البرين و خاقان	خان عز نصره
... ين السلطان	ضرب ١١٤٨ فى
محمود بن	تونس

وزنى ١م ٩½ط. (دليكلى) قطرى ٢٣

مسکوکات عثمانیه‌دن اوزرلرنده اسم وتاریخ بولنمیان بعض سکه‌لر

قسطنطنیه

باقر

١

ضر ب (مرکزنده) (یالکز نقش ترکی)

قسطنطنیه (کشیده‌لی اوله‌رق دوره‌سنده)

قطری ١٤

٢

ضرب قسطنطنیه (نقش ترکی)

«مرکزنده بیلدیز شکلنده برچیچك اولوب یازیلری دوره‌سنده‌در.» «اطرافنده اوچ چیزکیلی دائره واردر.»

قطری ١٥

٣

عز نصره ضرب قسطنطنیه (نقش عربی)

«مرکزنده برنوع نقش اولوب یازیلر دائرا یازلشدر.»

قطری ١٦

سیروز

٤

عز نصر [ه] «بری‌بری ایچنده ایکی شکل مربع

ضرب سر [ز] واورته‌سنده بر ییلدیز واردر.»

قطری ١٨

اشبو بالاده کوستریلان درت عدد باقر سکه‌نك اسم وتاریخلری اولماسندن طولایی سلاطین عظامدن قنغیسی زمانده ضرب ایدلدیکی معلوم دکل ایسه‌ده ١ و ٢ نومرولی سکه‌لرك خط ونقشلرینه نظراً سلطان سلیمان خان اول زماننده کسلمش اولدیغی اقوای مأمولدر. (٣) نومرولی باقر دخی پدرلری سلیم خان اولك وبردنجیسی دخی فاتح سلطان محمد خانك مانغرلری طرزنده‌در.

﴿ سلاطين عظام عثمانيه‌دن بعضيلری عصرنده ﴾

﴿ سكهٔ شاهانه ايله مسكوك اوله‌رق اعمال اولنمش ﴾

﴿ اولان قورشون مهر {ياخود تمغا}لر ﴾

مسكوكات عثمانیه‌دن اوزرلرنده اسم وتاریخ بولنمیان بعض سكه‌لر

قسطنطینیه

باقر

١

ضرب (مركزنده) قسطنطنیه (كشیده‌لی اوله‌رق دوره‌سنده)	(یالكز نقش تركی)

قطری ١٤

٢

ضرب قسطنطنیه «مركزنده بیلدیز شكلنده برچیچك اولوب یازیلری دوره‌سنده‌در.»	(نقش تركی) «اطرافنده اوچ چیزكیلی دائره واردر.»

قطری ١٥

٣

عز نصره ضرب قسطنطنیه «مركزنده برنوع نقش اولوب یازیلر دائراً یازلمشدر.»	(نقش عربی)

قطری ١٦

سیروز

٤

عز نصر [ه] ضرب سر [ز]	«بری‌بری ایچنده ایكی‌شكل‌مربع واورته‌سنده بر بیلدیز واردر.»

قطری ١٨

اشبو بالاده كوستریلان درت عدد باقر سكه‌نك اسم وتاریخلری اولمامسندن طولایی سلاطین عظامدن قنغیسی زماننده ضرب ایدلدیكی معلوم دكل ایسه‌ده ١ و ٢ نومرولی سكه‌لرك خط ونقشلرینه نظراً سلطان‌سلیمان خان اول زماننده كسلمش اولدیغی اقوای مأمولدر . (٣) نومرولی باقر دخی پدرلری سلیم خان اولك وداردنجیسی دخی فاتح سلطان محمد خانك مانغرلری طرزنده‌در.

﴿ سلاطين عظام عثمانيه دن بعضيلرى عصرنده ﴾
﴿ سكهٔ شاهانه ايله مسكوك اوله‌رق اعمال اولنمش ﴾
﴿ اولان قورشون مهر {ياخود تمغا}لو ﴾

قورشـون مهرلر

سلطان بايزيد خان ثانى

٨٨٦

— قسطنطينه —

(١)

سلطان
بايزيد
بن محمد خان

نصره
عز ضرب
قسطنطنيه
سنه ٨٨٧

طقوزنجى لوحه. (مستطيل) قطعه‌سى ١٩ × ١٣

سلطان سليمان خان اول

٩٢٦

— قسطنطينه —

(ب)

سلطان
سليمان
بن سليم
خان

عز نصره
ضرب فى
قسطنطنيه
سنه
٩٢٦

« يازيلرى براز بوزقدر. آراسنده تل پارچه‌سى موجوددر . »

قطرى ١٨

سلطان سلیم خان ثانی

٩٧٤

— قسطنطینیه —

(ج)

سلطان	خلد ملکه
سلیم	ضرب
بن سلیمان	سنه
خان	قسطنطنیه
	٩==٤

« تل ربط ایدلمش اولان ایکی دلیکی واردر . تاریخك یدی رقمی دخی غیب اولمشدر . »

قطری ١٦

سلطان مراد خان ثانی

٩٨٢

— قسطنطینیه —

(د)

سلطان	عز نصره
مراد بن	ضرب
سلیم	قسطنطنیه
خان	٩٨٢ سنه

« ایچنده برتل پارچه‌سی قالمشدر. »

قطری ١٨

(هـ)

« « « «

«بالاده‌کینك عینی اولوب ٢٠ میلیمترو طولنده ایکی تل پارچه‌سی مربوطدر »

قطری ١٦

طقوزنجی لوحه.

— محل ضربی آکلاشلمیور —

(و)

سلطان عز نصره
مراد بن ضرب فی
سلیم س...مور
خان سنه ٩٨٢

« غایت اوفق برتل پارچه‌سیله ایکی دلیکی واردر. »

قطری ٢٠

(ز)

« « « «
... ا مور
سنه ٩٨=

« اورته‌سنده بریاریق قالمشدر. »

طقوزنجی لوحه

قطری ١٨

اشبو ایکی مهرك تمام محل ضربلرنده ایلك حرفلر تل مربوط اولان محله تصادف ایتدیکندن قرائتی قابل اوله‌میوب انجق ایکیسنك دخی نهایتنده (مور) کلمه‌سی کورونه بیلمکده ایسه‌ده بوندن محل ضربی اکلاشیله‌مامقده‌در.

سلطان محمد خان ثالث

١٠٠٣

— قسطنطینیه —

(ح)

... طا .. ....
. محمـ .. ضرب
... قسطنطنیه
١٠٠٣

«بروجهی پك سیلیکدر. کوچك برتل پارچه‌سی مربوطدر.»

قطری ٢١

بالاده کوستریلان قورشون مهرلرك علی‌العموم خطورسم وشکللری بری برلرینه مشابه کبیدر. جمله‌سنك اطرافنده بری چیزکیلی ودیکری نقطه‌لی ایکی دائره رسم ایدیلوب یازیلر بو دائره‌لرك درونند‌ه‌در.

(فوطوتیپی)لرنده بعضیلرینك رسملری کوریله‌جکی وجهله بونلرك کنارلری اصول ضربندن طولانی طبیعی غیر منتظم وطاشقین برحالده اولوب اصل یازیلر ایله دائره‌سنك قطرلری ۱۲دن ۱٤ میلیمترو قدردر. قورشوندن معمول اولملرندن ویوزلرجه سنه‌لر طوپراق ایچنده بولنملرندن ناشی ترکیباتلری بتون بتون بشقه برحال ورنکه تحول ایتمشدر. (*)

سلاطین سالفهٔ عثمانیه‌نك سکهٔ همایونلریله مضروب اولان اشبو قورشون مهرلر پك نادر و قیمتدار اثرلردن اولوب قول عاجزانه‌مجه بونلرك امثالی الیوم همان مفقود حکمنده و یاخود پك محدود در. حتی اوروپا موزه‌لرندن هیچ برنده کورلمامشدر.

روم ایمپراطورلری زماننده قالمش واوامر وسائر اوراق رسمیه اوزرنده استعمال ایدلمش اولان قورشون مهرلر (ویاخود تمغالر) اوقدر ندرت‌اوزره اولمدیغی وحتی ارباب فن مسکوکاتدن دوقتور (مورتمان)ك بونلر حقنده یازوب طبع ایتدیرمش اولدیغی بر رساله‌ده [2] بحث وبیان ایتدیکنه کوره باب سرعسکرینك انشا آتی وتملرینك حفریاتی اثناسنده مذکور ایمپراطورلق زمانلری آثارندن اوله‌رق خیلی قورشون مهرلر ظهور ایلدیکی حالده بیله ینه قیمتدار وارباب عندنده شایان حفظ واعتباردر.

دولت ابد مدت عثمانیه‌ده قدیماً مذکور قورشون مهرلرك محل استعمالی

(*) اشبو مهرلری ایکی کیشیدن مبایعه ایتدم. بریسی مسکوکات عتیقه اخذ واعطاسیله مشغولدر. انك افاده‌سنه نظراً بونلر قوم‌قپوده ساحل بحرده اراییجیلر طرفندن بولنمشدر.

[2] Sur les Scaux et plombs byzantins. par Dr .A. Mordtmann. Constantinople, 1873.

وحتی بونلرك وجودی حقنده برکونه معلومات تاریخیه اولمیوب انجق مورخ (ویژه‌نر)ك [1] اعطا ایلمش اولدیغی معلوماته نظراً «اصول قدیمه وجهله عقد اولنان دیوان مخصوصده تعداد و تفریق قلنان نقود کیسه‌لره وضع اولندقدن صکره اغزلری مهر همایون ایله تمهیر قلنمق عادت اولدیغی» اکلاشمقده‌در . هر نه قدر مومی الیهك شو افاده‌سی پك صریح دکل ایسه‌ده التون واقچه کیسه‌لرینك (*) هرحالده بر صورتله تمهیر اولنمسی وکیسه‌لرایسه اولوقتلر مشیندن معمول اولوب اغزلرینك قوی برباغ ایله ربط و بند ایدیله‌جکی بدیهی و بو باغك دخی تلدن اولمسی طبیعی

[1] Illustrations sur l'Histoire de Chalcondile par Vigénere. 1612.

(*) اوائلده کیسه‌لرك حاوی اولدیغی نقودك مقداری التون وکوش ایچون بشقه بشقه اولوب بونلر اکثر عصرلرده تحول ایتمشدر. بعض زمانلره مخصوص اوله‌رق مورخین عثمانیه واجنبیه بونلرك مقادیرینی تعیین وبیان ایلمشلردر. سلطان بایزید ثانی دورنده کاتب آتجه نام ذاتك تألیف ایلدیکی حسابات مالیه‌یه دائر (مجمع القواعد) نام رساله‌ده «محاسبان عثمانیه (کیسه) و (مره) یازارلر . کیسه‌یی نقود (اقچه) ده ومره‌یی فیلوری (التون) ده استعمال ایدرلر. عادت کیسه درهمده (اقچه‌ده) اوتوز بیك وحسنده (التونده) اون بیکدر .» دیمشدر. (مره) اسمی پك مستعمل اولمیوب صکره‌لری بتون کیسه تعبیر اولنور ایدی. وشو صورتده فاتح حضرتلریله مشار الیه سلطان بایزید عصرلرنده کیسه‌لرك کوشی اوتوز والتونی اون بیکرلك ایدی. مورخ سلانیکینك افاده‌سی دخی بونی مؤیددر . دها صکره‌لری بالاده اسمی سبقت ایدن مؤلف (ویژه‌نر) سلطانی التون کیسه‌لرینك هربری بیك عددلك اولدیغنی سویلیور. ٩٤٤ تاریخلرنده دخی یکرمی بیك اقچه و ١٠٧٠ سنه‌لرنده قرق بیك و ١١٠٠ دن صکره‌کی سنه‌لرده اللی بیك اقچه برکیسه اولدیغنی مورخلر بیان ایدیور. کیسه‌لره سنین اخیره‌ده (استانبول کیسه‌سی) و(کیسهٔ رومی) و (کیسهٔ دیوانی) و (کیسهٔ مصری) کبی اسملر دخی ویرمشلردر. کیسه‌لرك مقداری حال وزمان ونقودك رواجنه کوره تخلف ایدرك بالاخره بشیوز غروشده تقرر ایتمشدر.

بناءً علیه‌ذا کیسه مرور زمانله معنای اصلیسنی دخی دکشدیروب مظروفنه علم اولمش والتون ویاکوش اولسون برمقدار معین مبلغی یعنی بشیوز غروشی افاده ایچون استعمالی باقی قالمشدر. عصریمزده ویقین وقتلرده حسابات رسمیهٔ مالیه علی العموم (کیسه) اوزرینه جریان ایدر وبین الناس الیش ویریش معاملاتنده دخی کذلك کیسه قوللانیلور ایدی .

اوله‌رق سالف الذکر قورشون مهرلرك درونده ایسه الآن ال پارچه‌لری موجود ایدوکنه و بونلره اوریله‌جق مهرلرك محل رسمیدن چیقدیغنه دلالت ایتمك ایچون سکه صورتنده تمغالنمسی وربط وضربنده سهولت اولمق اوزره قورشون استعمالی احتمالات قویه‌دن بولنمسنه بناءً مؤلف مومی‌الیه (ویژه‌نر) ك سویلدیکی مهر رسمیلرك بو طرزده اولمسی و بناءً علیه موضوع بحث اولان قورشون مهرلرك کیسه‌لره مخصوص بولنمسی تخطر اولنور.

بو کونکی کونده صورت رسمیه‌ده قورشون مهر استعمالی یالکز کمرك اداره‌لرنجه اصول ونظام اقتضاسندن اولوب رسمی ویرلمش اشیا ایله ترانسیت اشیاسی اوزرلرینه محلی کمرکنك اسمنی حاوی اوله‌رق اورلقده‌در.

دولت علیهٔ عثمانیه مدالیه‌لری

سلطان محمود خان اول

— التون —

۱

مستطیل الشکل

تاریخسز

فالله خیر حافظاً
وهو ارحم الراحمین

(طغرای همایون)

وزنی ۱۲ م $\frac{1}{۲}$ ۱ ط. (طقوزنجی لوحه) قطعه‌سی ۶۷×۴٤

اشبو التونك نیه مخصوص اولمق اوزره احداث بیورلمش اولدیغنه دائر بر معلوماته دسترس اوله‌مدق . اوچ حلقه‌یه مربوط اولمسنه کوره کردانه تعلیق ایچون یاپلمش اولمسی طبیعیدر .

سلطان عثمان خان ثالث

— التون —

۲

بیضی الشکل

سکهٔ جدید
ضرب فی
اسلامبول
۱۱۶۸

(طغرای همایون)

وزنی ۸م $\frac{1}{۲}$ ۲ ط. (طقوزنجی لوحه) قطعه‌سی ۳۹×۲۷

پادشاه مشار الیه نامنه مسکوکات جدیده قطع وضربنه نشانه اولمق اوزره احداث بیورلمشدر .

سلطان سليم خان ثالث

— وقعهٔ مصريه مداليه‌سى —

احداثى ١٨٠١ سنهٔ ميلاديه يعنى ١٢١٦ سنهٔ هجريه

— التون —

٣

﴿ طغراى همايون ﴾ ﴿ كبيرآى ييلديز ﴾

1801

« ايكى وجهنك اطرافى فرنك باغى
وچيچكلى صو ايله محاطدر . »

وزنى ٦م (يرلى بر خلقه‌سى واردر) قطرى ٤٣

كموش

٤

« « « «

«نقشلرى آلتونك عينيدر.»

وزنى ٧م ١ط. قطرى ٥٣

٥

« « « «

وزنى ٦ م ½ ١ ط . (يرلى حلقه‌سى واردر.) قطرى ٤٧

٦

« « « «

وزنى ٤ م ٢ ط . طقوزنجى لوحه . قطرى ٤٠

مشاراليه سلطان سليم ثالث حضرتلرينك اشبو مداليه‌لرى التون وكموش اولمق اوزره ايكى نوع اولوب بهرى بربرندن كوچك اوچ مختلف

قطر وحجمده در . طاقمزده التونلرك يالكز اوچنجی قطعه‌سی موجود اولوب اندن بیوك اولان ایکنجی و برنجی قطعه‌لری المزه کچه‌مامشدر . کموشلرك اوچ قطعه‌سی دخی موجوددر .

سالف الذکر مدالیه‌لرده ١٨٠١ تاریخ میلادیسی مضروب اولوب بناءً علیه ١٢١٦ سنهٔ هجریه‌سنده ظهور ایدن مصر وقعه‌سی اوزرینه طرف سلطان سلیم خانیدن اوراده بولنمش اولان عساکر عثمانیه ایله انکلتره دولتی امرا وضابطان ونفرات بریه وبحریه‌سنه توزیع واعطا بیورلمق اوزره اعداد اولنوب روایت واقعه‌یه کوره بومدالیه‌لره (هلال) نامی ویرلمشیدی.

نظر مطالعه‌مزه تصادف ایدن بعض معلوماته نظراً بو مدالیه‌لر شو وجهله توزیع ایدلمشدر: التونلردن اك بیوك قطعه‌ده‌کیلر جنرال وامیراللره ایکنجی درجه‌سی ارکان حرب ضابطانیله سفائن قوماندانلرینه واوچنجی درجه‌سی دخی انلرك برابر مادوننده‌کی ضابطانه وکموشلرك اوچ درجه‌سی دخی علی مراتبهم ضابطان وکوچك ضابطان ونفراته توزیع بیورلمشدر.

سلطان محمود خان ثانی

— اشقودره محاربه‌سنه مخصوص مدالیه —

سنه ١٢٤٧

— التون —

٧

عدلی (طغرای همایون) نشان افتخار	جامع	ایکی منارهسیله نصرتیه جامعنك رسمی ١٢٤٧	نصرت

«طغراسی برشمسه اوزرنده وعباره انك زیرنده برهلال ایچنده‌در.»

وزنی ٥م (کناری تیرتیللی ودلیکلی) قطری ٢٨

٨

« « « «

«عینی رسمده اولوب انجق کنارلری دوزدر.»

وزنی ٣م ٨½ ط .	قطری ٢٥

کموش

٩

« « « التونلرك رسمنده در . » « «

وزنی ٤ م	(کناری تیرتیللی ودلیکلی)	قطری ٢٩

١٠

« « « «

وزنی ٢ م ٦ ط .	طقوزنجی لوحه .	قطری ٢٨

١١

« « « «

وزنی ١م ١٤½ ط .	قطری ٢٥

اشبو مدالیه‌لر ایکی حجمده التون واوچ مختلف قطعه‌ده کموش اوله‌رق ضرب اولنمشدر . بونلرك اوزرنده طوبخانه‌ده واقع (نصرتیه) جامع شریفنك رسمی بولنمسندن طولایی جامع مذکورك انشاسنی مخطر اولمق اوزره احداث اولندیغی قیاسیله اویله بروایت دخی وار ایسه‌ده جامع مذکورك ختام انشاآتی ١٢٤٢ تاریخنه تصادف ایتمسیله بو روایت موافق حقیقت دکلدر . مذکور مدالیه‌لر فی الاصل ١٢٤٧ سنه‌سنده ظهور ایدن اشقودره وقعه‌سی اوزرینه اوراده بولنان عساکر شاهانه امرا وضابطان ونفراتنه درجه درجه توزیع اولنمق اوزره احداث بیورلمش وعلامت نصرت اوله‌رق برر وجهنه جامع مذکورك رسمی نقش ایتدیرلمشدر.

— روسیه محاربه‌سنه مخصوص مدالیه —

١٢٤٩ هجرت و ١٨٣٣ میلاد

— التون —

١٢

عدلی

(طغرای همایون) (کبیر آی ییلدیز)

١٢٤٩ «یپراقلی داللر ایچنده‌در» 1833

وزنی ٦ م ١٠ ط. قطری ٢٨

کموش

١٣

» » «التونك رسمنده‌در.» » »

وزنی ٣م (کنارلری تیرتیللی) قطری ٢٩

سلطان عبدالمجید خان غازی

— افتخار مدالیه‌سی — [تاریخسز]

— التون —

١٤

(طغرای همایون) (کبیر آی ییلدیز)

«چفته داللر ایچنده‌در.»

وزنی ٧م ١٣ط. قطری ٢٩

— افتخار مداليه‌سی — [سنه ١٢٥٥]

التون

١٥

(طغرای همایون)

١٢٥٥

« برشمسه اوزرنده
وچفته داللر ایله محاطدر.»

وزنی ٥م ٥ط.

(آی ییلدیز)

«چفته داللر ایچنه آلنمشدر.»

قطری ٢٨

کموش

١٦

» » «التونك عینیدر.» » »

وزنی ٣م ٢$\frac{1}{2}$ ط .

قطری ٢٨

— افتخار نشانی — [سنه ١٢٧٠]

التون

١٧

(طغرای همایون)

١٢٧٠

«طغرا بردائره ایچنده اولوب ایکی طرفنده رایت
عثمانی واوزرلرنده بر آی ییلدیز منقوشدر .»

وزنی ٨م ٧ط.

(کونش)
نشان افتخار

قطری ٣١

کموش

١٨

» » « التونك عینیدر. » » »

وزنی ٤م ١٤$\frac{1}{2}$ ط.

قطری ٣١

— افتخار نشانی — [سنه ۱۲۷۵]

التون

۱۹

(آی یلدیز) (طغرای همایون)

(آی یلدیز) نشان افتخار ۱۲۷۵

« ایکی وجهنده دخی طغرا ویازیلر نقشلی بر کتابه ایچنده اولوب بونلرك طرفینی رایت عثمانی و دفنه داللریله مزیندر . »

وزنی ۱۳م ۲ط. قطری ۳۶

کموش

۲۰

« » «التونك عینیدر.» » »

وزنی ۷م ½ ۵ط. اونبجی اوحه. قطری ۳۶

— تقدیر هنر مدالیه‌سی — [تاریخسز]

کموش

۲۱

(طغرای همایون) معرفت وفن وکمال وهنر

«اطرافنده نقشلی صو واردر.» صاحبنی البت ایدر معتبر

«اشبو قطعه مربع ونقشلی برکتابه ایچنده‌در.»

وزنی ۷ م ۵ ط . قطری ۳۶

— تخلیصیه مدالیه‌سی — [تاریخسز]

کموش

۲۲

(طغرای همایون) خلقه دوشدکجه ایدنلر امداد

اولنور مدح وتحسین ایله یاد

«بالاده‌کی ۲۱ نومرولی مدالیه‌نك عینی نقشده‌در .»

وزنی ۷ م ٤ ط . قطری ۳۶

اشبو تخلیصیه مدالیه‌سنك باقردن معمول قطعه‌سی دخی کورلمشدر.

محاربات مداليه‌لری

— عكا و بریةالشام محاربه‌سنه مخصوص — [سنه ١٢٥٦]

التون

٢٣

(طغرای همایون)

« چفته دفنه داللری دروننده‌در . »

(قلعه رسمی وزیرنده)

١٢٥٦

بریةالشام وقلعهٔ عكا

وزنی ٦م ½ ٨ ط .   قطری ٢٩

كموش

٢٤

» » «التونك عینیدر.» » »

وزنی ٤ م ١٢ ط .   قطری ٢٩

— یمن محاربه‌سنه مخصوص — [سنه ١٢٦٣]

التون

٢٥

(طغرای همایون)

« اطرافی كاملا دوزدر. »

خطهٔ یمانیه

١٢٦٣

«زیرنده قبارتمه‌لی خرما اغاجلریله صحرا وبرده طوپ رسمی.»

وزنی ٦م ½٤ط.   قطری ٢٨

كموش

٢٦

» » « التونك عینیدر. » » »

وزنی ٤ م ½ ٣ ط   زنجیری وحده. قطری ٢٨

— کردستان مدالیه‌سی — [سنه ۱۲۶۳]

التون

۲۷

(طغرای همایون)

«اطرافی کاملا بوش براقلمشدر.»

کردستان
۱۲۶۳
سنه
«زیرنده قبارتمه‌لی جبال متسلسله رسمی»

وزنی ٦م ٨¾ط. قطری ۲۹

۲۸

« « «دها اوفقدر.» « «

وزنی ٤م ٨¾ ط. قطری ۲٦

کموش

۲۹

« « «التونلرك عینیدر.» « «

وزنی ٤م ۱۰¾ ط. اوتنجی لوحه قطری ۲۹

۳۰

« « «دها اوفقدر.» « «

وزنی ٤م ۱½ط. قطری ۲٦

— بوسنه مدالیه‌سی — [سنه ۱۲٦٦]

التون

۳۱

(طغرای همایون)

«اطرافی بوش ودوز براقلمشدر.»

(آی یلدیز)
بوسنه
سنه ۱۲٦٦

وزنی ۱۳م ۱½ط. قطری ۳٦

کموش

۳۲

« « «التونك عینیدر.» « «

وزنی ۷م ٤ط. قطری ۳٦

— سیواستپول محاربه‌سنه مخصوص — [سنه ۱۲۷۱]

التون

۳۳

(طغرای همایون)

سیواستپول

۱۲۷۱

«الت طرفندن قوردله ایله مربوط چفته دفنه داللریله محاطدر.»

وزنی ۱۰ م ۲ ط.

« دولت علیه ودول متفقه‌سنجاقلریله الات وادوات واسلحهٔ حربیه‌دن مرکب بر آرمه منقوش اولوب زیرنده :

Sébastapol .
1855.

قطری ۳۷

— قریم محاربه‌سنه مخصوص — [سنه ۱۲۷۱]

کموش

۳٤

(طغرای همایون)

قریم

۱۲۷۱

«رسمی بالاده‌کینك عینیدر.»

وزنی ٦ م ۹ ط.

« بالاده‌کی ۳۳ نومرولی مدالیه‌نك رسملرینك عینی منقوش اولوب زیرنده:

La Crimeé .
1855.

قطری ۳۷

سیواستپوله مخصوص اولان مدالیه‌لر التون اوله‌رق او اسم ایله وکموش مدالیه‌لر علی‌الاطلاق (قریم) نامیله احداث بیورلمش ودول متفقه امرا وضابطان ونفراتنه دخی توزیع ایدلمش اولدیغی جهتله فرانسزجه دخی اسم وتاریخ وضع ضرب قلنمشدر .

— سلستره محاربه‌سنه مخصوص — [سنه ۱۲۷۱]

التون

۳۵

(طغرای همایون)

«برطرفدن دفنه دیکر طرفدن میشه داللریله محاطدر. »

وزنی ۱۱ م ½۱۱ ط.

«طونه ساحلیله سلستره شهری واستحکاماتك رسمی وزیرنده :

سلستره

۱۲۷۱

قطری ۳٦

كموش

٣٦

» » «التونك عينيدر.» » »

وزنى ٧م ٦¼ ط. قطرى ٣٦

— ديكر سلستره مداليه‌سى — [سنه ١٢٧١]

التون

٣٧

(طغراى همايون)
سلستره
١٢٧١
« چفته دفنه داللرى ايچنده‌در. »

« بالاسنده لواى عثمانى كشيده ايدلمش بر كوچك طابيه رسمى منقوشدر . »

وزنى ١١م ١٣¼ط. قطرى ٣٦

كموش

٣٨

» » «التونك عينيدر.» » »

وزنى ٧م ٨ ط . (اونجى لوحه) قطرى ٣٦

— قارص محاربه‌سنه مخصوص — [سنه ١٢٧٢]

التون

٣٩

(طغراى همايون)
« دفنه وميشه اوله‌رق چفته داللر ايچنده‌در . »

«قارص شهريله قلعه‌لرينك رسمى منقوش اولوب زيرنده :
قارص
١٢٧٢

وزنى ٧م ٢ط. قطرى ٣٦

كموش

٤٠

» » « التونك عينيدر . » » »

وزنى ٧م ٦ط . قطرى ٣٦

بعض تأسيسات ووقايع مشهوره‌يي مخطر مداليه‌لر

— تصحيح وتجديد سكه‌يه مخصوص — [سنه ١٢٥٩]

التون

٤١

(طغرای همايون)

«آشاغی طرفندن برچفت تيردان وبركان ايله مربوط ايكی بغدای دمتيله محاطدر.»

٥

اشته تصحيح عيار سكه‌يه صرف همت قلدی خان عبدالمجيد

١٢٥٥

«قطعهٔ محرره زير وبالاسندن چيچك دمتلری درونده النمشدر.»

وزنی ١٥ م ٢ ط. — قطری ٣٨

كموش

٤٢

« « «التونك عينيدر.» « «

وزنی ١٤م ٢½ط. — قطری ٥٠

٤٣

« « « «

وزنی ٩ م ١ ط. — (اونجی لوحه) قطری ٣٨

فردوس آشيان عبدالمجيد خان حضرتلرينك مسكوكات جديده‌لرنده اك اول التنجی سنهٔ جلوسلری وضع اولنمش ايسه‌ده تصحيح عيار سكه ١٢٥٩ تاريخنده تقرر ايتمش اولديغندن اشبو مداليه‌لرك تاريخ وقطعه‌محرر اولان وجهنك بالاسنده بشنجی سنهٔ جلوسی ارائه ايچون (٥) رقمی وضع اولنمشدر. بو مداليه‌لر التون وكموش وباقر اولمق اوزره اوچ نوع اوله‌رق احداث بيوريلوب هر بری دخی اوچ مختلف قطعه‌ده ضرب واعمال

ایندیرلمشدر. برنجیسی ٥٠ ایکنجیسی ٤٤ واوچنجیسی ٣٨ میلیمترو قطرلرندهدر. التوندن برنجی وایکنجی قطعهلری وکموشدن یالکز ایکنجی قطعهسی المزه کچوریلهمدیکی کبی باقردن معمول اولان نوعندن هیچ بر قطعهسنه دسترس اولهمدق.

— ایاصوفیه جامع شریفنك تعمیرینه مخصوص — [سنه ١٢٦٥]

التون

٤٤

(طغرای همایون) « اطرافنده دائراً نقشلی برصو واردر. »	« ایاصوفیه جامعنك درت منارهسیله قبارتمهلی رسمی وزیرنده» (*) تاریخ تعمیر ایاصوفیه ١٢٦٥ سنه
وزنی ١٩ م ٨ ط.	قطری ٤٤

کموش

٤٥

« «	« التونك عینیدر. »	« «
وزنی ١٢ م $\frac{3}{4}$ ٨ ط.	(اونبجی لوحه)	قطری ٤٤

باقر

٤٦

« «	«بوده دیکرلرینك عینیدر.»	« «
	(دلیکلی)	قطری ٤٤

(*) جامع رسمنك همان زیرنده غایت اینجه اولهرق لاتین حروفاتیله جامعی تعمیر ایدن معمارك اسمی .Fossati, res ومدالیهیی رسم وحك ایدن رسامك نامی .Robertson, se یازیلیدر.

اوروپاده اعمال ایدلمش اولان بعض مداليه‌لر

— تنظيمات خيريه —

٤٧

١٨٥٠ سنهٔ ميلاديه‌سی (١٢٦٧ ﻫ) تاريخيله بروكسلده غايت مصنع اوله‌رق اعمال ايدلمش كبير طونچ مداليه .

قطری ١٠٠

— سينوب —

٤٨

١٨٥٣ ميلادنده (١٢٧٠ ﻫ) پارسده اعمال اولنمش كبير طونچ مداليه.

قطری ٦٨

— بحر سياه وطونه —

٤٩

١٨٥٤ سنهٔ ميلاديه‌سنده (١٢٧١ ﻫ) پارسده اعمال قلنمش كبير قورشون مداليه .

قطری ٧١

— اتفاق دول ثلثه —

٥٠

١٨٥٤ تاريخ ميلادنده (١٢٧١ ﻫ) كذلك پارسده اعمال اولنمش صغير طونچ مداليه .

قطری ٣٦

٥١

برطرفی بالاده‌كی ٥٠ نومرولی مداليه‌نك عينی وفقط ديكر وجهی تركجه عباره‌يی متضمن اولوب زيرنده تاريخ اوله‌رق (سنه‌سبعين ومأتين والف) محرر وپارسده معمول صغير قورشون مداليه .

قطری ٣٦

سلطان عبدالعزیز خان حضرتلری

محاربات مدالیه‌لری

— قره طاغه مخصوص — [سنه ۱۲۷۷]

کموش

۵۲

المستند بتوفیقات الربانیه
عبدالعزیز خان
ملك الدولة العثمانیه
«کبیر برهلال ایچنه آلنمشدر.»
وزنی ۷ م ۸ ط .

«جبال مرتفعه اوزرنده بر رایت عثمانیه واشاغیسنده برطوپ رسمی وزیرنده :»
{قره طاغ}
۱۲۸۹
قطری ۳٦

— کریده مخصوص — [سنه ۱۲۸۵]

کموش

۵۳

(طغرای همایون)
«کبیر برهلال ایچنده‌در.»
وزنی ۷ م $7\frac{1}{4}$ ط .

کرید
«جزیره ساحلندن برطرفنك رسمی»
{۱۲۸۵}
قطری ۳٦ .

— عسکری نشان تعلیملرینه مخصوص مدالیه — [سنه ۱۲۸۰]

کموش

۵٤

نشان
قانوننامهٔ همایونی
احکامنه توفیقاً نشان
انداخت ایدنلره مخصوص
مدالیه در ۱۲۸۰
وزنی ۷م ۸ط.

(بر صحرا واوزرنده نشانکاه
واسلحه وادوات حربیه رسمی)
قطری ۳٦

سركیء عمومیء عثمانی‌یه مخصوص مداليه‌لر سنه ١٢٧٩

— زراعت وصناعت —

التون

٥٥

(طغرای همایون)
١٢٧٩
زراعت وصناعت
«طغرا ایله تاریخ صاغندن دقنه دالی وصولدن بغدای دمتی ایله محاطدر.»
وزنی ١٩ م ١٠ ½ ط.

«بینلری برر کوچك هلال ایله تفریق اولنمش التی خانه ایچنده زراعت وصنایعه متعلق ادوات ایله بر لوقوموتیف رسمی ومرکزنده دخی بر ییلدیز نقش ایدلمشدر.»
(غایت صنعتلی اعمال اولنمشدر.) قطری ٤٤

کموش

٥٦

«التونك عینیدر»

وزنی ١٦ م « »
قطری ٤٤ « »

— حرفت و صنعت و تجارت —

کموش

٥٧

المستند بتوفیقات الربانیه
عبدالعزیز خان
ملك الدولة العثمانیه
«بر کبیر هلال ایله محاطدر.»
وزنی ١٥ م ١٢ ط.

حرفت صنعت تجارت
«سرکیء عمومینك اوك طرفندن رسمی»
١٢٧٩
قطری ٤٤

باقر

٥٨

«کموشك عینیدر.»

« » « »
قطری ٤٤

پادشاه حمیدالخصال شوکتلو سلطان عبدالحمیدخان ثانی افندمز حضرتلرینك طرف ذیشرف همایونلرندن احداث بیوریلان مدالیه‌لر

— امتیاز نشان عالیسی مدالیه‌سی —

التون

٥٩

الغازی
(طغرای همایون)
المستند بتوفیقات الربانیه
عبدالحمید خان
ملك الدولة العثمانیه
«عبارهٔ جلیله‌سی وسطنده محرر»
(آرمهٔ عثمانی)

دولت عثمانیه اغورنده
فوق‌العاده ابراز صداقت وشجاعت
ایدنلره مخصوص مدالیه‌در
«حاملنك اسمی درج
اولنمق‌اوزره بوش محل»
{١٣٠٠}

قطری ٣٧

کموش

٦٠

» » «التون مدالیه‌نك عینیدر.» » »

وزنی ٦ م ١٣ ط. قطری ٣٧

— صنایع مدالیه‌سی —

کموش

٦١

الغازی
(طغرای همایون)
(آرمهٔ عثمانی)

(حاملنك اسمی حك اولنمق
اوزره چفته داللر ایچنده
بوش محل براقلمشدر.)

وزنی ٣ م ١٣ ط. قطری ٣٠

— روسیه محاربه‌سنه مخصوص —

کموش

٦٢

الغازی

(طغرای همایون)

١٢٩٤

« چنته دفنه داللریله محاطدر. »

وزنی ٥ م.

« ایکی طرفلی رایات عثمانیه واسلحهٔ حربیه‌دن مرکب بر آرمه وبالا سنده بر ییلدیز منقوش والت طرفنده بر هلال درونده شو عباره محرردر : »

روسیه محاربه‌سی

قطری ٣١

— پلونه محاربه‌سنه مخصوص —

کموش

٦٣

الغازی

(طغرای همایون)

١٢٩٤

وزنی ٢ م ١٥ ط.

پلونه محاربه‌سی

« ٦٢ نومرولی مدالیه‌نك عینی رسم ونقشده‌در. »

قطری ٧٢ (اونجی لوحه)

بهر خانه‌سی ایکیشر (میلیمترو) دن قرق سکز (میلیمترو) یه قدر
قطرلری ارائه ایدر مقیاسدر .

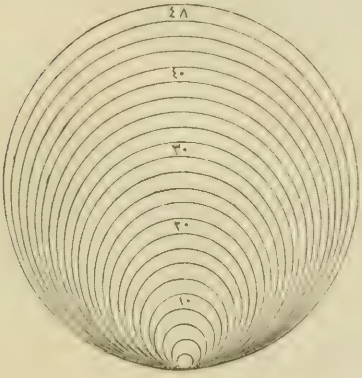

یوز (میلیمترو)یه قدر ارائه ایدر طولانی مقیاسدر.

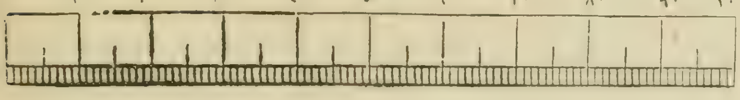

درهم وقيراطك درهم اعشارى يه يعنى (غرام وكسوراتنه) تحويلنه مخصوص جدولدر.

درهم

قيراط	٠ (غرام ميلم)	١ (غم م)	٢ (غم م)	٣ (غم م)	٤ (غم م)
٠	٠,٠٠٠	٣,٢٠٧	٦,٤١٥	٩,٦٢٢	١٢,٨٢٩
١	٠,٢٠٠	٣,٤٠٨	٦,٦١٥	٩,٨٢٣	١٣,٠٣٠
٢	٠,٤٠١	٣,٦٠٨	٦,٨١٦	١٠,٠٢٣	١٣,٢٣٠
٣	٠,٦٠١	٣,٨٠٩	٧,٠١٦	١٠,٢٢٣	١٣,٤٣١
٤	٠,٨٠٢	٤,٠٠٩	٧,٢١٧	١٠,٤٢٤	١٣,٦٣١
٥	١,٠٠٢	٤,٢١٠	٧,٤١٧	١٠,٦٢٤	١٣,٨٣٢
٦	١,٢٠٣	٤,٤١٠	٧,٦١٧	١٠,٨٢٥	١٤,٠٣٢
٧	١,٤٠٣	٤,٦١١	٧,٨١٨	١١,٠٢٥	١٤,٢٣٣
٨	١,٦٠٤	٤,٨١١	٨,٠١٨	١١,٢٢٦	١٤,٤٣٣
٩	١,٨٠٤	٥,٠١٢	٨,٢١٩	١١,٤٢٦	١٤,٦٣٤
١٠	٢,٠٠٥	٥,٢١٢	٨,٤١٩	١١,٦٢٧	١٤,٨٣٤
١١	٢,٢٠٤	٥,٤١٢	٨,٦٢٠	١١,٨٢٨	١٥,٠٣٥
١٢	٢,٤٠٦	٥,٦١٣	٨,٨٢٠	١٢,٠٢٨	١٥,٢٣٥
١٣	٢,٦٠٦	٥,٨١٣	٩,٠٢١	١٢,٢٢٨	١٥,٤٣٥
١٤	٢,٨٠٦	٦,٠١٤	٩,٢٢١	١٢,٤٢٩	١٥,٦٣٦
١٥	٣,٠٠٧	٦,٢١٤	٩,٤٢٢	١٢,٦٢٩	١٥,٨٣٦
١٦	٣,٢٠٧	٦,٤١٥	٩,٦٢٢	١٢,٨٢٩	١٦,٠٣٨

قيراط	٥ (غم م)	٦ (غم م)	٧ (غم م)	٨ (غم م)	٩ (غم م)
٠	١٦,٠٣٧	١٩,٢٤٤	٢٢,٤٥٢	٢٥,٦٥٩	٢٨,٨٦٦
١	١٦,٢٣٧	١٩,٤٤٥	٢٢,٦٥٢	٢٥,٨٥٩	٢٩,٠٦٧
٢	١٦,٤٣٨	١٩,٦٤٥	٢٢,٨٥٢	٢٦,٠٦٠	٢٩,٢٦٧
٣	١٦,٦٣٨	١٩,٨٤٦	٢٣,٠٥٣	٢٦,٢٦٠	٢٩,٤٦٨
٤	١٦,٨٣٩	٢٠,٠٤٦	٢٣,٢٥٣	٢٦,٤٦١	٢٩,٦٦٨
٥	١٧,٠٣٩	٢٠,٢٤٦	٢٣,٤٥٤	٢٦,٦٦١	٢٩,٨٦٩
٦	١٧,٢٤٠	٢٠,٤٤٧	٢٣,٦٥٤	٢٦,٨٦٢	٣٠,٠٦٩
٧	١٧,٤٤٠	٢٠,٦٤٧	٢٣,٨٥٥	٢٧,٠٦٢	٣٠,٢٦٩
٨	١٧,٦٤٠	٢٠,٨٤٨	٢٤,٠٥٥	٢٧,٢٦٣	٣٠,٤٧٠
٩	١٧,٨٤١	٢١,٠٤٨	٢٤,٢٥٦	٢٧,٤٦٣	٣٠,٦٧٠
١٠	١٨,٠٤١	٢١,٢٤٩	٢٤,٤٥٦	٢٧,٦٦٤	٣٠,٨٧١
١١	١٨,٢٤٢	٢١,٤٤٩	٢٤,٦٥٧	٢٧,٨٦٤	٣١,٠٧١
١٢	١٨,٤٤٢	٢١,٦٥٠	٢٤,٨٥٧	٢٨,٠٦٤	٣١,٢٧٢
١٣	١٨,٦٤٣	٢١,٨٥٠	٢٥,٠٥٨	٢٨,٢٦٥	٣١,٤٧٢
١٤	١٨,٨٤٣	٢٢,٠٥١	٢٥,٢٥٨	٢٨,٤٦٦	٣١,٦٧٣
١٥	١٩,٠٤٤	٢٢,٢٥١	٢٥,٤٥٨	٢٨,٦٦٥	٣١,٨٧٣
١٦	١٩,٢٤٤	٢٢,٤٥٢	٢٥,٦٥٩	٢٨,٨٦٦	٣٢,٠٧٤

اشبو جدولك صورت استعمالى شويله‌در : مثلا ٣ درهم ٨ قيراطك قاچ غرامه مساوى اولديغى بيلمك استنلدكده بالاسنده صفردن باشلايه‌رق طقوزه قدر بيوك رقمله كوستريلان درهم خانه‌سنده ٣ درهم بولنوب بعده‌صاغده يوقاريدن اشاغى محرر اولان قيراط خانه‌سنده‌كى ٨ رقمى حذاسنه باقلدقده ١١ غرام و٢٢٦ ميليغرام اولديغى آكلاشيلور.

درت حبه بر قيراط وبر حبه ٥٠ ميليغرام اولمغله بر قيراطدن صكره اوچ حبه‌يه قدر زياده وزنى اولان مسكوكات ايچون مقدارينه كوره اشبو جدولده‌كى وزنلره هر برحبه ايچون (٠,٠٥٠) (٠,١٠٠) (٠,١٥٠) ميليغرام ضم وعلاوه‌سى اقتضا ايدر.

سلاطین عظام حضراتی اسامیسی	سنهٔ ضربی	التون مسکوکاتک اسامی قدیمه‌سی	عیارلری: عیار عثمانی: ۲۴ قیراط	۳۲ده کسر	میلیم حسابیله: بیکده	کسور	وزنلری: درهم	قیراط	حبه	التونلرک بهالری (*): اقچه
فاتح سلطان محمد خان	۸۸۳	فیلوری ـ سلطانی	۲۳	۲۶	۹۹۳	۵۰	۱	۱	۲ ۴۰/۱۰۰	۴۰
سلطان بایزید ثانی	۸۸۶	» »	»	»	»	»	»	»	»	۵۴
سلطان سلیم وسلیمان اول وسلیم ثانی	۹۱۸—۹۸۲	» شاهی [۱]	»	»	»	»	»	»	»	۶۰ [۲]
سلطان مراد ثالث ومحمد ثالث وسلطان احمد اول وعثمان ثانی	۹۸۲—۱۰۳۱	فیلوری ـ التون	»	»	»	»	۱	۱	۱ ۱۲/۱۰۰	۲۰—۷۰
سلطان مراد رابع	۱۰۳۲	»	»	»	»	»	۱	—	۱	۰—۱۵۰
سلطان محمد رابع	۱۰۵۸	»	»	»	»	»	۱	—	۳	۰—۱۶۰
سلطان سلیمان ثانی واحمد ثانی	۱۰۹۹—۱۱۰۲	شریفی	۲۳	۸	۹۷۰	—	۱	۱		۲۷۰ حق ۳۶۰ موض
سلطان مصطفای ثانی	۱۱۰۶	»	»	»	»		»	»		»
	۱۱۰۸	جدید اشرفی (طغرالی)	»	»	»		۱	۱	۱	۰۰
سلطان احمد ثالث	۱۱۱۵	اشرفی	»	»	»		»	»	»	»
	۱۱۲۸	زراسلامبول (زنجیرلی)	۲۴		۱۰۰۰		۱	۱	۲ ۴۰/۱۰۰	۰—۳۶۰
	۱۱۳۷	زر محبوب	»		»			۱۲	۱/۲ مثقال	۲۴۰
سلطان محمود اول وعثمان ثالث	۱۱۴۳	جدید استانبول	۲۳	۸	۹۷۰		۱	۱	۱ حبه	۴۵۰
		زر محبوب	۲۲	۲۶	۹۵۲			۱۲	۳	۳۳۰
	۱۱۶۸	جدید زر محبوب	»	»	»			۱۳		»
سلطان مصطفای ثالث	۱۱۷۱	فندق	۲۳	۸	۹۷۰		۱	۱	۱	۴۸۰
		زر محبوب	۲۱	۲۴	۹۰۶	۵۷		۱۲	۲	۳۶۰
سلطان عبد الحمید اول	۱۱۸۷	فندق	۲۳	۸	۹۷۰		۱	۱	۲	۶۰۰
		زر محبوب	۲۱	۲۴	۹۰۶	۵۷		۱۳		۴۲۰
سلطان سلیم ثالث ومصطفای رابع	۱۲۰۳	فندق	۱۹	۶	۸۰۰		۱	۱	۱	
	۱۲۲۲	زر محبوب	۱۷	۳	۷۴۸			۱۱	۱	
سلطان محمود ثانی	۱۲۲۳	استانبول	۱۹	۶	۸۰۰			۱۱	۳	۸ غروش
	۱۲۳۱	رومی	۲۲	۳۰	۹۵۶	۲۵	۱	۷	۳	۲۵
	۱۲۳۱	جدید رومی	۱۹	۶	۸۰۰			۱۱	۳	۸
	۱۲۳۷	عدلی	۱۹	۲۹	۸۳۰			۷	۳	۱۲
	۱۲۳۹	دار الخلافه التونلری	»	»	»			»	»	۱۲
	۱۲۳۹	جدید عدلیه	۱۷	۳۰	۷۴۸			۷	۳	——
	۱۲۴۳	خیریه	۲۰	۳۰	۸۷۳			۸	۳	——
	۱۲۴۶	جدید ربعیه	۱۳	۳۱	۵۸۲			۲		——
	۱۲۴۸	جدید محمودیه	۱۹	۲۹	۸۳۰			۸		——
	۱۲۵۵	ممدوحیه	۱۹	۲۹	۸۳۰			۷	۳	۲۰
سلطان عبد المجید خان	۱۲۶۰	یوزلك مجیدیه التونی	۲۲		۹۱۶	۶۶	۲	۴	—	۱۰۰

(*) قدیم التونلرک شمدیکی غروشله زماننده‌کی قیمتی بیلنمک استنلدیکی حالده ۲ نومرولی اقچه جدولنده اوعصرده قاچ اقچه‌نك بردرهم

عثمانیه تعرفه‌سی

ضربخانهٔ عامره‌نك تعرفهٔ حاضره‌سی موجبنجه عثمانلی التونی یوز غروش حسابیله — بر التونك قیمتی — پاره	بر التونك قیمتی — غروش	درهمنك قیمتی — پاره	درهمنك قیمتی — غروش	هر التونك ... اولان اسامیسی	ملاحظات
		٣٠	٤٧	یالدیز التونی	عتیق عثمانلی التونلرینه اساس اتخاذ اولنان وندیك دوقه‌سنك بدایةً ١٠٠ عددی ١١٠ درهم اعتبار ایدلمش ایسه‌ده مؤخراً ضربخانهٔ عامره سیلمه و اکسلمه‌دن طولایی بو وزنی تنزیل ایله ١٠٠ عددینی ١٠٨ درهم یعنی بهر بنی ١ درهم ١ قیراط و ١ حبه و دها طوغریسی حبه‌نك یوزده اون ایکی کسری دخی اولمق اوزره تعیین و بونلری تام الوزن اعتبار ایتمشدر.
		»	»	» »	
		»	»	» »	
١٩	٥١	»	»	» »	[١] یالکز سلطان سلیم خان اول زماننده وانك سکه‌لرینه (شاهی) اطلاق اولنور ایدی. [٢] سلطان محمد ثالث زماننده بر ارالق ١٨٠ دن ٢٢٠ اقچه‌یه قدر فرلامش ایسه‌ده ١٠٠٩ سنه‌سنده ینه ١٢٠ اقچه‌یه تنزیل قلنمشدر.
		»	»	» »	
		»	»	» »	
		٢٠	٤٦	فندق التونی	
		»	»	» »	
٥	٥٠	»	»	» »	
»	»	»	»	» »	
		٣٠	٤٧	یالدیز التونی	اشبو (زر استانبول) یالدیز التونی عیارنده طوتلمقده‌در.
		»	»	» »	زر محبوبك اصلی اولان اشبو التونلر دخی یالدیز التونی درجه‌سنده معتبردر.
٥	٥٠	٢٠	٤٦	فندق التونی	
٣٠	٣٧	٢٥	٤٥	عتیق سلطان محمود التونی	زرمحبوب اسمی تعرفهٔ حاضره‌ده هیچ ذکر ایدلمامشدر. عتیق سلطان محمود تعبیر اولنمشدر.
		»	»		
٥	٥٠	٢٠	٤٦	فندق	
	٣٦	٢٠	٤٣	سلطان مصطفی التونی	بو التونلر ایله بالاده‌کی عتیق سلطان محمود التونلری تعرفهٔ حاضره‌ده اون
٥	٥٠	٢٠	٤٦	فندق	اوچ قیراط و بر حبه اعتبار اولنمشدر.
	٣٦	٢٠	٤٣	——	سلطان مصطفی التونی اسمیله یاد اولنوب او درجه‌ده طوتیلور.
		١٧	٣٨	استانبول	سلطان محمود ثانی التونلرندن (استانبول) التونه داخلدر.
		٣٥	٣٥	» »	» » » » جدید عدلی درجه‌سنده طوتیلور.
٢٠	٢٨	١٧	٣٨	استانبول التونی	
٣	٦٨	٣٥	٤٥	عتیق رومی التونی	وقتیله یکرمی بشلك دخی اطلاق اولنور ایدی.
٢٠	٢٨	١٧	٣٨	جدید رومی	تعرفه‌یه استانبول التونیله برابر کچورلمشدر.
٢٦	١٩	٣٧	٣٩	عتیق عدلی	بر روایتده جلوسك ١٥ نجی یعنی ١٢٣٧ تاریخنده ضرب اولنمشدر.
»	»	»	»	——	عتیق عدلی التونه داخلدر. یکی چیقارلدقده قیمتلرندن فضله رائج وضع ایدلمشدر.
٢٧	١٧	٣٥	٣٥	جدید عدلیه التونی	بونك واشاغیکی اوچ نوع التونك قدیم رایجلرینه دائر معلومات النه‌مامشدر.
١٠	٢٣	٣٧	٤١	خیریه	
		٣٧	٢٩	اوچلك ربعیه	
		١٧	٣٩	یکرمیلك	تعرفه‌ده عتیق عدلی‌یه داخلدر. وزناً براز اغیر اولمسیله یکرمی غروشه کچر.
٢٦	١٩	٣٧	٣٩	یکرمیلك	تعرفه‌ده عتیق عدلی‌یه داخلدر.
—	١٠٠	—	٤٤	عثمانلی التونی	متناسباً اضعاف واقسامی واردر.

مساوی اولدیغی بولنوب اکا کوره شمدیکی کموش فیئاتیله حساب اولندقده میدانه چیقار .

۲ اقچه‌لره مخصوص گموش

اسامیٔ سلاطین عظام	سنهٔ ضربی	مسکوکاتك اسامیٔ قدیمه‌سی ونوعی	عیارلری	وزنلری			اقچه عددلریکه بر درهم گموشه مساوی اولدیغی
			یوزده	درهم	قیراط	حبه	
سلطان اورخان	۷۹۲	اقچهٔ عثمانی (عثمانی)	۹۰		۵	۳	۲ ۳/٤
سلطان مراد وبایزید اول	۷۶۱—۷۹۲	»	»		»	»	»
چلبی سلطان محمد اول وسلطان مراد ثانی	۸۱۶—۸۲۲ ۸۲٤—۸۲۵ ۸۳٤	»	»		۵	۱	۳
فاتح سلطان محمد ثانی	۸٤۸—۸۵۵ ۸۶۵—۸۷۵ ۸۸۶	»	»		٤	۳	۳ ۱/۲
سلطان بایزید ثانی وسلیم اول	۸۸۶—۹۱۸	»	۸۵		۳	۳	٤
سلطان سلیمان اول وسلیم ثانی	۹۲۶—۹۷٤	اقچه	»		۳	۱	۵
سلطان مراد ثالث	۹۸۲	»	»		۳		۵ ۱/٤
	۹۹۲	»	»		۲	۱	۷
سلطان محمد ثالث	۱۰۰۳	»	»		۱	۳	۹
سلطان احمد اول	۱۰۲۶	»	»		۱	۲	۱۱
سلطان عثمان ثانی وسلطان مصطفای اول	۱۰۲۷—۱۰۲۸	اقچه	»		۱	۲	۱۱
	۱۰۳۱	اونلق عثمانی	»	۱	—	—	——
سلطان مراد رابع	۱۰۳۲	اقچه	۷۰		۱	۱	۱۳
	۱۰۳۵	پاره	»		۵	۱	۳ ۱/٤
سلطان ابراهیم	۱۰۵۰	اقچه	۷۵		۱	۲	۱۰
		پاره	»		۳	—	——
		اونلق (۱۰ اقچه)	»		۱۵	۲	——
		بشلك (۵ اقچه)	»		۸	—	——
سلطان محمد رابع	۱۰۵۸	اقچه	۵۰		۱	۳	۱۰

بهر اقچه‌نك سیم مجیدیه حسابیله شمدیکی قیمتی		ملاحظات
پاره	غروش	
	١	اقچهٔ عثمانینك وزن اصلیسی (ربع مثقال) یعنی التی قیراطدر .
	"	
٣٦		
٣٣		اقچه‌لر بش مختلف ثقلتده اولمسیله بوراده وسطی اخذ اولنمشدر .
٢٥		کموشك عیاری سکسان بشه تنزیل اولنمشدر .
٢٢		بو زمانده بش اقچه‌نك بر درهم کموشه مساوی اولمسی قانون تحتنده ایدی .
٢٠		ایکی دفعه چیقاریلان اقچه‌لر بوراده کوسترلدیکی وجهله یکدیکرندن فرقلیدر .
١٥		
١٢		
١٠		
١٠		
٣٠	٢	سلطان عثمان ثانی زمانـده اون اقچه‌یه مساوی اولمق اوزره کسلمشـدر . انجق سـلطان
٨		مصطفی زمانده‌کی اونلقلر ناقص الوزندر .
٣٢		ایلك پاره‌نك ظهوری بو زمانده‌در. اولوقت درت اقچه بر پاره اعتبار اولنمشیدی .
١٠		
٢٠		بو زمانده ایکی اقچه بر پاره اولمق اوزره تعیین قلنمشیدی .
٢٠	٢	اصلی بر درهم اوله‌جق .
١٥	١	
٥		کموشك عیاری اوچنجی دفعه اوله‌رق تنزیل قلنمشدر .

٣ غروشلره مخصوص كموش

سلاطین عظام حضراتی اسامیسی	تاریخی	مسکوکاتك اسامی قدیمه‌لریله نوع وجنسلری	عیارلری: بیکده	عیارلری: کسری	وزنلری: درهم	وزنلری: قیراط	هر سکه‌نك زماننده‌کی قیمت موضوعه‌سی یعنی رایجی: اقچه	هر سکه‌نك زماننده‌کی قیمت موضوعه‌سی یعنی رایجی: پاره
سلطان سلیمان ثانی	١٠٩٩	غروش	٨٩٨		٦		١٦٠	
سلطان احمد ثانی	١١٠٢	«	"		"		"	
سلطان مصطفای ثانی	١١٠٨	غروش ونصفیه وربعیه‌سی	"		٦	٤	"	
سلطان احمد ثالث	١١١٥	غروش ومتناسباً ٢٠ و١٠ و٥ پاره‌لك اقسامی	٧٠٠		٨			٤٠
	١١١٦	بر پاره‌لك	٦٨٠			٢ ١/٢	٣	
	"	اقچه	"			٣/٤	١	
	١١٣١	زولته و(نصفیه‌سی)	٦٠٠		٦	٢		٣٠
سلطان محمود اول	١١٤٣	—	—	—	—	—	—	—
سلطان عثمان ثالث	١١٦٨	—	—	—	—	—	—	—
سلطان مصطفای ثالث	١١٧٦	غروش متناسباً اقسام وکسوراتی	٦٠٠		٦	٣		٤٠
	١١٧٩	التمشلق (چفته زولته)	"		٩			٦٠
	١١٨٥	زولته (ونصفیه‌سی)	"		٤	٦		٣٠
سلطان عبدالحمید اول	١١٨٧	غروش التمشلق وزولته واقسامی	—	—	—	—	—	—
	١٢٠٣	جدید ایکیلك	٤٦٥		٩	٤		٨٠
سلطان سلیم ثالث	١٢٠٣	غروش ومتیاسبا اقسامی	٤٦٥		٤			٤٠
	١٢٠٤	التمشلق	"		٥	١٣		٦٠
	١٢٠٥	ایکیلك	"		٨			٨٠
	" "	جدید یوزلك	"		١٠			١٠٠
سلطان مصطفای رابع	١٢٢٢	—	—	—	—	—	—	—
سلطان محمود ثانی	١٢٢٣	غروش واقسامی	٤٦٥		٤			١ غروش
	١٢٢٥	جهادیه متناسبا نصفیه وربعیه‌سی	٧٣٠		٨			٥
	١٢٣٦	جدید ایکیلك واقسامی	"		٤			٢
	١٢٣٩	جدید التمشلق	٦٠٠		٢		٦٠ پاره	
	١٢٤٥	بشلك (نقطه‌سز) واقسام وکسوراتی	٢٢٠		٤	١٣		٥
	١٢٤٨	بشلك (نقطه‌لی) واقسام وکسوراتی	١٧٠		٤	١٢		٥
	١٢٤٩	التیلق واقسامی	٤٣٥		٣	١٣		٦
سلطان عبد المجید خان	١٢٥٥	التیلق واقسامی	٤٣٥		٣	١٢		٦
	"	٢٠ و١٠ پاره‌لك	١٧٠			٦		
	١٢٦٠	یکرمی غروشلق سیم مجیدیه ومتناسباً ١٠ و٥ و٢ و١ و ١/٢ غروشلق اقسام وکسوراتی	٨٣٠		٧	٨		٢٠

ضربخانهٔ عامره‌نك تعرفه‌سی موجبنجه ١٢٩٩ سنه‌سی تحقق ایدن قیم حقیقیه‌لری				ملاحظات
سیم مجیدیه ١٩ حسابیله بهر قطعه سنك قیمتی		بهر درهمنك قیمتی		
پاره	غروش	پاره	غروش	
١٠	١٤	١٥	٢	(٢٣٨) صحیفه‌یه مراجعت اولندقده اکلاشیلورکه غروشك قیمت حقیقیه‌سی اوزمان
»	»	»	»	یوز یکرمی اقچه اولوب ٢٠ اقچه ١ درهم و١٢٠ اقچه ٦ درهم وزننده ایدی .
٣٤	١٤	»	»	
٢٤	١٦	٣	٢	کموش مسکوکاتك اضعاف واقسامی مشارالیه سلطان احمد ثالث زماننده تقرر ایتمش
				وقرق پاره‌نك برغروشه‌وبرپاره‌نك اوچ اقچه‌یه مساوی طوتلمسی‌اساسی دخی تعین ایلمشدر.
١٠		٣٥	١	مقدما عیارلری ٧٠ ایدی. صحیفه ٢٧٧ .
$٣\frac{١}{٢}$			»	
٥	١٠	٢٥	١	زولته‌لرك ١٦ عددی ١٠٠ درهم اولمسی اتخاذاولنان اصول اقتضاسندن ایدی صحیفه ٢٧٩
—	—	—	—	سلطان احمد ثالث مسکوکاتنك وزن وعیار وتقسیماتنده‌در .
—	—	—	—	بوزمانده غروش کسلمیوب نصفیه وربعیه وپاره واقچه‌لرعینی عصر سابق درجه‌سنده‌در.
١٠	١٠	٢٥	١	
٢٥	١٤	»	»	
١٠	٧	»	»	
—	—	—	—	اشبو سکه‌لر سلطان مصطفی خان ثالث مسکوکاتی درجه‌سنه قریبدر .
١٣	١١	٩	١	قیمت حقیقیه‌سی $\frac{٦٤}{٨٠}$ ایدی. صحیفه ٣٤٦.
٣٦	٤	٩	١	تعرفهٔ حاضره‌ده التمشلقدن ماعدا اشبو سکه‌لر (عتیق یوزلك) (عتیق ایکیلك)
	٧	»	»	و(عتیق غروش)ناملریله داخل اولوب انجق ایکیلکلر هر نصل ایسه ٧ درهم
٣٢	٩	»	»	وزننده اوله‌رق کوسترلمشدر .
١٠	١٢	»	»	
—	—	—	—	بو عصرك مسکوکاتی سلطان سلیم ثالث مسکوکاتنك عینیدر .
٣٦	٤	٩	١	ایکی سنه صکره ٣ درهملك اوله‌رق قطع اولنمشدر .
١٦	١٥	٣٧	١	تعرفه‌ده (عتیق جهادیه) دیو مذکوردر .
		٣٧	١	اشبو یوکسك عیارده اولان ایکیلکلر تعرفهٔ حاضره‌ده داخل دکلدر.
		٢٥	١	
٢٠	٢			قیمت حقیقیه‌سی $\frac{١٣١}{٢٠٠}$ در صحیفه ٤١٤ — ١٢٩٦ سنه‌سنه قدر قیمت موضوعه‌لریله رایج اولدیغی حالده سنهٔ مذکوره‌ده قیمت حقیقیه‌لرینه تنزیل قلنمشدر .
٢٠	٢			قیمت حقیقیه‌سی $\frac{١٠٣}{٢٠٠}$ در صحیفه ٤١٥
	٥			قیمت حقیقیه‌سی $\frac{٢٠٦\frac{١}{٢}}{٢٤٠}$ صحیفه ٤١٦ کذلك تاریخ مذکورده تنزیل قلنمشدر.
	٥			
				اخیرا نصفه تنزیل اولنان متالکلردندر .
	١٩			اخیرا یکرمیدن اون طقوز غروشه تنزیل قلنمشدر .

تصحيح سهو ونقصان

(صحيفه)	(محل وسطری)	(خطا)	(صواب)	(نقصان)
١٧	صحيفه بالاسنده	سلطان مراد	سلطان بايزيد	
٧٦	١٨٢ نومرولی سکه ده	—	—	ایکنجی لوحه[١]
٩٤	٢٤١ « «	—	—	ایکنجی لوحه[١]
١٠١	٢٦٨ « «	—	—	ایکنجی لوحه[١]
١٣٨	کموش اقچه نك نومروسی	—	—	٣٥٩
١٦٠	٤١١ نومرولی سکه	ایکنجی لوحه	اوچنجی لوحه	
١٦٠	سکه نومروسی	٣١٢	٤١٢	
٢٣٠	بندك برنجی سطری	مسکوت	مسکوکات	
٢٤٧	٥٩٤ نومرونك اوستنده	—	—	— غروش —
٢٥٥	صحيفه بالاسنده	سلطان عثمان	سلطان مصطفی	
٢٧٦	سطر ٤	عددی اون	عددی یوز اون	
٢٨٨	٦٨٥ نومرولی سکه نك			
	صول طرفی بالاسنه	—	—	(طغرا)
٣٥٠	٨٩٦ نومرولی سکه نك			
	صول طرفی زیرینه	—	—	اسلامبول
٤٧٩	سطر ٩	ثانی	ثالث	

٢

٦

٩

١٩

١٣

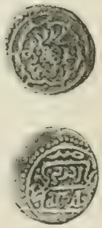

٢٢

٢٧

٣١

٣٥

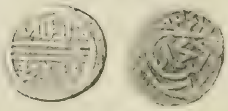

٤٥

٥٣

٦٠

برنجی لوحه [ب]

٦٧

٧١

٦٨

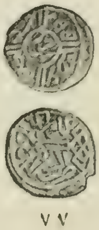

٧٧

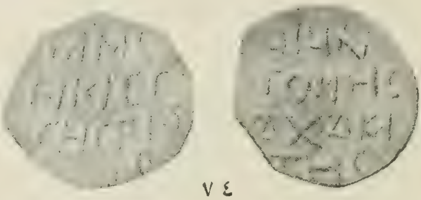

٧٤

٩٧

١٢١

١٠٤

١٢٦

١٥٠

١٢٩

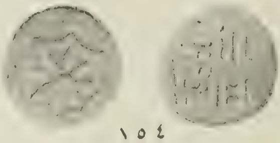

١٥٤

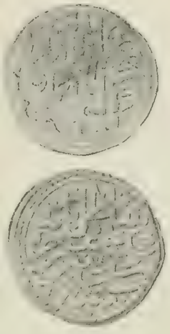

١٤١

ایکنجی لوحه [۱]

١٦١

١٦٦

١٨٨

١٨٢

١٩٠

٢٣١

٢٩١

٢٤١

٢٦٨

٢٨٢

٢٨٠

ایکنجی لوحه [ب]

٣٠٧

٣١٠

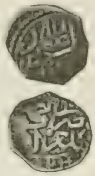

٣١٧

٣٢١

٣٢٦

٣٥٤

٣٥٦

٣٣٧

٣٦٢

٣٦٠

٣٧٥

٣٧٩

٣٩٠

٣٩١

دردنجی لوحه

٤٩٩ ٥١٧

٥١٠ ٥١٥ ٥٢١

٥٢٨ ٥٣٥

٥٣٩ ٥٦٤ ٥٥٦

٥٧٤ ٥٦٦ ٥٧٤

بشنجی لوحه

آلتنجی لوحه

٦٦٤

٦٧٠

٦٧٣

٦٨٧

٧٠٣

٧٠٤

٧٢٣

٧٤٠

٧٥٠

یدنجی لوحه

سكزنجی لوحه

طقوزنجی لوحه

١ ٢ ٦ ز ه ١ ١٠

DRUCK v. C. ANGERER & GOSCHL, WIEN

اونجی لوحه

3 4444 008 785 402